GEMEENTE Drimmelen

Jaarstukken 2021

Inhoudsopgave

INHOUDSOPGAVE 3

REKENING IN ÉÉN OOGOPSLAG 8

Rekening in één oogopslag 9

INLEIDING 11

Voorwoord 12
Voorwoord 12
Inleiding jaarstukken 2021 13
Algemeen 13
1. Jaarverslag 13
2. Jaarrekening 14
Algemene gegevens 14
Samenvatting 18
Algemeen 18
Programma 1 – Burger en bestuur 18
Programma 2 – Openbare ruimte 19
Programma 3 – Ruimte, wonen en economie 21
Programma 4 – Sociaal domein 23
Paragrafen A t/m G 25
Financieel resultaat 27

PROGRAMMA'S 31

Programmaverantwoording 32
Programmaverantwoording 32
1. Burger en bestuur 33
Inleiding Burger en bestuur 33
1.1 Dienstverlening 33
1.2 Burger en politiek 34
1.3 Dorpsgericht werken 36
1.4 Openbare orde en veiligheid, crisisbeheersing 37
1.5 Bestuursondersteuning 38
Wat heeft het gekost? 39
2. Openbare ruimte 40
Inleiding Openbare ruimte 40

2.1 Integraal en burgergericht werken 40
2.2 Wegen en verkeer 43
2.3 Groen en speelvoorzieningen 51
2.4 Water 55
Wat heeft het gekost? 59
3. Ruimte, wonen en economie 61
Inleiding Ruimte, wonen en economie 61
3.1 Versterken vrijetijdseconomie 61
3.2 Versterken economische structuur 67
3.3 Wonen 69
3.4 Duurzaamheid 71
3.5 Leefomgeving 76
Wat heeft het gekost? 79
4. Sociaal domein 81
Inleiding Sociaal domein 81
4.1 Opgroeien en opvoeden 81
4.2 Zorg voor kwetsbare burgers 87
4.3 Participatie door werk en maatschappelijke inzet 94
4.4 Sport en bewegen 99
4.5 Sociaal culturele accommodaties 104
Wat heeft het gekost? 106
Algemene dekkingsmiddelen 107
Inleiding Algemene dekkingsmiddelen 107
Lokale heffingen/ plaatselijke belastingen 109
Algemene uitkeringen 109
Dividend 110
Saldo financieringsfunctie 110
Overige algemene dekkingsmiddelen 111
Onvoorzien 111
Vennootschapsbelasting 111
Overhead 113
Wat heeft het gekost? 113
Basisset beleidsindicatoren 114
Inleiding Basisset beleidsindicatoren 114
Beleidsindicatoren en taakvelden 114
Leeswijzer 114

PARAGRAFEN 119

Inleiding paragrafen.....120
Inleiding paragrafen.....120
A. Weerstandsvermogen en risicobeheersing.....121
Inleiding Weerstandsvermogen en risicobeheersing.....121
Inventarisatie van de risico's.....121
Toelichting bij risico's.....123
Inventarisatie van de weerstandscapaciteit.....125
Weerstandsvermogen.....126
Financiële kengetallen.....127
B. Lokale heffingen.....130
Inleiding Lokale heffingen.....130
Beleid en hoofdlijnen.....130
Lokale lastendruk.....135
Inkomsten.....135
Kwijtschelding.....138
C. Onderhoud kapitaalgoederen.....139
Inleiding onderhoud kapitaalgoederen.....139
Planning Openbare Werken 2021 en verder.....140
a. Wegen.....141
b. Riolering.....150
c. Water.....156
d. Groen.....158
e. Gebouwen.....162
D. Financiering.....166
Inleiding Financiering.....166
A. Risicobeheer.....166
B. Financieringspositie.....171
E. Bedrijfsvoering.....174
Inleiding Bedrijfsvoering.....174
A. Personeel en organisatie.....174
B. Informatievoorziening en automatisering.....175
C. Huisvesting en facilitaire zaken.....177
D. Financiën, Planning & Control en Informatiebeveiliging.....178
E. Inkoop.....180
F. Juridische Zaken.....181

F. Verbonden partijen 182
Inleiding Verbonden partijen 182
Visie en doelstellingen 182
Wet gemeenschappelijke regelingen 182
Nota Verbonden Partijen 182
Lijst verbonden partijen 183
Informatie per verbonden partij 184
G. Grondbeleid 189
Inleiding Grondbeleid 189
a. Visie gemeentelijk grondbeleid 189
b1. Ontwikkelingen / uitvoering gemeentelijk grondbeleid 190
b2. Ontwikkelingen / uitvoering faciliterend grondbeleid 190
c. Wonen 191
d. Werken/ bedrijventerreinen 191
e. Actieve gemeentelijke grondexploitaties 192
f. Financiële positie actieve grondexploitaties 194
g. Conclusie resultaat eigen grondexploitaties 197
h. Risico's eigen grondexploitaties 197
i. Reserves grondbedrijf in relatie tot risico´s – weerstandscapaciteit grondbedrijf 197

JAARREKENING 2021 199

Inleiding jaarrekening 200
Balans per 31 december 2021 201
EMU-saldo 205
Overzicht van baten en lasten 206
Grondslagen van waardering en resultaatbepaling 207
Inleiding 207
Algemene grondslagen voor het opstellen van de jaarrekening 207
Balans 207
Borg- en garantiestellingen 210
Toelichting balans 211
Vaste Activa 211
Vlottende Activa 224
Vaste Passiva 226
Vlottende Passiva 235
Waarborgen en garanties 238
Niet uit de balans blijkende rechten en verplichtingen 239

Toelichting overzicht van baten en lasten 242
Inleiding 242
Mutatie reserves 243
Structurele toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves 246
Overzicht incidentele baten en lasten 246
Toelichting incidentele baten en lasten 252
Analyse begrotingsafwijkingen 259
Inleiding 259
Programma 1. Burger en Bestuur 259
Programma 2. Openbare ruimte 260
Programma 3. Ruimte, wonen en economie 263
Programma 4. Sociaal domein 267
Algemene dekkingsmiddelen 273
Overhead 273
Analyse begrotingsrechtmatigheid 275
Eigen bijdragen van het Centraal administratiekantoor (CAK) 277
Informatie Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector 279
Exploitatiesaldo en resultaatbestemming 282
Exploitatiesaldo en resultaatbestemming 282
Verantwoordingsinformatie specifieke uitkeringen (SISA) 283

BIJLAGEN 300

1. Overzicht actuele beleidsstukken 301
Programma 1. Burger en Bestuur 301
Programma 2. Openbare ruimte 301
Programma 3. Ruimte, Wonen en Economie 301
Programma 4. Sociaal domein 303
Algemene beleidsdocumenten 304
2. Baten en lasten per taakveld 306
2. baten en lasten per taakveld 306
3. Taakvelden per programma 308
3. Taakvelden per programma 308
4. Ontwikkeling rekeningsaldo 311
4. Ontwikkeling rekeningsaldo 311
5. Afkortingenlijst 316
5. Afkortingenlijst 316

Rekening in één oogopslag

Rekening in één oogopslag

HET JAAR 2021 IN ÉÉN OOGOPSLAG

GEMEENTE Drimmelen

Gezond Drimmelen

Met 2021 sloot het college van burgemeester en wethouders een nieuwe bestuursperiode af. Door de uitvoering van het coalitieakkoord "Een mooi en gezond Drimmelen maken we samen!" is er de afgelopen 4 jaar veel bereikt. En met een mooi resultaat over 2021 zorgden we voor een goede financiële basis voor de nieuwe coalitie.

Harry Bakker, wethouder Financiën

INKOMSTEN

42,4 MILJOEN + 33,7 MILJOEN = 76,1 MILJOEN

Het grootste deel kregen we van het Rijk.

De rest kregen we uit lokale heffingen en andere inkomstenbronnen.

De totale inkomsten in 2021 waren € 76,1 miljoen.

12,7 MILJOEN | 21 MILJOEN

lokale heffingen

- Onroerendezaakbelasting 5,2 miljoen
- Rioolheffing 2,9 miljoen
- Afvalstoffenheffing 3,0 miljoen
- Omgevingsvergunningen 0,9 miljoen
- Leges burgerzaken 0,3 miljoen
- Overige heffingen 0,4 miljoen

andere inkomsten

- Bijdragen uit reserves (saldo) 10,9 miljoen
- Huren en pachten 0,8 miljoen
- Dividend 0,1 miljoen
- Grondbedrijf 1,7 miljoen
- Overige inkomsten (o.a. Tozo) 7,5 miljoen

UITGAVEN

Inwoneraantal dec 2021: **27.328**

Op basis van programma's		per inwoner
Burger en bestuur	€ 5,1 miljoen	€ 188
Openbare Ruimte	€ 11,0 miljoen	€ 402
Ruimte, Wonen en Economie	€ 11,8 miljoen	€ 432
Sociaal Domein	€ 28,6 miljoen	€ 1.045
Overhead	€ 8,2 miljoen	€ 301
Algemene dekkingsmiddelen	€ 10,0 miljoen	€ 366

76,1 MILJOEN – 74,7 MILJOEN = 1,4 MILJOEN

Inkomsten | Uitgaven | Resultaat

Hoeveel betaalde ik in 2021 aan:

Rioolheffing	€ 240,95
OZB	€ 311,42
Afvalstoffenheffing	€ 259,63

Gerealiseerd in 2021

Made

- Fietsveilig maken Crullaan
- Aanplant (B)oerburgerbos
- Reconstructie Dahliastraat
- Start reconstructie Burg. Van Campenhout-/Boerenhoekstraat
- Woningbouw Zijlbergsestraat
- Woningbouw Leeuwerikstraat
- Woningbouw Made Oost
- Woningbouw Romboutsstraat
- Voorbereiding woningbouw Kloosterstraat
- Voorbereiding woningbouw Zuideindsestraat
- Voorbereiding sociaal cultureel dorpshart
- Voorbereiding gebiedsontwikkeling Stuifhoek
- 71 bouwvergunningen verleend
- Start ontwikkeling IKC De Stuifhoek

Drimmelen

- Kwaliteitsverbetering Oude haven
- Aanleg parkje
- Aanleg fietspaden Sluizeweg
- Voorbereiding woningbouw De Landtongen
- Verkenning veerverbinding Hofmansplaat
- Planvorming bestemmingsplan De Schakel en de Amerlandtong
- Verkenning informatiecentrum Drimmelen
- 11 bouwvergunningen verleend

Lage Zwaluwe

- Rioolmaatregelen Kilstraat Fliersstraat
- Inrichting winkelstrip Nieuwstraat
- Woningbouw De Vlashoek
- Woningbouw Ganshoek
- Voorbereiding woningbouw Willibrordusiocatie
- Voorbereiding woningbouw Olmhof
- 43 bouwvergunningen verleend

Hoge Zwaluwe

- Reconstructie Prinses Margrietstraat/Julianastraat
- Woningbouw Prinses Margrietstraat
- Start verkenning overige woningbouw
- 17 bouwvergunningen verleend

Wagenberg

- Uitvoering 1e Dorpsschouw
- Woningbouw Dorpsstraat
- Voorbereiding woningbouw verlengde Elsakker
- 19 bouwvergunningen verleend

Terheijden

- Nieuwe elektrische pont over de Mark
- Aanleg parkeerplaatsen Hofjesweg
- Voorbereiding fietsveilig maken Zeggelaan
- Woningbouw Schansstraat
- Woningbouw Botzegge
- Voorbereiding woningbouw E-veld
- Planvorming toegang Kleine Schans
- Planvorming dijkverzwaring
- 29 bouwvergunningen verleend

Alle kernen

- Crisisinzet COVID-19
- Tweede Kamer verkiezingen
- Aanleg glasvezel buitengebied
- Opstellen beleidsplan Wegen
- Opstellen beleidsplan Openbare Verlichting
- Vaststelling Omgevingsvisie
- Vaststelling Economische nota Drimmelen
- Vaststelling beleidsnota Vrijetijdseconomie
- Vaststelling programma Duurzaamheid
- Viering 600 jaar Biesbosch
- Vaststelling Regionale Energie Strategie (RES)
- Voorbereiding Transitievisie Warmte
- Opstellen actieplannen Energieneutrale dorpen
- Start bouw windmolens A16
- Bouw 140 nieuwe woningen
- Voorbereiding Programma Wonen
- Realisatie eerste fase warmtenet Terheijden
- Voorbereiding invoering Omgevingswet
- Promotie koop lokaal
- Onderzoek Vrijkomende Agrarische Bebouwing
- Collectieve inkoop-/kortingsacties zonnepanelen en isolatiemaatregelen
- Aanvraag ventilatiesubsidies scholen
- Ondersteuning kinderopvang en onderwijs tijdens Corona
- Vergroening schoolpleinen
- Deelname aan landelijk programma Eén tegen Eenzaamheid
- 1.000 inwoners geholpen met een Wmo-voorziening
- 1.080 mensen geholpen met inkomensvragen, begeleiden naar werk, etc.
- Tonk: 51 ondernemers inkomensondersteuning gegeven
- TOZO: 121 ondernemers ondersteund
- Aan 700 inwoners jeugdzorg geboden
- Projecten Natuur in de Wijk en Erfenplus
- Start campagne scheiden afval

© 2022, Soet en Blank, Tekst en Communicatie, Breda

Inleiding

Voorwoord

Voorwoord

2021, slotakkoord van een enerverende bestuursperiode

Met deze jaarstukken legt het college verantwoording aan de raad af over het beleid dat zij in 2021 heeft uitgevoerd. Dat gebeurt voor de laatste keer in deze samenstelling. Op 16 maart 2022 kiezen de inwoners van Drimmelen een nieuwe raad en zal er opnieuw een coalitie worden gevormd, dan voor de periode 2022 - 2026.

In 2021 werd weer veel aandacht van het college en het ambtelijk apparaat gevraagd voor de uitbraak van COVID-19. De gemeente spande zich maximaal in om nadelige gevolgen voor getroffen inwoners en sectoren zo veel mogelijk te beperken. De toekomst zal uitwijzen welke schade COVID-19 blijvend aan onze samenleving heeft toegebracht.

Naast deze crisisinzet, bouwden we in 2021 140 nieuwe woningen. We stelden een duurzame 'Big Five' op om handen en voeten te geven aan onze ambities op het gebied van energietransitie, duurzaamheid, circulariteit en klimaatadaptatie. Drimmelen werd verkeersveiliger, met name door de herinrichting van de Crullaan in Made. We boden jeugdzorg, Wmo-ondersteuning en bijzondere bijstand aan in situaties waarin dit nodig was. En organiseerden de verkiezingen voor de Tweede Kamer.

Drimmelen is een financieel gezonde gemeente. Het exploitatieoverschot over 2021 van € 1,4 miljoen zorgt ervoor dat we ook in de toekomst voldoende geld voor onze ambities hebben. Een deel hiervan zal nodig zijn om de eigen organisatie aan te blijven laten sluiten op de grote maatschappelijke opgaven en lokale vraagstukken die de gemeente Drimmelen te wachten staan.

Harry Bakker, wethouder Financiën

Inleiding jaarstukken 2021

Algemeen

Dit zijn de jaarstukken 2021. De jaarstukken bestaan uit 3 onderdelen:

- een algemeen deel met organisatiegegevens
- het jaarverslag en
- de jaarrekening

1. Jaarverslag

Met het jaarverslag blikt het college van burgemeester en wethouders terug op het jaar 2021. Het college legt verantwoording af over de uitvoering van de programma's aan de gemeenteraad, maar ook aan de burgers en alle andere maatschappelijke partners.

Het jaarverslag bestaat uit:

- de programmaverantwoording en
- de paragrafen.

1.1 Programmaverantwoording

De indeling van de programmaverantwoording is in overeenstemming met de programmabegroting 2021. In de programmaverantwoording staat per programma in hoeverre het college de doelstellingen heeft gehaald uit de programmabegroting 2021. Het college heeft de programmabegroting gebaseerd op het coalitieakkoord 'Een mooi en gezond Drimmelen maken we SAMEN !'.

In het jaarverslag zijn per programma de volgende onderdelen opgenomen:

- *Wat wilden we bereiken?* Hierin staan de hoofddoelstelling en de subdoelstellingen van het programma;
- *Wat zouden we daarvoor doen en wat hebben we bereikt?* Hierin staat een toelichting op de voortgang en realisatie van de voorgenomen prestaties;
- *Wat heeft het gekost?* Hier presenteren we een cijfermatige opstelling van de totale baten en lasten per programma.

1.2 Paragrafen

Na de programmaverantwoording volgen de wettelijk verplichte paragrafen:

- Weerstandsvermogen en risicobeheersing
- Lokale heffingen
- Onderhoud kapitaalgoederen
- Financiering
- Bedrijfsvoering
- Verbonden partijen
- Grondbeleid

2. Jaarrekening

Het tweede deel van de jaarstukken bevat de financiële verantwoording, de jaarrekening. De jaarrekening wordt gevormd door de balans ultimo 2021, het overzicht van baten en lasten en toelichtingen.

2.1 Balans

De balans geeft inzicht in de financiële positie aan het einde van een bepaalde periode als uitkomst van het financiële beheer en het gevoerde financieel beleid.

2.2 Baten en lasten

Het overzicht van baten en lasten geeft inzicht in de financiële baten en lasten en als resultante het behaalde resultaat over een bepaalde periode als uitkomst van het financiële beheer en het gevoerde financieel beleid.

2.3 Toelichtingen

In dit onderdeel van de jaarrekening lichten we de posten uit de balans en het overzicht van baten en toe. Daarnaast doen we een voorstel voor de bestemming van het resultaat. Tot slot beschrijven we de wettelijk verplichte verantwoordingsinformatie voor specifieke uitkeringen (SISA).

Algemene gegevens

1. College van burgemeester en wethouders per 31 december 2021

Samenstelling en portefeuilleverdeling

Burgemeester Gert de Kok

- Openbare orde en veiligheid
- Toezicht en handhaving
- Kabinetszaken
- Burgerzaken (wettelijk deel)
- Bestuurlijke organisatie
- Personeel en organisatie
- Intergemeentelijke samenwerking
- Regio West-Brabant

Wethouder Jan-Willem Stoop (Lijst Harry Bakker)

- Openbare ruimte
- Verkeer en vervoer
- Water, inclusief klimaatadaptie

- Ruimtelijke Ordening
- Wonen
- Grondzaken
- WABO
- Zwembaden
- Landbouw
- Omgevingsvisie
- Geluk
- Centrumplan Made
- KCV
- Externe veiligheid

Wethouder Lieke Schuitmaker (VVD)

- Economische Zaken
- Recreatie en toerisme
- Havens
- Biesbosch
- NL Delta
- Erfgoed, inclusief monumenten
- Participatie (wet)
- Wet maatschappelijke ondersteuning
- Ouderenwerk
- Accommodaties en buurthuizen, niet zijnde sportaccommodaties

Wethouder Harry Bakker (Lijst Harry Bakker)

- Financiën
- Dorpsgericht werken
- Bedrijfsvoering en dienstverlening
- Communicatie

- Dierenwelzijn inclusief hondenbeleid
- Cultuur en media
- Publiekszaken
- Archief
- Sport, inclusief sportaccommodaties
- Vrijwilligers
- Project Toekomstvisie

Wethouder Jürgen Vissers (Groen Drimmelen VP/D66)

- Duurzaamheid en klimaat
- Energietransitie
- Milieu
- Afval
- Biodiversiteit
- Natuurbeleid
- Onderwijs inclusief Dongemond College
- Jeugdzorg
- Jeugd- en jongerenbeleid
- Bibliotheken
- Gezondheidszorg
- Minimabeleid inclusief schuldhulpverlening
- Vluchtelingen(werk)

Gemeentesecretaris Dré Martens

2. Gemeenteraad per 31 december 2021

De gemeenteraad van Drimmelen bestaat in totaal uit 21 zetels, verdeeld over 8 fracties: Fractie Lijst Harry Bakker (5 zetels), Fractie VVD (4 zetels), Fractie Combinatie Algemeen Belang (4 zetels), Fractie Groen Drimmelen (VP/D66) (3

zetels), Fractie SAMEN Drimmelen (2 zetels), Fractie CDA (1 zetel), Fractie Gemeentebelangen (1 zetel) en Fractie PvdA Drimmelen (1 zetel).

Samenvatting

Algemeen

In deze samenvatting beschrijven we per programma opvallende resultaten van 2021 en welke inspanningen daarvoor zijn gedaan. Daarnaast noemen we belangrijke ontwikkelingen op een aantal specifieke onderwerpen, de paragrafen.

De samenvatting sluit af met een toelichting op het financieel resultaat dat over 2021 werd behaald. Dit doen we door het rekeningresultaat te vergelijken met het resultaat uit de laatste tussentijdse rapportage, de Najaarsnota 2021.

Programma 1 – Burger en bestuur

De doelstelling van het programma Burger en bestuur: Drimmelen is een veilige gemeente, waar inwoners, bedrijven en organisaties/verenigingen samen leven, werken en genieten.
Voor de 5 thema's bereikten we in 2021 het volgende:

Dienstverlening
Op 17 december 2020 ging de gemeenteraad akkoord met het ambitieplan Dienstverlening en Informatievoorziening. In het plan staan vanuit verschillende invalshoeken de resultaten voor dienstverlening en digitale transformatie. De gemeente nam in 2021 een systeem in gebruik voor het verzorgen van contacten met inwoners en andere klanten. We begonnen met digitaal samenwerken, met klantgerichtheid als centraal doel.
Hybride werken vraagt medewerkers die voldoende digifit zijn. Daarom troffen we voorbereidingen om hen meer vertrouwd te maken met de functionaliteiten van Office 365.

Burger en politiek
De gemeente bereidde een nieuwe visie voor op communicatie met de lokale samenleving. We richtten deze in via een strategisch communicatieframe. De oplevering van een eerste conceptvisie was in het 4e kwartaal van 2021.
Voor de organisatieontwikkeling scanden we de digitale vaardigheden van medewerkers. In 2022 start een opleidingsprogramma om deze vaardigheden te verbeteren.
Voor uitvoering van het ambitieplan Dienstverlening en Informatievoorziening werd een programmamanager aangetrokken. Deze besteedt ook aandacht aan soft skills voor het goed inzetten van mogelijkheden van informatievoorziening.

Dorpsgericht werken
Corona belemmerde ook in 2021 lokale initiatieven om samen activiteiten te ontplooien (Meet and Match, Samen aan de slag). Toch hadden we samen met zorg- en welzijnsinstellingen aandacht voor het thema Eenzaamheid, met een wandelchallenge en een toneelstuk over dementie.

Openbare orde en veiligheid, crisisbeheersing
Corona vroeg ook in 2021 substantiële inzet van de crisisorganisatie. We gingen verder met de aanpak om ondermijning tegen te gaan en bestuurlijke weerbaarheid te bevorderen. We waren extra alert op signalen over personen met verward gedrag.

Bestuursondersteuning
Informatieveiligheid en privacy zijn belangrijk bij het werken in een gemeentelijke organisatie. In 2021 kreeg de afdeling Maatschappelijke Aangelegenheden een maatwerkprogramma om het bewustzijn van dat belang te verhogen.

Programma 2 – Openbare ruimte

De doelstelling van het programma Openbare ruimte: effectief en efficiënt de openbare ruimte schoon, heel, veilig en aantrekkelijk maken en houden. Dat doen we samen met burgers en bedrijven. Er is ruimte voor verschillende aanpakken, kwaliteitsniveaus en maatwerkafspraken.

Voor de 4 thema's in het programma bereikten we in 2021 het volgende:

Integraal en burgergericht werken
We betrokken inwoners op verschillende manieren bij de voorbereiding en uitvoering van projecten in de openbare ruimte. Dat gebeurde ter plekke, met bewonerssessies en digitaal.
We rondden 3 grote integrale projecten af:
- rioolvervanging Julianastraat en Prinses Margrietstraat, Hooge Zwaluwe
- winkelstrip aanleggen in Lage Zwaluwe
- verkeersveilige Crullaan in Made.

Het ontwerp voor een verkeersveilige Zeggelaan in Terheijden riep positieve en kritische reacties op bij omwonenden. Het ontwerp werd aangepast en de gesprekken daarover lopen nog. We verwachten binnenkort een definitief ontwerp te presenteren.

Wegen en verkeer
De Wegenwet verplicht gemeenten om een wegenlegger te maken. Daarin staat wie verantwoordelijk is voor het onderhoud van wegen. We actualiseerden onze wegenlegger. Deze gaat ter goedkeuring in 2022 naar Gedeputeerde Staten.

Nadat het college de jaarlijkse verkeersmaatregelennota vaststelde, pasten we deze toe in de praktijk in de Wijngaardstraat en Oude Kerkstraat te Made en Havenstraat in Hooge Zwaluwe. We begonnen met het weren van sluipverkeer in de Zwaluwse polder. Aan enkele maatregelen kwamen we nog niet toe, zoals verbeteren van de fietsoversteek Bredaseweg in Terheijden.
Door onvoldoende initiatief bij de politie, deden we via Rent a Cop zo'n 15 controles op niet toegestaan vrachtverkeer.

We zien kansen om op de provinciale weg bij Wagenberg landbouwverkeer toe te laten. We schaalden daarvoor op naar een regionale werkgroep. Samen met een extern adviesbureau maakte de werkgroep een knelpuntanalyse. Deze ging voor een reactie naar de provincie. Daar wachten we nog op.

De gemeenteraad besprak het alternatief tracé ter hoogte van Zoutendijk/Horenhilsedijk bij Hooge Zwaluwe. De keuze viel op onderzoeken hoe we snel verkeersoverlast beperken met regulerende en/of aanvullende maatregelen. Mogelijk met een omleiding voor zwaar verkeer. Het college legt de uitwerking voor aan de gemeenteraad.

Het grootste project was de herinrichting van de Crullaan in Made. De rijbanen zijn gescheiden door een overrijdbare midden geleider. We verhoogden de

fietspaden. We besteedden aandacht aan de ligging en zichtbaarheid van zebrapaden.

We hebben werk voorbereid uit het vervoersbehoefte onderzoek uit 2020. Gedachten kregen vorm over de omvorming van station Lage Zwaluwe tot een reishub. We maakten een ontwerp voor een hub in Wagenberg.

Het college besloot over een aanpak, in aansluiting op de parkeerdrukmeting van 2020. Er was beperkt geld beschikbaar, dus stelden we de uitvoering uit tot 2022.

Groen en speelvoorzieningen
De gemeenteraad stemde in november in met een aangepaste Algemene Plaatselijke Verordening. Daarin staan bepalingen over behoud van waardevolle bomen. Het college legt begin 2022 de waardevolle bomenkaart voor aan de raad. Een eigen evaluatie leverde verbeterpunten op voor een volgend soortgelijk traject.

In 2021 verfijnden we samen met regionale gemeenten en waterschap het ecologisch maaien. Fietsers hadden last van overhangend gras. Daarom maaiden we de bermranden langs de fietspaden extra.

De aanleg van de ecologische verbindingszone tussen rivier De Mark en de haven van Lage Zwaluwe liep vertraging op. De aankoop van de nodige gronden stagneerde. Het college verwacht dat het ontwerp in 2023 klaar is en de zone in 2024 wordt aangelegd.

Sovak kreeg subsidie voor een beweegroute, deels in de openbare ruimte. Samen met andere inwoners legden we de beweegroute voorjaar 2021 aan.

Water
De dijk op de oevers van rivier De Mark heeft versterking nodig. We hadden regelmatig overleg met het waterschap over uitvoering en financiering. Uitgangspunt is dat de nieuwe situatie aantrekkelijk is, zorgt voor veiligheid en niet ten koste gaat van toegankelijkheid. De gesprekken met het waterschap lopen nog.

In de Nieuwstraat in Lage Zwaluwe ontstond woningschade door aanhoudende droogte, mogelijk omdat bomen veel vocht aan de grond onttrekken. Daarom snoeiden we die bomen zwaar terug.

Bij vervanging van het riool in de Boerenhoekstraat en Burgemeester Van Campenhoutstraat in Made legden we infiltratieriolen aan naast groene parkeerplaatsen en nieuwe bestrating. Zo infiltreren we zoveel mogelijk regenwater. In 2021 begon de voorbereiding van de aanleg van een gescheiden rioolstelsel in de Nachtegaalstraat (Made) en Griendwerkerstraat (Lage Zwaluwe). Dit is zo ontworpen dat een bui 9 verwerkt volgens de ambitie in het WRP.

Bij gebrek aan voldoende geld is het baggerbestek nog niet aanbesteed. De gemeente laat in 2022 in Lage Zwaluwe baggeren. Dat geeft inzicht in de kosten voor het totale baggerbeheerplan.

De doelstelling van het programma Ruimte, wonen en economie: bevorderen economische vitaliteit en werkgelegenheid. Drimmelen recreatief op de kaart zetten en kansen benutten van De Biesbosch. De gemeente profileren als en aantrekkelijke woongemeente. Bouw van voldoende woningen in alle kernen en alle prijsklassen, met gasloos en energieneutraal. In 2040 is Drimmelen energieneutraal.

Voor de 5 thema's van dit programma bereikten we in 2021 het volgende:

Versterken vrijetijdseconomie
In 2021 was de Sint-Elisabethsvloed 600 jaar geleden. Er waren verschillende (herdenkings)activiteiten. Het programma is opgesteld en uitgevoerd door actieve bewoners, bedrijven en organisaties, met regionale afstemming.

De gemeenteraad ging in juni akkoord met de beleidsnota Vrijetijdseconomie. Gemeente en toeristisch veld werken nauw samen aan een uitvoeringsplan. We verkennen de mogelijkheid om uitvoering van de taken deels neer te leggen bij externe stakeholders, zoals ondernemersplatform Recreatief Drimmelen.

Eind 2021 onderzocht een extern bureau de haalbaarheid van een pontje. De ontwikkeling van Hofmansplaat is afgerond. De gemeente overlegt nu met Staatsbosbeheer en ondernemers over een alternatieve veerverbinding. De nadruk ligt op organiseren van excursies naar Hofmansplaat.

Samen met Staatsbosbeheer en de andere Biesboschgemeenten werken we aan een Biesboschnetwerk. Ook ondernemers, watersporters, vrijwilligers en natuurorganisaties kunnen aansluiten. Dit netwerk legt zich toe op een nieuwe Biesboschvisie. Die visie gaat in 2022 naar de gemeenteraad. Ook het zoneringsplan gaat in 2022 naar de gemeenteraad.
In 2021 ontwikkelden we een plan voor groene en recreatieve inrichting van de kop van de buitenhaven van Lage Zwaluwe. Bij de uitvoering van het plan betrekken we de inwoners en ondernemers van Lage Zwaluwe.

Met de eigenaar van de jachthaven Drimmelen overleggen we over versterken van het havenhart en recreatiewoningen bouwen. In 2021 legden we het havenpark aan, als onderdeel van de herinrichting van de Oude Haven in Drimmelen. De wandelpromenade is half 2022 klaar.

Versterken economische structuur
Corona trof de ondernemers in kwetsbare sectoren hard. De gemeente stimuleerde lokaal kopen van producten en diensten. Samen met Bedrijvennetwerk Drimmelen en de Bedrijven Investeringszone plaatsten we borden en stickers.

De gemeenteraad ging akkoord met de beleidsnota Economie, tegelijk met de beleidsnota Vrijetijdseconomie. De nota is een economische visie met een 5-jarig uitvoeringsplan. Gemeente, ondernemers, onderwijs en zorg trekken hierin samen op.

Netwerkbeheerder DeltaFiber startte met de aanleg van glasvezel in het buitengebied en alle dorpen. Die aanleg loopt door in 2022.

De gemeenteraad ging begin 2021 akkoord met het plan voor herbestemming van de Bernarduskerk in Made. Ze stelde ook het financieel kader vast voor deze

vernieuwing van het sociaal-cultureel Dorpshart.
In december stelde de gemeenteraad het bestemmingsplan vast en besloot over financiering van de herbestemming van de kerk.

Wonen
In 2021 kwamen er 140 nieuwbouwwoningen bij in verschillende projecten en kernen. De gemeenteraad stemde in met de toekomstige uitvoering van 3 grote projecten: E-veld in Terheijden, Dorpshart Made en Romboutsstraat Made. In de plannen zitten huur- en koopwoningen (grondgebonden en appartementen). De totale harde plancapaciteit was eind 2021 ongeveer 475 woningen.
Het nieuwe Programma Wonen gaat in 2022 naar de gemeenteraad. Het programma voorziet in betaalbaar en duurzaam wonen in alle kernen, met aandacht voor starters en senioren. Daarna herzien we de nota Grondbeleid.

Duurzaamheid
Voor 2025 geldt een landelijke doelstelling van jaarlijks maximaal 30 kilo restafval per inwoner. Dit bleek voor alle gemeenten een zeer ambitieuze doelstelling. Onderzoek door een extern bureau bevestigde dit voor Drimmelen. Op dit moment kijken we in de regio wat we kunnen doen om die doelstelling te halen. We gaan actief aan de slag met landelijke ontwikkelingen voor heffing van statiegeld op blik, PMD en luierrecycling.

Er is een Transitievisie Warmte gemaakt voor energie neutrale dorpen. In die visie staat welke dorpen en buurten wanneer aardgasvrij zijn. Met de lokale werkgroepen Energie Neutrale Dorpen werken we aan actieplannen per dorp. De Transitievisie en de actieplannen gaan in 2022 naar de gemeenteraad.

Via het Regionaal Energieloket informeerden we inwoners over energiebesparende maatregelen. We hielden collectieve acties voor inwoners (isolatie, isolerend glas, waardebonnen). Inwoners vroegen advies aan onze energieambassadeurs en energieloket. We openden een zakelijk energieloket voor lokale ondernemers.

In Terheijden is gestart met de aanleg van een warmtenet. Naar verwachting worden in 2022 de eerste woningen aangesloten.

De gemeenteraad ging in maart akkoord met het programma Duurzaamheid. Dit combineert de uitvoering van 5 thema's: energietransitie, duurzaam ondernemen en circulariteit, klimaatadaptatie, natuur en biodiversiteit en duurzame mobiliteit.
In april ging de gemeenteraad akkoord met de Regionale Energie Strategie (RES) voor West-Brabant. Deze voorziet in aanleg van 8 windmolens langs de A16, grootschalig zon op dak bij bedrijven en instellingen en aanleg van een zonnepark in Terheijden.

Het Ministerie van Economische Zaken en Klimaat nam een positief besluit op de aanmeldnotitie voor de Milieueffect Rapportage voor geothermie in het glastuinbouwgebied van Made. Het project is vertraagd door de initiatiefnemers. Het ministerie geeft op dit moment nog geen omgevingsvergunning.

Leefomgeving
Een extern bureau onderzocht locaties voor agrarische bebouwing waar we kunnen herontwikkelen. De resultaten van het onderzoek komen begin 2022.
Het Rijk stelde opnieuw de invoering uit van de Omgevingswet. Deze keer tot 1 januari 2023. De gemeente ging door met haar voorbereidingen. De gemeenteraad stelde de omgevingsvisie vast op 18 november. We beschreven

nieuwe werkprocessen en doen mee aan de werkplaats vergunningverlening, toezicht en handhaving van de VNG. In de oefenomgeving van de landelijke voorziening van het Digitaal Stelsel Omgevingswet experimenteren we met plan- en vergunningensoftware. We verzorgden opleidingen om de basiskennis van medewerkers op het juiste niveau te krijgen. We maken een communicatiestrategie voor inwoners en ondernemers.

Programma 4 – Sociaal domein

De doelstelling van het programma Sociaal Domein is: we hebben een inclusieve samenleving. Iedereen doet mee aan activiteiten als onderwijs, werk, sport en ontmoeting, zorg en welzijn. Ongeacht leeftijd, sociale klasse, afkomst of beperking. Iedereen neemt zelf verantwoordelijkheid en ondersteunt mensen in zijn omgeving. Wie het niet redt met hulp van hun omgeving of algemene voorzieningen, krijgt ondersteuning van de gemeente.
Voor de 5 thema's van het programma bereikten we in 2021 het volgende:

Opgroeien en opvoeden
Het vorige kabinet initieerde het Nationaal Programma Onderwijs (NPO) om de negatieve gevolgen van corona op basisschoolleerlingen op te vangen. Drimmelen zet haar NPO-middelen in op extra onderwijsformatie in het CJG, proactieve aanpak ziekteverzuimsignalen (M@ZL), taalachterstand, Voor- en Vroegschoolse (VVE) zomerschool en extra individuele begeleiding van VVE-kinderen.
Volgens het Integraal Huisvestingsplan Onderwijs (IHP) begonnen we in 2021 met voorbereidingen voor nieuwbouw van het Integraal Kind Centrum De Stuifhoek in Made, in samenhang met stedenbouwkundige ontwikkeling. Het IKC verwacht in 2024 open te gaan. Belangrijke actiepunten uit het IHP zijn nieuwbouw voor basisschool Den Duin in Made en kansen verkennen voor samenwerking tussen openbaar en bijzonder onderwijs in Terheijden.
Binnen de gemeenschappelijke regeling vroegen we in 2021 aandacht van het Regionaal Bureau Leerplicht voor:
- een sluitend vangnet voor jongeren in een kwetsbare positie
- aanpak van (potentiële) voortijdige schoolverlaters
- verbeteren van aansluiting tussen primair en voortgezet onderwijs en
- tussen voorgezet onderwijs en het MBO.

Ondanks alle lokale en regionale inspanningen zien we ook in 2021 een stijging van jeugdzorg. In duur, omvang en kosten van vooral ambulante zorg, landelijke transitiearrangementen en jeugdbescherming. De kosten zijn gedempt door inspanningen van de Taskforce met Geertruidenberg.

De druk op de jeugdzorg zien we ook bij het CJG. Toch slaagde het CJG in terugdringen van de wachtlijst en wachttijd. De samenwerking van CJG, huisartsen, consultatiebureaus en onderwijs verbeterde. Samen met CJG leggen we het accent op de voorkant. Met de extra middelen van het Rijk besteden we nadrukkelijk aandacht aan preventie, POH-Jeugd en aansluiting met onderwijs.

Het college deelde in een raadsbrief haar zorgen met de gemeenteraad over stabiliteit van jeugdzorgaanbieder Jeugdbescherming Brabant.

Zorg voor kwetsbare burgers
Lokale zorg- en welzijnsorganisaties vormden een werkgroep Eenzaamheid. De werkgroep organiseerde in 2021 een week tegen de eenzaamheid, met geld uit het corona-steunpakket van het Rijk.

In 2020 ondertekenden we met lokale partners een intentieovereenkomst tegen laaggeletterdheid. Door corona konden we elkaar niet fysiek ontmoeten. Dat belemmerde de uitvoering. In 2022 blazen we nieuw leven in de intentieovereenkomst.

De aanzuigende werking van de landelijke invoering van het abonnementstarief Wmo bleef zichtbaar. De druk nam opnieuw toe op het budget voor Wmo-voorzieningen.
Vanaf 2022 zijn gemeenten zelf verantwoordelijk voor beschermd wonen. De regiefunctie van centrumgemeenten vervalt. Drimmelen maakte samen met omliggende gemeenten een regionaal beleidskader 2021 – 2025. We richtten ook een gemeenschappelijke regeling in voor regiogemeenten.

Met de komst van de nieuwe wet Inburgering zijn gemeenten vanaf 1 januari 2022 verantwoordelijk voor inburgering statushouders. Het is nog onduidelijk of de over te hevelen budgetten voldoen.
De provincie besloot in 2021 dat achterstand in de huisvesting van statushouders niet langer kan. De gemeente moet haar taakstelling inlopen om het regime van actief provinciaal toezicht te verlichten. De gemeente spreekt met de provincie over het tempo waarmee we de achterstand inlopen.

Samen met Altena en Geertruidenberg sloten we een nieuwe overeenkomst met aanbieders van huishoudelijke ondersteuning. De huidige wet- en regelgeving zorgde voor een forse stijging van het tarief.

We werken aan een inclusieve samenleving, waarin iedereen meedoet. Samen met lokale stakeholders schreven we een projectplan om inclusie te verhogen. Dat voeren we uit in 2022.

In 2021 keurde de VNG het preventieakkoord goed. We krijgen € 20.000 per jaar aan uitvoeringsbudget in 2021 – 2023. We zetten het budget in voor gezondheidsbeleid.

Participatie door werk en maatschappelijke inzet
Na het afsluiten van de Tijdelijke Overbruggingsregeling voor Zelfstandig Ondernemers was er de regeling voor Bijstand voor Zelfstandigen. Zonder vermogenstoets, maar met onderzoek naar de levensvatbaarheid van de onderneming. In een enkel geval bleek een onderneming niet levensvatbaar en organiseerden we soepele instroom in de Participatiewet.

Ondanks corona lukte het in 2021 om volgens de Wet banenafspraak genoeg mensen met een arbeidsbeperking te plaatsen. Dat deden we samen met MidZuid en Werkgevers Servicepunt, zoveel mogelijk bij lokale werkgevers.

Net zoals in voorgaande jaren hadden we ook in 2021 aandacht voor voorkomen, opsporen en aanpakken van uitkeringsfraude. Een opdracht voor onderzoek geven we pas als de casemanager, werkmakelaar en coördinator samen vinden dat onderzoek nodig is.

Sport en bewegen
De gemeenteraad ging op 1 juli 2021 akkoord met de nieuwe nota Sport- en beweegbeleid. Het eerder vastgestelde lokale sportakkoord en preventieakkoord zijn daar onderdeel van.
Corona zorgde voor beperkt sporten en bewegen. Met het gefaseerd intrekken van de landelijke maatregelen ontstaat ruimte om sporten en bewegen te stimuleren.

Het college ging in 2020 akkoord met borgstelling financiering verbouwing van het sportcomplex van Sportvereniging Voetbal Terheijden. De nieuwbouw werd in december opgeleverd en in gebruik genomen.
Bij de buitensportverenigingen groeit de vraag naar LED-veldverlichting. De investeringsprognose zit in de begroting 2022.

Voor aanvang van het zwemseizoen leverde de hoofdaannemer de renovatie op van De Randoet in Made en het Puzzelbad in Terheijden. De hoofdaannemer bracht meerkosten in rekening, die de gemeente betwist. Bovendien vinden we dat de kwaliteit van werk op enkele punten tekortschiet. In een juridische procedure stelde de rechtbank gemeente en hoofdaannemer deels in het gelijk. Het dossier is afgehandeld bij de jaarstukken 2021.

Sociaal-culturele accommodaties
Als gevolg van corona moesten alle accommodaties sluiten en hadden ze teruglopende inkomsten. De gemeente bood financiële en adviserende steun. Het uitvoeringsplan voor gemeenschapshuis De Zonzeel in Hooge Zwaluwe schoof vanwege corona door naar 2022. De aanpassing van de entree van De Cour in Terheijden is in 2021 opgeleverd.

Paragrafen A t/m G

Paragraaf A – Weerstandsvermogen en risicobeheersing
Drimmelen hecht waarde aan een robuust weerstandsvermogen en streeft naar een weerstandsratio van minimaal 1. In die situatie is het beschikbare weerstandsvermogen minimaal gelijk aan het weerstandsvermogen dat voor het risicoprofiel nodig is. Eind 2021 was dit 3,5 en was er dus voldoende reserve voor toekomstige risico's.

De financiële gezondheid van een gemeente kent een verplichte set kengetallen. Eind 2021 was de schuldpositie 26% (bij een toegestane bovengrens van 130%), de solvabiliteitsratio was 55% (bij een gewenste ondergrens van 35%) en de grondexploitatie was 1% (bij een toegestane bovengrens van 10%). Het structurele exploitatieresultaat was -1% (begroot -2%). Dit betekent dat structurele baten lasten niet geheel de structurele lasten dekken. De belastingcapaciteit maakte met 100% duidelijk dat er op geen ruimte was voor verruiming van lokale belastingen.
De hoogte en samenhang van de set kengetallen laten eind 2021 een financieel gezond Drimmelen zien. Deze constatering deed ook het college in de jaarstukken 2020.

Paragraaf B – Lokale heffingen
Een belangrijk deel van de gemeentelijke opbrengsten is lokale belastingen, zoals onroerendzaakbelasting, afvalstoffenheffing en rioolheffing. In 2021 waren die opbrengsten € 12,4 miljoen, zo'n € 0,3 miljoen lager dan begroot. Een schikking met Brabant Water drukte de precario opbrengsten.

De lokale lastendruk - het gemiddelde van de onroerendzaakbelasting, afvalstoffenheffing en rioolheffing – was € 811,99 (2020 € 806,03) per huishouden. Voor 2021 werd een lastendruk begroot van € 771,31. Door stijgende huizenprijzen en bestandsoptimalisatie steeg de gemiddelde WOZ-waarde. Hierdoor nam de onroerendzaakbelasting toe.

Paragraaf C – Onderhoud kapitaalgoederen
Drimmelen is verantwoordelijk voor een veilige en aantrekkelijke openbare

ruimte. Daarom onderhouden we als eigenaar wegen, openbare verlichting, civiele kunstwerken, openbaar groen, rioleringen en (stedelijk) water en gebouwen. Dit onderhoud kostte € 2,1 miljoen. Dat is lager dan in de bijgestelde begroting werd voorzien (€ 2,2 miljoen).

Voor lopende investeringen stelde de gemeenteraad € 22,8 miljoen beschikbaar. Hiervan was eind 2021 € 12,7 miljoen uitgegeven. Daarmee was er op dat moment € 10,1 miljoen kredietruimte, vooral voor investeringen in wegen (€ 4,6 miljoen) en riolering (€ 5,2 miljoen).

Paragraaf D – Financiering
De kasgeldlimiet is de maximaal toegestane omvang van de korte termijnschulden. Volgens een ministeriele regeling is die limiet 8,5% van de begrote lasten. In ons geval is die limiet in 2021 € 4,8 miljoen. In de 1e 2 kwartalen waren de korte termijnschulden hoger dan de kasgeldlimiet. Daarom zetten we in juli 2021 de BNG-lening van € 5 miljoen om in een lening van € 13,5 miljoen. Deze lening heeft een looptijd van 30 jaar en een rente van 0,552%.

Samen met andere gemeenten is Drimmelen achtervang op het Waarborgfonds Sociale Woningbouw. Sinds 1 augustus 2021 geldt een ander regime. De achtervangpositie is naar rato van de marktwaarde van het DAEB-bezit (Diensten van Algemeen Economisch Belang). Deze regimewijziging betekent een verzwaring van onze achtervangpositie.

Paragraaf E – Bedrijfsvoering
VNG en vakbonden bereikten op 3 november 2021 een principeakkoord voor een nieuwe CAO. Dit akkoord voorziet in een salarisverhoging per 1 december 2021 en een eenmalige uitkering. Het financieel effect is in 2021 verwerkt. Dit leidde tot hoger dan voorziene loonkosten.

De projecten van het ambitieplan Dienstverlening en Informatievoorziening kregen een vervolg.
- De telefonische bereikbaarheid is verbeterd met een klantcontactsysteem
- digitaal samenwerken is verbeterd
- er kwam een trainingsprogramma voor optimaal gebruik van Office 365
- hybride werken (thuis en op kantoor) is uitgerold.

De grondslag voor de Wet onroerende zaken veranderde van kubieke naar vierkante meters. Die nieuwe heffingsgrondslag is in 2021 doorgevoerd en passen we voor het eerst toe in 2022.

De provincie heeft Interbestuurlijk Toezicht op het archief- en informatiebeheer van gemeenten. De gemeente bood in 2021 haar 2-jaarlijkse verslag aan Gedeputeerde Staten aan. Er waren geen nadere acties vereist.

Voor informatiebeveiliging en privacy stond 2021 in het teken van de implementatie van Baseline Informatiebeveiliging Overheid. Deze norm voor informatiebeveiliging is sinds 1 januari 2020 van kracht. We zetten opnieuw in op het vergroten van de bewustwording van het belang van informatiebeveiliging en privacy. Het aantal beveiligingsincidenten steeg naar 38, waarvan 1 datalek.

Rekenkameronderzoek naar het inkoop- en aanbestedingsbeleid uit 2019 gaf reden tot evaluatie en aanpassing beleid. Dat gebeurde in 2021. We begonnen met professioneel managen van inkoopcontracten.

Paragraaf F – Verbonden partijen
De Eerste Kamer stemde op 14 december 2021 in met een wijziging van de Wet gemeenschappelijke regelingen. De wijziging verbetert de betrokkenheid van raadsleden bij het bestuur van een samenwerkingsverband. De nieuwe Wgr gaat in op 1 juli 2022.

In 2021 bleef de portefeuille met gemeenschappelijke regelingen ongewijzigd. We begonnen met het voorbereiden van een gemeenschappelijke regeling voor beschermd wonen.
De vermogensposities van de GR'en waaraan Drimmelen deelneemt verschoven in 2021 nauwelijks ten opzichte van de begrote posities. Dat gold ook voor de financiële resultaten, het risicoprofiel van de GR'en en de gemeentelijke bijdrage. In totaal droegen we € 5,1 miljoen bij aan de exploitatie van gemeenschappelijke regelingen.

De GR Veiligheidsregio en de GR GGD werden zonder tussenkomst van gemeenten gecompenseerd voor hogere kosten in het corona-dossier. Wel was Drimmelen tussenstop voor de financiële steun aan WAVA/MidZuid.

Drimmelen schaalde het aantal prioriteitsaandelen in het Eerste Traais Warmtebedrijf b.v. af van 10 naar 1. We behouden voldoende invloed op de warmtevoorziening voor particuliere en publieke gebouwen in Terheijden.

Paragraaf G – Grondbeleid
Drimmelen heeft een faciliterend grondbeleid en heeft eind 2021 6 actieve grondposities: Oranjeplein en E-veld in Terheijden, Prinsenpolder, dorpshart en kavels Geraniumstraat en Antwerpsestraat in Made en Degaterrein in Lage Zwaluwe.
De exploitatie van kavels aan de Geraniumstraat en Antwerpsestraat leidden in 2021 tot een winst van € 350.000. Voor 2022 verwachten we voor E-veld en Degaterrein substantiële voordelige resultaten.

Financieel resultaat

De uitvoering van het beleid resulteerde in een exploitatieoverschot van €1.421.000. Bij de Najaarsnota gingen we nog uit van een neutrale exploitatie, na bestemming van het tussentijds resultaat. Het exploitatieresultaat verbeterde met € 1.421.000 ten opzichte van de Najaarsnota. Dat per saldo gunstige verschil heeft voordelen en nadelen.
De volgende 2 tabellen geven daar inzicht in. Belangrijkste meevallers waren een vrijval van de pensioenvoorziening voor (voormalige) politieke ambtsdragers en een hogere bijdrage van het Rijk. Opvallende tegenvallers waren een lagere opbrengst uit de faciliterende grondexploitaties en het naar de algemene reserve terug laten vloeien van de onttrekkingen die nodig waren om het tekort bij de Najaarsnota af te dekken.

Tabel: voordelige verschillen tussen Najaarsnota en jaarstukken

Financiële afwijkingen				
Voordelen	**Thema**	**Omschrijving**	**Bedrag**	
Programma 1	Dorpsgericht werken	Lagere kosten dorpsgericht werken / Samen aan de slag	33.000	V
	Bestuursondersteuning	Vrijval pensioenvoorziening (rente, minder deelnemers)	420.000	V
	Bestuursondersteuning	Aanschaf software basisregistratie persoonsgegevens later	50.000	V
		Diverse kleine verschillen per saldo	7.000	V
Programma 2	Wegen en verkeer / Groen	Lagere kapitaallasten (zie paragraaf C)	45.000	V
	Wegen / Groen	Wegen: klein onderhoud (zie paragraaf C)	44.000	V
Programma 3	Versterken toerisme en recreatie	Vrijetijdseconomie (claim)	34.000	V
	Wonen	Actieve grondexploitaties (dorpshart - dekking algemene reserve)	250.000	V
	Wonen	Toezicht en handhaving – brandveiligheid (claim)	65.000	V
	Wonen	Toezicht en handhaving – bouwdeel	57.000	V
	Ruimte	Ruimtelijke ordening: omgevingsvisie (deels claim)	120.000	V
	Ruimte	Ruimtelijke ordening: lagere advieskosten bestemmingsplannen / planschades e.d.	50.000	V
	Duurzaamheid	Energietransitie: lagere kosten / hogere subsidie	90.000	V
	Leefomgeving	Omgevingsdienst Midden- en West-Brabant	62.000	V
Programma 4	Opgroeien en opvoeden	Onderwijs - leerlingenvervoer/peutertoeslag/onderwijsbeleid	48.000	V
	Opgroeien en opvoeden	Toegang en preventie Jeugd - CJG/GIA	36.000	V
	Opgroeien en opvoeden	Specialistische Jeugdzorg incl. PGB	84.000	V
	Opgroeien en opvoeden	Diverse kleine verschillen per saldo	18.000	V
	Zorg voor kwetsbare burgers	WMO-voorzieningen (woningaanpassingen, HBH, PGB en Alg. voorz.)	168.000	V
	Zorg voor kwetsbare burgers	Beschermd Wonen	121.000	V
	Zorg voor kwetsbare burgers	Gezondheidszorg	19.000	V
	Zorg voor kwetsbare burgers	Diverse kleine verschillen per saldo	40.000	V
	Participatie	Uitkeringen (meer uitstroom)	80.000	V
	Participatie	Vergoeding uitvoeringskosten TONK niet besteed	176.000	V
	Participatie	Besluit bijstandsverlening zelfstandigen: minder aanvragen	30.000	V
	Participatie	Bijzondere bijstand (Corona en Voedselbank)	74.000	V
	Participatie	Reïntegratie	29.000	V
	Participatie	Diverse kleine verschillen per saldo	41.000	V
	Kunst en cultuur	Diverse kleine verschillen per saldo	10.000	V
	Sport en bewegen	Binnensport (omissie Lage Weide, Coronacompensatie)	42.000	V
	Sport en bewegen	Buitensport (infill en trapveldjes)	39.000	V
	Sport en bewegen	Sportbeleid (Lokaal Sportakkoord en subsidies)	26.000	V
	Sociaal culturele accommodaties	Evenementen, Corona, Cour	24.000	V
Alg. dekkingsmiddelen		Algemene uitkeringen	472.000	V
		Diverse kleine verschillen per saldo	21.106	V
Overhead	Management en bestuursonderst.	Diverse kleine verschillen per saldo	13.000	V
	Huisvesting	Compensatie kostprijsverhogende btw	59.000	V
	Huisvesting	Overhead uren projecten grondexploitaties	125.000	V

	Huisvesting	Afschrijvingskosten	35.000	V
	Huisvesting	Diverse kleine verschillen per saldo	27.000	V
	Automatisering	Doorschuiven kredieten software	96.000	V
	Planning & Control	Privacy	8.000	V
	Planning & Control	Diverse kleine verschillen per saldo	4.000	V
	Facilitaire zaken	Inkoopbureau	52.000	V
	Facilitaire zaken	Verschuiving kredieten	31.000	V
	Facilitaire zaken	Catering	10.000	V
	Financiële administratie	Diverse kleine verschillen per saldo	9.000	V
	Communicatie	Latere vervanging website	52.000	V
Totaal voordelen			**3.446.106**	

Tabel: nadelige afwijkingen tussen Najaarsnota en jaarstukken

Financiële afwijkingen				
Nadelen	**Thema**	**Omschrijving**	**Bedrag**	
Programma 2	Wegen en verkeer	Openbare verlichting: onderhoud / elektriciteitsverbruik	60.000-	N
	Wegen en verkeer	Amendement Verkeersremmende maatregelen (reserve SID)	31.000-	N
	Wegen en verkeer / Groen	Lagere onttrekking reserve Kapitaallasten	169.000-	N
	Water	Riolering en stedelijk water: lagere toerekening rente en BTW (zie par. B)	-144.000	N
Programma 3	Wonen	Grondbedrijf (facilitair met en zonder raadsbesluit) (zie par. G)	221.000-	N
	Ruimte	Ruimtelijke ordening: wijzigingsplannen / afwijkingen bestemmingsplannen	52.000-	N
	Leefomgeving	Omgevingsvergunning: lagere opbrengsten leges	150.000-	N
	Leefomgeving	Omgevingsvergunning: hogere kosten inhuur personeel	59.000-	N
Programma 4	Zorg voor kwetsbare burgers	WMO-begeleiding	26.000-	N
	Sport en bewegen	Renovatie zwembaden	50.000-	N
Alg. dekkingsmiddelen	Reserves	Lagere onttrekking Algemene reserve vanwege saldo	369.000-	N
	Lokale heffingen	OZB en precario	204.000-	N
	Overige algemene dekkingsmiddelen	Correctie balanspost btw	42.000-	N
	Saldo kostenplaatsen	Minder uren/hogere kosten	145.000-	N
Overhead	Automatisering	Lagere onttrekking reserve kapitaallasten	23.000-	N
	Automatisering	Lagere onttrekking algemene reserve	103.000-	N
	Automatisering	Kosten Breda	57.000-	N
	Automatisering	Extra inhuur	51.000-	N
	Automatisering	Diverse kleine verschillen per saldo	3.000-	N
	Planning & Control	Burgerpeiling	19.000-	N
	Personeel en organisatie	Diverse kleine verschillen per saldo	15.000-	N
		Diverse nadelen per saldo (< 25.000)	32.114-	N
Totaal nadelen			**-2.025.114**	

Totaal afwijking	**1.420.992**

Nadat het exploitatieresultaat gezuiverd is van incidentele baten en lasten ontstaat het structurele resultaat. Het structurele resultaat geeft aan of een

gemeente structurele lasten kan afdekken met structurele baten. Het structurele resultaat over 2021 was positief: € 2.024.000. Drimmelen kon in 2021 haar structurele lasten dus afdekken met structurele baten.

Onze financiële positie komt niet alleen tot uitdrukking in de ontwikkeling van het resultaat en het vermogen. Ook de financiële kengetallen geven alleen en in samenhang een beeld van die positie.

Tabel Par.A-8

Jaarstukken 2021			
Kengetallen	**Verloop van de kengetallen**		
	Jaarrekening 2020 31-12-2020	**Begroting 2021 31-12-2021**	**Jaarrekening 2021 31-12-2021**
1a. Netto schuldquote	25%	64%	26%
1b. Netto schuldquote gecorrigeerd voor verstrekte leningen	23%	63%	23%
2. Solvabiliteitsratio	56%	43%	55%
3. Kengetal grondexploitatie	1%	0%	1%
4. Structurele exploitatieruimte	-3%	-2%	-1%
5. Belastingcapaciteit	104%	99%	100%

Kijkend naar de normen (zie paragraaf Weerstandsvermogen), ontwikkeling en uitkomsten van de kengetallen constateren we een solide financiële positie van de gemeente Drimmelen. We zien een betere structurele exploitatieruimte, maar in 2021 is nog niet de ondergrens bereikt van 0%.

Programma's

Programmaverantwoording

Programmaverantwoording

De indeling van de programmaverantwoording is in overeenstemming met de programmabegroting 2021. In de programmaverantwoording staat per programma in hoeverre het college de doelstellingen heeft gehaald uit die programmabegroting. De programmabegroting heeft het college gebaseerd op het coalitieakkoord 'Een mooi en gezond Drimmelen maken we SAMEN !'.

In het jaarverslag zijn per programma de volgende onderdelen opgenomen:

- *Wat wilden we bereiken?* Hierin staan:
    - de hoofddoelstelling van het programma;
    - de subdoelstellingen van het programma;
- *Wat zouden we daarvoor doen en wat hebben we bereikt?* Hierin staat een toelichting op de voortgang en realisatie van de voorgenomen prestaties;
- *Wat heeft het gekost?* Hier wordt een cijfermatige opstelling gepresenteerd van de totale baten en lasten per programma.

1. Burger en bestuur

Inleiding Burger en bestuur

De hoofddoelstelling van het programma is:
Drimmelen is een veilige gemeente waarin de inwoners, bedrijven en organisaties/verenigingen samen leven, werken en genieten.

In het coalitieprogramma Een mooi en gezond Drimmelen maken we SAMEN ! staat:

Drimmelen is een veilige gemeente waarin inwoners, bedrijven, organisaties en verenigingen samen leven, werken en genieten. De dienstverlening en service zijn belangrijk. De gemeente is open en benaderbaar. We communiceren met een tijdige, duidelijke boodschap en zijn zo transparant mogelijk. Het dorpsgericht werken is meer dan een subsidieregeling en dit succes zetten we voort met de nadruk op burger- en overheidsparticipatie en een gezamenlijke toekomstvisie.

Het programma is uitgewerkt in vijf thema's. De hierboven benoemde programmadoelstelling is uitgewerkt in de volgende thema's en daarbij behorende sub-doelstellingen:

1. Dienstverlening
2. Burger en politiek
3. Dorpsgericht werken
4. Openbare orde en veiligheid, crisisbeheersing
5. Bestuursondersteuning.

1.1 Dienstverlening

Wat willen we bereiken?

Vergroten digitale mogelijkheden

Persoonlijk contact blijft mogelijk. De inwoner kiest zelf welk kanaal hij gebruikt (telefoon, mail, brief of baliebezoek).

Wat gaan we daarvoor doen?

Mogelijkheden digitale kennisbank t.b.v. Servicebalie (telefonie) onderzoeken. Digitaal (samen-)werken.

Omschrijving

Telefonie:

De Servicebalie, waarvan telefonie een onderdeel is, heeft een zeer verouderde, niet digitale kennisbank. Een digitale kennisbank kan helpen bij een vlotte en juiste dienstverlening door de telefonistes. Om te onderzoeken welk systeem past bij onze behoefte zal een adviesopdracht uitgezet worden. Daarin zal ook gekeken worden naar een klantcontactsysteem.

Digitaal (samen-)werken, of te wel zaakgericht werken:

In 2021 wordt hier verder inrichting en uitvoering aan gegeven. Dit onder andere door een combinatie van klantgericht en procesmatig werkprocessen te sturen, het verder optimaliseren van de verschillende faciliteiten binnen Office 365, het verder op orde brengen van de informatievoorziening en het uitvoering geven aan het 'mobile devices'- beleid wat erop gericht is medewerkers steeds meer digitaal op te pakken en te verwerken.

Voor een nadere concrete uitwerking van alle in 2021 op te pakken projecten wordt verwezen naar de paragraaf Bedrijfsvoering (onder B Informatievoorziening en automatisering).

Kwaliteit

Kijk voor informatie over dit project in de paragraaf bedrijfsvoering.

Prestatie-indicator

Prestatie-indicator	Werkelijk 2020	Begroot 2021	Werkelijk 2021
Digitalisering, aantal producten online totaal	29	32	34
Digitalisering, aantal producten online als pdf	48	45	46
Wachttijd in minuten in de hal	**	2	2
Afhandeltijd in minuten, aan de balie*	**	10	10

* Uitreiken van rijbewijzen en ID's is hierin niet meegenomen, dit gebeurt aan de Servicebalie, zonder afspraak.

** Halverwege het jaar is overgeschakeld op andere programmatuur die op een andere wijze registreert. Daardoor zijn geen cijfers te geven die vergelijkbaar en representatief zijn.

1.2 Burger en politiek

Wat willen we bereiken?

Er wordt juist, tijdig en volledig gecommuniceerd

Wat gaan we daarvoor doen?

Begeleiden en trainen van de organisatie in communicatieve vaardigheden en helder schrijven.

Omschrijving

Het is al weer een tijd geleden dat de organisatie getraind is in "helder schrijven". Inmiddels zijn er veel nieuwe medewerkers en willen we dit weer een boost geven. Naast "helder schrijven" zal ook aandacht aan de communicatieve vaardigheden van de medewerkers besteed worden.

Kwaliteit

Mede door corona zijn trainingen voor collega's uitgesteld. We pakken ze weer op in een breder cursusprogramma. Helder taalgebruik is een belangrijk onderdeel van het project Inclusie.

Het verder professionaliseren van meer beeldgebruik.

Omschrijving

Communicatie ondersteunt met (strategisch) advies en uitvoering de organisatie bij diverse projecten, ontwikkelingen en actualiteiten. Zowel intern als extern.

Daarbij worden passende werkwijzen ingezet en in 2021 is het verder professionaliseren van 'minder tekst en meer beeld' een van de uitgangspunten.

Kwaliteit

We communiceerden actief met filmpjes en eigen fotografie bij persberichten, social mediaberichten en op de websites. We blijven investeren in verrijking en verbetering van ons fotobestand/fotoarchief en werken meer met infographics.

Opstellen nieuwe Visie Communicatie

Omschrijving

Het opstellen van een visie was in 2020, na de Toekomstvisie al voorzien, maar het opstellen hiervan is slachtoffer geworden van Covid-19. Daarom nemen we het opstellen van een communicatie-visie opnieuw op in de begroting 2021.

Kwaliteit

De interviews voor het opstellen van het Strategisch Communicatieframe zijn klaar. Het concept leverden we op in Q4.

Wat willen we bereiken?

Organisatie en bestuur zijn omgevingsbewust en wendbaar

Wat gaan we daarvoor doen?

In gang zetten organisatieontwikkeling op basis van de toekomstvisie.

Omschrijving

Zie paragraaf Bedrijfsvoering en Raadsvoorstel.

Kwaliteit

Kijk voor meer informatie over dit onderwerp in de paragraaf bedrijfsvoering.

Inwoners en bestuur nader tot elkaar brengen

Omschrijving

Net als in 2020 wil de raad via de website wij zijn Drimmelen inwoners betrekken en meningen van inwoners peilen bij belangrijke onderwerpen. Ook wil de raad meer naar buiten treden door bijvoorbeeld op locatie te vergaderen. In 2020 is dit als gevolg van Covid-19 onvoldoende van de grond gekomen.

Kwaliteit

Corona versnelde de digitalisering. De beperkte mogelijkheden om samen te komen bracht ons bij digitale alternatieven. Bijvoorbeeld voor het peilen van de mening van inwoners bij grote projecten als omgevingsvisie, structuurvisie en Sociaal Cultureel Dorpshart Made. Door corona kon ook de gemeenteraad lang niet naar buiten treden. De informatieronden zijn hiervoor geschikt, maar waren in 2021 digitaal.

1.3 Dorpsgericht werken

Wat willen we bereiken?

Gemeente Drimmelen stimuleert inwoners om mee te denken, te doen en zelf dingen op te pakken.

Wat gaan we daarvoor doen?

Meet and Match

Omschrijving

Meet and match brengt maatschappelijke initiatieven samen in de breedste zin van het woord.

Kwaliteit

Een deel van het jaar waren de activiteiten zeer beperkt door corona, bijvoorbeeld de dorpsontbijten. Toch waren er ook in 2021 weer veel activiteiten zoals de wandelchallenge en het toneelstuk over dementie. Ook hebben we veel aandacht besteed aan het onderwerp eenzaamheid en startten we intern een klankbordgroep Dorpsgericht Werken.

Samen aan de slag

Omschrijving

Deze subsidieregeling startte tijdens de vorige coalitieperiode en is in deze collegeperiode verlengd. In 2020 was het beroep deze regeling als gevolg van Covid-19 aanzienlijk lager dan voorgaande jaren. Gekeken wordt hoe hier in 2021, binnen de dan geldende maatregelen, toch een extra stimulans gegeven kan worden.

Kwaliteit

In 2021 is de regeling 10 keer gebruikt. In 2020 14 keer. In de periode vóór corona was het aantal aanvragen hoger.

Wat willen we bereiken?

Verantwoordelijkheid en deskundigheid van inwoner tot zijn recht laten komen

Dit doen we door gebruik te maken van kennis en inzet van inwoners en samen te zoeken naar structurele oplossingen en inzet.

Wat gaan we daarvoor doen?

Introductieprogramma nieuwe medewerkers overheids-/burgerparticipatie en trainingen zittende medewerkers.

Omschrijving

In samenhang met de training en begeleiding vanuit communicatie zullen zowel nieuwe als zittende medewerkers bij de hand genomen worden op het gebied van overheids- en burgerparticipatie (Dorpsgericht Werken).

Kwaliteit

De coördinator Dorpsgericht Werken was beperkt beschikbaar. Daarom is dit nog niet volledig ingevuld. Ook door corona waren fysieke bijeenkomsten niet mogelijk. Dat beperkte de mogelijkheden voor training en begeleiding van nieuwe medewerkers in overheids- en burgerparticipatie. Wel ontgonnen we de digitale mogelijkheden hiervan.

1.4 Openbare orde en veiligheid, crisisbeheersing

Wat willen we bereiken?

Daadkrachtige aanpak van veiligheidsvraagstukken en onveiligheidsgevoelens

Veiligheidsvraagstukken pakken we daadkrachtig en integraal met ketenpartners aan. Zo ontstaat een omgeving waarin inwoners, bedrijven en bezoekers veilig kunnen wonen, werken en recreëren.

Wat gaan we daarvoor doen?

Uitvoering prioriteiten integraal veiligheidsbeleid

Omschrijving

Jeugd en Veiligheid, High Impact Crimes, Ondermijning en Zorg en Veiligheid. Dat zijn de vier prioriteiten van het integrale veiligheidsbeleid. Elk jaar stellen we een Uitvoeringsprogramma op waarin staat hoe we deze prioriteiten aandacht geven en uitvoeren.

Kwaliteit

Corona heeft invloed op de 4 prioriteiten van 2021 en vroeg veel capaciteit van het cluster Openbare Orde en Veiligheid. Bovendien ontstond door het vertrek van een collega in maart een vacature, die eind mei is ingevuld. Inwerken van deze nieuwe collega vroeg extra tijd en aandacht.

1. Jeugd en Veiligheid: door corona is de themadag op het Dongemond College uitgesteld. Dit geldt ook voor overige voorlichtingsactiviteiten. De grootste overlast in Terheijden lijkt enigszins afgenomen door de integrale aanpak. De focus ligt nu op jeugdoverlast in Lage Zwaluwe. Met een plan van aanpak werkt de gemeente samen met partners aan de uitvoering.
2. High Impact Crimes: positief aan het advies om thuis te blijven en te werken is dat het aantal inbraken sterk afnam.
3. Ondermijning: aanpak van ondermijning in de vorm van integrale acties is weer opgepakt. De focus lag op opslaglocaties en garageboxen. In Lage Zwaluwe en Terheijden controleerden we garageboxen. We hielden een controle in de tuinbouw, samen met de ISZW. We pakten signalen op. Intern maakten we medewerkers hier nog eens extra bewust van met nieuwe instructies. We werkten aan bewustwording bij ondermijning in het buitengebied, bestuurlijke weerbaarheid rond de gemeenteraadsverkiezingen en controle op spookwoningen. Door corona waren bewustwordingsactiviteiten vooral digitaal. Wel haalden we de escaperoom drugslab naar Made.
4. Zorg en Veiligheid: door corona zijn wij extra alert op eenzaamheid en personen met verward gedrag. Het aantal meldingen steeg fors. En

daarmee ook het aantal zaken in het MASS (Maatschappelijk Steunsysteem) en in het Zorg- en Veiligheidshuis.

Wat willen we bereiken?

De gemeentelijke crisisorganisatie, voortkomend uit districtelijke samenwerking, is op orde

Wat gaan we daarvoor doen?

OTO (opleiden, trainen, oefenen)

Omschrijving

De gemeentelijke crisisbeheersingsorganisatie wordt opgeleid, getraind en beoefend. Hierbij staat het onderdeel oefenen centraal. Medewerkers gaan met een realistisch scenario praktisch aan de slag met de crisisbeheersing.

Kwaliteit

Veel opleidingen en trainingen binnen de crisisorganisatie vervielen tijdens corona, door praktijkinzet van de leden. Anderzijds leidden ervaringen met de corona aanpak tot een sterker netwerk en meer kennis en bewustzijn. De lessen en inzichten gebruiken we bij nieuwe opleidingen en trainingen. De opleidingen en trainingen pakken we in 2022 weer volledig op.
In mei 2021 startte een nieuwe ambtenaar Crisisbeheersing. Dat zorgde voor enige vertraging.

1.5 Bestuursondersteuning

Wat willen we bereiken?

Juist, tijdig en volledig laten verlopen van ondersteunende processen

Wat gaan we daarvoor doen?

Geluk

Omschrijving

In 2021 gaan we verder uitvoering geven aan het thema geluk en zorgen we dat de geluksagenda uitgevoerd wordt.

Kwaliteit

Door corona loopt de uitvoering van de geluksagenda anders dan bij het opstellen was voorzien. Naar de inwoners toe gaan is essentieel voor een aantal onderdelen van de geluksagenda. We zochten mogelijkheden die passen binnen corona maatregelen. Bijvoorbeeld een pilot in Wagenberg om te melden op locatie. Er was extra aandacht voor eenzaamheid en in april hielden we een succesvolle kaartjesactie. We zochten andere manieren om inwoners toch te betrekken bij de geluksagenda. Het laatste kwartaal van 2021 ging het vooral over integreren van geluk in het reguliere werk. In december was er een succesvolle kerstbomenactie.

Privacybeleid verder vormgeven en uitrollen. Organiseren training besluit en bezwaar voor collega's.

Omschrijving

De Functionaris Gegevensbescherming zorgt voor het algemene privacybeleid en bijbehorende protocollen en regelingen op afdelingsniveau. Vanuit het secretariaat voor de bezwaarschriften zullen trainingen georganiseerd worden voor medewerkers die regelmatig met de behandeling van bezwaren te maken hebben.

Kwaliteit

Uitrol privacybeleid is een doorlopend proces.
De trainingen voor de collega's van afdeling MA zijn in 2021 door een externe docent verzorgd en afgerond. Het secretariaat voor de bezwaarschriften zorgt voor de nodige kennisdeling.

Wat heeft het gekost?

Tabel Prg.1-2

	Realisatie 2020	Prim. Begroting 2021	na wijziging 2021	Realisatie 2021
Dienstverlening	421.770	424.640	449.384	459.589
Burger en politiek	617.818	649.622	653.730	637.450
Dorpsgericht werken	57.390	133.723	117.514	84.784
Openbare orde en veiligheid, crisisbeheersing	1.921.816	1.962.391	2.156.215	2.136.474
Bestuursondersteuning	2.029.267	1.807.085	1.852.775	1.810.262
Totaal lasten	***5.048.062***	***4.977.460***	***5.229.618***	***5.128.558***
Dienstverlening	274.811	316.268	321.268	309.419
Burger en politiek	0	0	0	0
Dorpsgericht werken	2	7	7	6
Openbare orde en veiligheid, crisisbeheersing	1.616	558	1.458	2.202
Bestuursondersteuning	4.950	11.996	6.496	427.274
Totaal baten	***281.378***	***328.829***	***329.229***	***738.901***
Saldo mutaties reserves	***-18.983***	***-18.983***	***-114.856***	***-114.256***
Saldo van baten en lasten	***4.747.701***	***4.629.648***	***4.785.533***	***4.275.401***

2. Openbare ruimte

Inleiding Openbare ruimte

De hoofddoelstelling van het programma is:

Het op een effectieve en efficiënte manier de openbare ruimte schoon, heel, veilig en aantrekkelijk maken en houden. Hierbij betrekken we burgers en bedrijven en er is ruimte voor biodiversiteit in de aanpak en kwaliteitsniveaus en maatwerkafspraken.

In het coalitieprogramma Een mooi en gezond Drimmelen maken we SAMEN ! staat:

> *Het op een zo effectief en efficiënt mogelijke manier de openbare ruimte schoon, heel, veilig en aantrekkelijk maken en houden. Hierbij betrekken we burgers en bedrijven en er is ruimte voor diversiteit in aanpak, kwaliteitsniveau en maatwerkafspraken. We gaan de klanttevredenheid meten.*

In het coalitieprogramma beschreven we:

- We doen het duurzaam;
- We doen het met het oog op klimaat;
- We doen het veilig: comfortabele en veilige fietsverbindingen;
- We doen het samen met onze inwoners;
- We doen het gezond;
- We doen het om het recreatieve karakter te versterken;
- Bij verkeer zetten we in op een combinatie van infrastructuur, gedrag en handhaving.

Het programma is uitgewerkt in 4 thema's. De hierboven benoemde programmadoelstelling is uitgewerkt in de volgende thema's en daarbij behorende sub-doelstellingen:

1. Integraal en burgergericht werken
2. Wegen en verkeer
3. Groen en speelvoorzieningen
4. Water.

2.1 Integraal en burgergericht werken

Wat willen we bereiken?

De inbreng bij planvorming Openbare Ruimte van belanghebbenden vergroten

Wat gaan we daarvoor doen?

Bij herinrichtingsprojecten inwoners op tijd informeren en betrekken

Omschrijving

De inwoners betrekken we op tijd bij het voorbereiden van grote werken in de openbare ruimte. Vaak voeren we een stakeholdersanalyse uit. We nodigen gericht uit voor informatieavonden.

Hieronder staan de Integrale projecten 2021.

	Rioleringen	Wegen	Verkeer	Groen	Openbare verlichting	Website/BouwApp	Bewonersbrief	Inloopavond	Bewonersavond	Voorbereiding 2021
Centrumroute Terheijden Molenstraat	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Griendwerkerstraat Lage Zwaluwe	x	x		x	x	x	x	x	x	
Stationstraat en omgeving Made										x
Rioolvervanging Julianastraat/ Prinses Margrietstraat Hooge Zwaluwe	x	x	x	x		x	x		x	
Oude Haven van Drimmelen										x
Boerenhoekstraat/ Van Campenhoutstraat Made	x	x	x	x	x	x	x		x	
Nachtegaalstraat Made	x	x		x	x	x	x		x	
Prioritaire looproutes		x	x			x		x		
Winkelstrip Lage Zwaluwe		x	x	x		x	x			
Zeggelaan Terheijden		x	x	x	x	x	x		x	x
Drimmelnseweg Made		x	x			x	x		x	
Crullaan Made		x	x	x	x	x	x			

Kwaliteit

Op allerlei manieren betrokken we bewoners. Grote projecten verdeelden we in stukken. Zo konden bewoners digitaal goed hun mening geven. Ook bezochten we het project om te praten met bewoners.

Een aantal projecten loopt achter op de planning. Zo loopt de Zeggelaan in Terheijden uit. We pakken daar behalve de fietsstroken ook de rijbaan aan. Burgerparticipatie vraagt hier meer tijd. Levertijden van materiaal zijn erg lang. Dat zet de planning onder druk. Zo ook bij de Drimmelenseweg. De levering van de bestratingen kost veel meer tijd. Door de lange levertijden konden we niet meer in 2021 beginnen. Een andere algemene trend is uitvoeringstermijnen van Nutsbedrijven. Het duurt minimaal een half jaar voordat nutsbedrijven kabels en leidingen verleggen. Dit betekent voor de planning onverwacht uitstel.

De Nachtegaalstraat in Made bereiden we voor. Bewoners brachten nog aanvullende wensen in. Die proberen we te integreren in het project.

Bij de Griendwerkerstraat in Lage Zwaluwe stemden we de planning af op het groot onderhoud van woningen door Woonvizier.
In de Boerenhoekstraat/Van Campenhoutstraat begonnen we in januari 2021. De aannemer verwacht 4 maanden later op te leveren dan eind december 2021. De vertraging van de oplevering heeft meerdere oorzaken en gevolgen. Daarover zijn we in overleg met de aannemer.

Het werk in de Oude Haven Drimmelen startte 2021. We informeerden bewoners en bedrijven.
De volgende projecten rondden we af in 2021:

- Rioolvervanging Julianastraat/Prinses Margrietstraat Hooge Zwaluwe
- Winkelstrip Lage Zwaluwe
- Crullaan Made.

Wat willen we bereiken?

De openbare ruimte ontwikkelen en onderhouden we integraal. Vanaf 2020 werken we volgens het principe integraal werken.

Wat gaan we daarvoor doen?

Integraal werken

Omschrijving

We zetten door op het integraal werken. We stemmen onze beheergegevens af op basisregistraties. Hierdoor vereenvoudigen we de administratie van de beheergegevens.

Kwaliteit

We werkten integraal en stemden disciplines op elkaar af. Goede voorbeelden zijn woonwijken, Crullaan, Burgemeester van Campenhoutstraat/Boerenhoekstraat en centrumplan Made.

Wat willen we bereiken?

Het overdragen van onderhoud aan inwoners

Wat gaan we daarvoor doen?

Het effectbestek groen gebruiken we om onderhoud samen met inwoners uit te voeren of over te dragen

Omschrijving

Bij het effectbestek groen dragen we niet het beheer van de openbare ruimte over. Het is de bedoeling dat de inwoners meer invloed hebben op de kwaliteit van hun leefomgeving. We staan ervoor open om in overleg met de aannemer het onderhoud over te dragen.

Kwaliteit

In 2021 voerden we op 13 plaatsen mooie verbeteringen uit, samen met inwoners van de gemeente Drimmelen. We spraken met enkele bewoners af dat zij het groen onderhouden. Verder liggen er verzoeken die we meenemen bij grotere (integrale) projecten.

Wat willen we bereiken?

Verhogen van de kwaliteit van dienstverlening door het beter behandelen van klachten en meldingen

Wat gaan we daarvoor doen?

Monitoren voortgang meldingen

Omschrijving

De koppeling van de meldingen met het klein onderhoud openbare ruimte krijgt in 2021 meer aandacht. Hierdoor gaan we efficiënter om met onze gegevens. Een nadeel kan zijn dat het langer duurt voordat we werkzaamheden uitvoeren. Natuurlijk houden we de openbare ruimte wel veilig.

Kwaliteit

In het beheerplan wegen besteedden we aandacht aan verwerken van meldingen. We verbeterden het proces in de buitendienst. We haalden de doelstelling dat 90% van de melders binnen 5 werkdagen een reactie krijgt. Ook besteden we aandacht aan meldingen afhandelen, kwaliteit van meldingen en verbeteren van het meldproces.

Prestatie-indicator

Prestatie-indicator	Werkelijk 2020	Begroot 2021	Werkelijk 2021
Bewoners zijn tevreden over de afgeronde projecten	93%	70% of meer	80%

2.2 Wegen en verkeer

Wat willen we bereiken?

Bevorderen van een duurzaam veilige infrastructuur

We werken aan een duurzaam veilige infrastructuur. De focus ligt op goede bereikbaarheid van onze kernen, een leefbare woonomgeving en veiligheid in het verkeer. We hebben veel aandacht voor kwetsbare verkeersdeelnemers zoals voetgangers, fietsers en mindervaliden.

We spannen ons in om de negatieve klimaat- en gezondheidseffecten van mobiliteit sterk te verminderen. Dit is in lijn met de Visie Duurzame Mobiliteit van Regio West-Brabant. Gemeente Drimmelen zet in op het verminderen van mobiliteit (minder verplaatsen), veranderen van de mobiliteit (schoner verplaatsen) en het verduurzamen van de mobiliteit (zuiniger verplaatsen).

Wat gaan we daarvoor doen?

Actualiseren wegenlegger

Omschrijving

Op basis van de Wegenwet is elke gemeente in Nederland verplicht een wegenlegger te hebben. Onze legger dateert uit 2001 en is daarmee behoorlijk verouderd. Hierdoor ontstaan steeds vaker onduidelijkheden over de openbaarheid van wegen. Ook klopt de informatie over onderhoudsplichtige niet altijd meer (inmiddels zijn diverse wegen overgedragen van provincie aan gemeente).

Kwaliteit

We begonnen met actualiseren van de wegenlegger, inclusief opnieuw vaststellen van komgrenzen. De definitieve besluitvorming komgrenzen is gereed. De inhoudelijke wegenlegger loopt parallel aan het komgrenzenbesluit. Dit ronden we af in 2022. Het vaststellen van de wegenlegger door Gedeputeerde Staten gebeurt in 2022.

Opstellen integrale visie laadinfrastructuur incl. actualiseren beleidsregels

Omschrijving

Op dit moment richten onze beleidsregels zich alleen op elektrische personenauto's. Maar de afspraken in het Klimaatakkoord gaan ook over doelgroepenvervoer, stadslogistiek (vrachtwagens en bestelbussen) en

busvervoer. Om die reden is het nodig onze beleidsregels te actualiseren en een visie weg te leggen op o.a. laadpleinen, snelladers en private laadinfrastructuur.

Kwaliteit

We begonnen in het najaar met opstellen van de integrale visie laadinfrastructuur, inclusief actualiseren van beleidsregels. Vaststelling volgt in 2022.

Uitbreiden laadpaalinfrastructuur

Omschrijving

In het Klimaatakkoord zijn stevige afspraken gemaakt over zero emissie vervoer. Dit vraagt om een dekkend, uniform en toekomstbestendig laadnetwerk: de laadinfra mag namelijk geen bottleneck vormen voor de snelle groei van elektrisch vervoer (Nationale Agenda Laadinfrastructuur). Alleen vraagvolgend handelen is daarom niet meer genoeg. Om die reden hebben wij meegedaan aan de provinciale aanbesteding laadinfrastructuur.

Kwaliteit

Er ligt een verzamelverkeersbesluit voor proactieve uitrol van laadpalen. Na het verstrijken van de bezwarentermijn startten we met plaatsen van 9 laadpalen zonder aanvrager. In 2022 volgt fase 2 (prognose: 22 laadpalen).

Wat willen we bereiken?

De gemeente Drimmelen sluit aan bij het provinciale verkeersveiligheidsbeleid om te streven naar nul verkeersdoden

Het verkeersveiligheidsbeleid heeft drie pijlers: educatie, infrastructuur en handhaving.

Wat gaan we daarvoor doen?

Nota verkeersmaatregelen

Omschrijving

Ieder jaar maken we een nota Verkeersmaatregelen. Deze volgt uit de analyse van verkeerstellingen en ongevalscijfers. Hiermee geven we uitvoering aan het landelijke Strategisch Plan Verkeersveiligheid door een risico gestuurde aanpak. Ook in 2021 maken we dit plan en voeren we het uit.

Kwaliteit

Het college stelde de verkeersmaatregelennota vast. We voerden werk uit in de Wijngaardstraat Made (parkeren), Havenstraat Hooge Zwaluwe (30km), Oude Kerkstraat Made (markeringen) en plaatsten van een snelheidsdisplay in de Kloosterstraat in Made. Onderstaand werk uit de nota moet nog gebeuren.

- VVN hield een buurtactie op de Kerkdijk in Hooge Zwaluwe. De voorstellen bestonden uit aanbrengen van snelheidsremmers op 3 kruispunten. Hiervoor kregen we extra geld (€ 60.000). De voorbereiding liep vertraging op omdat de wensen van individuele bewoners niet aansloten bij die van de werkgroep. Met extra communicatie kwamen we tot een beter gedragen voorstel. De uitvoering gebeurt in 2022.
- We begonnen met voorbereidingen voor verbeteren van het kruispunt Godfried Schalckenstraat - Haasdijk Made met groen en markeringen en met de

communicatie hierover.

- Bredaseweg Terheijden, verbeteren fietsoversteek. We zetten opties voor aanpassing op een rij, waaronder fietsers uit de voorrang en verkeerslichten. Er volgt nog een definitieve keuze.
- VVN buurtactie in Blauwe Sluis is bezig.
- VVN buurtactie Raadhuisstraat volgt begin 2022.

Organiseren structureel handhavingsoverleg

Omschrijving

Eens per kwartaal is een handhavingsoverleg. Deelnemers zijn de politie, AOV-er, verkeersmedewerkers en een BOA. Bij dit overleg bespreken we handhavingsacties, ongevalslocaties en aanstaande werkzaamheden. Ook Rent a Cop staat structureel op de agenda.

Kwaliteit

Dit overleg gebeurt met regelmaat. Voortaan sluit ook de opzichter buitendienst aan. Zo delen we ook signalen van buiten en kunnen we kleine maatregelen snel uitvoeren.

Organiseren verkeerseducatie en voorlichting

Omschrijving

In 2021 voeren we verschillende campagnes en trainingen uit waaronder E-biketraining, de Brabants Verkeersveiligheid Label en fietsverlichtingsacties. Extra dit jaar is de scootmobieltraining. We sluiten aan bij landelijke verkeerscampagnes, zoals 'De scholen zijn weer begonnen'.

Kwaliteit

Ondanks corona hielden we verschillende mooie acties. Het Brabants VeiligheidsLabel (BVL) ging gewoon door. We hielden zebra-acties om mensen bewust te maken. We organiseerden een scootmobiel cursus, een elektrische fiets informatiedag (e-biketraining) en een opfriscursus voor Automaatje-chauffeurs.

Wat willen we bereiken?

Een goede bereikbaarheid en zo weinig mogelijk overlast voor gemotoriseerd verkeer

Infrastructuur richten we in volgens de principes van Duurzaam Veilig. Hiermee stemmen we vorm, functie en gebruik van onze wegen zo goed mogelijk op elkaar af.

Wat gaan we daarvoor doen?

Aanpak verkeersoverlast door handhaving en communicatie

Omschrijving

Met de politie spraken we af om ieder kwartaal Rent a Cop in te zetten. Die inzet geldt niet alleen voor verkeer maar gebruikt de politie ook om bredere knelpunten aan te pakken, zoals drugsoverlast. De aanpak combineren we met de inzet van communicatie (waaronder de tekst-kar) en onze BOA's. Onderdeel van deze aanpak zijn controles op vrachtverkeer en sluipverkeer. Regelmatig terugkerende controlelocaties zijn de Gaete in Lage Zwaluwe (overtredingen

vrachtwagenverbod) en de Lageweg in Terheijden (overtredingen geslotenverklaring gemotoriseerd verkeer).

Kwaliteit

De politie kon onvoldoende initiatief nemen voor de organisatie van Rent a Cop. Om deze belangrijke acties toch te laten doorgaan deden we zelf 3 Rent a Cop-acties. Vanwege boa-inzet op corona verviel alleen die in het 1e kwartaal.

We controleerden in 2021 ruim 15 keer op vracht- en sluipverkeer, verdeeld over alle dorpen. Op structurele en incidentele overlastplekken, bijvoorbeeld overlast door werk bij de Bromtol in Oosterhout). Meestal waarschuwden we bestuurders. In enkele gevallen maakten we proces verbaal op.

We gingen naar basisscholen met informatie over verkeersveiligheid en fietsverlichtingsacties. Door inzet van de verkeersboa konden we beter reageren en handelen bij meldingen.

Alternatief voor landbouwverkeer door Wagenberg en Terheijden zoeken

Omschrijving

De grootte van het probleem is in kaart gebracht, evenals mogelijke oplossingen. De onderhandelingen met de provincie over landbouwverkeer op de N285, dan wel op parallelwegen, zetten we voort. We zullen niet schromen om bij de provincie een verkeersbesluit aan te vragen.

Kwaliteit

We zien mogelijkheden voor landbouwverkeer op de provinciale weg, tussen Wagenberg en Langeweg en tussen de A59 en Wagenberg. We proberen de Provincie hiervan te overtuigen. Ook in andere gemeenten speelt dit dilemma. Er kwam een regionale werkgroep Landbouwverkeer. Met behulp van Royal Haskoning DHV maakten we de knelpuntanalyse en conclusies compleet. Deze ging in 2021 naar de provincie. Er is nog geen reactie.

Parkeren

Omschrijving

Vanaf 2022 staan we parkeren op het Dorpsplein in Terheijden niet meer toe. In het 4e kwartaal van 2021 legden we parkeervakken aan. Vanaf eind januari 2022 is het Dorpsplein parkeervrij, behalve een paar doelgroep parkeerplaatsen.

Kwaliteit

We willen dat er vanaf 2022 niet meer geparkeerd wordt op het Dorpsplein in Terheijden . In het vierde kwartaal van 2021 realiseerde we de parkeervakken. Vanaf eind januari 2022 maken we behoudens enkele doelgroep parkeerplaatsen het Dorpsplein in 2022 parkeervrij.

Voorbereiden alternatief tracé Zoutendijk

Omschrijving

We ronden de bestemmingsplanprocedure af. Ook kopen we de grond aan. Na het vaststellen van het bestemmingsplan gaan we verder met de civieltechnische voorbereidingen. We streven naar de aanleg van de weg in 2022.

Kwaliteit

Op 16 september behandelde de gemeenteraad een aantal opties in een opiniërende vergadering. De voorkeur ging uit naar maatregelen in de bestaande infrastructuur en optimaliseren verschillende routes. Er is draagvlak voor een bypass maar niet voor de oorspronkelijke vorm en randvoorwaarden. De gemeenteraad koos voor optie 2: onderzoek op korte termijn hoe we met verkeers- en/of aanvullende maatregelen in bestaande infrastructuur de overlast kunnen beperken. Aanvulling is een bypass voor zwaar verkeer. Bij het behandelen van dit onderwerp bleek dat het beschikbare budget niet genoeg is.

In het najaar werkten we aan het uitvoeren van de motie. Bewoners en andere belanghebbenden zijn betrokken bij onze uitwerking. We bekeken verschillende opties. In 2022 verwachten we definitieve besluitvorming over het tracé en de uitvoering.

Wat willen we bereiken?

Het bereiken van een duurzaam areaal openbare verlichting, zodat we een veilige omgeving bieden aan de inwoners tegen maatschappelijk aanvaardbare kosten.

Wat gaan we daarvoor doen?

Actualiseren beleidsplan openbare verlichting

Omschrijving

We combineerden de Beleidsplannen voor Wegen met Openbare verlichting. De uitvoering van het beleidsplan Openbare Verlichting start in 2021.

Kwaliteit

De gemeenteraad stelde begin 2021 het beleidsplan Openbare Verlichting vast. We gaven opdracht voor de renovatieronde en vervangen van energie slurpende verlichting (SON-verlichting). De uitvoering gebeurde in 2021, behalve enkele nog uit te voeren integrale projecten.

Wat willen we bereiken?

Het heel, schoon en veilig houden van civieltechnische kunstwerken

Wat gaan we daarvoor doen?

Regulier onderhoud civieltechnische kunstwerken

Omschrijving

We onderhouden de civiele kunstwerken. De werkzaamheden plannen we op basis van de inspecties en nadere controles. Inspecties voeren we eens in de twee jaar uit.

Kwaliteit

In 2021 werkten we aan de geleiderail aan de Dirk de Botsdijk, de brug aan de Vlasweel en vissteigers.

Wat willen we bereiken?

Het openbaar vervoer zorgt voor een goede bereikbaarheid van de verschillende kernen

Het openbaar vervoer en de deeltaxi zorgen voor een optimale bereikbaarheid van onze kernen.

Wat gaan we daarvoor doen?

Continueren en uitbreiden mobiliteitsconsulenten

Omschrijving

In 2020 maakten we een vervoersoverzicht van alle mogelijkheden in onze gemeente. Dit vergemakkelijkt het werk van de mobiliteitsconsulent. Hierdoor hopen we dat meer vrijwilligers zich aanmelden. Daarnaast kunnen de medewerkers van bijvoorbeeld het sociaal loket bijna opereren als mobiliteitsconsulent en gerichter advies geven.

Kwaliteit

Er is nog maar één mobiliteitsconsulent. Een geschikt moment om zich voor te stellen was altijd de OV-opstapdag. Door corona lukte dit niet.

Het verbeteren van de mentale toegankelijkheid van het openbaar vervoer

Omschrijving

We organiseren jaarlijks de OV opstapdagen.

Kwaliteit

Door gebrek aan budget en corona organiseerden we dit jaar geen OV-opstapdag. Wel legden we contacten met externe partijen om dit in 2022 samen aan te pakken.

Uitvoeren resultaten vervoersbehoefte-onderzoek

Omschrijving

In 2021 geven we vervolg aan de uitvoering van de resultaten van het behoefteonderzoek. Zo zetten we de samenwerking met o.a. gemeente Moerdijk voort voor een kwaliteitsimpuls van station Lage Zwaluwe door de omvorming tot een HUB. We introduceren de Hub-taxi: een proef met een vorm van vraagafhankelijk vervoer van halte naar hub op alle dagen van de week. Dit is een samenwerking tussen Provincie Noord-Brabant, Regio West-Brabant en de gemeenten Moerdijk, Halderberge en Drimmelen.

Kwaliteit

In 2021 bereidden we werk voor uit het vervoersbehoefteonderzoek (2020). Zo krijgen de gedachten vorm rond station Lage Zwaluwe. Omzetten naar een concreet ontwerp gebeurt later. De hubtaxi (Bravoflex) rijdt.

Wat willen we bereiken?

Voldoende parkeerruimte voor fiets en/of auto op korte loopafstand van woningen, winkelgebieden, (maatschappelijke) voorzieningen (zoals sportverenigingen) en openbaar vervoer knooppunten

De openbare parkeerplaatsen zijn goed vindbaar door goede bewegwijzering. Bij de winkelcentra, belangrijke maatschappelijke voorzieningen, horecavoorzieningen, toeristische attracties en recreatiegebieden bieden we mogelijkheden voor het opladen van auto's en fietsen. De gemeente vervult hierin een faciliterende en stimulerende rol.

Bij parkeren sluiten we geen doelgroepen uit: er zijn voldoende toegankelijke parkeergelegenheden voor minder valide mensen. Hierbij gaan we minimaal uit van de richtlijnen uit het ASVV: één algemene gehandicaptenparkeerplaats op 50 reguliere parkeerplaatsen en één algemene gehandicaptenparkeerplaats binnen een loopafstand van maximaal 100 meter van belangrijke voorzieningen. We bieden maatwerk als daar behoefte aan is.

Wat gaan we daarvoor doen?

Uitvoering geven aan parkeeronderzoek

Omschrijving

In 2020 is een nachtelijke parkeerdrukmeting in de hele gemeente uitgevoerd. Op basis hiervan weten we in welke woongebieden er nog een te hoge parkeerdruk bestaat. We selecteren de gebieden met de ernstige parkeerproblemen. In die gebieden zoeken we naar een gerichte oplossing, waaronder uitbreiding van parkeermogelijkheden.

Kwaliteit

Het college behandelde het parkeeronderzoek en planning. Door ontbreken van geld konden we in 2021 niet beginnen met de uitvoering. Vanaf 2022 pakken we de gebieden aan met de grootste parkeerdruk. We betrekken de bewoners aan de voorkant en kijken breder dan alleen aanleggen van parkeerplaatsen.

Wat willen we bereiken?

We willen speciale aandacht voor de doelgroep Langzaam verkeer (fietsers en voetgangers, minder validen). Door de mogelijkheden te bevorderen willen we minder gemotoriseerd verkeer binnen en tussen de kernen bereiken.

Wat gaan we daarvoor doen?

Dorpsschouw samen met WWZ en andere stakeholders

Omschrijving

De WWZ initieert de dorpsschouw. We voeren elk jaar een schouw uit. Vanuit het budget voor 'kleine reconstructies wegen' reserveren we voor de directe uitvoering van de geconstateerde knelpunten.

Kwaliteit

De dorpsschouw kreeg dit jaar een andere opzet. Hij is verbreed tot een burgerschouw met individuele burgers. Deze nieuwe vorm pasten we voor het eerst toe in Wagenberg. Dat leidde tot verrassende input. Voor de wensen die niet over onderhoud gaan, is er een apart budget burgertevredenheid. Grootste punt uit deze schouw is aanpak van de Onderdijk. Verdere uitwerking volgt in 2022. Kleiner werk is al gedaan.

Fietsveilig maken Crullaan

Omschrijving

In 2021 maken we de Crullaan fietsveilig. De fietsstroken leggen we verhoogd aan. Voor de werkzaamheden vragen we indien mogelijk subsidie aan.

Kwaliteit

We begonnen in september met het werk, helaas zonder subsidie. Het grootste deel van het werk was klaar in december 2021. Nog enkele dingen volgen in 2022, zoals, lichtjes op het wegdek bij oversteekplaatsen en aanplant groen.

Fietsveilig maken van de Zeggelaan (Terheijden)

Omschrijving

In 2021 maken we de Zeggelaan fietsveilig. De fietsstroken leggen we verhoogd aan. Voor de werkzaamheden vragen we indien mogelijk subsidie aan. De kostenramingen laten zien dat het oorspronkelijke budget van €500.000 onvoldoende is. Daarnaast is de kwaliteit van het wegdek slechter dan verwacht. We beoordelen het bij te vragen budget. Op het moment van opstellen is het bedrag niet bekend.

Kwaliteit

Door de slechte kwaliteit van het wegdek veranderde de scope van het werk en loopt de voorbereiding vertraging op. Op een bewonersavond legden we een 1e ontwerp voor . Dit leidde tot aanpassingen in het ontwerp. Er was weerstand tegen de delen tussen Hoofdstraat-Vlietstraat en Vlietstraat-Abtslaan. Om zoveel mogelijk bezwaren weg te nemen, liepen de voorbereidingen door in het najaar. Eind 2021 was er nog geen definitief ontwerp.

Netwerk prioritaire looproute (rode loperroute)

Omschrijving

In 2020 is gestart met de dorpsgewijze aanpak van de prioritaire looproutes. In 2021 komen de overige kernen aan bod.

Kwaliteit

In 2021 stelde de raad extra budget beschikbaar voor dit project. De uitvoering is gereed in de kernen Drimmelen, Hooge Zwaluwe, Lage Zwaluwe en Wagenberg. Nu in alle kernen glasvezel komt, stemden we de planning zo goed als mogelijk af op die uitvoering. Daardoor loopt de uitvoering voor Terheijden en Made door in 2022.

Transitie openbaar vervoer naar gedeelde mobiliteit

Omschrijving

In 2023 gaat de nieuwe concessie Openbaar Vervoer in. De gedachte is nu het WMO-vervoer daarin te integreren, om zo één vervoerssysteem aan de reiziger te kunnen bieden. Om hiertoe te komen zal 2021 in het teken staan van het verder

voorbereiden van de aanbesteding, o.a. met een Nota van Uitgangspunten. Als gemeente moeten we beslissen of we genoegen nemen met de door de provincie voorgestelde basis, of meer willen (de zogenaamde gemeentelijke plus). Aan deze plus zijn wel kosten verbonden.

Kwaliteit

Door corona is de concessie Openbaar Vervoer verlengd. In 2025 gaat de nieuw concessie in.
Ook het contract voor Wmo-deeltaxi vervoer is verlengd tot eind 2023.
Het uitgangspunt is nog steeds één vervoerssysteem voor de reiziger.
We werken samen met de provincie in de voorbereiding van de aanbesteding van het Wmo-vervoer. We schreven een Nota van Uitgangspunten. De provincie stelt een basis voor. Wij besluiten of deze basis voldoende is of dat we meer willen (de zogenaamde gemeentelijke plus). Aan deze plus zijn kosten verbonden. Het proces loopt door in 2022.

Uitvoeren geven aan het fietsonderzoek

Omschrijving

In 2020 is het onderzoek naar de hoofdfietsroutes in onze gemeente afgerond. Hieruit is een meerjarig actieplan Fiets gekomen. In 2021 starten we met de uitvoering, o.a. door de al geplande fietsroutes Crullaan, Zeggelaan en Drimmelenseweg.

Kwaliteit

Het actieplan Fiets is gereed, maar vraagt nog besluitvorming. We zochten afstemming met Toerisme en Dorpsgericht Werken. In enkele sessies bespraken we het actieplan, wat nu goed aansluit bij het Beleidsplan Vrijetijdseconomie.

Prestatie-indicator

Prestatie-indicator	Werkelijk 2020	Begroot 2021	Werkelijk 2021
Onderhoudsniveau wegen Kwaliteit C (ingedikt)	96%	90% of meer	96%
Tevredenheid burgers over onderhoud Openbare Verlichting	8	7 of meer	8

2.3 Groen en speelvoorzieningen

Wat willen we bereiken?

Bescherming van de bomen om op langere termijn een leefbare omgeving te behouden.

Wat gaan we daarvoor doen?

Werken met de bomenkaart gemeente Drimmelen

Omschrijving

De bomenkaart stelt het college in 2021 vast. De bomenkaart vormt de basis voor het al dan niet verlenen van kapvergunningen. In 2021 doen we de eerste ervaringen op.

Kwaliteit

De waardering van bomen is in 2021 afgerond. Gedurende het jaar was er een paar keer aandacht voor de bomenkaart . We verbeterden de conceptkaart. In

november 2021 stemde de raad in met de aangepaste APV. Begin 2022 stellen we de bomenkaart vast.

Wat willen we bereiken?

Bij (her)inrichting van het openbaar groen streven we naar bruikbaarheid, aantrekkelijkheid, duurzaamheid en het verhogen van de biodiversiteit door groenblijvend en kleurrijk groen.

Wat gaan we daarvoor doen?

Aanleg van een bos

Omschrijving

Stichting de Amerkant Op nam het initiatief om het bos te ontwerpen, aan te leggen en daarna te beheren. Dit bos komt op een perceel agrarische grond van circa twee hectare aan de rand van de woonkern Made. In 2021 verricht de Amerkant werkzaamheden ten behoeve van het bos.

Kwaliteit

Stichting de Amerkant Op nam het initiatief om het (B)oerBurgBos te ontwerpen, aanleggen en beheren. Zij legden ook een kinderboomkwekerij aan. In 2020 begonnen ze met de aanleg en voerden dit verder uit in de loop van 2021. Ongeveer 2/3 van het budget was tot nu toe hiervoor nodig. Over de verdere voortgang hebben we goed contact en we faciliteren waar mogelijk. Naar verwachting kan het krediet eind 2022 afgesloten worden.

Bloemrijke bermen

Omschrijving

In 2021 leggen we voor het laatste jaar bloemrijke bermen aan.

Kwaliteit

Op meerdere plaatsen in de gemeente plantten we bloembollen, zoals aan de Steelhovensdijk, Brandestraat en Oudeweg/Zwingel. We maakten een ontwerp voor meer biodiversiteit bij de entree van de Zeggelaan. In het 2e kwartaal van 2022 ronden we dit af.

Boomplantdag en andere activiteiten

Omschrijving

In 2021 planten we samen met de kinderen weer bomen. Ook willen we samen met onder andere Kiemkracht en Madese Natuurvrienden de biodiversiteit vergroten.

Kwaliteit

Op 10 november vierden we boomfeestdag. Stichting de Amerkant Op had een grote participerende rol en organiseerde samen met groene partners op veel plaatsen de boomfeestdag. Wij waren Accentgemeente voor de provincie Noord-Brabant.

Ecologisch beheer van de bermen

Omschrijving

Ecologisch beheer intensiveerden we in 2018. In 2021 verfijnen we de aanpak van het ecologisch maaien. Samen met het waterschap voeren we waar mogelijk afwisselend maaien van bermen en watergangen in (delen wel en delen niet). We stimuleren het aanleggen van bijenlinten.

Kwaliteit

In 2021 voerden we de verfijnde aanpak uit van ecologisch maaien, samen met regionale gemeenten en waterschap. In de zomer bleek dat we vooral bermranden langs fietspaden extra moeten maaien. Fietsers hadden last van overhangend gras.

In stand houden van de Groenblauwe dienst

Omschrijving

In 2016 verlengden we de groen blauwe diensten. In 2021 gaan we op basis van een nieuwe regeling hiermee verder.

Kwaliteit

In 2021 gebruikten we de nieuwe regeling. We reserveerden € 16.000 extra voor communicatie over uitvoering van de regeling. Dat bedrag bleek niet nodig. We zetten het in als plusvariant voor de rest van de looptijd . De provincie verdubbelt dit bedrag.

Keuze van geschikt plantmateriaal waaronder bomen

Omschrijving

We besteden extra aandacht aan het verbeteren van het biotoop van insecten. Hiervoor planten we insectenvriendelijke bomen en planten.

Kwaliteit

We kozen voor insectvriendelijke bomen bij het opstellen van beplantingsplannen, bijvoorbeeld bij nieuwbouwplan Zijlbergsestraat.

Onderzoeken uitvoeren en het ontwerpen van de Ecologische Verbindingszone (EVZ) Mark Zwaluwse Haven

Omschrijving

De voorbereidingen startten we in 2019. De planning hangt sterk af van de grondverwerving. De projectleiding en coördinatie brachten we onder bij onze partner het waterschap Brabantse Delta. Na de grondverwerving maken we in 2021 het ontwerp. We voeren we onderzoeken uit en doorlopen we de (vergunning)procedures. De uitvoering start eind 2022.

Kwaliteit

De voorbereidingen begonnen in 2019. De planning hangt sterk af van grondverwerving. Projectleiding en coördinatie zijn in handen van onze partner Waterschap Brabantse Delta. Grondverwerving vertraagde de uitvoering. In 2023 maken we het ontwerp, doen we onderzoek en doorlopen we de (vergunning)procedures. De uitvoering gebeurt in 2024.

Plaatsen hanging baskets

Omschrijving

In 2019 hingen we de eerste baskets op. Dit succes zetten we voort in 2021.

Kwaliteit

Verdeeld over de kernen hingen we 187 baskets op. We kregen veel complimenten over het opfleuren van de dorpen.

Wat willen we bereiken?

Door bewegen in de openbare ruimte aantrekkelijk te maken voor jong en oud de vitaliteit van de bewoners te vergroten

Wat gaan we daarvoor doen?

Aanbrengen beweegtoestellen

Omschrijving

In 2019 plaatsten we een beweegbank in Lage Zwaluwe. We vroegen de inwoners in de andere kernen of zij ook zo'n beweegbank willen. We plaatsen in 2021 ook in de andere kernen soortgelijke beweegbanken of andere voorzieningen waar behoefte aan is.

Kwaliteit

In de zomer plaatsten we 3 tafeltennistafels en een schaaktafel. In het 1e kwartaal 2022 deden we de voorbereiding voor 6 schaaktafels en 3 pingpongtafels. We onderzoeken de combinatie van een pumptrackbaan en skatevoorziening in Made.

Aanleggen beweegroute Terheijden

Omschrijving

Sovak kreeg subsidie voor de aanleg van een beweegroute. Deze route komt gedeeltelijk in de openbare ruimte. Andere burgers hebben de kans gekregen hun ideeën in te brengen. De aanleg van de route ronden we begin 2021 af.

Kwaliteit

Voorjaar 2021 legden we de beweegroute aan.

Wat willen we bereiken?

Het beschermen van de volksgezondheid door ongediertebestrijding

Wat gaan we daarvoor doen?

Bestrijden van de bruine rat

Omschrijving

De overlast door de bruine rat neemt toe. We houden ons aan het protocol dat we alleen de ratten bestrijden in de openbare ruimte. De inwoners bestrijden de ratten op eigen terrein.

Kwaliteit

De overlast door de bruinen rat neemt nog steeds toe, maar is gelukkig nog wel beheersbaar. Een erkend bedrijf voert de werkzaamheden uit.

Opstellen beleidsnotitie/ protocol bestrijden eikenprocessierups

Omschrijving

Op basis de beleidsnotitie/protocol en de evaluatie van de bestrijding in 2020 bestrijden we de eikenprocessierups in 2021. Dit beleid valt onder de zorgplicht dat is verwoord in het Burgerlijk wetboek.

Kwaliteit

Voorjaar 2020 stelde het college het Beheersplan Eikenprocessierups vast (Plan van aanpak 2020 tot en met 2023). Met jaarlijks 2 keer preventief bestrijden kregen we beduidend minder meldingen.

Wat willen we bereiken?

Het stimuleren van de voorzieningen voor honden in de openbare ruimte, daarmee de sociale cohesie verbeteren en overlast door honden beperken

Wat gaan we daarvoor doen?

Stimuleren en toezien op juist gebruik hondenvoorzieningen

Omschrijving

We beperken de overlast en stimuleren de hondenvoorzieningen. Dit doen we door onderhoud aan de voorzieningen te handhaven en "overtreders" aan te spreken.

Kwaliteit

Geen bijzonderheden.

Prestatie-indicator

Prestatie-indicator	Werkelijk 2020	Begroot 2021	Werkelijk 2021
Maandelijkse schouw openbaar groen voldoet aan afgesproken kwaliteitsniveau	92%	90% of meer	94%
Tevredenheid burgers over onderhoud openbaar groen (Waar staat je gemeente)*	6	6,5	6

* uit enquête Onderhoud openbare ruimte Drimmelen 2021

2.4 Water

Wat willen we bereiken?

Afvalwater: Om de volksgezondheid te beschermen zamelen we afvalwater in en transporteren dit naar en een overnamepunt van het waterschap tegen de laagst maatschappelijke kosten

Wat gaan we daarvoor doen?

We passen vrij vervalriolering toe

Omschrijving

Uitgangspunt dat we hanteren is: we passen vrij vervalriolering toe. In sommige gevallen is een vrij verval niet mogelijk. Daar werken we dan met een drukriool of maken een apart rioleringsgebied.

Kwaliteit

Bij rioolvervanging gebruikten we vrijvervalriolering, onder andere genoemd bij integrale projecten.

Wat willen we bereiken?

Dijken en regionale keringen: In samenwerking met waterschap en andere aanliggende gemeenten voldoende veiligheid bieden aan de achterliggende gebieden

Het waterschap heeft de wettelijke verplichting de dijken en keringen op de juiste hoogte en sterkte te houden. Omdat het achterliggende gebied tot de gemeente behoort, is de bijdrage vanuit de gemeente essentieel.

Wat gaan we daarvoor doen?

In samenwerking met het waterschap de vastgestelde voorkeursalternatieven uitvoeren.

Omschrijving

Op 19 december 2019 en 1 juli 2020 stelde het waterschap de voorkeursalternatieven voor de dijkverzwaringen vast. We blijven onze belangen inbrengen.

Kwaliteit

Het bestuur van het waterschap stelde de voorkeursalternatieven vast. In 2021 overlegden we regelmatig met het waterschap over invulling van de voorkeurs variant. Er was veel aandacht voor veiligheid, toegankelijkheid en aantrekkelijkheid. Het waterschap rondde de voorbereidingen niet af in 2021.

Wat willen we bereiken?

Educatie en voorlichting: Mensen bewust te maken van de afvalwaterketen

Wat gaan we daarvoor doen?

Actie Tegel eruit Plantje erin en Actie Regenton

Omschrijving

In 2020 hadden we de actie Tegel eruit Plantje erin. Ook hielden we een Actie regenton. In 2021 houden we nogmaals zo'n (soortgelijke) acties. We willen samen met Kiemkracht het gebruik van Regentonnen stimuleren.

Kwaliteit

In het 4e kwartaal van 2021 hielden we in De week van het water een actie Tegel eruit-plant erin actie en een regentonnenactie.

Deelname Week van ons water

Omschrijving

Ook dit jaar nemen we deel aan de week van ons water.

Kwaliteit

Voor bewustwording en educatie deden we in oktober mee met De week van ons water. We organiseerden de acties Tegel eruit-plant erin en een actie regenton.

Intensiveren publicaties over riolering en water

Omschrijving

We publiceren eens per kwartaal onderwerpen over riolering en water. We gebruiken daarvoor de website en het Carillon.

Kwaliteit

Voor bewustwording en educatie communiceerden we over klimaatadaptatie, blauwalg en zwerfvuil in het riool.

Klassen uitnodigen voor uitleg over de afvalwaterketen

Omschrijving

We nodigen verschillende klassen van de basisscholen uit. Ook de onderbouw van het voortgezet onderwijs krijgt een uitnodiging.

Kwaliteit

In 2021 nodigden we geen klassen uit vanwege corona.

Watertappunt

Omschrijving

We plaatsen minimaal één watertappunt.

Kwaliteit

Voor bewustwording en educatie plaatsten we een watertappunt in Oud Drimmelen.

Wat willen we bereiken?

Grondwater: Het beperken van grondwateroverlast en -onderlast

De gemeente is bij wet verplicht het grondwater van perceel eigenaren te ontvangen in het openbaar gebied. De gemeente kan wel regels stellen aan de manier waarop het water wordt aangeboden.

Wat gaan we daarvoor doen?

Het aanbrengen van overnamepunten grondwater voor inwoners bij wateroverlast.

Omschrijving

Nemen inwoners maatregelen om grondwater af te voeren dan zorgt de gemeente dat het grondwater afgevoerd kan worden. Bij droogte streven we naar maatwerk.

Kwaliteit

Woningen in de Nieuwstraat in Lage Zwaluwe hadden schade door droogte. Een mogelijke oorzaak zijn de bomen. Een zware snoei vermindert onttrekken van vocht aan de bodem. Andere knelpunten kwamen niet aan de orde in 2021.

Infiltreren van regenwater

Omschrijving

Binnen klimaatadaptatie infiltreren we zoveel mogelijk hemelwater. Dit doen we door minder verharding, meer groen en infiltratieriolen aan te leggen.

Kwaliteit

Werk in uitvoering is er nog in de Boerenhoekstraat en Burgemeester Van Campenhoutstraat in Made. Hemelwater infiltreert daar door een poreus riool en door groene waterdoorlatende parkeerplaatsen.

Bij voorbereidend werk voor de Nachtegaalstraat namen we infiltratie mee. Bij de Griendwerkerstraat overwogen we de best technische oplossing in relatie tot de grondwaterstand.

Verminderen aantal aangesloten vierkante meters verharding

Omschrijving

Bij de herinrichting van de openbare ruimte proberen we de verharding te verminderen. De verhardingen vervangen we door groen.
De overgebleven verharding koppelen we af. De te nemen maatregelen zijn afhankelijk van de bodemgesteldheid (zand -≥ infiltratie, klei -≥ afvoeren naar oppervlaktewater).

Kwaliteit

Volgens de maatregel infiltreren regenwater leggen we infiltratieriolen aan in de Burgemeester Van Campenhoutstraat en Boerenhoekstraat in Made. Daar kwamen ook groene parkeerplaatsen, voor infiltratie direct aan het straatoppervlak.

Wat willen we bereiken?

Hemelwater: Het beperken van wateroverlast

Klimaat verandert. Daarom rekenen we het rioolstelsel door met intensievere buien. Er is wateroverlast als inwoners en bedrijven schade krijgen aan hun eigendommen door neerslag. Water op straat is dus geen overlast, alleen lastig.

Wat gaan we daarvoor doen?

Aanleggen gescheiden stelsel met een capaciteit van minimaal bui 9 (bui komt gemiddeld eens per vijf jaar voor).

Omschrijving

Deze capaciteitsvergroting beperkt de wateroverlast. Intensievere buien kunnen nog steeds overlast veroorzaken. We pasten de planning in 2020 aan. Bij investeringen gaan we verder in op de expliciete projecten.

Kwaliteit

Het werk in de Van Campenhoutstraat en Boerenhoekstraat (Made) is in uitvoering. De Julianalaan en Prinses Margrietstraat in Hooge Zwaluwe zijn klaar.

De Nachtegaalstraat (Made) en Griendwerkerstraat (Lage Zwaluwe) krijgen een gescheiden rioolstelsel, dat voldoet aan bui 9. De voorbereidingen begonnen in 2021 en in 2022 is het klaar.

Wat willen we bereiken?

Oppervlaktewater: Het watersysteem biedt voldoende veiligheid tegen hoogwater en is klimaatbestendig ingericht

Wat gaan we daarvoor doen?

Uitvoeren van het baggerbeheerplan.

Omschrijving

We baggeren B-watergangen binnen stedelijk gebied. Dit werk voeren we verdeeld over enkele jaren uit.

Kwaliteit

Door onvoldoende budget is het 10-jaarse baggerbestek niet aanbesteed. We splitsten dit op. In 2021 bereidden we baggerwerk voor in Lage Zwaluwe. Dit voeren we uit in 2022. Zo krijgen we inzicht in te verwachten kosten.

Wat willen we bereiken?

Samenwerking: Door samen te werken met drie gemeenten en twee waterschappen de kosten voor waterbeheer minder te laten stijgen

De doelstelling minder meerkosten is bereikt. Wel zetten we de samenwerking voort. De thema's die spelen richten zich steeds meer op de toekomst.

Wat gaan we daarvoor doen?

Voortzetten van de regionale samenwerking klimaat

Omschrijving

De oorspronkelijke samenwerkingsovereenkomst had een termijn van tien jaar. Deze termijn liep in 2020 af. Regio West-Brabant wil dat de samenwerking het thema klimaatadaptatie op zich neemt. In 2021 brengen we samen de kwetsbaarheden van de klimaatontwikkelingen in beeld en stellen een uitvoeringsprogramma op.

Kwaliteit

In de Werkeenheid volgden we de aanpak uit het landelijke Delta Programma Ruimtelijke Adaptatie (DPRA). Samen met Geertruidenberg begonnen we aan een uitvoeringsprogramma. Het college besluit hierover in 2022.

Wat heeft het gekost?

Tabel Prg.2-2

	Realisatie 2020	Prim. Begroting 2021	na wijziging 2021	Realisatie 2021
Wegen en Verkeer	5.975.041	3.648.718	6.111.512	6.227.555
Groen en speelvoorzieningen	2.388.533	2.323.777	2.322.146	2.357.782
Water	2.374.924	2.005.876	2.107.876	2.395.480
Totaal lasten	***10.738.497***	***7.978.371***	***10.541.534***	***10.980.816***
Wegen en Verkeer	2.388.665	104.296	2.439.843	2.480.714
Groen en speelvoorzieningen	85.062	121.476	119.826	113.429
Water	3.164.373	2.813.769	2.866.269	2.994.668
Totaal baten	***5.638.100***	***3.039.541***	***5.425.938***	***5.588.810***
Saldo mutaties reserves	***-421.424***	***-936.781***	***930.990***	***1.155.097***
Saldo van baten en lasten	***4.678.973***	***4.002.049***	***6.046.586***	***6.547.103***

3. Ruimte, wonen en economie

Inleiding Ruimte, wonen en economie

Inleiding

De hoofddoelstelling van het programma is:

- Het bevorderen van economische vitaliteit en werkgelegenheid in Drimmelen in een proactieve houding
- Drimmelen recreatief op de kaart zetten en de kansen benutten van het Nationaal Park De Biesbosch
- Drimmelen profileren als aantrekkelijke woongemeente
- Zorgen voor de bouw van voldoende woningen in alle kernen en in alle prijsklassen. Hierbij is gasloos en energie neutraal bouwen het uitgangspunt. Waar mogelijk wordt levensloopbestendig gebouwd
- Drimmelen energie neutraal in 2040.

In het coalitieprogramma Een mooi en gezond Drimmelen maken we SAMEN ! staat:

Het bevorderen van de economische vitaliteit en werkgelegenheid in Drimmelen in een proactieve houding. Drimmelen recreatief op de kaart zetten en de kansen benutten van Nationaal Park De Biesbosch. We zorgen voor de bouw van voldoende woningen in alle kernen en in alle prijsklassen. Hierbij is gasloos en energie neutraal bouwen het uitgangspunt en waar mogelijk levensloopbestendig.

Het programma is uitgewerkt in vijf thema's. De programmadoelstellingen zijn uitgewerkt in de volgende thema's en bijbehorende sub-doelstellingen:

1. Versterken vrijetijdseconomie
2. Versterken economische structuur
3. Wonen
4. Duurzaamheid
5. Leefomgeving.

3.1 Versterken vrijetijdseconomie

Wat willen we bereiken?

Drimmelen recreatief op de kaart zetten

Drimmelen recreatief op de kaart zetten en de kansen benutten van Nationaal Park De Biesbosch. We hebben hiervoor in 2020 extra ambtelijke capaciteit beschikbaar.

Wat gaan we daarvoor doen?

Biesboschjaar 2021

Omschrijving

In 2021 is het 600 jaar geleden dat de Sint-Elisabeths vloed (19 november 2021) plaatsvond. Er zullen diverse activiteiten worden georganiseerd om dit te

herdenken. Het programma wordt opgesteld en uitgevoerd door actieve bewoners, bedrijven en organisaties. Omdat de herdenking van de Sint-Elisabeths vloed een regionale aangelegenheid is vindt er regionaal afstemming plaats over het programma.

Kwaliteit

Op 19 november 1421 (600 jaar geleden) vond de Sint-Elisabeths-vloed plaats. In 2021 en 2022 herdenken we dit. Er is een programma gemaakt en uitgevoerd door actieve bewoners, bedrijven en organisaties. Omdat de herdenking regionaal is, is ook het programma regionaal. In de media was veel aandacht voor 600 jaar Biesbosch.

Op 18 en 19 november 2021 waren er herdenkings-festiviteiten, beperkt door corona.
In Drimmelen is een tentoonstelling in het gemeentehuis. Drimmelen nam het initiatief voor het LAW Streekpad Biesbosch en de fietsroute 600 jaar Biesbosch.

Samen met Blind Walls Gallery werken we aan een kunstwerk rond 600 jaar Biesbosch.

Intensieve samenwerking toeristisch veld

Omschrijving

Covid-19 heeft de toeristische sector hard getroffen. Wij zullen blijven inzetten op nauw contact met getroffen ondernemers en door middel van een proactieve houding inspelen op (informatie)behoeften van het toeristisch en recreatief veld. Wij werken intensieve samen met onze partners op het gebied van Vrijetijdseconomie. In 2020 is de aanjager Vrijetijdseconomie gestart bij het Bedrijvennetwerk Drimmelen (BND). De aanjager werkt op basis van een uitvoeringsplan. Er vindt regelmatig afstemming plaats tussen de aanjager en de gemeente over de voortgang.

Kwaliteit

In juni 2021 stelde de gemeenteraad de beleidsnota Vrijetijdseconomie vast. Bij de uitvoering werken we intensief samen met het toeristisch veld. We verkennen de mogelijkheid om een aantal taken neer te leggen bij ondernemersplatform Recreatief Drimmelen. Bijvoorbeeld zaken als marketing en communicatie, website (door)ontwikkelen en beheren en informatiecentrum exploiteren.

Marketing en communicatie

Omschrijving

In 2020 is gestart met het uitvoeren van maatregelen die leiden tot meer zichtbaarheid en vindbaarheid van Drimmelen voor toeristen. In 2021 wordt daar verder mee gegaan door het verbeteren van de online zichtbaarheid door middel van een nieuwe website, het verder uitbouwen van de Toeristische Informatie Punten (TIP's), het aanbrengen van plattegronden en het maken van fiets- en wandelroutes. Samen met bewoners, bedrijven en andere belangstellenden werken we aan een promotiefilm.

Kwaliteit

De afgelopen jaren werd Drimmelen meer zichtbaar en vindbaar voor toeristen. Op dit moment onderzoeken we in nauw overleg met Recreatief Drimmelen de

mogelijkheid om de website te vernieuwen. Toeristische Informatie Punten (TIP's) zijn geëvalueerd. We denken over een toeristisch informatiebureau. De fiets- en wandelroutes gaan we verder ontwikkelen en inzichtelijk maken. Recreatief Drimmelen bracht een mooi toeristisch magazine uit, met een overzicht van het mooie aanbod in onze gemeente. Ook ZLTO ontwikkelt routes en zet zo streekproducten en agrarische karakter langdurig in de etalage.

Nota Vrijetijdseconomie

Omschrijving

In 2021 stellen we de nota Vrijetijdseconomie vast. Onderdeel van de nota is een realistisch uitvoeringsprogramma dat in 2021 van start zal gaan.

Kwaliteit

De gemeenteraad stelde in juni 2021 de beleidsnota Vrijetijdseconomie vast. Bij de uitvoering werken we intensief samen met het toeristisch veld. We verkennen de mogelijkheid om taken uit het uitvoeringsplan neer te leggen bij Recreatief Drimmelen. Bijvoorbeeld marketing en communicatie, website (door)ontwikkelen en beheren en informatiecentrum beheren.

Realisatie voetveer en verkenning toeristische mogelijkheden Hofmansplaat

Omschrijving

In 2020 wordt in overleg met Staatsbosbeheer een plan opgesteld voor de Hofmansplaat. In 2021 zal in samenwerking met Staatsbosbeheer gestart worden met de eerste fase van het plan. De eerste fase omvat in ieder geval een voetveer van Drimmelen naar de Hofmansplaat en het op orde brengen van de bijbehorende infrastructuur (voetpaden, het aanbrengen van informatiepanelen). De plannen passen binnen het zoneringsplan van de Biesbosch.

Kwaliteit

In 2020 maakten we samen met Staatsbosbeheer een ambitieplan voor Hofmansplaat. In 2021 kreeg bureau Bloc de opdracht om de haalbaarheid te onderzoeken van een pontje en ontwikkeling van Hofmansplaat. Eind 2021 was het onderzoek klaar. Een echte veerverbinding is financieel niet haalbaar. We kijken nu met Staatsbosbeheer en ondernemers naar een alternatieve veerverbinding, meer gericht op excursies naar Hofmansplaat.

Met de gemeenten Altena en Geertruidenberg was er een 1e verkennend gesprek over mogelijke driehoeksverbinding (Drimmelen-Geertruidenberg-Hank) voor voetgangers en fietsers. Een aanwinst voor fietsen van een rondje Biesbosch.

Samenwerking NLDelta

Omschrijving

In 2020 is een nieuwe samenwerkingsvorm ontwikkeld voor NLDelta. In 2021 wordt de governance-structuur verder uitgewerkt. Een duidelijke positionering van de Biesbosch binnen NLDelta is voor de gemeente Drimmelen erg belangrijk.

Kwaliteit

De partners in NLDelta werkten afgelopen jaren naar de status Nationaal Park nieuwe stijl. Afgelopen jaar bleek hiervoor nog geen breed draagvlak.
We bespraken de reikwijdte en governance (bestuur). Belangrijk voor Drimmelen zijn duidelijke positionering van de Biesbosch, compacte structuur en duidelijke focus van NLDelta.

Samenwerkingsvorm De Biesbosch

Omschrijving

In 2020 is een nieuwe samenwerkingsovereenkomst (SOK) vastgesteld voor de Biesbosch. In de SOK participeren Staatsbosbeheer en de drie Biesbosch-gemeenten. In de 2021 wordt de samenwerking verder inhoud gegeven. De nieuwe Biesboschvisie (+uitvoeringsplan) maakt onderdeel uit van de SOK. In 2021 zal een begin gemaakt worden met het uitvoeringsplan van de Biesboschvisie.

Kwaliteit

In 2020 is een nieuwe samenwerkingsovereenkomst (SOK) vastgesteld voor de Biesbosch. In de SOK zitten Staatsbosbeheer en de 3 Biesboschgemeenten. De SOK-partners stelden een Biesboschregisseur aan. De Biesboschregisseur bouwt aan een breed Biesboschnetwerk met alle partijen die zich betrokken voelen bij het gebied. Ondernemers, watersporters, andere gebruikers, vrijwilligers en natuurorganisaties sluiten zich aan. Een gebiedsvisie en uitvoeringsprogramma geven richting aan het Biesboschnetwerk. In het 2e kwartaal van 2022 gaat de Biesboschvisie naar de gemeenteraad.

Wat willen we bereiken?

Verbeteren toeristische infrastructuur en bereikbaarheid

Wat gaan we daarvoor doen?

Aanlegplaatsen en afmeervoorzieningen Biesbosch

Omschrijving

Op basis van het recreatief zoneringsplan wordt in 2021, in overleg met Staatsbosbeheer en de twee andere Biesbosch-gemeenten, in beeld gebracht hoe het staat met de kwaliteit van en de behoefte aan aanlegplaatsen en afmeervoorzieningen.

Kwaliteit

Vaststellen van het recreatief zoneringsplan voor de Biesbosch duurde langer dan voorzien. Naar verwachting gebeurt dit medio 2022. Er komt een inventarisatie voor aanlegplaatsen en afmeervoorzieningen in de Biesbosch.

Herinrichting Ameroever kop buitenhaven Lage Zwaluwe

Omschrijving

Er wordt een plan ontwikkeld voor een groene en recreatieve inrichting van de kop van de buitenhaven Lage Zwaluwe. Samenwerking met betrokken ondernemers en de inwoners van Lage Zwaluwe is daarbij essentieel.

Kwaliteit

In 2021 ontwikkelden we een plan voor groene recreatieve inrichting van de kop van de buitenhaven Lage Zwaluwe. We deden dit samen met betrokken ondernemers en inwoners. De uitvoering stagneert vanwege overdracht van de erfpacht. Naar verwachting is de uitvoering in 2022.

Herontwikkeling Kleine Schans / Zuidwaterlinie

Omschrijving

In 2020 is begonnen met het opstellen van een plan voor de herontwikkeling van de Kleine Schans. In 2021 wordt dat voortgezet en wordt de eerste fase uitgevoerd. Om meer bekendheid te geven aan de Kleine Schans wordt samengewerkt binnen het project Zuiderwaterlinie.

Kwaliteit

Het plan voor de Kleine Schans is bijgesteld naar het beschikbaar budget en concentreert zich op de toegang tot de Schans. Uitvoering gebeurt in 2022. Voor meer bekendheid van de Kleine Schans werken we samen in het project Zuiderwaterlinie.

Jachthaven Biesbosch

Omschrijving

Met de ontwikkelaar, Jachthaven Biesbosch, loopt overleg over De Schakel en De Amerlandtong. Die gesprekken hebben tot doel het havenhart recreatief te versterken en recreatiewoningen te realiseren. Naar verwachting worden de plannen concreet in 2021 en vertalen we deze in een bestemmingsplan.

Kwaliteit

Met de ontwikkelaar Jachthaven Biesbosch is overleg over De Schakel en De Amerlandtong. Doel van de gesprekken is een recreatief sterk havenhart en recreatiewoningen. Naar verwachting komt er voor de Schakel in 2022 een bestemmingsplan.

Lange-afstands wandelpad

Omschrijving

Er wordt voortvarend gewerkt aan een lange-afstands wandelpad rondom de Biesbosch. In het Biesbosch-jaar 2021 is de wandeling gereed. Het lange-afstands wandelpad is van grote toegevoegde waarde voor het wandelnetwerk in Drimmelen. We verwachten dat het wandelpad veel bezoekers gaat trekken.

Kwaliteit

Op 24 september 2021 was de officiële opening van het nieuwe lange-afstands wandelpad (LAW) Streekpad Biesbosch. Daarmee is het wandelpad gereed. De wandelroute is een groot succes.

Ontwikkeling Degaterrein en omstreken

Omschrijving

Voor het Degaterrein in Lage Zwaluwe is een bestemmingsplan vastgesteld voor watergebonden bedrijvigheid. Als het gebied is ingevuld met bedrijven wordt het 'rondje om de haven' afgerond.

Kwaliteit

Het Degaterrein werd in 2019 bouwrijp en deels woonrijp gemaakt. In april 2020 kwamen de 2 resterende bedrijfskavels op het Degaterrein via een makelaar op de markt gezet voor watergerelateerde bedrijvigheid. Dit resulteerde in 2021 in verkoop van een bedrijfskavel van 500 m2. Er is nu nog 1 bedrijfskavel te koop (1.055 m2). Over verkoop van deze kavel lopen gesprekken. Het Degaterrein is volledig afgerond als de laatste bedrijfskavel bebouwd is.

Toeristische infrastructuur

Omschrijving

In 2020 is een Toeristisch-recreatief Effect Onderzoek (TEO) uitgevoerd. De resultaten betrekken we bij de nota Vrijetijdseconomie. De inzet zal zijn om het aantal overnachtingsmogelijkheden verder te vergroten.

Kwaliteit

In 2021 is de nota Vrijetijdseconomie vastgesteld. Eén van de doelstellingen is meer overnachtingsmogelijkheden. Inmiddels zijn er initiatieven op dat gebied, zoals een hotel in Drimmelen.

Verbetering jachthaven Terheijden

Omschrijving

In 2020 zijn er verbeteringen doorgevoerd in de haven van Terheijden. De plannen voor de dijkverzwaring zijn in voorbereiding. Na de dijkverzwaring zal de haven worden verkocht.

Kwaliteit

In 2020 verbeterden we de haven van Terheijden. Het plan voor dijkverzwaring (plan van het waterschap) heeft grote invloed op het beeld van de haven Terheijden: veel bomen moeten verdwijnen. De damwand wordt vervangen en er komt een muur op de kade van ongeveer 1 meter hoog. We spreken intensief met het waterschap over ruimtelijke kwaliteit, compensatie van bomen en kosten van de gevolgen van dijkverzwaring. Onze inzet is om overlast zoveel mogelijk te beperken. We verwachten dat het werk gebeurt in 2023.

Verbetering parkeren en openbare ruimte Oude Haven Drimmelen

Omschrijving

In 2021 wordt een uitvoeringsplan opgesteld voor de maatregelen die rond de Oude Haven moeten worden uitgevoerd: de Havenkade, de Biesboschweg en de wandelpromenade.

Kwaliteit

De aanbesteding voor de aanleg van de Wandelpromenade was succesvol. Medio september 2021 begon het werk, wat in juni 2022 gereed is. De herinrichting van de Biesboschweg is in voorbereiding.

Verkenning nieuw Biesbosch bezoekerscentrum Drimmelen

Omschrijving

In nauwe samenwerking met Staatsbosbeheer en andere betrokkenen verkennen we de mogelijkheden voor een vernieuwingsslag van het bezoekerscentrum in Drimmelen.

Kwaliteit

In 2021 verkenden we de mogelijkheden voor vernieuwing van het bezoekerscentrum in Drimmelen, samen met Staatsbosbeheer en andere betrokkenen. De gesprekken leidden tot een initiatief van Recreatief Drimmelen voor een informatiecentrum aan de haven in Drimmelen. Staatsbosbeheer maakt daar gebruik van. Begin 2022 komt hierover een besluit.

Zonering Biesbosch

Omschrijving

In 2020 is de recreatieve zoneringskaart vastgesteld. In 2021 zullen we de eerste ervaringen op doen met de zonering. Op basis van de zoneringskaart zal in overleg met Staatsbosbeheer en de twee andere Biesbosch-gemeenten in beeld worden gebracht welke maatregelen nodig zijn om de zonering te laten functioneren.

Kwaliteit

In 2021 was er een toelichting van Staatsbosbeheer voor de gemeenteraad over het concept-plan voor de recreatieve zonering van de Biesbosch. Op aandringen van de gemeenteraad heeft Staatsbosbeheer het concept-zoneringsplan herzien. Het is besproken met de Biesboschgemeenten (Altena, Dordrecht en Drimmelen) en het Biesboschnetwerk (ondernemers, gebruikers en vrijwilligers uit het gebied). Het aangepaste plan ligt begin 2022 bij de gemeenteraad om haar wensen en bedenkingen bekend te maken.

Prestatie-indicator

Prestatie-indicator	Werkelijk 2020	Begroot 2021	Werkelijk 2021
Inkomsten toeristenbelasting (x € 1.000)	64	166	192

3.2 Versterken economische structuur

Wat willen we bereiken?

Bevorderen vitaliteit en werkgelegenheid

Het bevorderen van de economische vitaliteit en werkgelegenheid in Drimmelen (met een proactieve houding).

Wat gaan we daarvoor doen?

Arbeidsmigranten

Omschrijving

In 2020 is het beleid met betrekking tot arbeidsmigranten herzien. Op basis van het beleid worden er controles uitgevoerd op de naleving. Het nieuwe beleid maakt tijdelijke units in het buitengebied mogelijk, dit was eerder niet het geval. Deze moeten worden vergund, wat onder de normale werkzaamheden van vergunningverlening valt.

Kwaliteit

De gemeenteraad wil geen verhuur meer van kamers in goedkope woningen in de kernen. Deze zijn dan niet meer beschikbaar voor arbeidsmigranten. Om dit mogelijk te maken werken we aan een paraplubestemmingsplan, voor vaststelling in 2022.

Impuls detailhandel

Omschrijving

Met het BIZ (bedrijven investeringszone) centrum Made vindt regelmatig overleg plaats over de ontwikkelingen. De impuls detailhandel maakt onderdeel uit van de nota Economie. In werkgroepen wordt nagedacht over maatregelen.

Kwaliteit

De winkels waren regelmatig dicht door corona. In het najaar 2021 hield BIZ centrum Made allerlei acties. De gemeente, BND en BIZ promoten Koop Lokaal met speciaal ontworpen borden in alle dorpen. Stickers Maak het mee in Made voor de winkeliers brachten Koop Lokaal onder de aandacht. Ook in Terheijden was er een enthousiaste actie Koop Lokaal. In bijna alle leegstaande panden in de Marktstraat zitten nieuwe winkels/bedrijven. Het bestuur van de BIZ centrum Made overlegt regelmatig met de gemeente.

Nota economie

Omschrijving

De Nota Economie heeft vertraging opgelopen vanwege het coronavirus. Begin 2021 wordt de nota ter besluitvorming voorgelegd aan de raad. Doel van de nota is een samenhangende visie op de economische positie van de gemeente Drimmelen. Tevens geeft de Nota Economie inzicht in de toekomstige ruimtebehoefte van onze gemeente. De Nota Economie wordt in samenhang met de Omgevingsvisie als programma ontwikkeld en zal worden voorzien van een uitvoeringsagenda.

Het COVID-19 virus heeft veel impact voor ondernemers in onze gemeente. We investeren in korte lijnen en direct contact met ondernemers om goed te kunnen reageren op ontwikkelingen in diverse economische sectoren.

Kwaliteit

De gemeenteraad stelde in juni 2021 de Nota Economie vast. Een economische visie en uitvoeringsprogramma voor de komende 5 jaar. Voor de acties uit het programma trekken gemeente, ondernemers, onderwijs en zorg samen op. Eén van de acties is uitgevoerd: een digitaal energieloket voor bedrijven. Verschillende andere acties zijn gestart.

Realisatie Breedband in buitengebied

Omschrijving

Naar verwachting wordt het breedband-project in 2021 gerealiseerd.

Kwaliteit

Netwerkbeheerder DeltaFiber besloot in 2021 alle kernen en buitengebied te ontsluiten met glasvezel. Zij begonnen in 2021 in de hele gemeente behalve Made met grootschalige aanleg van glasvezel. De aanleg loopt door in 2022.

Sociaal- cultureel dorpshart Made

Omschrijving

In het najaar van 2020 wordt de raad gevraagd een besluit te nemen over de verdere ontwikkeling van het sociaal-culturele dorpshart Made. Op basis van dat besluit worden de plannen verder uitgewerkt. De raad wordt regelmatig geïnformeerd over de voortgang.

Kwaliteit

Begin 2021 stemde de gemeenteraad in met het vlekkenplan voor de Bernarduskerk, het stedenbouwkundig plan voor het Sociaal Cultureel Dorpshart en het financiële kader (in eerste aanleg). De plannen zijn in 2021 verder uitgewerkt. De bestemmingsplanprocedure is opgestart. Bij de informatieronde op 9 september 2021 werd het voorlopig ontwerp Bernarduskerk uitgebreid gepresenteerd. Tijdens die vergadering werd het vraagstuk van de stijgende

bouwkosten en de financiering door BOEi gemeld. Op 16 december 2021 is het bestemmingsplan vastgesteld en een besluit genomen over de financiële gevolgen.

3.3 Wonen

Wat willen we bereiken?

Voldoende woningen bouwen in alle kernen en alle prijsklassen

Wat gaan we daarvoor doen?

Opstellen dorpsplannen (energie neutrale dorpen) en Transitievisie Warmte

Omschrijving

In 2020 hebben we het plan van aanpak Energie neutrale Dorpen vastgesteld en zijn we gestart met de werkgroepen. Deze rapporteren in 2021 hun bevindingen aan de gemeente. Deze bevindingen zijn input voor de op te stellen Transitievisie Warmte (TVW), welke eind 2021 gereed moet zijn.

Kwaliteit

In 2021 is de Transitievisie Warmte (TVW) afgerond. In 2022 volgt een besluit door de gemeenteraad. In de visie staat een planning voor het aardgasvrij maken van dorpen en buurten. Voor de korte termijnplanning staan er ook alternatieve bronnen in. Met de werkgroepen Energie Neutrale Dorpen (END) werkten we aan actieplannen per dorp. De acties zijn gepresenteerd aan de raad in 2021 en borgen we in 2022 met een raadsvoorstel. Een deel van de acties is in de TVW extra geborgd.

Realisatie van CPO en modulaire bouwen

Omschrijving

Ook in 2021 stimuleren en faciliteren we CPO-projecten en nieuwe manieren van bouwen zoals Tiny Houses.

Kwaliteit

In het project E-veld zijn 5 kavels verkocht voor Tiny Houses. In Lage Zwaluwe loopt een CPO-project (collectief particulier opdrachtgeverschap). In het Programma Wonen is aandacht voor CPO, Tiny Houses en nieuwe woonvormen.

Realisatie van minimaal 100 nieuwbouwwoningen

Omschrijving

We streven naar de nieuwbouw van ongeveer 1.000 huur- en koopwoningen in de periode 2020-2030. De nadruk ligt daarbij op de periode tot 2025. Dat is gemiddeld 100 woningen per jaar. Om deze aantallen te kunnen halen worden meerdere plannen in procedure gebracht. Qua planvorming is er een overcapaciteit omdat ongeveer een derde van de plannen niet doorgaat. In 2021 wordt weer een woon- en energiebeurs georganiseerd.

Plannen in procedure

Voor de grote plannen zoals het E-veld, de Zijlbergsestraat en de Leeuwerikstraat zijn de bestemmingsplannen in 2021 naar verwachting onherroepelijk. Het gaat om bijna 200 woningen. Ook zijn er nog plannen in voorbereiding die in het gunstigste geval eind 2021 onherroepelijk zijn. Het gaat

om de Verlengde Elsakker, Kloosterstraat, de Romboutstraat en de Zuideindsestraat. Samen goed voor circa 200 woningen en woon-zorgappartementen. Daarmee is er een flinke toevoeging van harde plancapaciteit in 2021.

Nieuwbouw

In 2021 verwachten we, onder andere op basis van verleende vergunningen, dat er 100 à 125 woningen worden opgeleverd. Deze worden gebouwd in verschillende (lopende) bouwprojecten in de verschillende dorpen. We informeren de raad over de voortgang door middel van raadsinformatiebrieven.

Programmering

In 2021 wordt op basis van de woonvisie en de dan vastgestelde omgevingsvisie een actualisatie van de woningbouwprogrammering opgesteld. Met de woningbouwprogrammering zal per dorpskern actief gestuurd worden op de verdeling van woningen en de realisatie van projecten.

Kwaliteit

In het coalitieakkoord staat dat we per jaar gemiddeld 100 woningen bouwen. Bij de vaststelling van de Omgevingsvisie had de gemeenteraad de ambitie om ook voor de regio woningen te bouwen. De ambitie is 1.500 woningen in de periode tot 2030, gemiddeld 150 woningen per jaar. De nadruk ligt op de periode tot 2026. In de Omgevingsvisie staan kansrijke locaties die we de komende periode verder verkennen. Voor een aantal locaties lopen er principeverzoeken of plannen van ontwikkelaars.

Nieuwbouw
In 2021 zijn 140 woningen gerealiseerd in verschillende projecten. Op basis van onder andere verleende vergunningen verwachten we dat er ongeveer 140 woningen worden opgeleverd in 2022.

Afgeronde procedures
De raad heeft in 2021 drie grotere en enkele kleinere bestemmingsplannen vastgesteld met daarin circa 150 woningen. De drie grotere plannen betreft het E-veld, het Sociaal Cultureel Dorpshart en de Romboutsstraat. Met de vastgestelde plannen is een gedifferentieerd aanbod beoogd. De plannen bevatten huur- en koopwoningen en grondgebonden woningen en appartementen. De totale harde plancapaciteit is ongeveer 475 woningen.

Lopende procedures
Op dit moment wordt gewerkt aan de grote plannen zoals de Verlengde Elsakker, de Kloosterhof en de Zuideindsestraat. De bestemmingsplannen voor deze locaties zijn in procedure gebracht. Ook wordt gewerkt aan een aantal kleinere (particuliere) bouwplannen. Het gaat bij elkaar om bijna 200 woningen.
In 2021 zijn ook stappen gezet in de uitwerking van woningbouw op onder andere de locaties Made Oost II, Vogelstraat en Nieuwstraat in Wagenberg, de Lageweg en Kalkvliet-Munnikenhof in Terheijden en de landtongen in Drimmelen. Voor Hooge Zwaluwe zijn stappen gezet om samen met het dorp te kijken naar mogelijke bouwlocaties.
Eén van de aandachtpunten is het woonwagenkamp Plukmade. Er is behoefte aan uitbreiding van het aantal woonwagenstandplaatsen. Onderzocht wordt of uitbreiding mogelijk is binnen de financiële kaders van de gemeente en Woonvizier en de regelgeving van de Provincie.

Programmering
In 2021 is een woningbehoefte onderzoek uitgevoerd. We hebben stappen gezet om te komen tot een Programma Wonen. Het programma Wonen is één van programma's in het kader van de nieuwe Omgevingswet. In het Programma Wonnen zal per dorpskern actief gestuurd worden op de verdeling van woningen en de realisatie van projecten in de komende jaren. Het Programma Wonen zal begin 2022 worden voorgelegd aan de gemeenteraad.

Organisatie
De ambitie om gemiddeld 150 woningen per jaar te bouwen vraagt om versterking van de gehele keten van de woningbouwprogrammering. Van planjurist tot verkeersadviseur en bouwplantoetser. We hebben voldoende capaciteit nodig om de ambities waar te maken. In 2021 hadden we onvoldoende capaciteit om alle ruimtelijke plannen en verzoeken binnen de gewenste termijnen op te pakken.

Nota Grondbeleid
In samenhang met de actualisatie van de woningbouwprogrammering zal ook de nota Grondbeleid worden herzien.

Prestatie-indicator

Prestatie-indicator	Werkelijk 2020	Begroot 2021	Werkelijk 2021
Aantal opgeleverde nieuwbouw woningen en appartementen	89	100	137

3.4 Duurzaamheid

Wat willen we bereiken?

Drimmelen energieneutraal in 2040

In 2018 is het werkveld van de Energietransitie enorm sterk in beweging gekomen. Om actief aan de slag te gaan met de raadsmotie 'dorpen in 2040 energieneutraal' en initiatieven van bewoners en bedrijven te ondersteunen, is bij de Kadernota 2020 extra ambtelijke capaciteit beschikbaar gesteld voor 2020 en 2021.

Wat gaan we daarvoor doen?

Afvalscheiding

Omschrijving

Op basis van het adviesrapport "scenario's toekomstige afvalinzameling Drimmelen" opgesteld door bureau De Bries, wordt ingezet op het optimaliseren van onze huidige inzamelsystematiek. Daarnaast wordt in 2021 en 2022 onderzocht of een regionale huisvuilinzameling voor onze gemeente tot de mogelijkheden behoort.

Kwaliteit

In 2018 (98 kilo) en 2019 (99 kilo) haalden wij de landelijke doelstelling van 2020 om maximaal 100 kg restafval per inwoner in te zamelen. In 2020 en 2021 net niet (2020: 106 kilo en 2021: 103 kilo). De hoofdreden is corona. Vanwege

de lockdown, thuis zijn en thuis werken, nam afval in die jaren toe op alle fronten. Dit is een landelijke trend.
Voor 2025 geldt een landelijke doelstelling van maximaal 30 kilo restafval per inwoner. Dit bleek een zeer ambitieuze doelstelling voor alle gemeenten. Op basis van een externe rapportage over afvalinzameling en scenario's voor de toekomst, lijkt het niet verstandig om op korte termijn grote veranderingen door te voeren. We pakken het gefaseerd aan en wachten op landelijke ontwikkelingen met statiegeld voor blik, PMD en luierrecycling. We begonnen een communicatiecampagne om mensen te stimuleren tot betere afvalscheiding. Uitgangspunt blijft: de vervuiler betaalt tegen zo laag mogelijke kosten.
Over inzameling van oud papier in de toekomst overleggen we met vrijwilligersorganisaties (scholen/verenigingen). We verkennen de markt over dit onderwerp, om nieuwe aanbesteding voor te bereiden.

Drimmelense Energie Agenda (DEA)

Omschrijving

Het Drimmelens Energie Akkoord is in 2020 afgerond en door diverse partijen ondertekend. Het college heeft de DEA ondersteund. In 2021 gaat het DEA verder in uitvoering.

Kwaliteit

Het Drimmelens Energie Akkoord (DEA) is in 2020 afgerond en ondertekend door diverse partijen. Uitvoering van het DEA krijgt verder vorm via het Plan van aanpak Energieneutrale Dorpen. Onze acties voor besparen en isoleren sluiten goed aan bij deze ambities. Dat geldt ook voor onze opgave binnen de Regionale Energie Strategie (RES) West-Brabant: stimuleren (grootschalig) zon op dak.

Energie neutrale dorpen

Omschrijving

In 2020 zijn werkgroepen opgestart voor het realiseren van energie-neutrale dorpen. In 2021 werken de werkgroepen hun Plan van Aanpak verder uit. De werkgroepen worden ook in 2021 ondersteund met expertise op gebied van energietransitie en participatie door een onafhankelijk bureau (op kosten van de gemeenten / subsidie Gebiedsgerichte Aanpak).

Kwaliteit

In 2020 en 2021 werkten 5 werkgroepen aan actieplannen voor energie-neutrale dorpen. De plannen zijn in juni 2021 gepresenteerd aan de gemeenteraad. De werkgroepen pakken acties op in 2021 en 2022. De werkgroepen krijgen ondersteuning van een bureau met expertise op gebied van energietransitie en participatie (op kosten van de gemeenten, subsidie Gebiedsgerichte Aanpak). Hun input zit in het project Transitievisie Warmte.

Energieloket Drimmelen

Omschrijving

Via het energieloket kunnen eigenaren van bestaande woningen informatie vinden over energiebesparingsmogelijkheden, een huisscan laten uitvoeren, een afspraak maken met een energieambassadeur en offertes aanvragen voor energiebesparingsmaatregelen. In 2021 zetten we de samenwerking met het Regionaal Energieloket naar verwachting voort.

Kwaliteit

Via het Regionaal Energieloket informeerden we inwoners over energie besparende maatregelen. In 2021 waren er cadeaubonnen voor eigenaars en inwoners voor energie besparende maatregelen. We gaven een webinar over collectieve inkoop bij isoleren van de woning (spouwmuren, vloerisolatie en isolatieglas). Via onze energieambassadeurs en het energieloket adviseerden we inwoners. We openden een zakelijk energieloket voor ondernemers. Zij vragen bij dit loket informatie over een duurzame onderneming.

Proeftuin aardgasvrije wijken

Omschrijving

De eerste aansluitingen op het warmtenet worden door het Traais Energie Collectief (TEC) gerealiseerd. We zetten de intensieve samenwerking met het TEC voort.

Kwaliteit

In Terheijden is gestart met de aanleg van een warmtenet. Naar verwachting worden in 2022 de eerste woningen aangesloten. We denken hierbij ook aan diepe aardwarmte (geothermie).
De planning en uitvoering van werk en aansluitingen hangen af van onzekerheden, zoals ontwikkeling van een zonnepark aan De Bergen en uitvoering van de Energiebrouwerij aan de Schansstraat. We verwachten de start van de bouw van de Energiebrouwerij begin 2022. De uitvoering van windmolen De Noord aan de A16 ligt op schema. Voorbereidend werk is aan de gang. Uiteindelijk zorgt energie uit wind, zon en warmte dat we alle panden in Terheijden duurzaam verwarmen.

Programma Duurzaamheid

Omschrijving

In 2019 zijn we gestart met de actualisatie van het beleidsplan Duurzaamheid. We hebben hierbij de stand van zaken in beeld gebracht. Via de participatierondes Toekomstvisie/Omgevingsvisie in het najaar van 2019 en de participatierondes Omgevingsvisie in mei 2020 haalden we de ambities/doelstellingen voor duurzaamheid op. Dit werken we nu uit in concrete maatregelen. Bij dit alles houden we ook rekening met bestaand beleid. Ambities, doelstellingen en maatregelen krijgen een plaats in het Programma Duurzaamheid. Door een programma op te stellen in plaats van een beleidsplan sluiten we aan bij de instrumenten van de Omgevingswet. Het Programma Duurzaamheid bieden we in het laatste kwartaal van 2020 ter vaststelling aan. Vanaf 2021 volgt de regie op de uitvoering van het programma, het leggen van verbindingen en communicatie. Jaarlijks vindt monitoring van de voortgang plaats.

Kwaliteit

Maart 2021 stelde de gemeenteraad het Programma Duurzaamheid vast. Een programmateam begon met een plan van aanpak (mijlpalen en acties tot eind 2022, doorkijk tot en met 2025, programma-organisatie, koppelkansen uitvoering, risico's en maatregelen). Een communicatiestrategie is onderdeel van dit plan van aanpak. Daarin staat hoe we communiceren over het Programma Duurzaamheid en hoe we de samenleving van Drimmelen betrekken bij de uitvoering. Het plan van aanpak moet eind 1e kwartaal 2022 klaar zijn.
Uitvoering van het Programma Duurzaamheid gaat intussen gewoon door. De komende jaren voeren we vooral bestaand beleid uit voor de 5 thema's

(energietransitie, duurzaam ondernemen en circulariteit, klimaatadaptatie, natuur en biodiversiteit en duurzame mobiliteit). Met de aanpak willen we zoveel mogelijk slim combineren en goed op elkaar afstemmen.

Regionale energiestrategie (RES)

Omschrijving

De concept RES is in 2020 vastgesteld. De definitieve RES bieden we medio 2021 aan. In het proces staan zorgvuldigheid en participatie centraal.

Kwaliteit

In het Klimaatakkoord staat dat 30 Nederlandse energieregio's in 2021 een Regionale Energie Strategie (RES) vaststellen. In de RES staan afspraken over duurzame opwek van elektriciteit op land, duurzame verwarming van gebouwde omgeving en ontwikkeling van een regionale energie-infrastructuur. De gemeenteraad stelde in april de RES West-Brabant 1.0 vast. Onze opgave is 8 windmolens langs de A16, een zonnepark in Terheijden en grootschalig zon op dak bij bedrijven en instellingen.
In de 2e helft van het jaar gaven we handen en voeten gegeven aan het uitvoeringsprogramma van de RES. Zorgelijk is de beperkte netcapaciteit bij netbeheerders Enexis en TenneT. De enorme toename van teruglevering (invoeding) en elektrificering (verbruik) belast het energienet teveel. Er is transportschaarste. Dit betekent dat nieuwe, grote projecten (aanvragen) voorlopig niet doorgaan. Bestaande afspraken over lopende projecten en kleine particuliere initiatieven (zonnepanelen op woningen, bedrijven met kleinverbruikaansluiting), worden door het volle net niet geraakt. Zij kunnen wel energie terug leveren.
Op korte termijn is transportschaarste helaas realiteit. Op lange termijn bieden forse investeringen en slimme innovaties van netbeheerders uitkomst. Zo komen de duurzame ambities van de RES niet in gevaar.
In 2019 is een vergunning verleent voor de realisatie van een zonnepark in Terheijden. 4 andere vergunningen zijn geweigerd. In 2021 liep hierover een juridische procedure.

Transitievisie Warmte

Omschrijving

In 2021 stellen we de Transitievisie Warmte (TVW) vast. In de visie wordt opgenomen welke dorpen / buurten wanneer aardgasvrij zullen worden. Voor de korte termijnplanning wordt ook opgenomen aan welke alternatieve bronnen gedacht wordt. Deze TVW kan een vervolg zijn op het Plan van Aanpak Energie neutrale Dorpen. In 2020 is een eerste start gemaakt met de TVW.

Kwaliteit

De Transitievisie Warmte (TVW) is een opgave van het Rijk aan gemeenten en een afspraak uit het Klimaatakkoord. Dit visiedocument beschrijft hoe en wanneer woningen, bedrijven en instellingen in Drimmelen gefaseerd van het aardgas af gaan. Gebruik van aardgas voor verwarming en warm water zorgt in Nederland voor circa 60 procent van de CO2-uitstoot van gebouwen. Het concept van de TVW was in het 4e kwartaal van 2021 gereed, in nauwe samenwerking met inwoners en stakeholders. De kern van de TVW is een warmtestrategie met 6 concrete speerpunten. Daar gaan we in 2022 mee aan de slag. Ook weer

samen met de directe omgeving en belanghebbenden. In februari 2022 staat de TVW voor vaststelling op de agenda van de gemeenteraad.

Verduurzaming Amerwarmtenet

Omschrijving

In 2020 start waarschijnlijk een langdurige vergunningsprocedure voor het project geothermie (=aardwarmte) in het zoekgebied van de glastuinbouw Plukmade. De procedure rond de natuurvergunning heeft geleid tot vertraging van het proces rondom de biomassa installatie op Plukmade. Op basis van de besluitvorming bij de Provincie zal de ontwikkeling van de biomassa-installatie in 2021 worden voortgezet. Met de partners van de Samenwerkingsovereenkomst Verduurzaming Amerwarmtenet wordt eind 2020 een nieuwe overeenkomst opgesteld. Op basis van deze overeenkomst zetten we de samenwerking rond het Amerwarmtenet in 2021 voort.

Kwaliteit

Het Ministerie van Economische zaken en Klimaat besloot positief over de mer-aanmeldnotitie voor het project geothermie (aardwarmte) in Glastuinbouwgebied Plukmade. Hierop volgt een aanvraag Omgevingsvergunning die EZK behandelt. Vanwege ontwikkelingen op energiegebied is het project een half jaar uitgesteld. En dus ook de aanvraag die we nu medio 2022 verwachten.
Besluitvorming door de provincie over de Biomassa installatie is opgepakt en na uitspraken van de Raad van State weer uitgesteld.
De partijen besloten om verder te gaan met samenwerken in het Programma Amernet tot 31 januari 2023, op basis van de oude overeenkomst. Steeds zoeken we aansluiting met bovenregionale samenwerking (stuurgroep Warmte) en uitvoeringsplannen Re(k)s Midden-en West-Brabant. De Glastuinders van Plukmade laten onderzoek doen naar warmtelevering en Co2 vanuit Moerdijk. In vervolg daarop kwam er een breder onderzoek naar de warmtelevering vanuit Moerdijk voor het gehele Amerwarmtenet. Onderzoek en besluitvorming lopen nog.

Verduurzaming bedrijven

Omschrijving

De hoofdlijnen en ambities van duurzaam ondernemen uit de sessies van de omgevingsvisie worden uitgewerkt in concrete acties/projecten. Dit komt in de nota's Economie en Vrijetijdseconomie aan bod. Diverse ondernemers in de gemeente zijn al druk bezig met duurzaamheid. Acties in 2021 zullen vooral gericht zijn in het delen van kennis en ervaring omtrent duurzaamheid.

Kwaliteit

In de Economische Nota en de beleidsvisie vrijetijdseconomie staan concrete acties op het gebied van duurzaam ondernemen. De gemeenteraad stelde de nota’s vast in juni 2021. Acties zijn vooral gericht op kennis en ervaring over duurzaamheid. Samen met Avans Hogeschool boden we de kosteloze duurzaamheidsscan voor ondernemers aan. Het digitale zakelijk energieloket inspireert tot energiebesparende maatregelen en meer gebruik van duurzame energie.

Verduurzaming gemeentelijk vastgoed

Omschrijving

In 2021 werken we de aanbevelingen uit de QuickScan verduurzaming gemeentelijke gebouwen verder uit. In 2020 is gestart met de verduurzaming van het gemeentehuis, hierna zal er gestart gaan worden met de voorbereiding van de andere panden.

Kwaliteit

De verduurzaming van het gemeentehuis is klaar. Vanwege corona lag de aanpak stil van andere gemeentelijke gebouwen. We verwachten in 2022 samen met beheerders duurzame stappen te maken. Waar het kan combineren we actuele dossiers altijd met duurzaamheid.

Windenergie

Omschrijving

De Raad van State heeft halverwege 2020 een tussenuitspraak gedaan en de Provincie opgedragen om binnen 6 maanden een aantal zaken te repareren. Bij een definitieve positieve uitspraak start in 2021 de voorbereiding van de bouw van de windmolens en werken we de lokale participatie verder uit.

Kwaliteit

De Raad van State deed een einduitspraak over het provinciale inpassingsplan voor windmolens langs de A16. Het plan en de omgevingsvergunningen zijn onherroepelijk. De bouw van windmolens is begonnen en we werken verder aan lokale participatie.

3.5 Leefomgeving

Wat willen we bereiken?

Drimmelen profileren als een aantrekkelijke woongemeente met een vitaal buitengebied

Wat gaan we daarvoor doen?

Inventarisatie VAB-locaties

Omschrijving

De Omgevingsvisie biedt de basis voor de herontwikkeling van VAB's. In 2021 zetten we actief in op gesprekken met (toekomstige) eigenaren van voormalige agrarische bedrijfslocaties. Doel van de gesprekken is te komen tot een passende nieuwe bestemming voor de VAB-locaties.

Kwaliteit

Door bureau Beeckk is in 2021 een onderzoek uitgevoerd naar de VAB-locaties en ontwikkelmogelijkheden in onze gemeente. De inventarisatie en eerste aanzet voor een ontwikkelperspectief zijn afgerond. Het gehele onderzoek wordt in het eerste kwartaal van 2022 opgeleverd en geeft inzicht in de omvang van de problematiek en biedt bouwstenen voor mogelijke oplossingen. Op basis van deze bouwstenen worden in overleg met betrokken eigenaren locatiegerichte oplossingen ontwikkeld.

Omgevingswet

Omschrijving

In 2020 is de daadwerkelijke invoering van de Omgevingswet in volle gang. Door de coronacrisis en uitstel van de Omgevingswet tot 1 januari 2022 loopt een deel van de invoering door in 2021. Hierdoor vindt vaststelling van de omgevingsvisie begin 2021 plaats. Omdat de invoering van de Omgevingswet complex is en er sprake was van een capaciteitsknelpunt, is besloten de Omgevingswet in te voeren volgens het principe 'basis op orde': voldoen aan de minimumeisen met een paar extra's. Dit betekent dat de invoering niet geheel volgens het onderscheidend ambitieniveau plaatsvindt.

Dit heeft tot gevolg dat er geen omgevingsverordening meer wordt opgesteld. Het doornemen van de bruidsschat, gemeentelijke verordeningen en bestemmingsplannen vindt plaats in 2020/2021 (voorbereiding omgevingsplan). Het transitieplan om te komen tot een nieuw omgevingsplan wordt in 2021 opgesteld en vastgesteld. De nieuwe werkprocessen zijn eind 2020 klaar. In het laatste kwartaal van 2020 start ook het oefenen met de nieuwe werkprocessen. Dit loopt door in 2021, waarbij waar nodig de werkprocessen aangepast worden. Het experiment vergunningtafel Omgevingswet gemeente Drimmelen loopt ook door in 2021. In 2021 wordt ook de organisatie ingericht op het werken met de Omgevingswet. Het opleidingsplan in is concept klaar. In 2020 vindt nog de aanbesteding plaats. De opleidingen vinden in 2021 plaats. Het nieuwe vergunningen- toezichts- en handhavingssysteem wordt op dit moment geïmplementeerd. Aansluiting op het Digitaal Stelsel Omgevingswet vindt in het laatste kwartaal van 2020 plaats. Het testen van alle systemen, samen met het DSO en de nieuwe werkprocessen, vindt in 2021 plaats. Het ontwikkelen van vragenbomen en een vergunningcheck (toepasbare regels) loopt ook nog door in 2021 (inclusief oefenen). De communicatiecampagnes richting onze inwoners en bedrijven vinden in 2021 plaats. Wel komt er in 2020 nog informatie over de Omgevingswet en de invoering hiervan op onze website te staan. Na de zomer van 2020 en in 2021 worden er nog bijeenkomsten georganiseerd voor het gemeentebestuur, de organisatie en onze stakeholders. In 2021 organiseren we ook voorlichtingsbijeenkomsten voor onze ondernemers, brancheorganisaties en dergelijke.

Kwaliteit

De Omgevingswet werd uitgesteld tot 1 juli 2021. In februari 2022 werd bekend dat inwerkingtreding weer is uitgesteld. Werk dat voor 2021 gepland stond schoof vooruit in de tijd. In 2021 deden we wel het nodige rond de invoering.

Op 18 november 2021 is de omgevingsvisie Drimmelen vastgesteld. Na de zomer is gestart met het transitieplan omgevingsplan (plan van aanpak voor tijdelijke omgevingsplan tot aan het omgevingsplan nieuwe stijl). Een adviesbureau ondersteunt ons hierbij. De regionale werkgroep leverde handboeken voor het wijzigen van een omgevingsplan en buitenplanse omgevingsplanactiviteiten. Drimmelen zit in deze werkgroep. In 2022 volgt vertaling naar eigen werkprocessen.

De nieuwe werkprocessen voor vergunningverlening zijn klaar. We begonnen met nieuwe werkprocessen voor toezicht en handhaving. Vanaf januari 2022 doen we mee aan de werkplaats vergunningverlening, toezicht en handhaving van de VNG. Daarom hebben we in 2021 niet meer geoefend met nieuwe werkprocessen. Het is de bedoeling dat een initiatiefnemer zoveel mogelijk in gesprek gaat met de omgeving over zijn initiatief. Dit gebeurt voor indienen van een vergunningaanvraag. Soms kan de gemeenteraad dit verplichten. Op 16 december 2021 besloot de gemeenteraad om het gesprek met de omgeving te

verplichten voor alle buitenplanse omgevingsplanactiviteiten. Om initiatiefnemers hierbij te helpen, maakte we een handreiking.

Het experiment vergunningtafel is vervangen door het regionale traject, met Drimmelen als trekker. We maakten formats en oefenden daarmee. Eind 2021 leverden we een voorstel over werken met de omgevingstafel (werken met subregio's, vaste frequentie, vaste formats en voorzitter/secretaris per subregio). Dit voorstel werken we in 2022 uit tot een definitieve aanpak. Ook in 2022 gaan we verder met oefenen. Voor de borging van het werken met de Omgevingswet in de gemeentelijke organisatie maakten we een ontwikkelplan. In 2022 bespreken we dit met betrokkenen. Daarna volgt aanpassing en uitvoering.

De gemeente Drimmelen is aangesloten op de oefenomgeving van de landelijke voorziening van het Digitaal Stelsel Omgevingswet (DSO). In 2021 deden we 2 ketentesten. Je test dan het DSO, plansoftware en vergunningensoftware. Hieruit kwamen punten naar voren, die wij moeten aanpakken en verbeterpunten voor het DSO. Onze vergunningensoftware is vanaf het laatste kwartaal in productie. Ontwikkelen van vragenbomen en vergunningcheck (toepasbare regels) stonden hierdoor op een lager pitje. In het 4e kwartaal van 2021 maakten we hiermee een begin. We wilden in 2021 ook een functionele test doen met het DSO, de nieuwe werkprocessen en de omgevingstafel. We doen nu in plaats van een eigen test mee aan de regionale test (regio Midden- en West-Brabant) in 2022.

De opleidingen voor basiskennis zijn voor de zomer 2021 uitgerold. Vanwege uitstel van de Omgevingswet zijn de vaardigheidstrainingen in 2022. Ook de verdiepingsopleidingen zijn in 2022, zo dicht mogelijk bij de inwerkingtreding van de Omgevingswet.

De communicatiestrategie met uitvoeringsplan voor de gemeentelijke organisatie en gemeentebestuur (intern) en voor inwoners en ondernemers (extern) is bijna klaar. In 2021 waren er verschillende raadsbijeenkomsten Omgevingswet. Ook stonden op intranet enkele vlogs, blogs en praktische informatie en is de website aangepast. Andere communicatie-activiteiten zijn in 2022 (bijeenkomsten intern, bewonerscampagne, bijeenkomsten voor bedrijvenverenigingen, brancheorganisaties, projectontwikkelaars). Oorzaak voor deze verschuiving is uitstel van de Omgevingswet.

Op 16 december 2021 besloot de gemeenteraad over bindend adviesrecht. Instellen van een commissie Omgevingskwaliteit (adviescommissie) was aan de orde in de informatie- en opinieronde. Besluitvorming volgt in februari 2022.

De uitvoering liep dus niet helemaal volgens de begroting 2021. Oorzaak is uitstel van de Omgevingswet tot 1 januari 2023. Hierdoor lopen activiteiten zoals opleidingen, oefenen/testen, transitieplan Omgevingsplan door in 2022. Andere activiteiten, zoals de communicatiecampagnes en verdiepingsopleidingen, schuiven door naar 2022. De gevolgen van het uitstel van de invoering van de Omgevingswet zijn in beeld. Het college stemde ermee in en de informeerde de gemeenteraad. De invoering van de Omgevingswet verloopt nog volgens de nieuwe planning.

Sanering asbestdaken

Omschrijving

Doordat het wetsvoorstel voor verplichte sanering van asbestdaken is verworpen door de Eerste Kamer, zijn er onvoldoende kansen om succesvol sanering van asbestdaken te stimuleren. Daar wordt nu dan ook niet op ingezet. Er blijft

aandacht voor de landelijke ontwikkelingen op dit onderwerp en de verdere koers van de Minister in dit dossier.

Kwaliteit

Door uitstel van het wetsvoorstel en onduidelijkheid over landelijke subsidiemogelijkheden (al dan niet in combinatie met verduurzaming) staat dit tijdelijk stil. Zodra meer zicht komt vanuit het Rijk hoe met dit onderwerp om te gaan en of er subsidieregelingen gaan komen, zetten we een effectieve stimuleringscampagne op. Gezien de huidige onduidelijkheid en andere prioriteiten in de samenleving, is dit niet het juiste moment om te investeren in een campagne.

Toezicht en handhaving

Omschrijving

In 2021 wordt het vernieuwde VTH beleid 2020-2024 door vertaald naar integrale uitvoeringsprogramma's voor VTH.

Kwaliteit

Op 18 februari 2020 stelde het college het nieuwe VTH-beleidsplan 2020-2024 vast. Op 8 april 2020 is de gemeenteraad geïnformeerd met een raadsinformatiebrief over het nieuwe VTH-beleidsplan 2020-2024.

Na vaststelling van het VTH-beleidsplan 2020-2024 begonnen we in september 2020 met opstellen van het vernieuwde integrale VTH uitvoeringsprogramma 2021. Dit is in januari 2021 vastgesteld door het college. Inmiddels is ook het uitvoeringsprogramma 2022 vastgesteld.

Wat heeft het gekost?

Tabel Prg.3-2

	Realisatie 2020	Prim. Begroting 2021	na wijziging 2021	Realisatie 2021
Versterken toerisme en recreatie	499.642	551.917	1.017.605	694.657
Versterken economische structuur	278.831	255.461	323.799	279.808
Ruimte	1.289.879	1.417.855	1.437.674	1.098.934
Wonen	4.038.586	3.265.281	5.574.630	4.716.147
Duurzaamheid	3.975.960	3.063.470	3.717.234	3.382.658
Leefomgeving	1.410.568	1.448.120	1.614.032	1.621.684
Totaal lasten	***11.493.466***	***10.002.105***	***13.684.973***	***11.793.888***
Versterken toerisme en recreatie	190.240	293.368	276.243	280.293
Versterken economische structuur	664.393	45.776	107.092	102.114
Ruimte	14.438	5.050	5.350	31.083
Wonen	3.647.151	3.120.986	6.110.963	5.142.178
Duurzaamheid	3.940.487	3.270.691	3.844.600	3.898.330
Leefomgeving	851.917	838.830	1.059.180	929.393
Totaal baten	***9.308.626***	***7.574.701***	***11.403.429***	***10.383.391***
Saldo mutaties reserves	***-717.382***	***307.345***	***-1.538.701***	***-1.067.047***
Saldo van baten en lasten	***1.467.458***	***2.734.749***	***742.843***	***343.450***

4. Sociaal domein

Inleiding Sociaal domein

Inleiding

De hoofddoelstelling van het programma is:

We hebben een inclusieve samenleving, waarbij iedereen ongeacht leeftijd, sociale klasse, afkomst of beperking, in de gemeente Drimmelen mee kan doen aan activiteiten op het gebied van onderwijs, werk, sport en ontmoeting, zorg en welzijn. Iedereen neemt hierbij zijn eigen verantwoordelijkheid en ondersteunt de mensen in zijn omgeving. Mensen die het niet redden met hulp van mensen uit hun omgeving of algemene voorzieningen, krijgen ondersteuning van de gemeente.

In het coalitieprogramma Een mooi en gezond Drimmelen maken we SAMEN! staat:

> *Drimmelen is een gemeenschap waar mensen naar elkaar omkijken en waar we er samen voor zorgen dat iedereen mee kan doen aan alles wat een samenleving maakt. Om dat in de toekomst ook zo te houden, willen we stevig inzetten op preventie en innovatie binnen alle onderdelen. Sport en cultuur met sportieve en culturele evenementen zijn belangrijke dragers van een gezonde, gelukkige en vitale samenleving. We willen een relatie leggen met de ambities in het sociale domein. Onze buurthuizen dragen bij aan ontmoeten, meedoen en gezelligheid. Het stimuleren van sport, ontmoeten, cultuur en hiervoor ruimten faciliteren die zo optimaal mogelijk benut worden. De gemeente richt zich primair op breedtesport en faciliteert evenementen.*

Het programma is uitgewerkt in vijf thema's. De programmadoelstellingen zijn uitgewerkt in de volgende thema's en bijbehorende subdoelstellingen:

1. Opgroeien en opvoeden
2. Zorg voor kwetsbare burgers
3. Participatie door werk en maatschappelijke inzet
4. Sport en bewegen
5. Sociaal culturele accommodaties.

4.1 Opgroeien en opvoeden

Wat willen we bereiken?

Bevorderen gelijke onderwijskansen

Het bevorderen van gelijke onderwijskansen voor alle jongeren, zodat zij minimaal een startkwalificatie (= een havo-, vwo- of mbo-diploma vanaf niveau 2) behalen.

Wat gaan we daarvoor doen?

Uitbreiden Integrale Kind Centra

Omschrijving

In het Integraal Huisvestingsplan Onderwijs 2020-2023 staan de uitgangspunten voor de vorming van de Integrale Kind Centra (IKC) in de gemeente Drimmelen. Bij een Integraal Kind Centrum staat de ontwikkeling van kinderen centraal. Onderwijs en kinderopvang werken samen aan een doorgaande leerlijn. Op basis van de uitgangspunten kunnen het onderwijs en de kinderopvang in 2021 verder met het vormgeven van de IKC's in Drimmelen. Tevens starten we met de voorbereiding van nieuwbouw IKC De Stuifhoek in Made.

Kwaliteit

Onderwijs en kinderopvang gingen in 2021 verder met vormgeven van de IKC's in Drimmelen. Na de zomer opende het Kindcentrum JIJ (voorheen De Windhoek) in Terheijden. Er is hard gewerkt aan nieuwbouw IKC De Stuifhoek in Made, wat in 2024 of 2025 open gaat. Er is een Programma van Eisen gemaakt en een stedenbouwkundig plan uitgewerkt. In 2022 werken we hieraan verder.

Verder terugdringen van schoolverzuim en -uitval in nauwe samenwerking met RBL (Regionaal Bureau Leren)

Omschrijving

We financieren het RBL voor de uitvoering van de leerplichttaken. Voor 2021 heeft het RBL hiervoor de volgende speerpunten vastgesteld:

- Sluitend regionaal vangnet voor jongeren in een kwetsbare positie: RBL streeft ernaar dat in 2021 de dienstverlening voor arbeidstoeleiding voor minder zelfredzame jongeren in geheel West-Brabant is gerealiseerd en blijvend goed loopt.
- Aanpak oud-Voortijdig schoolverlaters: RBL gaat borgen, dat (potentiële) voortijdige schoolverlaters adequaat gekoppeld worden aan een onderwijs- of arbeidstraject.
- Overstap binnen het onderwijs verbeteren (aansluiting PO en VO, aansluiting VO en MBO): afhankelijk van de evaluatie in 2020 kan in 2021 een vervolg gegeven worden aan dit speerpunt. De 16 West-Brabantse gemeenten en de zes samenwerkingsverbanden passend onderwijs hebben zich via het 'thuiszitterspact' verbonden aan de ambitie dat in schooljaar 2019-2020 geen enkel kind langer dan drie maanden thuiszit zonder een passend aanbod van onderwijs en/of zorg. Deze ambitie blijft staan in 2021.

Kwaliteit

In 2021 richtte het RBL zich vooral op:
- Leerplichtige leerlingen zonder schoolinschrijving hadden de hoogste prioriteit. Het streven bleef ook tijdens corona dat alle jongeren tot 18 jaar op school zitten. Tenminste tot het moment van de behaalde startkwalificatie.
- Samen met onze lokale partners deed de leerplichtambtenaar alles om absoluut verzuim op te lossen. De meest gebruikte vrijstelling blijft die op grond van artikel 5 onder c: onderwijs volgen op een school in het buitenland.
- Het aantal VSV-ers (voortijdig schoolverlaters) daalde verder, vooral door effectieve inzet van leerplichtambtenaren en trajectbegeleiders van RBL, professionals scholen, gemeenten en zorgpartijen. Door de verslechterde arbeidsmarkt is voor jongerenwerk een onaantrekkelijk alternatief voor onderwijs. De daling van het aantal VSV-ers is positief , maar betekent helaas

niet dat corona geen negatieve gevolgen heeft voor VSV.
- Aanpak oud-Voortijdig schoolverlaters: RBL borgde de koppeling van (potentiële) voortijdige schoolverlaters adequaat aan een onderwijs- of arbeidstraject.
- De overstap binnen het onderwijs verbeterde: aansluiting PO en VO, aansluiting VO en MBO.

Vergroten bereik voor- en vroegschoolse educatie

Omschrijving

De gemeente ontvangt extra middelen van het Rijk voor voor- en vroegschoolse educatie (vve). We helpen kinderen met een taalachterstand in de kinderopvang en peuterwerk. Zo krijgen ze een betere start in het basisonderwijs. De gemeenteraad stelde begin 2020 een nieuw beleidsplan vast. Hierin verwerkten we de aanbevelingen van de Onderwijsinspectie en de veranderingen van het landelijke vve-beleid. Zo krijgen kinderen meer uren vve-begeleiding: 16 uur per week in plaats van de huidige 10 uur. Tevens geldt er een verplichte HBO-er voor de kinderopvangorganisaties die VVE aanbieden.

Kwaliteit

- Alle organisaties die bij VVE betrokken zijn bleven in 2021 goed met elkaar in contact. Zo konden we nagaan wat er binnen de corona maatregelen mogelijk was op het gebied van VVE. Belangrijkste doel was dat alle kinderen gebruik bleven maken van een goed educatief aanbod.
- Vanaf 1 mei 2021 nam Kibeo de locaties over van Eskadee. De organisaties besloten dit om goed in te spelen op strakkere kwaliteitseisen voor kinderopvang en IKC-ontwikkelingen in de gemeente Drimmelen.
- Het overleg met de VVE-werkgroep verbeterde, vergeleken met voorgaande jaren. De deelnemers vertegenwoordigen hun achterban en hebben affiniteit met VVE. Dat is merkbaar aan de inbreng. Professionals van jeugdgezondheidszorg, onderwijs en opvang ervaren een positieve ontwikkeling in de samenwerking. In 2021 was extra inzet nodig voor goede communicatie en samenwerking.
- Werken aan resultaatafspraken kreeg in 2021 veel aandacht, maar helaas zonder het gewenste resultaat. In 2022 gaan we daar mee verder, onder leiding van een extern bureau en samen met gemeente Geertruidenberg.
- We willen de ontwikkelingsachterstanden van doelgroepkinderen verkleinen en verdere stagnatie (stilstand) voorkomen. Daarom was er in 2021 een VVE-aanbod in de zomermaanden. Door deze Zomerschool is er in de zomervakantie geen langdurige onderbreking meer van het VVE-aanbod. Er was minder stagnatie van de ontwikkeling van de kinderen. De mogelijke kans op terugval door corona en de zomervakantie nam sterk af.
- Per 1 januari 2022 is inzet verplicht van een HBO-pedagogisch beleidsmedewerker binnen de VVE. In de aanloop naar 2022 schreef Kibeo in een beleidsplan hoe ze invulling willen geven aan deze nieuwe functie.

Wat willen we bereiken?

Onderwijs faciliteren

Het onderwijs in de gemeente in nauw overleg met het werkveld op een goede wijze faciliteren.

Wat gaan we daarvoor doen?

Uitvoeren Integraal Huisvestingsplan Onderwijs 2019-2022

Omschrijving

De gemeente is wettelijk verantwoordelijk voor de onderwijshuisvesting binnen haar grenzen op het terrein van nieuwbouw, uitbreiding en vervanging. In 2020 startten we met de uitvoering van het Integraal Huisvestingsplan Onderwijs (IHP) 2020-2023, nadat de gemeenteraad het plan voorjaar 2020 had vastgesteld. Belangrijkste actiepunten zijn de zaken voortvloeiend uit de Visie Made (nieuwbouw voor De Stuifhoek en daarna Den Duin), de verdere uitvoering van de Integrale Kindcentra (IKC's) en het verkennen van de mogelijkheden tot samenwerking tussen Openbaar en Bijzonder onderwijs in Terheijden, waarvoor de (nog op te stellen) Visie Terheijden de basis is.

Kwaliteit

In 2021 pakten we een aantal zaken op uit het IHP 2020-2023:
- De start van de van nieuwbouw van IKC De Stuifhoek. De voorbereidingen zijn getroffen (Samenwerkingsovereenkomst en Programma van Eisen) en het stedenbouwkundig plan is uitgewerkt. In 2022 krijgt dit een vervolg.
- Het 1e concept van de Visie Terheijden is opgesteld en besproken met de partijen. Het is een visie op onderwijshuisvesting voor de toekomst voor 3 scholen in Terheijden.

Verbreding natuur- en cultuureducatie

Omschrijving

Natuur- en cultuureducatie is belangrijk binnen het onderwijs en een bezoek aan de Biesbosch hoort daarbij. Dit staat opgenomen in het coalitieakkoord. De meeste basisscholen in Drimmelen nemen deel aan het zogenaamde Schoolbootproject, waarbij iedere groep 6 een bezoek brengt aan de Biesbosch en een educatief programma volgt . In 2021 geven we verder uitvoering aan dit project. Daarnaast promoten we als gemeente zogenaamde groene schoolpleinen, zoals bij basisschool De Windhoek in Terheijden al is gerealiseerd.

Kwaliteit

Door corona bezochten in 2021 de scholen helaas niet de Biesbosch. In 2022 is er weer een Schoolboot. Enkele scholen gebruikten het aanbod om bij te dragen in de kosten van vergroenen van de schoolpleinen.

De uitvoering van Cultuureducatie voor de scholen is in 2021 opgepakt door Theek5 die hier een passend programma voor heeft samengesteld.

Wat willen we bereiken?

Ouderen en kinderen helpen in het zelfstandig oplossen van problemen

Ouderen en kinderen helpen in het zelfstandig oplossen van uiteenlopende problemen waardoor de instroom van jongeren in de geïndiceerde jeugdzorg zoveel mogelijk wordt beperkt.

Wat gaan we daarvoor doen?

Beheersing kosten jeugdzorg

Omschrijving

De gemeente Drimmelen maakt onderdeel uit van de samenwerkingsregio jeugdzorg West-Brabant Oost (WBO). Binnen deze regio maken we samen beleid en regelen we de inkoop van de specialistische jeugdzorg volgens de in 2020 door de gemeenteraad vastgestelde kaders. De vraag naar jeugdzorg blijft groot en de budgetten beperkt. Daarom startten we medio 2020 met de Taskforce jeugd in samenwerking met gemeente Geertruidenberg. We zijn immers gezamenlijk verantwoordelijk voor de toegang van jeugdzorg, het Centrum Jeugd en Gezin (CJG). De opdracht aan de Taskforce is om lokale beheersmaatregelen in te zetten, in aanvulling op de regionale beheersmaatregelen. Het doel is om kwalitatief goede jeugdzorg te blijven bieden aan jeugdigen in onze gemeenten die dat nodig hebben. Maar hierbij de groei van de kosten voor de niet vrij toegankelijke jeugdzorg te beperken. Naast de inzet van beheersmaatregelen wordt ook gewerkt aan een cultuuromslag.

Kwaliteit

Ondanks alle lokale en regionale inspanningen stegen de jeugdzorgkosten aanzienlijk. Dat zien we in de meest recente jaarcijfers over 2021. Oorzaak is groei van het aantal jeugdigen met jeugdzorg en toename van duur en omvang van zorgtrajecten. De kostenstijging zit vooral in jeugdbescherming, landelijke transitiearrangementen (LTA-zorg) en ambulante zorg. Verwijzers verwijzen juist naar de eerste 2 zorgvormen. De gemeente heeft hier geen of nauwelijks invloed op. De kosten specialistische jeugdzorg (inclusief pgb's en Jeugdbeschermingsmaatregelen) hebben een sterk onzeker element. Eén jeugdige meer of minder in zorg maakt in uitzonderlijke casussen veel verschil. De invloed op verwijsgedrag van bepaalde verwijzers is beperkt, bijvoorbeeld rechters, medisch specialisten en gecertificeerde instellingen.
Sinds begin 2020 is er een sterke toename in jeugdbeschermingsmaatregelen. Deze zorgvorm was juist voor 2020 meerdere jaren stabiel in omvang. De huidige cijfers van 2021 tonen een voorzichtige stagnatie van groei in aantal jeugdigen, maar helaas nog geen daling. De duur van zorgtrajecten neemt langzaam toe. We vermoeden dat die toename samenhangt met corona en nog enige tijd na-ijlt. Verwijzers geven deze maatregelen af. De gemeente heeft hier nauwelijks invloed op. Over de zorgelijke ontwikkelingen bij Jeugdbescherming Brabant (JBB) kreeg de gemeenteraad verschillende raadsbrieven.
Sinds eind 2020 is er een kleine stijging in het aantal jeugdigen met verblijfszorg. Dit in tegenstelling tot de voorzichtige daling in 2019. In 2021 lijkt de stijging te stabiliseren en niet verder door te zetten. Verblijfszorg is een dure vorm van zorg. Het beleid is: zo thuis als mogelijk. Kan een kind niet thuis wonen? Dan gaat de voorkeur naar (netwerk) pleegzorg of een gezinshuis. Gezinshuiszorg neem verder toe. Deze zorg is aanzienlijk goedkoper dan reguliere verblijfszorg, maar blijft duur. Ambulante zorg daalde in omvang in het 1e kwartaal 2021 en stijgt weer sterk vanaf het 2e kwartaal. Er is ook een toename in de duur van zorgtrajecten. Ook dit betekent een kostenverhoging.
Een opvallende stijging in 2021 is er in de LTA-zorg (landelijke transitiearrangementen). Een toename van jeugdigen met zeer dure zorgproducten voor complexe zorg. De gemeente heeft hier geen invloed op. Deze zorg is landelijk georganiseerd en verwezen door medisch specialisten. Gemeente zijn hier niet bij betrokken, maar betalen wel de rekening.
Ook kosten voor persoonsgebonden budgetten (pgb's) stijgen. Voornamelijk door meer verwijzingen in zorguren, niet de groei van het aantal jeugdigen met een pgb.
Corona leidde voor veel gezinnen tot onrust en problemen. Een deel van de

toename in jeugdzorg lijkt hiermee samen te hangen. Dit is niet één op één aan te tonen.

Ondanks stijgingen zien we in 2021 de 1e effecten van de Taskforce (zie raadsbrief Taskforce jeugdzorg). Dit project zorgt dat verschillende kosten niet verder oplopen (zie raadsbrief Taskforce jeugdzorg). Wat wel het geval was geweest zonder de Taskforce.

Doorontwikkeling CJG

Omschrijving

Het Centrum voor Jeugd en Gezin (CJG) Drimmelen-Geertruidenberg is per 2020 een Bedrijfsvoeringsorganisatie (BVO). Het CJG is hiermee als organisatie klaar voor de toekomst. Medewerkers zijn in dienst gekomen bij het CJG. Daarmee zijn gelijke omstandigheden gerealiseerd voor alle medewerkers. De organisatievorm is veranderd, maar de werkzaamheden van het CJG zijn gelijk gebleven. Er is sprake van continuïteit van hulp en ondersteuning met als uitgangspunt: één gezin, één plan, één regisseur. De BVO is nieuw en dit brengt nieuwe uitdagingen en kansen met zich mee voor de toekomst. In 2020 heeft de manager van het CJG afscheid genomen vanwege gezondheidsredenen. In 2020 is er vervanging ingezet. Naar verwachting start de nieuwe manager per eind 2020. Het CJG is eind 2019 verhuisd naar een nieuwe huisvesting: het voormalige politiebureau in Geertruidenberg. Naar verwachting gaat de opgerichte Taskforce (financiële) effecten bereiken. We werken aan de zichtbaarheid en bekendheid van het CJG door verbetering van de website en het versterken van de samenwerking tussen het CJG, huisartsen, consultatiebureaus en onderwijs.

Kwaliteit

Het Centrum voor Jeugd en Gezin (CJG) Drimmelen-Geertruidenberg is sinds 2020 een Bedrijfsvoering organisatie (BVO). De organisatie is hiermee klaar voor de toekomst. Er waren in 2021 veel positieve ontwikkelingen die de kwaliteit van dienstverlening verbeteren, als versterking van bedrijfsvoering of in het kader van de Taskforce. De financiële situatie van het CJG is in 2021 gezond. De druk op de jeugdzorg is hoog. Dat betekent wachttijden bij zorgaanbieders, JGZ, Raad voor de Kinderbescherming. Dit geeft ook extra druk bij het CJG. De wachtlijst en wachttijd liepen in 2021 terug. De druk blijft hoog en vraagt continue speciale aandacht. Met de Taskforce, samen met CJG en Geertruidenberg, zetten we in op transformatie en beheersing van kosten. We zien in 2021 de 1e effecten (zie raadsbrief Taskforce). Deze zorgen dat verschillende kosten niet nog verder oplopen. We werken aan zichtbaarheid en bekendheid van het CJG met een betere website en sterkere samenwerking tussen CJG, huisartsen, consultatiebureaus en onderwijs.

Uitvoering jeugd- en jongerenbeleid

Omschrijving

We voeren de beleidsnota Jeugd- en jongerenbeleid 2018-2021 uit en geven in 2021 extra aandacht aan participatie door jongeren. Jeugdigen en jongeren in onze gemeente moeten zich kunnen ontplooien en mee kunnen doen in de samenleving. Zo groeien ze op tot zelfstandige volwassenen die hun steentje bijdragen aan de maatschappij. We vinden het daarom belangrijk jongeren te betrekken bij ontwikkelingen in de gemeente. Het is aan het onderwijs om participatie structureel te borgen in het lesprogramma. Voor de basisscholen

bieden wij het programma "Democracity" aan. Samen met het Dongemond College Made organiseren we in 2021 wederom de jongeren gemeenteraadsdag.

Kwaliteit

Corona heeft een grote impact op het sociale leven van jongeren. Met incidentele coronamiddelen van het Rijk gaf Drimmelen in 2021 extra steun aan jongeren. De formatie jongerenwerk is tijdelijk uitgebreid en het eenzaamheidsproject The Social Zone ging van start. In de zomervakantie organiseerden we Summervibes, samen met lokale aanbieders sport- en beweegactiviteiten. De beleidsnota Jeugd- en jongerenbeleid 2018-2021 laten we een jaar doorlopen. Na de gemeenteraadsverkiezingen gaan we deze actualiseren.

Uitvoering Veilig Thuis

Omschrijving

Samen met 18 gemeenten in West-Brabant zorgen we sinds 2015 voor de organisatie van Veilig thuis West-Brabant. In 2021 geven we verder uitvoering aan de Gemeenschappelijke Regeling Geweld in Afhankelijkheidsrelaties (GIA). In deze GR is de samenwerking van de gemeenten in West-Brabant vastgelegd ten aanzien van: Veilig Thuis, Regionaal meldpunt Crisiszorg, Vrouwenopvang en programma Geweld Hoort Nergens Thuis. We willen de bereidheid tot melden bij vermoedens van geweld verhogen. door voorlichting, het werken met aandachtsfunctionarissen en het uitvoeren van de meldcode.

Kwaliteit

De Gemeenschappelijke Regeling Geweld in Afhankelijkheidsrelaties voeren we samen uit met de betrokken partijen. Eind 2021 zijn gemeenten geïnformeerd dat de frontoffice van Veilig Thuis West-Brabant forse werkvoorraden heeft. Het duurt tot eind 2022 voordat de achterstanden zijn weggewerkt. De directie van Veilig Thuis maakte een plan van aanpak met maatregelen om de werkvoorraad naar een verantwoord niveau te brengen. Met onder andere CJG Drimmelen-Geertruidenberg maakten we hierover afspraken. Gemeente Drimmelen volgt de situatie bij Veilig Thuis en CJG op de voet.

Prestatie-indicator

Prestatie-indicator	Werkelijk 2020	Begroot 2021	Werkelijk 2021
Aantal vve-leerlingen*	42	30	49 *1
Percentage doorverwijzingen door huisartsen*	42	37	50 *2

* Voor- en vroegschoolse educatie

*1 Betreft het totaal aantal kinderen dat in 2021 aan vve heeft deelgenomen.

*2 Het percentage is hoger dan in 2020 en het begrote percentage voor 2021. Het zegt iets over de verhouding tussen diverse verwijzers (huisartsen, CJG, RvdK e.d.), maar niet over het absolute aantal doorverwijzingen.

4.2 Zorg voor kwetsbare burgers

Wat willen we bereiken?

Helpen bij het terugdringen van schulden

Helpen bij het terugdringen van schulden waarbij de eigenverantwoordelijkheid van mensen voorop staat.

Wat gaan we daarvoor doen?

Uitvoering beleidsplan minimabeleid en schuldhulpverlening

Omschrijving

De gemeenteraad stelde begin 2019 het beleidsplan minimabeleid en schuldhulpverlening vast. Vanaf dat moment geven we uitvoering aan dit plan. Zo bieden we abonnementen aan voor minima voor sport en bibliotheek. Voor 2021 voeren we het plan verder uit. Zo verhuist het lokale uitdeelpunt van de voedselbank naar een andere locatie om de continuïteit te waarborgen. Verder voeren we het communicatieplan uit om zo nog meer inwoners te bereiken met onze voorzieningen.

Kwaliteit

De gemeenteraad ging begin 2019 akkoord met het Beleidsplan Minimabeleid en Schuldhulpverlening. Vanaf dat moment voeren we dit plan uit. De acties van 2019 en 2020 liepen door in 2021 en 2022, bijvoorbeeld gratis sporten voor minima, gratis bibliotheekabonnement en een hogere bijdrage in de tegemoetkoming chronisch zieken en gehandicapten. Enkele acties van 2021 liepen vertraging op door corona vertraging opgelopen. Zodra het kan pakken we ze weer op, bijvoorbeeld Taal op de werkvloer.

Wat willen we bereiken?

Ondersteuning van mensen

Door ondersteuning kunnen mensen zich beter redden en hebben ze een betere kwaliteit van leven.

Wat gaan we daarvoor doen?

Aanpak eenzaamheid

Omschrijving

De gemeente Drimmelen ondertekende in 2019 het landelijke actieprogramma Eén tegen eenzaamheid. Dit is ook een van de speerpunten van de agenda van het Drimmelense project Geluk. Na evaluatie van de activiteiten om eenzaamheid tegen te gaan in 2020, besluit de werkgroep of en welke activiteiten in 2021 georganiseerd gaan worden.

Kwaliteit

In de werkgroep eenzaamheid zitten lokale Zorg- en Welzijnsorganisaties. Deze werkgroep hield een grote campagne in de week tegen de eenzaamheid (30 september t/m 7 oktober 2021). Doel is bewustwording rond eenzaamheid. De dekking van kosten komt uit het 4e steunpakket corona voor tegengaan van eenzaamheid onder ouderen en extra begeleiden van kwetsbare groepen. Voor de rest van deze middelen (claim) maken we een plan om eenzaamheid te signaleren en te verminderen.

Aanpak laaggeletterdheid

Omschrijving

Taal is één van de belangrijkste voorwaarden om mee te kunnen doen. In het coalitieakkoord Een mooi en gezond Drimmelen maken we SAMEN ! is de aanpak van laaggeletterdheid als speerpunt opgenomen. Daarom tekenden we met alle

lokale partners een intentieovereenkomst om samen laaggeletterdheid aan te pakken. De acties waar we in 2020 mee startten, zoals scholing medewerkers en partners bij het herkennen van laaggeletterdheid, afnemen van taaltoetsen om inwoners verder te helpen bij de Nederlandse taal en een gratis bibliotheekabonnementen voor minima in Drimmelen, krijgen in 2021 een vervolg. Verder stelden we een regionaal plan laaggeletterdheid op met een aantal gemeenten in West-Brabant. Hierin zijn ook activiteiten opgenomen die aansluiten bij onze lokale agenda. U kunt hierbij denken aan het aanstellen van een regionale taalcoördinator die aanjager is en aanspreekpunt voor de gemeenten. En het maken van de verbinding tussen taal en werkgevers en werknemers.

Kwaliteit

Taal is één van de belangrijkste voorwaarden om mee te kunnen doen. Daarom tekenden alle lokale partners een intentieovereenkomst om samen laaggeletterdheid aan te pakken. In 2020 zijn alle mensen met een uitkering gescreend op taalvaardigheid. Dit geldt ook voor mensen die een uitkering aanvragen. De taaltoets was een standaard onderdeel van de intake. In 2021 is dit door corona niet verder opgepakt. Zodra het kan is gaan we hier weer mee aan de slag. Naar verwachting is dat voorjaar 2022.

Voor alle minima uit de gemeente Drimmelen is er een gratis bibliotheekabonnement. Hier wordt nu nog steeds gebruik van gemaakt.

In 2020/2021 gingen we aan de slag met uitvoering van het regioplan laaggeletterdheid. Een onderdeel van dit plan en het Beleidsplan Minimabeleid en Schuldhulpverlening is overleg met werkgevers over een aanbod voor laaggeletterde werknemers. Door corona kwam dit nog niet van de grond. In de 2e helft van 2021 zochten we mogelijkheden om dit toch uit gaan rollen. Verdere uitwerking gebeurt in 2022.

Algemene voorzieningen realiseren

Omschrijving

In 2021 neemt het college een besluit over het voortzetten van de Huiskamers in verzorgingstehuizen de Ganshoek in Lage Zwaluwe en Antonius Abt in Terheijden. De Huiskamers zijn algemene voorzieningen waar inwoners met en zonder Wmo-indicatie terecht kunnen voor activiteiten, een maaltijd en ontmoeting. Door de coronamaatregelen zijn deze echter enkele maanden gesloten geweest en hebben zich niet kunnen ontwikkelen.

Kwaliteit

Door corona konden we niet bepalen of het concept Huiskamers in de gemeente Drimmelen werkt. We besloten de Pilot te verlengen tot eind 2022. De nodige middelen komen uit een steunpakket corona. Deze middelen gebruiken we ook voor tegengaan van eenzaamheid onder ouderen en voor extra begeleiden van kwetsbare groepen.
De overige middelen van het 4e steunpakket corona gebruiken we in overleg met de werkgroep eenzaamheid. Daarvoor komt nog een voorstel.

Consequenties abonnementstarief

Omschrijving

Het abonnementstarief heeft vooral in 2019 voor extra aanvragen voor Hulp bij het Huishouden en woonvoorzieningen gezorgd. Het aantal aanvragen stabiliseert zich in 2020. Maar de lage eigen bijdrage blijft ervoor zorgen dat inwoners minder snel zelf oplossingen voor hun beperkingen zoeken en er meer mensen een beroep doen op de Wmo, ook in 2021. Vanzelfsprekend blijven we de Wmo-aanvragen kritisch bekijken en blijven we zoeken naar alternatieven.

Kwaliteit

In 2019 was het abonnementstarief € 19 aan eigen bijdrage per maand. Daardoor vragen meer inwoners een Wmo-maatwerkvoorziening aan. Het aantal aanvragen stijgt voor Hulp bij het Huishouden, woonvoorzieningen en vervoer. Aanvragers geven regelmatig aan dat ze graag voorzieningen als hulp bij het huishouden, scootmobiels, trapliften via de gemeente willen ontvangen. Dit is goedkoper dan wanneer ze het zelf te moeten regelen. Hierdoor neemt de druk toe op het budget voor Wmo-voorzieningen. Door regelmatig bij te ramen in de P&C-cyclus voorkomen we tekorten. Vaak resulteert dit bijramen zelfs in overschotten in de jaarrekening.

Doordecentralisatie Beschermd Wonen en Maatschappelijke Opvang

Omschrijving

Vanaf 2021 wordt iedere gemeente verantwoordelijk voor Beschermd Wonen. Mensen met psychiatrische en sociaal-maatschappelijke problemen moeten zo zelfstandig mogelijk kunnen wonen en meedoen. Wij overleggen samen met de andere gemeenten in onze regio over de overdracht van deze taken van centrumgemeente Breda naar de regiogemeenten. Regionaal bekijken we of de regiogemeenten taken al eerder over moeten nemen van Breda. In 2020 maakten we een actieplan voor alle stappen die lokaal nodig zijn. De verwachting is dat in 2021 een eerste stap wordt gezet en dat een aantal cliënten overgaan van Breda naar de regiogemeenten. Dit leidt vanaf 2021 tot extra kosten. Daarnaast blijven er onzekerheden en financiële risico's aanwezig voor de gemeente Drimmelen. In 2019/2020 nemen we deel aan een pilot "Wijk-GGD-er". Zo doen we al ervaring op om mensen met psychiatrische aandoeningen in de wijk op tijd de juiste ondersteuning te geven. Eind 2020 neemt de gemeente een besluit over structurele borging van deze expertise. De doordecentralisatie van Beschermd Wonen is complex, mede omdat het Rijk de herverdeling van middelen uitstelt tot 2022 en over een periode van tien jaar uitsmeert.

Kwaliteit

Vanaf 2022 zijn gemeenten zelf verantwoordelijk voor beschermd wonen. Het geld wordt vanaf 2023 herverdeeld over de gemeenten, gefaseerd over 10 jaar. Vooruitlopend namen de gemeenten in de regio Breda vanaf 1 januari 2021 samen de verantwoordelijkheid voor beschermd wonen. De bedoeling van doordecentralisatie is dat mensen met psychiatrische en sociaal-maatschappelijke problemen zo zelfstandig mogelijk kunnen wonen en meedoen. De gemeenten in de regio hebben in 2021 een Regionaal Beleidskader Beschermd Wonen vastgesteld voor de periode 2021-2025. Op basis hiervan is beschermd wonen vanaf 2022 ingekocht. Er is een (lichte) gemeenschappelijke regeling vastgesteld die de samenwerking juridisch borgt. Deze regeling gaat over inkoop en toegang voorzieningen. De regeling loopt van 2022 tot 2026. Na evaluatie besluiten we of en hoe we de regeling voortzetten.
2022 staat in het teken van invoering van beleid. Inhoudelijk betekent dit dat cliënten zo zelfstandig mogelijk wonen, meedoen en een goede en veilige

aansluiting hebben bij hun directe leefomgeving. Daarnaast gaat het om uitwerking van toegang en doorontwikkeling van de monitor.

Huisvesting, inburgering en re-integratie statushouders

Omschrijving

Het Rijk verandert de inburgering vanaf medio 2021 behoorlijk. De regie komt veel meer bij de gemeente te liggen. Het is belangrijk om statushouders vanaf de start te begeleiden bij taal en werk. Zodat ze snel mee kunnen doen in de Nederlandse samenleving. De gemeente wordt verantwoordelijk voor de inkoop van inburgering en begeleiding van statushouders. Wij zijn al met de voorbereiding gestart. Zo voeren we samen met MidZuid en de Dongemondgemeenten een pilot uit om leren en werken voor statushouders te combineren en voeren we de pilot ontzorgen al uit. Hierbij gaan we uit van de mogelijkheden van statushouders. De afspraken met Vluchtelingenwerk bekijken we in 2020 opnieuw en krijgen in 2021 hun vervolg. We zijn verantwoordelijk voor het huisvesten van statushouders. We hebben nog steeds een achterstand in deze taakstelling, maar zijn verschoonbaar. We startten in 2020 in samenwerking met onze partners met het opstellen van een plan van aanpak om de achterstanden in 2021 zo veel als mogelijk verder in te lopen.

Kwaliteit

Het Rijk verandert inburgering van statushouders, waarmee de regie bij de gemeente ligt. De invoering van de nieuwe Wet Inburgering schoof opnieuw door, nu naar 1 januari 2022. Regionaal zijn we al volop bezig met voorbereiding van deze nieuwe wet. Bijvoorbeeld voorbereiding beleidskader, leerroutes en inkoop. De uitvoering van de pilots Ontzorgen en Duale trajecten, samen met de Dongenmondgemeenten en MidZuid, liep door corona vertraging op. De ervaring met deze pilots gebruiken we voor verdere invulling van nieuwe taken. De gemeenteraad stemde op 3 juni 2021 in met het regionale beleidskader inburgering. Het geld voor uitvoering van deze wet is nog een risico. We zijn verantwoordelijk voor huisvesting van statushouders en er is nog steeds een achterstand in deze taakstelling. In 2020 begonnen we aan een plan van aanpak om de achterstanden in te lopen bij huisvesting statushouders. Dit liep vertraging op door corona. Wel liepen we deels de achterstand in, omdat we in 2020 en 2021 veel statushouders plaatsten. In 2021 gingen we hiermee verder. Het Rijk verdubbelde echter de taakstelling. Op basis van de resultaten over de 1e helft 2021 kwamen we onlangs onder actief toezicht van de Provincie. We moeten uiterlijk eind oktober 2021 een plan van aanpak indienen om alsnog aan onze verplichtingen te voldoen. Afspraken over dat plan lopen nog.

De gemeenteraad nam 2 moties aan bij de behandeling van het Beleidskader Inburgering. Doel is om druk uit te oefenen naar Rijk en Provincie. Om voldoende geld te krijgen voor taken inburgering en de achterstand te laten vervallen op de taakstelling huisvesting statushouders uit zogenaamde AZC-periode. Het college voerde de moties uit door gesprekken met Provincie en Rijk. Deze gesprekken lopen nog.

Er ligt een verzoek vanuit rijk en provincie om een tussenoplossing te zoeken voor de actuele drukte bij diverse AZC's. De gemeente Drimmelen plaatste 13 statushouders in de tijdelijke opvang in Lievenshove, gemeente Oosterhout.

Ontwikkelingen Hulp bij het huishouden

Omschrijving

Hulp bij het Huishouden (HbH) is een maatwerkvoorziening en valt onder het abonnementstarief Wmo. We zien groei in de aanvragen en kosten. Hoewel de coronacrisis de groei afvlakt, verwachten we dat de groei doorzet. Door de invoering van het abonnementstarief is de financiële drempel om hulp aan te vragen weggevallen. Daarom bekijken we aanvragen kritisch en zoeken ook naar alternatieven. Door vergrijzing en het langer thuis blijven wonen van oudere inwoners zal de vraag echter toenemen. In 2021 gaat een nieuw contract HbH in. De AMvB Reële prijs Wmo leidt tot hogere tarieven. We zoeken, samen met de gemeenten Altena en Geertruidenberg, naar mogelijkheden om de kosten te beheersen, onder andere door innovatie.

Kwaliteit

Hulp bij het Huishouden (HbH) is een maatwerkvoorziening en valt onder het abonnementstarief Wmo. Voor 2021 en verder sloten we samen met de gemeenten Altena en Geertruidenberg een nieuwe overeenkomst met aanbieders van huishoudelijke ondersteuning. De huidige wet- en regelgeving betekende een aanzienlijke tariefstijging. De vraag naar huishoudelijke ondersteuning stijgt sinds 2019, vooral als gevolg van invoering van het abonnementstarief. In 2021 was die groei iets minder dan wij verwachtten. In 2021 hadden aanbieders een hoog ziekteverzuim als gevolg van corona. Door toenemende krapte op de arbeidsmarkt konden zij niet altijd zorgen voor vervanging van zieke hulpen. De samenwerkende gemeenten brachten de mogelijkheden in kaart voor kostenbeheersing en innovatie. Tijdens de overlegtafel bespraken we enkele ideeën met de aanbieders.
Het Rijk stelde geld ter beschikking voor betere salarissen in zorg en welzijn. Op advies van de VNG verhoogden we de reguliere indexering van het tarief 2022 vanuit deze middelen. In 2022 werken we samen met Altena en Geertruidenberg de mogelijkheden uit voor innovatie, kostenbeheersing en structurele problemen op de arbeidsmarkt. We betrekken (vertegenwoordigers van) cliënten en aanbieders.

Realiseren van een inclusieve samenleving

Omschrijving

We werken aan een samenleving waarbij iedereen, ongeacht leeftijd, inkomen, afkomst of beperking, mee kan doen. Dit noemen we een inclusieve samenleving. De gemeente voerde de afgelopen jaren de subsidieregeling Kom binnen uit. De regeling was een succes en daarom verlengden we de regeling voor 2020 en 2021. Er zijn immers nog genoeg stappen te zetten om de toegankelijkheid van verenigingen en accommodaties te verhogen. In 2021 voeren we het plan van aanpak uit om als gemeente Drimmelen verder te werken aan een inclusieve samenleving. Speerpunten voor 2021 zijn onder andere het wegzetten van een goede externe en interne structuur, vergroten van bewustwording en toegankelijk maken van de website.

Kwaliteit

We werken aan een inclusieve samenleving. Dit is een samenleving waarbij iedereen meedoet, ongeacht leeftijd, inkomen, afkomst of beperking. De gemeente voerde de afgelopen jaren de subsidieregeling Kom binnen uit. De regeling was een succes en daarom gingen we er in 2021 mee door. 4 Verenigingen kregen een financiële bijdrage voor grotere toegankelijkheid van hun vereniging en accommodatie.

In het 1e half jaar van 2021 maakten we een projectplan om te werken aan een inclusieve samenleving. Verder stond 2021 vooral in het teken van goede externe en interne projectstructuur, vergroten bewustwording, betrekken ervaringsdeskundigen, meer aandacht voor inclusie bij organisatie en partners en een uitvoeringsprogramma maken. Bijvoorbeeld inclusie benoemen in de Omgevingsvisie, GoeieStoepkes uitvoeren, werken aan verbetertraject Toegang en een meer toegankelijk gemeentelijke website.

Uitvoering beleidsplan sociaal domein

Omschrijving

De gemeenteraad stelde begin 2019 de beleidsnota Sociaal Domein vast voor de periode 2019-2023. Een van de onderdelen is het werken met procesregie om in complexe situaties tot één aanpak te komen: 1 gezin, 1 plan, 1 regisseur. Begin juni 2020 is een procesregisseur gestart in de vorm van een pilot. Door corona was het lastig om in te werken en om zorgconferenties (overleg met alle partners om tot maatwerkoplossing te komen) te organiseren. Toch heeft een tussentijdse evaluatie verbeterpunten voor de Drimmelense werkwijze opgeleverd. De eindevaluatie van de pilot eind 2020 geeft aanbevelingen voor het structureel wegzetten van procesregie in Drimmelen vanaf 2021.

Kwaliteit

Begin 2019 stelde de gemeenteraad de beleidsnota Sociaal Domein vast voor 2019-2023. Eind 2023 evalueren we het plan.

Wat willen we bereiken?

Stimuleren van een gezonde leefstijl

Wat gaan we daarvoor doen?

Uitvoering lokaal gezondheidsbeleid

Omschrijving

Met ingang van 2019 hebben we een nieuwe beleidsnota lokaal gezondheidsbeleid. In 2021 geven we verder uitvoering aan de nota. Speerpunten zijn het tegengaan van roken, alcohol- en drugsgebruik onder jongeren. We stimuleren een gezonde leefstijl van zowel jong als oud. Eenzaamheid en kwetsbaarheid onder ouderen willen we voorkomen. We hebben extra aandacht voor ondersteuning bij het omgaan met dementie. Ook zetten we ons in om een volledig dekkend AED-netwerk te hebben. In 2021 voeren we het Project Rookvrije Generatie verder uit en worden diverse locaties in onze gemeente rookvrij. Daarnaast geven we uitvoering aan een nieuw preventieplan, alcohol en drugs. Verder continueren we de inzet van buurtsportcoaches.

Kwaliteit

In 2021 hebben we samen met partijen het gezondheidsbeleid uitgevoerd. Ondanks de grote impact van corona op de gezondheid van onze inwoners, konden we veel activiteiten uit het beleidsplan uitvoeren. Bijvoorbeeld implementatie Rookvrije Generatie en Gezonde Sportkantine, dekkend AED-netwerk in de dorpskernen en het 3e jaar van het beweegprogramma voor volwassenen.

Medio 2021 gaf de VNG haar goedkeuring voor het preventieakkoord van de gemeente Drimmelen. Daarmee krijgt Drimmelen voor 2021 t/m 2023 per jaar € 20.000 uitvoeringsbudget. Dit budget zetten we aanvullend in op middelen uit het gezondheidsbeleid.

Eind 2021 kreeg de gemeenteraad een brief over voortgang gezondheidsbeleid, preventieakkoord en uitkomsten monitor volwassenen- en ouderenmonitor.

Prestatie-indicator	Werkelijk 2020	Begroot 2021	Werkelijk 2021
Bekendheid onafhankelijke clientondersteuning	geen gegevens	5	4
Afname aantal inwoners in traject schuldhulpverlening schuldhulpverlening	55	65	60 *3
Percentage overgewicht jongeren	niet beschikbaar	10	niet beschikbaar *4
Percentage roken jongeren	4	2	niet beschikbaar *4
Percentage problematisch alcoholgebruik jongeren	10	4	niet beschikbaar *4
Percentage jongeren dat te weinig sport en beweegt (semi-inactief/inactief)	53	40	niet beschikbaar *4

*3 Per 31-12-2021 zijn 60 mensen in traject begeleiding schuldhulpverlening

*4 Gegevens zijn afkomstig van de jaarlijkse screening van de GGD in de tweede klas van het voortgezet onderwijs. Deze jongeren zijn 13 of 14 jaar. Vanwege corona heeft de GGD dit onderzoek in 2021 niet afgenomen en ontbreken de resultaten.

4.3 Participatie door werk en maatschappelijke inzet

Wat willen we bereiken?

Bevorderen dat mensen die nog niet in staat zijn tot betaald werk, vrijwilligerswerk gaan doen.

Dit doen we zodat iedereen actief een bijdrage levert aan de samenleving en meedoet.

Wat gaan we daarvoor doen?

Stimuleren en faciliteren dat mensen met een uitkering participeren door te werken of vrijwilligerswerk te doen

Omschrijving

Het doel van de Participatiewet is mensen met een uitkering weer aan het werk te krijgen, ook mensen met een arbeidsbeperking. Veel mensen met een uitkering hebben een tussenstap nodig in de vorm van opleiding, werkervaring of vrijwilligerswerk om, in ieder geval gedeeltelijk, weer aan de slag te kunnen. We begeleiden hen naar betaald werk, werkervaringsplekken of vrijwilligerswerk. En als het nodig is, zetten we loonkostensubsidie in. Voor sommigen is betaald werk niet meer mogelijk en is vrijwilligerswerk het maximaal haalbare. Voor een beperkte groep mensen met een uitkering is zelfs vrijwilligerswerk (nog) niet haalbaar.

De werkmakelaars van de gemeente zorgen voor de begeleiding, zoveel mogelijk naar werk. We werken ook samen met MidZuid. Zij gaan bij werkgevers in de regio actief op zoek naar passende vacatures voor de doelgroep. Iedereen die een uitkering ontvangt en hiertoe in staat is, levert een wederdienst door

bijvoorbeeld vrijwilligerswerk. Door de coronacrisis zullen naar verwachting meer mensen een beroep doen op de gemeente voor een uitkering, zowel de verlengde Tozo-regeling als de Participatiewet. Naast ondersteuning bij levensonderhoud zetten we in op re-integratie en omscholing voor deze doelgroep.

Kwaliteit

De casemanagers en werkmakelaars begeleiden samen uitkeringsgerechtigden. Doel is om hen zo hoog mogelijk te laten functioneren op de maatschappelijke ladder. De hoogste trede is uitstromen naar werk met een inkomen boven bijstandsniveau. Naast zelf matchen van vacatures in het netwerk werken we intensief samen met WSP MidZuid. Zij zoeken bij werkgevers in de regio actief naar passende vacatures voor de doelgroep. Iedereen met een uitkering en in staat om te werken, levert naar vermogen een wederdienst. Voor zorgklanten is het maximaal haalbare bijvoorbeeld maatschappelijke participatie door meedoen aan activiteiten in een buurthuis of in groepsverband sporten. Voor uitkeringsgerechtigden met startkwalificaties is dat uitstroom naar arbeid. We investeren fors in trajecten en scholing om de startkwalificatie te bieden die nodig is voor de arbeidsmarkt. Na het afsluiten van de Tozo-regeling is voor het 4e kwartaal 2021 Bbz ondersteuning ingezet. Dit is gedaan zonder vermogenstoets, maar met een onderzoek naar levensvatbaarheid. Enkele ondernemers blijken geen levensvatbaar bedrijf te hebben en instroom in de Participatiewet is hier soepel toegepast. Voor deze ex-ondernemers zetten we vol in op re-integratie voor een mogelijke de uitstroom uit de uitkering.

Wat willen we bereiken?

Bevorderen dat mensen met en zonder arbeidsbeperking bij reguliere werkgevers aan het werk gaan

We gaan dit doen, waar nodig met begeleiding en inzet van instrumenten, zodat ze bij reguliere werkgevers aan het werk gaan.

Wat gaan we daarvoor doen?

Huisvesting, inburgering en re-integratie statushouders

Omschrijving

Het Rijk verandert de inburgering vanaf medio 2021 behoorlijk. De regie komt veel meer bij de gemeente te liggen. Het is belangrijk om statushouders vanaf de start te begeleiden bij taal en werk. Zodat ze snel mee kunnen doen in de Nederlandse samenleving. De gemeente wordt verantwoordelijk voor de inkoop van inburgering en begeleiding van statushouders. Wij zijn al met de voorbereiding gestart. Zo voeren we samen met MidZuid en de Dongemondgemeenten een pilot uit om leren en werken voor statushouders te combineren en voeren we de pilot ontzorgen al uit. Hierbij gaan we uit van de mogelijkheden van statushouders. De afspraken met Vluchtelingenwerk bekijken we in 2020 opnieuw en krijgen in 2021 hun vervolg. We zijn verantwoordelijk voor het huisvesten van statushouders. We hebben nog steeds een achterstand in deze taakstelling, maar zijn verschoonbaar. We startten in 2020 in samenwerking met onze partners met het opstellen van een plan van aanpak om de achterstanden in 2021 zo veel als mogelijk verder in te lopen.

Kwaliteit

Het Rijk verandert inburgering van statushouders, waarmee de regie bij de gemeente ligt. De invoering van de nieuwe Wet Inburgering schoof opnieuw door, nu naar 1 januari 2022. Regionaal zijn we al volop bezig met voorbereiding van deze nieuwe wet. Bijvoorbeeld voorbereiding beleidskader, leerroutes en inkoop. De uitvoering van de pilots Ontzorgen en Duale trajecten, samen met de Dongenmondgemeenten en MidZuid, liep door corona vertraging op. De ervaring met deze pilots gebruiken we voor verdere invulling van nieuwe taken. De gemeenteraad stemde op 3 juni 2021 in met het regionale beleidskader inburgering. Het geld voor uitvoering van deze wet is nog een risico. We zijn verantwoordelijk voor huisvesting van statushouders en er is nog steeds een achterstand in deze taakstelling. In 2020 begonnen we aan een plan van aanpak om de achterstanden in te lopen bij huisvesting statushouders. Dit liep vertraging op door corona. Wel liepen we deels de achterstand in, omdat we in 2020 en 2021 veel statushouders plaatsten. In 2021 gingen we hiermee verder. Het Rijk verdubbelde echter de taakstelling. Op basis van de resultaten over de 1e helft 2021 kwamen we onlangs onder actief toezicht van de Provincie. We moeten uiterlijk eind oktober 2021 een plan van aanpak indienen om alsnog aan onze verplichtingen te voldoen. Afspraken over dat plan lopen nog.

De gemeenteraad nam 2 moties aan bij de behandeling van het Beleidskader Inburgering. Doel is om druk uit te oefenen naar Rijk en Provincie. Om voldoende geld te krijgen voor taken inburgering en de achterstand te laten vervallen op de taakstelling huisvesting statushouders uit zogenaamde AZC-periode. Het college voerde de moties uit door gesprekken met Provincie en Rijk. Deze gesprekken lopen nog.

Er ligt een verzoek vanuit rijk en provincie om een tussenoplossing te zoeken voor de actuele drukte bij diverse AZC's. De gemeente Drimmelen plaatste 13 statushouders in de tijdelijke opvang in Lievenshove, gemeente Oosterhout.

Stimuleren en faciliteren dat mensen met een uitkering participeren door te werken of vrijwilligerswerk te doen

Omschrijving

Het doel van de Participatiewet is mensen met een uitkering weer aan het werk te krijgen, ook mensen met een arbeidsbeperking. Veel mensen met een uitkering hebben een tussenstap nodig in de vorm van opleiding, werkervaring of vrijwilligerswerk om, in ieder geval gedeeltelijk, weer aan de slag te kunnen. We begeleiden hen naar betaald werk, werkervaringsplekken of vrijwilligerswerk. En als het nodig is, zetten we loonkostensubsidie in. Voor sommigen is betaald werk niet meer mogelijk en is vrijwilligerswerk het maximaal haalbare. Voor een beperkte groep mensen met een uitkering is zelfs vrijwilligerswerk (nog) niet haalbaar.

De werkmakelaars van de gemeente zorgen voor de begeleiding, zoveel mogelijk naar werk. We werken ook samen met MidZuid. Zij gaan bij werkgevers in de regio actief op zoek naar passende vacatures voor de doelgroep. Iedereen die een uitkering ontvangt en hiertoe in staat is, levert een wederdienst door bijvoorbeeld vrijwilligerswerk. Door de coronacrisis zullen naar verwachting meer mensen een beroep doen op de gemeente voor een uitkering, zowel de verlengde Tozo-regeling als de Participatiewet. Naast ondersteuning bij levensonderhoud zetten we in op re-integratie en omscholing voor deze doelgroep.

Kwaliteit

De casemanagers en werkmakelaars begeleiden samen uitkeringsgerechtigden. Doel is om hen zo hoog mogelijk te laten functioneren op de maatschappelijke ladder. De hoogste trede is uitstromen naar werk met een inkomen boven bijstandsniveau. Naast zelf matchen van vacatures in het netwerk werken we intensief samen met WSP MidZuid. Zij zoeken bij werkgevers in de regio actief naar passende vacatures voor de doelgroep. Iedereen met een uitkering en in staat om te werken, levert naar vermogen een wederdienst. Voor zorgklanten is het maximaal haalbare bijvoorbeeld maatschappelijke participatie door meedoen aan activiteiten in een buurthuis of in groepsverband sporten. Voor uitkeringsgerechtigden met startkwalificaties is dat uitstroom naar arbeid. We investeren fors in trajecten en scholing om de startkwalificatie te bieden die nodig is voor de arbeidsmarkt. Na het afsluiten van de Tozo-regeling is voor het 4e kwartaal 2021 Bbz ondersteuning ingezet. Dit is gedaan zonder vermogenstoets, maar met een onderzoek naar levensvatbaarheid. Enkele ondernemers blijken geen levensvatbaar bedrijf te hebben en instroom in de Participatiewet is hier soepel toegepast. Voor deze ex-ondernemers zetten we vol in op re-integratie voor een mogelijke de uitstroom uit de uitkering.

Stimuleren extra arbeidsplaatsen voor mensen met een arbeidsbeperking

Omschrijving

Om inwoners met een beperking te helpen bij het vinden van werk geven we loonkostensubsidie aan de werkgever. Het aantal inwoners dat gebruik maakt van deze regeling blijft stijgen. Het aantal banen voor inwoners met een beperking blijft ook in de gemeente Drimmelen stijgen. We stimuleren dit als gemeente samen met onder andere bedrijvennetwerk Drimmelen.

Kwaliteit

Op de samenleving is verplicht om ook mensen met een arbeidsbeperking te laten meedoen aan de arbeidsmarkt (Wet banenafspraak). De werkgever krijgt compensatie in de loonkosten door een loonkostensubsidie van de gemeente. Het lukte om ook in 2021 ondanks corona mensen met een arbeidsbeperking te plaatsen. Dit is zo succesvol dat het budget bij de jaarrekening niet toereikend bleek, ondanks de geraamde loonkostensubsidie. Gelukkig ontstond door de verhoogde plaatsing van arbeidsbeperkten een uitstoom aan reguliere uitkeringen. Dat betekent meer dan voldoende compensatie aan besparingen ten opzichte van uitgaven aan loonkostensubsidie. We proberen zoveel mogelijk mensen met een doelgroep verklaring te plaatsen bij lokale werkgevers. MidZuid en vooral het Werkgevers Servicepunt is een belangrijke partner waarmee we samenwerken.

Uitvoeren beschut werken

Omschrijving

De gemeente Drimmelen heeft een opdracht om elk jaar het aantal plekken voor beschut werk gefaseerd uit te breiden. Instroom in de Wet Sociale Werkvoorziening (Wsw) is niet meer mogelijk. Beschut werk biedt een beschermende werkomgeving voor inwoners die extra begeleiding nodig hebben. MidZuid voert dit voor Drimmelen uit.

Kwaliteit

De opdracht voor de gemeente Drimmelen is om elk jaar het aantal plekken voor beschut werk uit te breiden. Instroom in de Wet Sociale Werkvoorziening (Wsw)

is niet meer mogelijk. De vraag naar beschut werken ligt in Drimmelen iets hoger dan de wettelijke taakstelling. De wettelijke taakstelling ligt op 6 personen in 2021. Maar zo nodig en voor zover het re-integratie budget toereikend is, plaatsen we meer personen dan de wettelijke taakstelling. Zo vorkomen we eventuele wachtlijsten. Eind 2021 is de plaatsingsopdracht uitgebreid met 2 personen, door een verhuizing en afgifte van een indicatie beschermd werken. De taakstelling 2022 is 7 personen. We proberen ook in het 1e kwartaal 2022 de 8e persoon te plaatsen.

Wat willen we bereiken?

De instroom van mensen in de participatiewet, daar waar mogelijk en nodig, beperken en misbruik en oneigenlijke gebruik van uitkeringen voorkomen en aanpakken.

Wat gaan we daarvoor doen?

Fraude

Omschrijving

Ook in 2021 houden we ons bezig met het voorkomen, opsporen en bestraffen van uitkeringsfraude. Fraude wordt sinds 2020 ook in hele het Sociaal domein bestreden door de door het college aangewezen toezichthouders. Daarnaast controleren we strikt bij een aanvraag voor een uitkering en worden aanvragers verplicht om deel te nemen aan diverse workshops. Zo worden ze geïnformeerd over wat ze van de gemeente kunnen verwachten en wat wij van hen verwachten.

Kwaliteit

Voorkomen, opsporen en aanpakken van uitkeringsfraude was ook in 2021 actueel. We geven opdracht voor een onderzoek als minimaal 3 betrokken personen (casemanager, werkmakelaar en coördinator) dit nodig vinden. Het beschikbare onderzoeksbudget in de begroting was toereikend.

Stimuleren en faciliteren dat mensen met een uitkering participeren door te werken of vrijwilligerswerk te doen

Omschrijving

Het doel van de Participatiewet is mensen met een uitkering weer aan het werk te krijgen, ook mensen met een arbeidsbeperking. Veel mensen met een uitkering hebben een tussenstap nodig in de vorm van opleiding, werkervaring of vrijwilligerswerk om, in ieder geval gedeeltelijk, weer aan de slag te kunnen. We begeleiden hen naar betaald werk, werkervaringsplekken of vrijwilligerswerk. En als het nodig is, zetten we loonkostensubsidie in. Voor sommigen is betaald werk niet meer mogelijk en is vrijwilligerswerk het maximaal haalbare. Voor een beperkte groep mensen met een uitkering is zelfs vrijwilligerswerk (nog) niet haalbaar.

De werkmakelaars van de gemeente zorgen voor de begeleiding, zoveel mogelijk naar werk. We werken ook samen met MidZuid. Zij gaan bij werkgevers in de regio actief op zoek naar passende vacatures voor de doelgroep. Iedereen die een uitkering ontvangt en hiertoe in staat is, levert een wederdienst door bijvoorbeeld vrijwilligerswerk. Door de coronacrisis zullen naar verwachting meer mensen een beroep doen op de gemeente voor een uitkering, zowel de verlengde Tozo-regeling als de Participatiewet. Naast ondersteuning bij

levensonderhoud zetten we in op re-integratie en omscholing voor deze doelgroep.

Kwaliteit

De casemanagers en werkmakelaars begeleiden samen uitkeringsgerechtigden. Doel is om hen zo hoog mogelijk te laten functioneren op de maatschappelijke ladder. De hoogste trede is uitstromen naar werk met een inkomen boven bijstandsniveau. Naast zelf matchen van vacatures in het netwerk werken we intensief samen met WSP MidZuid. Zij zoeken bij werkgevers in de regio actief naar passende vacatures voor de doelgroep. Iedereen met een uitkering en in staat om te werken, levert naar vermogen een wederdienst. Voor zorgklanten is het maximaal haalbare bijvoorbeeld maatschappelijke participatie door meedoen aan activiteiten in een buurthuis of in groepsverband sporten. Voor uitkeringsgerechtigden met startkwalificaties is dat uitstroom naar arbeid. We investeren fors in trajecten en scholing om de startkwalificatie te bieden die nodig is voor de arbeidsmarkt. Na het afsluiten van de Tozo-regeling is voor het 4e kwartaal 2021 Bbz ondersteuning ingezet. Dit is gedaan zonder vermogenstoets, maar met een onderzoek naar levensvatbaarheid. Enkele ondernemers blijken geen levensvatbaar bedrijf te hebben en instroom in de Participatiewet is hier soepel toegepast. Voor deze ex-ondernemers zetten we vol in op re-integratie voor een mogelijke de uitstroom uit de uitkering.

Prestatie-indicator

Prestatie-indicator	Werkelijk 2020	Begroot 2021	Werkelijk 2021	
Aantal plaatsen beschut werken	6	7	7	
Aantal loonkostensubsidie	28	35	40	
Aantal Wsw-ers	56	61	56	*5

*5 aantal wsw-ers gedurende 2021

4.4 Sport en bewegen

Wat willen we bereiken?

Meedoen aan sport, cultuur en ontmoeting stimuleren en faciliteren

Stimuleren en faciliteren dat iedereen in Drimmelen mee kan doen aan sport, cultuur en ontmoeting.

Wat gaan we daarvoor doen?

Realiseren van een inclusieve samenleving

Omschrijving

We werken aan een samenleving waarbij iedereen, ongeacht leeftijd, inkomen, afkomst of beperking, mee kan doen. Dit noemen we een inclusieve samenleving. De gemeente voerde de afgelopen jaren de subsidieregeling Kom binnen uit. De regeling was een succes en daarom verlengden we de regeling voor 2020 en 2021. Er zijn immers nog genoeg stappen te zetten om de toegankelijkheid van verenigingen en accommodaties te verhogen. In 2021 voeren we het plan van aanpak uit om als gemeente Drimmelen verder te werken aan een inclusieve samenleving. Speerpunten voor 2021 zijn onder andere het wegzetten van een

goede externe en interne structuur, vergroten van bewustwording en toegankelijk maken van de website.

Kwaliteit

We werken aan een inclusieve samenleving. Dit is een samenleving waarbij iedereen meedoet, ongeacht leeftijd, inkomen, afkomst of beperking. De gemeente voerde de afgelopen jaren de subsidieregeling Kom binnen uit. De regeling was een succes en daarom gingen we er in 2021 mee door. 4 Verenigingen kregen een financiële bijdrage voor grotere toegankelijkheid van hun vereniging en accommodatie.

In het 1e half jaar van 2021 maakten we een projectplan om te werken aan een inclusieve samenleving. Verder stond 2021 vooral in het teken van goede externe en interne projectstructuur, vergroten bewustwording, betrekken ervaringsdeskundigen, meer aandacht voor inclusie bij organisatie en partners en een uitvoeringsprogramma maken. Bijvoorbeeld inclusie benoemen in de Omgevingsvisie, GoeieStoepkes uitvoeren, werken aan verbetertraject Toegang en een meer toegankelijk gemeentelijke website.

Uitvoeren beleidsnota sport

Omschrijving

We stellen in 2020 een nieuwe nota Sport- en beweegbeleid 2021-2024 op. Het medio 2020 vastgestelde lokale Sportakkoord en het eventueel nog op te stellen preventie-akkoord maken daar integraal onderdeel van uit. De sportnota verankert de goede reeds bestaande initiatieven en geeft een stimulans aan sport en bewegen voor kinderen/jongeren, ouderen en mensen met een beperking.

Het bestaande aanjaagbudget zetten we in om brede sportstimulering te realiseren. Ook de zogenaamde natte gymles (les voor de basisschoolleerlingen in het zwembad) gaat door. Sjors Sportief biedt in 2021 kinderen opnieuw activiteiten aan om kennis te maken met sport en cultuur. Iedereen moet mee kunnen doen aan sport en cultuur. Voor sommige doelgroepen bieden we extra regelingen aan, zoals sport en cultuur voor statushouders en minima en zwemlessen voor kinderen van minima.

Het Rijk heeft aangegeven dat er uitvoeringsmiddelen beschikbaar komen voor de lokale preventieakkoorden. Daarnaast is het mogelijk om een lokaal preventieakkoord te ontwikkelen onder begeleiding van een formateur, ook hiervoor zijn middelen beschikbaar. Nu er een lokaal sportakkoord is, kunnen we in 2021 en 2022 aanspraak maken op een landelijk uitvoeringsbudget om het akkoord uit te voeren.

Kwaliteit

De Raad ging op 1 juli 2021 akkoord met de nieuwe nota Sport- en beweegbeleid 2021-2024. Het medio 2020 vastgestelde lokale Sportakkoord en het preventie-akkoord zijn daar integraal onderdeel van. We krijgen voor beide onderdelen geld van het Rijk. Na de zomer van 2021 hadden we een korte periode van versoepelingen vanwege corona. Zodra de meeste coronamaatregelen zijn vervallen, zetten we in 2022 extra in op stimuleren van sport en bewegen. De extra rijksmiddelen in 2021 zijn overgeheveld naar 2022 voor extra activiteiten en uitvoering van projecten, bijvoorbeeld gezonde leefstijl.

In 2021 realiseerden we de Beweegroute in Terheijden door Sovak, samen met lokale partners en met subsidie van de gemeente Drimmelen.

Uitvoering beleidsplan minimabeleid en schuldhulpverlening

Omschrijving

De gemeenteraad stelde begin 2019 het beleidsplan minimabeleid en schuldhulpverlening vast. Vanaf dat moment geven we uitvoering aan dit plan. Zo bieden we abonnementen aan voor minima voor sport en bibliotheek. Voor 2021 voeren we het plan verder uit. Zo verhuist het lokale uitdeelpunt van de voedselbank naar een andere locatie om de continuïteit te waarborgen. Verder voeren we het communicatieplan uit om zo nog meer inwoners te bereiken met onze voorzieningen.

Kwaliteit

De gemeenteraad ging begin 2019 akkoord met het Beleidsplan Minimabeleid en Schuldhulpverlening. Vanaf dat moment voeren we dit plan uit. De acties van 2019 en 2020 liepen door in 2021 en 2022, bijvoorbeeld gratis sporten voor minima, gratis bibliotheekabonnement en een hogere bijdrage in de tegemoetkoming chronisch zieken en gehandicapten. Enkele acties van 2021 liepen vertraging op door corona vertraging opgelopen. Zodra het kan pakken we ze weer op, bijvoorbeeld Taal op de werkvloer.

Wat willen we bereiken?

Sportaccommodaties zijn voor iedereen toegankelijk en duurzaam

De sportaccommodaties zijn voor iedereen toegankelijk en zijn duurzaam, daarnaast worden ze multifunctioneel en optimaal gebruikt. De openbare ruimte nodigt uit tot sporten en bewegen.

Wat gaan we daarvoor doen?

Duurzame renovatie buitensportaccommodaties

Omschrijving

Een aantal buitensportverenigingen heeft verouderde accommodaties in eigendom. Zij hebben een beroep op de gemeente gedaan voor renovatie. We stelden daarom in 2019 een beleidsregel op om deze buitensportverenigingen te faciliteren bij het renoveren van hun kleedaccommodatie. Zowel VV Zwaluwe (renovatie) als Sportvereniging Voetbal Terheijden (SVT) (nieuwbouw) maakten gebruik van de regeling. VV Zwaluwe heeft haar renovatieplan in 2020 afgerond en SVT hoopt het nieuwbouwplan in 2020/2021 in uitvoering te nemen. Naast de aandacht voor duurzame renovatie is ook de verbetering van de toegankelijkheid van de accommodaties een belangrijk thema. De verenigingen kunnen, naast de gemeente, ook een beroep doen op de landelijke Subsidieregeling stimulering bouw en onderhoud sportaccommodaties.

Kwaliteit

Een aantal buitensportverenigingen is eigenaar van verouderde accommodaties. Zij deden een beroep op de gemeente voor renovatie. We maakten een beleidsregel om hen te faciliteren bij de renovatie van hun kleedruimtes. Voetbalvereniging Zwaluwe (vv Zwaluwe) was voorjaar 2020 klaar met de renovatieplannen. Financiering van nieuwbouwplannen van Sportvereniging

Voetbal Terheijden (SVT) vroeg om een lening bij de Bank Nederlandse Gemeenten (BNG), een borgstelling door de gemeente en gedeelde borgstelling door Stichting Waarborgfonds Sport (SWS). Het college stemde eind november 2020 in met borgstelling voor de BNG. De nieuwbouw van SVT was medio december 2021 klaar en is in gebruik.

De buiten sportverenigingen hebben een collectieve vraag naar LED bij de veldverlichting. Er zijn energiescans en een investeringsprognose gedaan. Deze laatste namen we mee bij besluitvorming begroting 2022. We maakten een uitvoeringsprotocol voor alle buitensportverenigingen voor verLEDding van de accommodaties in de loop van 2022.

Renovatie zwembaden

Omschrijving

In 2020 zijn de zwembaden De Randoet in Made en het Puzzelbad in Terheijden volledig en duurzaam gerenoveerd. In 2021 vindt de afwikkeling met diverse aannemers plaats, aangezien niet op alle fronten de gevraagde kwaliteit (tijdig) is geleverd. Bij het Puzzelbad wordt de nieuwe kleed- en horeca accommodatie in gebruik genomen en vindt aansluiting op het warmtenet plaats. We werken in 2021 een nadere invulling uit van de ligweide zoals opgenomen in het raadsbesluit van 2018. Hierbij willen we de kosten dekken met de opbrengsten uit het gebied (zoals bijvoorbeeld een al dan niet tijdelijk kleinschalig woonproject).

We sloten met Optisport BV een nieuw exploitatiecontract af voor 10 jaar. Hierbij levert Optisport in 2021 inspanningen om de samenwerking met de inwoners en verenigingen uit de dorpen en de commerciële partijen op de locaties van beide zwembaden verder uit te bouwen.

Kwaliteit

In 2020 zijn zwembad De Randoet in Made en Het Puzzelbad in Terheijden duurzaam gerenoveerd. Bij de renovatie hadden we te maken met tegenvallers, zoals planning, meerkosten en corona. De financiële consequenties verwerkten we op basis van besluitvorming bij de Voorjaarsnota 2020. We stelden de hoofdaannemer in gebreke. Voor de start van het zwemseizoen 2021 zijn de als onvoldoende gekwalificeerde werkonderdelen met een opdracht tijdig uitgevoerd door derden, bijvoorbeeld tegelwerk van het jeugdbassin en nieuwbouw Puzzelbad. We wikkelen de openstaande kwesties af op basis van het (eind)vonnis in december 2021. Na het verstrijken van de hoger beroepstermijn volgt een dialoog met de hoofdaannemer in 2022.

Terheijdens Energie Collectief (TEC) legde in 2020 de terreinaansluitingen aan voor het warmtenet van Het Puzzelbad. Met TEC kwamen we de levering van de warmte en aansluiting van Het Puzzelbad overeen. De levering van warmte door TEC in Terheijden vullen we aan met een alternatieve energiebron voor het zwemseizoen 2022, net als in 2021 en 2020. Het warmtenet is dan nog niet operationeel. De aansluiting op het warmtenet gebeurt voorjaar 2023.

We slaagden er vooralsnog niet in om geschikte invulling te vinden voor een deel van de ligweide bij het Puzzelbad, zoals in het raadsbesluit van 2018 staat.

Wat willen we bereiken?

Stimuleren van sport en bewegen

Stimuleren van sport en bewegen als middel gericht op het bevorderen van een goede gezondheid van de inwoners, in het bijzonder voor de jongeren, de ouderen en mensen met een beperking.

Wat gaan we daarvoor doen?

Uitvoeren beleidsnota sport

Omschrijving

We stellen in 2020 een nieuwe nota Sport- en beweegbeleid 2021-2024 op. Het medio 2020 vastgestelde lokale Sportakkoord en het eventueel nog op te stellen preventie-akkoord maken daar integraal onderdeel van uit. De sportnota verankert de goede reeds bestaande initiatieven en geeft een stimulans aan sport en bewegen voor kinderen/jongeren, ouderen en mensen met een beperking.

Het bestaande aanjaagbudget zetten we in om brede sportstimulering te realiseren. Ook de zogenaamde natte gymles (les voor de basisschoolleerlingen in het zwembad) gaat door. Sjors Sportief biedt in 2021 kinderen opnieuw activiteiten aan om kennis te maken met sport en cultuur. Iedereen moet mee kunnen doen aan sport en cultuur. Voor sommige doelgroepen bieden we extra regelingen aan, zoals sport en cultuur voor statushouders en minima en zwemlessen voor kinderen van minima.

Het Rijk heeft aangegeven dat er uitvoeringsmiddelen beschikbaar komen voor de lokale preventieakkoorden. Daarnaast is het mogelijk om een lokaal preventieakkoord te ontwikkelen onder begeleiding van een formateur, ook hiervoor zijn middelen beschikbaar. Nu er een lokaal sportakkoord is, kunnen we in 2021 en 2022 aanspraak maken op een landelijk uitvoeringsbudget om het akkoord uit te voeren.

Kwaliteit

De Raad ging op 1 juli 2021 akkoord met de nieuwe nota Sport- en beweegbeleid 2021-2024. Het medio 2020 vastgestelde lokale Sportakkoord en het preventie-akkoord zijn daar integraal onderdeel van. We krijgen voor beide onderdelen geld van het Rijk. Na de zomer van 2021 hadden we een korte periode van versoepelingen vanwege corona. Zodra de meeste coronamaatregelen zijn vervallen, zetten we in 2022 extra in op stimuleren van sport en bewegen. De extra rijksmiddelen in 2021 zijn overgeheveld naar 2022 voor extra activiteiten en uitvoering van projecten, bijvoorbeeld gezonde leefstijl.

In 2021 realiseerden we de Beweegroute in Terheijden door Sovak, samen met lokale partners en met subsidie van de gemeente Drimmelen.

Prestatie-indicator

Prestatie-indicator	Werkelijk 2020	Begroot 2021	Werkelijk 2021
Percentage jeugdleden sportverenigingen	41	40	44 *6
Aantal deelnemers SjorsSportief en -creatief	419	425	549
Aantal kinderen dat na Sjors sportief en -creatief lid wordt van club/vereniging	65	90	nb *7

*6 Per 1-1-2021: 2052 jeugdleden bij sportverenigingen (bijstelling op basis van subsidieaanvragen 2022) op 4669 jongeren < 18 jaar = 43,9%

*7 Daadwerkelijke cijfers op het einde van het schooljaar; gemiddeld 15%

4.5 Sociaal culturele accommodaties

Wat willen we bereiken?

De gemeenschapshuizen zijn voor iedereen toegankelijk en duurzaam, daarnaast worden ze multifunctioneel en optimaal gebruikt.

Wat gaan we daarvoor doen?

Uitvoeren accommodatiebeleid

Omschrijving

De gemeenteraad stelde begin 2019 de Kadernota maatschappelijke accommodaties vast. We voeren in 2021 de actiepunten verder uit. Zo ronden we de nieuwe ingang voor gemeenschapshuis de Cour in Terheijden af. En werken we aan het opstellen en uitvoeren van de uitvoeringsplannen voor de gemeenschapshuizen in Wagenberg en Hooge Zwaluwe. Met het doel om deze accommodaties nog beter te laten gebruiken door inwoners en organisaties.

Kwaliteit

De gemeenteraad stelde begin 2019 de Kadernota maatschappelijke accommodaties vast. In 2021 hadden de maatschappelijke accommodaties te maken met de beperkingen door corona. Vanuit de gemeente boden we financiële en adviserende ondersteuning. Na de zomer gingen de meeste activiteiten weer van start. Het uitvoeringsplan voor gemeenschapshuis De Zonzeel in Hooge Zwaluwe schoof door corona naar 2022. De aanpassing van de entree van De Cour in Terheijden was medio 2021 gereed.

Wat willen we bereiken?

Meedoen aan sport, cultuur en ontmoeting stimuleren en faciliteren

Stimuleren en faciliteren dat iedereen in Drimmelen mee kan doen aan sport, cultuur en ontmoeting.

Wat gaan we daarvoor doen?

Bouwhal carnaval

Omschrijving

In samenwerking met stichting Centrale Bouwhal Drimmelen en de carnavalsstichtingen startten we in 2020 met het gebruik van een bouwhal. De gemeenteraad stelde hiervoor eenmalige middelen beschikbaar. In 2021 continueren we de pilotlocatie. Ook kijken we naar de behoefte en wensen van

de verschillende carnavalsverenigingen om zo tot een duurzame oplossing te komen.

Kwaliteit

Carnaval 2021 ging niet door vanwege corona. Op dit moment is niet bekend of carnaval 2022 doorgaat. Samen met stichting Centrale Bouwhal Drimmelen volgen wij de ontwikkelingen.
Als corona het toelaat voeren gemeente en de stichting de afspraken verder uit.

Realiseren van een inclusieve samenleving

Omschrijving

We werken aan een samenleving waarbij iedereen, ongeacht leeftijd, inkomen, afkomst of beperking, mee kan doen. Dit noemen we een inclusieve samenleving. De gemeente voerde de afgelopen jaren de subsidieregeling Kom binnen uit. De regeling was een succes en daarom verlengden we de regeling voor 2020 en 2021. Er zijn immers nog genoeg stappen te zetten om de toegankelijkheid van verenigingen en accommodaties te verhogen. In 2021 voeren we het plan van aanpak uit om als gemeente Drimmelen verder te werken aan een inclusieve samenleving. Speerpunten voor 2021 zijn onder andere het wegzetten van een goede externe en interne structuur, vergroten van bewustwording en toegankelijk maken van de website.

Kwaliteit

We werken aan een inclusieve samenleving. Dit is een samenleving waarbij iedereen meedoet, ongeacht leeftijd, inkomen, afkomst of beperking. De gemeente voerde de afgelopen jaren de subsidieregeling Kom binnen uit. De regeling was een succes en daarom gingen we er in 2021 mee door. 4 Verenigingen kregen een financiële bijdrage voor grotere toegankelijkheid van hun vereniging en accommodatie.

In het 1e half jaar van 2021 maakten we een projectplan om te werken aan een inclusieve samenleving. Verder stond 2021 vooral in het teken van goede externe en interne projectstructuur, vergroten bewustwording, betrekken ervaringsdeskundigen, meer aandacht voor inclusie bij organisatie en partners en een uitvoeringsprogramma maken. Bijvoorbeeld inclusie benoemen in de Omgevingsvisie, GoeieStoepkes uitvoeren, werken aan verbetertraject Toegang en een meer toegankelijk gemeentelijke website.

Uitvoeren accommodatiebeleid

Omschrijving

De gemeenteraad stelde begin 2019 de Kadernota maatschappelijke accommodaties vast. We voeren in 2021 de actiepunten verder uit. Zo ronden we de nieuwe ingang voor gemeenschapshuis de Cour in Terheijden af. En werken we aan het opstellen en uitvoeren van de uitvoeringsplannen voor de gemeenschapshuizen in Wagenberg en Hooge Zwaluwe. Met het doel om deze accommodaties nog beter te laten gebruiken door inwoners en organisaties.

Kwaliteit

De gemeenteraad stelde begin 2019 de Kadernota maatschappelijke accommodaties vast. In 2021 hadden de maatschappelijke accommodaties te maken met de beperkingen door corona. Vanuit de gemeente boden we financiële en adviserende ondersteuning. Na de zomer gingen de meeste

activiteiten weer van start. Het uitvoeringsplan voor gemeenschapshuis De Zonzeel in Hooge Zwaluwe schoof door corona naar 2022. De aanpassing van de entree van De Cour in Terheijden was medio 2021 gereed.

Uitvoering beleidsplan minimabeleid en schuldhulpverlening

Omschrijving

De gemeenteraad stelde begin 2019 het beleidsplan minimabeleid en schuldhulpverlening vast. Vanaf dat moment geven we uitvoering aan dit plan. Zo bieden we abonnementen aan voor minima voor sport en bibliotheek. Voor 2021 voeren we het plan verder uit. Zo verhuist het lokale uitdeelpunt van de voedselbank naar een andere locatie om de continuïteit te waarborgen. Verder voeren we het communicatieplan uit om zo nog meer inwoners te bereiken met onze voorzieningen.

Kwaliteit

De gemeenteraad ging begin 2019 akkoord met het Beleidsplan Minimabeleid en Schuldhulpverlening. Vanaf dat moment voeren we dit plan uit. De acties van 2019 en 2020 liepen door in 2021 en 2022, bijvoorbeeld gratis sporten voor minima, gratis bibliotheekabonnement en een hogere bijdrage in de tegemoetkoming chronisch zieken en gehandicapten. Enkele acties van 2021 liepen vertraging op door corona vertraging opgelopen. Zodra het kan pakken we ze weer op, bijvoorbeeld Taal op de werkvloer.

Wat heeft het gekost?

Tabel Prg.4-2

	Realisatie 2020	Prim. Begroting 2021	na wijziging 2021	Realisatie 2021
Opgroeien en opvoeden	8.724.492	8.486.505	10.428.742	9.769.509
Zorg voor kwetsbare burgers	7.987.001	8.039.461	8.185.468	7.738.922
Participatie door werk en maatschappelijke inzet	8.420.113	6.430.610	7.596.198	7.206.755
Kunst en cultuur	599.806	598.512	636.981	627.103
Sport en bewegen	1.684.399	1.572.102	2.176.328	2.235.362
Sociaal culturele accommodaties	928.987	863.976	1.021.739	973.922
Totaal lasten	***28.344.798***	***25.991.164***	***30.045.456***	***28.551.574***
Opgroeien en opvoeden	545.937	307.578	679.662	357.872
Zorg voor kwetsbare burgers	224.074	225.715	252.365	244.162
Participatie door werk en maatschappelijke inzet	5.625.334	3.292.834	3.931.373	3.938.004
Kunst en cultuur	1.539	641	641	513
Sport en bewegen	406.986	290.999	509.545	669.851
Sociaal culturele accommodaties	299.299	289.592	340.177	316.014
Totaal baten	***7.103.169***	***4.407.360***	***5.713.763***	***5.526.416***
Saldo mutaties reserves	***-1.223.133***	***-746.788***	***-1.781.391***	***-1.510.100***
Saldo van baten en lasten	***20.018.495***	***20.837.016***	***22.550.302***	***21.515.057***

Algemene dekkingsmiddelen

Inleiding Algemene dekkingsmiddelen

De algemene dekkingsmiddelen zijn de gemeentelijke inkomsten die vrij besteedbaar en daarmee bestuurlijk afweegbaar zijn. De besteding van deze inkomsten is niet gerelateerd aan een vooraf bepaald doel (programma). Het gemeentefonds (algemene uitkeringen) en de OZB (lokale heffingen) zijn de grootste onderdelen. We lichten hieronder de verschillen tussen de begrote en werkelijke inkomsten toe. Meer informatie over de belastingen en heffingen vindt u in de paragraaf Lokale heffingen.

Tabel AlgDm-1

Algemene dekkingsmiddelen	Realisatie 2020			Primitieve begroting			Bijgestelde begroting 2021			Realisatie 2021		
	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo
Lokale heffingen	4.061.178	464.881-	3.596.297	4.881.244	339.987-	4.541.257	5.224.015	357.007-	4.867.008	5.046.243	383.521-	4.662.722
Algemene uitkeringen	34.927.167	-	34.927.167	35.075.501	2.161-	35.073.340	37.184.116	2.161-	37.181.955	37.656.560	2.702-	37.653.859
Dividend	46.261	-	46.261	46.261	-	46.261	65.931	-	65.931	65.931	-	65.931
Saldo financieringsfunctie	30.979	152.867-	121.888-	-	126.576-	126.576-	32.703	149.110-	116.407-	42.925	148.673-	105.748-
Overige algemene dekkingsmiddelen	77.111	167.712	244.823	0-	247.279-	247.279-		45.122-	45.122-	-	220.750-	220.750-
Onvoorzien	-	-	-	-	5.000-	5.000-	-	-	-	-	-	-
Vennootschapsbelasting	-	879-	879-	-	2.500-	2.500-	-	2.500-	2.500-	-	819	819
Totaal alg. dekkingsmiddelen	**39.142.696**	**450.915-**	**38.691.781**	**40.003.006**	**723.503-**	**39.279.503**	**42.506.765**	**555.900-**	**41.950.865**	**42.811.659**	**754.827-**	**42.056.832**

Lokale heffingen/ plaatselijke belastingen

De gemeente kent de volgende niet-bestedingsgebonden gemeentelijke heffingen:

Tabel AlgDm-2

Lokale heffingen	Prim. Begroting 2021	na wijziging 2021	Realisatie 2021	Afwijking 2021
Onroerendezaakbelasting	4.819.901	5.152.977	5.194.907	-41.930
Precariobelasting	61.343	51.038	-269.415	320.453
Totaal	**4.881.244**	**5.204.015**	**4.925.492**	**278.523**

Onroerendezaakbelastingen (ozb)

De meeropbrengsten van de ozb worden voornamelijk veroorzaakt door de hogere WOZ-waarde door de niet eerder meegenomen nieuwe (deel-)objecten als gevolg van de bestandsoptimalisatie, areaaluitbreiding en een hogere marktwaardestijging.

Precario

Sinds 2017 heffen we precariobelasting op ondergrondse kabels en leidingen van derden. In de laatst lopende juridische procedure tegen aanslagen precario vanaf 2017 is men tot ambtelijke overeenstemming gekomen en is de overeenkomst bestuurlijk getekend. Dit betekent dat de aanslagen vanaf 2017 ten laste van het resultaat 2021 zijn gebracht. Het hiervoor tot nu toe opgenomen risico is hiermee komen te vervallen. Daarnaast is er een structurele verlaging verwerkt van € 5.000 in verband met een in 2021 afgerond bezwaar.

De gemeente Drimmelen ontvangt ook toeristenbelasting. Deze inkomsten verantwoorden we in programma 3.

Tabel AlgDm-3

Lokale heffingen	Prim. Begroting 2021	na wijziging 2021	Realisatie 2021	Afwijking 2021
Toeristenbelasting (progr. 3)	117.125	166.000	191.509	-25.509
Totaal	**117.125**	**166.000**	**191.509**	**-25.509**

Algemene uitkeringen

Naar aanleiding van de Miljoenennota heeft het Ministerie van Binnenlandse Zaken een decembercirculaire 2021 uitgebracht met de onderstaande financiële gevolgen:

Tabel AlgDm-4

Uitkeringen gemeentefonds	
Septembercirculaire 2021	37.164.228
Decembercirculaire 2021	37.605.416
Verschil circulaires	**441.189**
Afrekening voorgaande jaren	51.144
Totaal hogere Algemene uitkering	**492.333**

Doordat de decembercirculaire verscheen na de Najaarsnota is de decembercirculaire niet verwerkt in de begroting 2021.

Hierdoor bedraagt het verschil tussen de begroting en de werkelijke inkomsten in totaal € 492.00 voordelig.
Deze inkomsten bestonden grotendeels uit compensatie voor Corona (€ 163.000), verschillen in de uitkeringsfactor (€ 82.000), middelen voor versterking ondersteuning wijkteams (€ 45.000), impuls voor integraal werken (€ 35.000), participatie (€ 34.000) robuust rechtsbeschermingssysteem (€ 26.000), inburgering (€ 24.000) en jeugdhulp (€ 20.000). In de begroting 2022 zijn deze middelen reeds geoormerkt.
Ten slotte heeft het CBS de definitieve aantallen van de maatstaven 2019 en 2020 vastgesteld wat heeft geleid tot positieve afrekeningen over 2019 en 2020 van in totaal € 51.000.

Dividend

Tabel AlgDm-5

Deelneming	Belang Drimmelen (%)	Verkrijgingsprijs 31-12-2021	Dividend Prim. Begroting 2021	Dividend na wijziging 2021	Dividend Realisatie 2021	Dividend Afwijking 2021
NV Brabant Water	1,400%	120.252	0	0	0	0
Bank Nederlandse gemeenten	0,065%	82.647	46.261	65.931	65.931	0
Eerste Traais Warmtebedrijf B.V.	0,909%	1	0	0	0	0
Totaal			**46.261**	**65.931**	**65.931**	**0**

Het belang in NV Brabant Water en Bank Nederlandse gemeenten is ongewijzigd. Ultimo 2021 bezit gemeente Drimmelen nog 1 prioriteitsaandeel in de Eerste Traais Warmtebedrijf B.V., zie hiervoor de toelichting in de paragraaf verbonden partijen.

Conform het BBV worden de deelnemingen gewaardeerd tegen de verkrijgingsprijs.

Saldo financieringsfunctie

Tabel AlgDm-6

Saldo financieringsfunctie	Prim. Begroting 2021	na wijziging 2021	Realisatie 2021	Afwijking 2021
Financieringsresultaat	-118.471	-108.303	-97.643	-10.660
Treasury (uren)	-8.105	-8.105	-8.105	0
Totaal	**-126.576**	**-116.408**	**-105.748**	**-10.660**

In de tabel AlgDm-1 regel saldo financieringsfunctie zijn ook de treasury uren meegenomen.

Het financieringsresultaat bestaat uit het saldo van de externe rentelasten en -opbrengsten. Deze vallen lager uit dan begroot door enerzijds de ontvangen rente op de restitutie van de naheffing in het dossier Attero (€ 8.000) en renteontvangsten op de SVN-duurzaamheids- en startersleningen (€ 6.000) en anderzijds in het najaar lager dan verwachte renteopbrengsten van de kasgeldleningen (- € 3.000) door de lager dan begrote behoefte aan kort geld.

Overige algemene dekkingsmiddelen

Tabel AlgDm-7

Incidentele baten & lasten	Prim. Begroting 2021	na wijziging 2021	Realisatie 2021	Afwijking 2021
Overige algemene dekkingsmiddelen	-196.823	-33.748	-178.531	144.783
Incidentele baten & lasten	0	0	-42.219	42.219
Stelpost en taakstellende bezuinigingen	-50.456	-11.374	0	-11.374
Totaal	**-247.279**	**-45.122**	**-220.750**	**175.628**

Onder de overige algemene dekkingsmiddelen staan bedragen die nog niet specifiek aan een programma zijn toegewezen, zoals geraamd inhuurbudget en vacatures. In de jaarrekening wordt gewerkt met dezelfde uurtarieven als in de begroting. Het saldo betreft een prijs- en hoeveelheidsverschil van op de programma's verantwoorde uren.

De in 2020 ontstane suppleties 2016 t/m 2019 van terug te betalen gecompenseerde btw die zijn ontstaan naar aanleiding van een wijziging in de btw positie voor de gescheiden inzameling van huishoudelijk afval, zijn in 2021 afgewikkeld. Met de afwikkeling bleek de nog te betalen post in de jaarafwikkeling niet goed te zijn meegenomen. Dit resulteert in een incidentele last van € 42.000.

Er heeft een verschuiving tussen Programma Sociaal Domein en Algemene dekkingsmiddelen plaatsgevonden m.b.t. coronamiddelen waardoor budget van € 11.374 vrijvalt en hier leidt tot een voordeel en op het programma tot een nadeel.

Onvoorzien

Tabel AlgDm-8

Onvoorzien	Prim. Begroting 2021	na wijziging 2021	Realisatie 2021	Afwijking 2021
Onvoorzien	-5.000	0	0	0
Totaal	**-5.000**	**0**	**0**	**0**

Het BBV verplicht ons om een post onvoorzien op te nemen. Als binnen de begroting geen andere dekkingsmiddelen beschikbaar zijn, kan de gemeente een beroep doen op deze post. Dit kan alleen als de last onvoorzienbaar, onvermijdbaar, onuitstelbaar en incidenteel is.

Op deze post is dit jaar geen beroep gedaan. Bij de Najaarsnota is de post afgeraamd.

Vennootschapsbelasting

Tabel AlgDm-9

Vennootschapsbelasting	Prim. Begroting 2021	na wijziging 2021	Realisatie 2021	Afwijking 2021
Vennootschapsbelasting	-2.500	-2.500	819	-3.319
Totaal	**-2.500**	**-2.500**	**819**	**-3.319**

Sinds 2016 zijn gemeenten belastingplichtig voor de vennootschapsbelasting (vpb). De belastingplicht gaat over alle opbrengsten die de gemeenten ontvangen voor diensten die niet rechtstreeks in verband staan met de uitoefening van het openbaar bestuur (niet overheid-taken). Voor Drimmelen zijn dit inkomsten uit (actieve) grondexploitatie en opbrengsten uit de reststromen afval.

Door een correctie 2019 en verliesverrekening voorgaande jaren is er in 2021 vpb ontvangen in plaats van betaald.

Overhead

Wat heeft het gekost?

Om de gemeenteraad op eenvoudige wijze meer inzicht te geven in de totale kosten van de overhead voor de organisatie en ook meer zeggenschap over die kosten te geven, treft u hier een apart overzicht aan van overheadskosten. In de programma's leest u de kosten die betrekking hebben op het primaire proces. Om vast te stellen welke kosten verband houden met de sturing en ondersteuning van het primaire proces en daarom gerekend kunnen worden tot de overhead, gebruiken we de volgende definitie: alle kosten die samenhangen met de sturing en ondersteuning van de medewerkers in het primaire proces. Het uitgangspunt is wel dat kosten zoveel mogelijk direct worden toegerekend aan de betreffende taken/activiteiten. Dit betekent dat alle bedrijfskosten, die direct verbonden zijn aan activiteiten die gericht zijn op de externe klant, nu in de betreffende taakvelden zijn geregistreerd.

Het totaalbedrag van de overhead is opgenomen in het overzicht van baten en lasten.

Tabel Overhead-1

	Realisatie 2020	Prim. Begroting 2021	na wijziging 2021	Realisatie 2021
Management en bestuursondersteuning	1.034.474	939.191	1.001.944	988.744
Huisvesting	843.083	807.343	813.343	624.972
Automatisering	1.393.833	1.398.850	2.030.767	2.045.700
Planning & Control	461.531	326.681	341.074	347.979
Facilitaire zaken	1.244.985	1.328.705	1.352.497	1.259.827
Financiële administratie	449.866	567.389	618.565	610.889
Personeel en organisatie	1.547.921	1.222.055	1.610.116	1.616.496
Communicatie	472.576	461.794	553.539	501.533
Front-office	208.106	242.118	229.512	226.206
Totaal lasten	***7.656.373***	***7.294.127***	***8.551.357***	***8.222.347***
Management en bestuursondersteuning	*0*	*0*	*0*	*0*
Huisvesting	*121.896*	74.400	50.887	108.582
Automatisering	*0*	*0*	*0*	*314*
Planning & Control	*0*	*0*	*0*	*0*
Facilitaire zaken	*110*	*0*	*0*	*107*
Financiële administratie	*147*	*0*	*0*	*1.590*
Personeel en organisatie	*28.895*	22	28.696	47.973
Communicatie	*0*	*0*	*0*	*0*
Front-office	*0*	*0*	*0*	*0*
Totaal baten	***151.048***	***74.422***	***79.584***	***158.566***
Saldo mutaties reserves	***51.854***	***-144.774***	***-276.530***	***-122.423***
Saldo van baten en lasten	*7.557.178*	*7.074.931*	*8.195.243*	*7.941.359*

Basisset beleidsindicatoren

Inleiding Basisset beleidsindicatoren

Het Besluit Begroting en Verantwoording en de Regeling Beleidsindicatoren gemeenten schrijven voor dat gemeenten een uniforme set van beleidsindicatoren in hun begroting (en jaarstukken) opnemen. Gemeenten kunnen daarmee de maatschappelijke effecten van hun beleid toelichten. Bovendien wordt het mogelijk gemaakt om gemeentebegrotingen onderling beter te vergelijken.

Beleidsindicatoren en taakvelden

De basisset is ingedeeld naar de taakvelden die een gemeente kent:

- Bestuur en ondersteuning (taakveld 0)
- Veiligheid (1)
- Economie (3)
- Onderwijs (4)
- Sport, cultuur en recreatie (5)
- Sociaal Domein (6)
- Volksgezondheid en milieu (7)
- Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing (8)

Voor het taakveld Verkeer, vervoer en waterstaat (2) zijn voor 2021 landelijk geen beleidsindicatoren verplicht gesteld.

Leeswijzer

Leeswijzer

In dit onderdeel treft u een overzicht aan van de geldende beleidsindicatoren: 34 in totaal. Per indicator geven wij achtereenvolgens inzicht in

- Het taakveld waarop de beleidsindicator betrekking heeft
- De naam van de beleidsindicator
- De eenheid waarin de beleidsindicator wordt uitgedrukt
- De laatste bekende gerealiseerde waarde over een afgesloten jaar
- Een uitleg wat met de beleidsindicator wordt bedoeld.

Tabel Indic-1

Verplichte beleidsindicatoren							
Nr.	**Taakveld**	**Indicator**	**Eenheid**	**Periode**	**Waarde**	**Bron**	**Beschrijving**
1	0	Formatie	Fte per 1.000 inwoners	2021	6,1	Eigen gegevens	
2	0	Bezetting	Fte per 1.000 inwoners	2021	6,1	Eigen gegevens	
3	0	Apparaatskosten	Kosten per inwoner	2021	677	Eigen gegevens	
4	0	Externe inhuur	Kosten als % van totale loonsom + totale kosten inhuur externen	2021	18%	Eigen gegevens	
5	0	Overhead	% van totale lasten	2020	13%	Eigen gegevens	
6	1	Verwijzingen Halt	per 1.000 inw. 12-18 jr	2020	14	Bureau Halt	Het aantal verwijzingen naar Halt, per 1.000 inwoners in de leeftijd van 12 tot 18 jaar.
7	1	Winkeldiefstal per 1.000 inwoners	aantal per 1.000 inwoners	2020	0,4	CBS - Diefstallen	Het aantal winkeldiefstallen per 1.000 inwoners.
8	1	Geweldsmisdrijven per 1.000 inwoners	aantal per 1.000 inwoners	2020	3,5	CBS - Criminaliteit	Het aantal geweldsmisdrijven, per 1.000 inwoners. Voorbeelden van geweldsmisdrijven zijn seksuele misdrijven, levensdelicten zoals moord en doodslag en dood en lichamelijk letsel door schuld (bedreiging, mishandeling, etc.).
9	1	Diefstal uit woning per 1.000 inwoners	aantal per 1.000 inwoners	2020	0,9	CBS - Diefstallen	Het aantal diefstallen uit woningen, per 1.000 inwoners.
10	1	Vernieling en beschadiging per 1.000 inwoners	aantal per 1.000 inwoners	2020	4,4	CBS - Criminaliteit	Het aantal vernielingen en beschadigingen, per 1.000 inwoners.
11	3	Functiemenging	%	2020	45,2	CBS - BAG/LISA	De functiemengingsindex (FMI) weerspiegelt de verhouding tussen banen en woningen, en varieert tussen 0 (alleen wonen) en 100 (alleen werken). Bij een waarde van 50 zijn er evenveel woningen als banen.
12	3	Vestigingen	per 1.000 inw 15-64jr	2020	155,4	LISA	Het aantal vestigingen van bedrijven, per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15 t/m 64 jaar.

Verplichte beleidsindicatoren							
Nr.	Taakveld	Indicator	Eenheid	Periode	Waarde	Bron	Beschrijving
13	4	Absoluut verzuim	per 1.000 leerlingen	2020	2,5	DUO - Dienst Uitvoering Onderwijs/Ingrado	Het aantal leerplichtigen en/of kwalificatieplichtige jongeren die niet staan ingeschreven op een school of instelling, per 1.000 leerlingen.
14	4	Relatief verzuim	per 1.000 leerlingen	2019	14	DUO - Dienst Uitvoering Onderwijs/Ingrado	Het aantal leerplichtigen dat wel staat ingeschreven op een school, maar ongeoorloofd afwezig is. Ook veelvuldig te laat komen kan hiertoe worden gerekend, per 1.000 leerlingen.
15	4	Voortijdige schoolverlaters totaal (VO + MBO)	%	2020	1	DUO - Dienst Uitvoering Onderwijs/Ingrado	Het percentage van het totaal aantal leerlingen (12 - 23 jaar) dat voortijdig, dat wil zeggen zonder startkwalificatie, het onderwijs verlaat.
16	5	Niet-sporters	%	2020	50,9	Gezondheidsmonitor volwassenen (en ouderen), GGD, CBS en RIVM	Het percentage niet wekelijkse sporters ten opzichte van het totaal aantal inwoners.
17	6	Banen	per 1.000 inw 15-64jr	2020	562,5	CBS - Bevolkingsstatistiek/LISA	Het aantal banen, per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15 t/m 64 jaar.
18	6	Jongeren met delict voor rechter	%	2020	1	CBS - Jeugd	Het percentage jongeren (12-21 jaar) dat met een delict voor de rechter is verschenen.
19	6	Kinderen in uitkeringsgezin	%	2020	2	CBS - Jeugd	Het percentage kinderen tot 18 jaar dat in een gezin leeft dat van een bijstandsuitkering moet rondkomen.
20	6	Netto arbeidsparticipatie	%	2020	70,8	CBS - Arbeidsdeelname	Het percentage van de werkzame beroepsbevolking ten opzichte van de beroepsbevolking.
21	6	Werkloze jongeren	%	2020	1	CBS - Jeugd	Het percentage werkeloze jongeren (16-22 jaar).
22	6	Personen met een bijstandsuitkering	per 10.000 inw 18jr eo	2021	125,8	CBS - Participatie Wet	Het aantal personen met een uitkering op grond van de Wet werk en bijstand en de Participatiewet, per 10.000 inwoners.
23	6	Aantal re-integratievoorzieningen	per 10.000 inw 15-64jr	2020	179,8	CBS - Participatie Wet	Het aantal reïntegratievoorzieningen, per 10.000 inwoners in de leeftijd van 15 t/m 64 jaar
24	6	Jongeren met jeugdhulp	% van alle jongeren tot 18 jaar	2021	12,4	CBS - Jeugd	Het percentage jongeren tot 18 jaar met jeugdhulp ten opzichte van alle jongeren tot 18 jaar.
25	6	Jongeren met jeugdbescherming	%	2020	1	CBS - Jeugd	Het percentage jongeren tot 18 jaar met een jeugdbeschermingsmaatregel ten opzichte van alle jongeren tot 18 jaar.
26	6	Jongeren met jeugdreclassering	%	2018	0,3	CBS - Jeugd	Het percentage jongeren (12-23 jaar) met een jeugdreclasseringsmaatregel ten opzichte van alle jongeren (12-23 jaar).
27	6	Cliënten met een maatwerkarrangement WMO	per 10.000 inw	2021	670	CBS - Monitor Sociaal Domein WMO	Aantal per 10.000 inwoners in de betreffende bevolkingsgroep. Een maatwerkarrangement is een

							vorm van specialistische ondersteuning binnen het kader van de Wmo. Voor de Wmo-gegevens geldt dat het referentiegemiddelde gebaseerd is op 327 deelnemende gemeenten
Verplichte beleidsindicatoren							
Nr.	**Taakveld**	**Indicator**	**Eenheid**	**Periode**	**Waarde**	**Bron**	**Beschrijving**
28	7	Omvang huishoudelijk restafval	kg per inwoner	2019	84	CBS - Statistiek Huishoudelijk afval	De hoeveelheid restafval per bewoner per jaar (kg)
29	7	Hernieuwbare elektriciteit	%	2019	5,5	Rijkswaterstaat Klimaatmonitor	Hernieuwbare elektriciteit is elektriciteit die is opgewekt uit wind, waterkracht, zon of biomassa.
30	8	WOZ-waarde woningen	dzd euro	2021	294	CBS - Statistiek Waarde Onroerende Zaken	De gemiddelde WOZ waarde van woningen (x€1.000).
31	8	Nieuw gebouwde woningen	aantal per 1.000 woningen	2020	4,8	BAG	Het aantal nieuwbouwwoningen, per 1.000 woningen.
32	8	Demografische druk	%	2021	74,8	CBS - Bevolkingsstatistiek	De som van het aantal personen van 0 tot 20 jaar en 65 jaar of ouder in verhouding tot de personen van 20 tot 65 jaar.
33	8	Woonlasten éénpersoonshuishouden	euro	2021	756	COELO, Groningen	Het gemiddelde totaalbedrag in euro's per jaar dat een éénpersoonshuisouden betaalt aan woonlasten.
34	8	Woonlasten meerpersoonshuishouden	euro	2021	871	COELO, Groningen	Het gemiddelde totaalbedrag in euro's per jaar dat een meerpersoonshuishouden betaalt aan woonlasten.
		www.waarstaatjegemeente.nl					

Paragrafen

Inleiding paragrafen

Inleiding paragrafen

Volgens het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) zijn er 7 verplichte paragrafen in de jaarstukken.

- Weerstandsvermogen en risicobeheersing
- Lokale heffingen
- Onderhoud kapitaalgoederen
- Financiering
- Bedrijfsvoering
- Verbonden Partijen
- Grondbeleid

Paragrafen zijn van invloed op de programma's en andersom. Ze geven een goed beeld van de financiële positie van de gemeente. Elke paragraaf start met een korte inleiding en gaat in op de betekenis van de paragraaf. Daarna volgt een beschrijving van aandachtspunten, meestal aangevuld met financiële informatie.

A. Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Inleiding Weerstandsvermogen en risicobeheersing

De gemeente Drimmelen vindt het belangrijk om risico's te beheersen. Het gaat om risico's die van invloed zijn op het behalen van de programmadoelstellingen. Door inzicht in de risico's kunnen we op een verantwoorde manier besluiten nemen. In deze paragraaf leest u:

- het beleid over de weerstandscapaciteit en risico's
- een inventarisatie van de risico's
- een inventarisatie van de weerstandscapaciteit
- weerstandsvermogen
- financiële kengetallen
- een beoordeling van de verhouding tussen kengetallen en de financiële positie.

Inventarisatie van de risico's

Risicomanagement

Dit is een continu proces van identificeren en kwantificeren van risico's en het bepalen van activiteiten die de kans van optreden en/of de gevolgen van risico's beheersbaar houdt/maakt.

Risicomanagementbeleid

In de nota risicomanagement en weerstandsvermogen (2021) stellen we kaders voor de reikwijdte en toepassing van risicomanagement. De belangrijkste elementen uit dit beleid zijn:

- We houden een zekerheidspercentage van 90% aan voor het berekenen van de benodigde weerstandscapaciteit.
- We streven naar een ratio weerstandsvermogen van minimaal 1.0, een situatie waarin het beschikbare weerstandsvermogen gelijk is aan het weerstandsvermogen dat o.b.v. het risicoprofiel nodig is.

Risico

De kans op het optreden van een gebeurtenis maal de impact die de gebeurtenis heeft.

Risicoprofiel

De afdelingen van de gemeente Drimmelen stellen een dynamisch risicoprofiel op. Hiervoor gebruiken we het softwareprogramma NARIS® (NAR Risicomanagement Informatie Systeem). Dit systeem inventariseert en

beoordeelt risico's. In totaal zijn er 75 risico's die het realiseren van onze programmadoelstellingen kunnen bedreigen.

Risicokaart

De tabel ('risicokaart') geeft inzicht in de spreiding van de risico's naar kans en financieel gevolg. De nummers in de risicokaart komen overeen met de geïnventariseerde risico's (75).

Tabel Par.A-1

Gevolg						
x > € 500.000	4	2	3			
€ 250.000 < x < € 500.000	3	2	3			
€ 100.000 < x < € 250.000	2	4	6	2	1	
€ 25.000 < x < € 100.000	3	4	5	8	5	
x < € 25.000	5	2	7	2	2	
Geen financiële gevolgen						
	10%	30%	50%	70%	90%	**Kans**

Risico top 10

In het overzicht hieronder ziet u de 10 risico's die de meeste invloed hebben op het berekenen van de weerstandscapaciteit. Het invloedpercentage geeft de invloed van een risico op het totale risicoprofiel weer.

Tabel Par.A-2

Risico top 10						
Progr.	**2021 rekening**	**2021 begroting**	**2020 rekening**		**2021 Kans**	**2021 Invloed**
2	1	2	3	Nadelige gevolgen klimaatverandering. Overstromingen, wateroverlast, droogte en hitte.	50%	7.69%
3	2	1	2	Dijkverzwaring van de Mark	50%	7.65%
4	3	*	*	Dure woningaanpassing Wmo	50%	5.38%
4	4	4	4	Garantstelling verlenen aan Stichting de Wijngaerd	30%	4.64%
4	5	*	1	Noodzakelijke aankoop de Rietgors	25%	4.56%
4	6	*	9	Insolventie van BOEi i.r.t. Sociaal Cultureel Dorpshart Made	5%	4.09%
3	7	*	*	Naheffing minder geleverd restafval (Attero) 2015 t/m januari 2017	90%	3.92%
4	8	*	*	Intensivering verstrekken leningen Bbz 2004	50%	3.84%
4	9	8	*	Het begrote budget voor jeugdzorg is ontoereikend	50%	3.09%
4	10	*	*	Het begrote budget voor Wmo-voorzieningen is ontoereikend	70%	2.48%

* = Dit risico is nieuw opgenomen

Totaal financieel risico

In het overzicht hieronder ziet u het financiële risico dat gemeente Drimmelen loopt uitgesplitst in de top 10 en overige risico's.

Tabel Par.A-3

Totaal financieel risico			
Omschrijving	**2021 rekening**	**2021 Begroting**	**2020 rekening**
Totaal top 10 risico's	9.225.000	5.526.210	8.710.000
Overige risico's	10.861.374	7.798.000	9.754.458
Totaal alle risico's	**20.086.374**	**13.324.210**	**18.464.458**

Voor het afdekken van de nu bekende risico's is een hoger bedrag nodig dan bij de begroting 2021. Dit wordt veroorzaakt door de nieuwe risico's zoals hieronder bij 3 en 8 genoemd.

Toelichting bij risico's

Toelichting bij risico's

1. Nadelige gevolgen klimaatverandering

Overstromingen, wateroverlast, droogte en hitte. Door extreme buien, stijging van oppervlaktewater en grondwater is er kans op waterschade aan particuliere en gemeentelijke eigendommen. Door extreme droogte is er kans op schade aan panden als door uitdrogen de bodem daalt. Ook is er kans op schade aan planten en bloemen door de hitte.

2. Dijkverzwaring van de Mark

In 2018 begon waterschap Brabantse Delta met de voorbereiding van de dijkverzwaring van de Mark ter hoogte van Terheijden. Eind 2019 is er een besluit genomen over de manier waarop de dijkverzwaring plaats vindt. Het waterschap heeft aangegeven een bepaalde financiële bijdrage van de gemeente Drimmelen te willen ontvangen. Hierover zijn geen afspraken gemaakt. Het is niet onmogelijk dat een financiële bijdrage noodzakelijk is.

3. Dure woningaanpassing Wmo

Een Wmo-cliënt vroeg een uitzonderlijk dure woningaanpassing aan. Juridische procedure loopt, maar de uitkomst is onzeker.

4. Activering garantstelling Stichting De Wijngaerd

De gemeenteraad besloot op 16 juli 2015 een gemeentegarantie te verlenen aan stichting de Wijngaerd. Zo kon de stichting renovatie van haar huisvesting en tijdelijke huisvesting financieren. Als de Wijngaerd haar rente- en aflossingsverplichtingen aan de geldverstrekker niet kan voldoen wordt de gemeentegarantie aangesproken.

5. Noodzakelijke aankoop de Rietgors

De kans bestaat dat de gemeente sporthal De Rietgors in Lage Zwaluwe van Woonvizier moet overnemen om deze beschikbaar te houden voor

maatschappelijk gebruik. Als De Rietgors in eigendom komt van de gemeente leidt de aankoop tot kosten voor de gemeente (groot onderhoud, exploitatievergoeding, eigenaarslasten).

6. Insolventie van BOEi i.r.t. Sociaal Cultureel Dorpshart Made
Als BOEi failliet gaat kan zij niet meer voldoen aan de rente- en aflossingsverplichtingen die voortkomen uit de lening van de bank, die de gemeente aan BOEi door gaat leggen. Daarnaast zal de gemeente zorg moeten dragen voor het behouden van de Bernarduskerk voor het Dorpshart in Made.

7. Naheffing minder geleverd restafval 2015 t/m januari 2017
Er is op 1 oktober 2019 een bedrag overgemaakt aan de gemeenschappelijke regeling Regio West-Brabant voor de naheffing minder geleverd restafval in de periode 2015 t/m januari 2017.
Het afvalverwerkingsbedrijf verloor op 29 juni 2021 de vernietigingsprocedure met betrekking tot de vonnissen van het scheidsgerecht. Vanwege het minder leveren van brandbaar (huishoudelijk) restafval in 2015, 2016 en januari 2017. Het Hof Den Haag veroordeelde het afvalverwerkingsbedrijf. Het moet de bedragen terugbetalen die zij van de gewesten (waaronder Drimmelen) ontvingen. Het afvalverwerkingsbedrijf besloot daarna om cassatie in te stellen tegen de uitspraak van het Hof over de naheffing. Op dit moment is daarover nog niets bekend.

8. Intensivering verstrekken leningen Besluit bijstandslening zelfstandigen (Bbz) 2004
Als gevolg van corona verwachten we de komende jaren dat een aantal ondernemers in de problemen komt. Ondernemers moeten investeren in oplossingen voor het eigen bedrijf om in de toekomst beter beschermd te zijn tegen de economische gevolgen van een pandemie. Daarnaast moeten we ondernemers, die door corona in de schulden raakten, een perspectief bieden om de schuldsituatie behapbaar te maken Er worden leningen verstrek na het inwinnen van advies van gespecialiseerde adviseurs. De lening wordt afgestemd op de economische mogelijkheden van het bedrijf (levensvatbaarheidstoets) en het totaal van het bedrijfs- en privé vermogen

9. Het begrote budget voor jeugdzorg is ontoereikend als gevolg van excessen in zorgvraag
Er is in 2021 meer uitgegeven aan specialistische jeugdzorg dan begroot. Deze stijging zit vooral bij de Landelijke functies (LTA) en ook bij Ambulant. De toenemende GGZ-problematiek heeft mogelijk een relatie met corona. Er is ook een voordeel. Dit voordeel bestaat uit opbrengsten kwaliteitsonderzoeken WBO, Jeugdbescherming/Jeugdreclassering en generalistische jeugdzorg. De totale kosten specialistische jeugdzorg over 2021 vielen lager uit dan de gewijzigde (verhoogde) begroting. De druk op de Jeugdwet neemt al jaren toe. Met het inzetten van een taskforce jeugd streven we naar het doorbreken van deze trend.

10. Het begrote budget voor Wmo-voorzieningen is ontoereikend
De druk op de Wmo-voorzieningen neemt de komende jaren toe, omdat mensen langer thuis blijven wonen (Rijksbeleid). De gekantelde manier van werken zorgt voor maatwerk en het toekennen van voorzieningen aan diegenen die het echt nodig hebben. Het abonnementstarief voor eigen bijdragen maakt de Wmo

aantrekkelijk voor mensen die voorheen hun eigen ondersteuning regelden. Er kan een onverwachte stijging van de vraag optreden of een grotere behoefte aan dure voorzieningen, waardoor de begroting overschreden wordt.

Inventarisatie van de weerstandscapaciteit

De weerstandscapaciteit is het geheel aan middelen en mogelijkheden waarover de gemeente beschikt of kan beschikken om niet begrote kosten die onverwachts en substantieel zijn te dekken. We maken onderscheid in:

Incidentele weerstandscapaciteit

Het vermogen om calamiteiten en andere eenmalige tegenvallers op te kunnen vangen zonder dat dit invloed heeft op de voortzetting van taken op het geldende niveau.

Structurele weerstandscapaciteit

De middelen die permanent kunnen worden ingezet om tegenvallers in de lopende exploitatie op te vangen, zonder dat dit ten koste gaat van de uitvoering van de bestaande taken.

Benodigde weerstandscapaciteit

Op basis van de onderkende risico's is een risicosimulatie uitgevoerd. De risicosimulatie passen we toe omdat het reserveren van het maximale bedrag (€ 20 miljoen - zie tabel Top 10 risico's) ongewenst is. De risico’s treden niet allemaal tegelijk op. In de tabel hieronder leest u de kansverdeling en de resultaten van de risicosimulatie.

Conclusie:

Het is 90% zeker dat alle risico's kunnen worden afgedekt met een bedrag van € 4,5 miljoen (begroting 2021: € 3,3 miljoen).

Tabel Par.A-4

Statistieken	Waarde
Minimum	622.718
Maximum	9.098.023
Gemiddeld	3.241.684
Absolute maximum	20.086.374

Zekerheids-percentage	Bedrag
10%	2.133.437
25%	2.568.635
50%	3.111.557
75%	3.740.906
80%	3.915.679
90%	4.457.120
95%	5.076.637
99%	6.497.517

Beschikbare weerstandscapaciteit

De beschikbare middelen om de risico's op te vangen, noemen we weerstandscapaciteit. We maken onderscheid tussen incidentele en structurele weerstandscapaciteit.

Tabel Par.A-5

Beschikbare weerstandscapaciteit			
	Rekening 2020	Begroting 2021	Rekening 2021
Incidentele weerstandscapaciteit (in vermogen)	***13.600.193***	***11.580.667***	***13.304.489***
Algemene reserve	13.236.616	11.575.659	11.801.894
Algemene dienst	*11.748.093*	*10.075.659*	*11.305.226*
Grondbedrijf	*1.488.523*	*1.500.000*	*496.668*
Bestemmingsreserve			
Reserve bovenwijkse voorzieningen Grondbedrijf	*81.603*	*78.294*	*81.603*
Stille reserve (besloten te incasseren)	-	-	-
Resultaat	*281.974*	-73.285	*1.420.992*
Structurele weerstandscapaciteit (in exploitatie)	***2.472.625***	***2.259.079***	***2.664.294***
Onbenutte belastingcapaciteit	2.472.625	2.259.074	2.664.294
Onvoorzien	-	5	-
Totale weerstandscapaciteit	**16.072.818**	**13.839.746**	**15.968.783**

Weerstandsvermogen

Weerstandsvermogen

Het **weerstandsvermogen** geeft de relatie aan tussen de risico's waar geen maatregelen voor zijn getroffen of waar na het treffen van maatregelen nog restrisico's overblijven en de capaciteit die een gemeente heeft om die niet begrote kosten op te vangen.

De benodigde weerstandscapaciteit die uit de risicosimulatie voortvloeit, kan worden afgezet tegen de beschikbare weerstandscapaciteit. De uitkomst van die berekening vormt het weerstandsvermogen.

$$\text{Ratio weerstandsvermogen} = \frac{\text{Beschikbare weerstandscapaciteit}}{\text{Benodigde weerstandcapaciteit}}$$

Tabel Par.A-6

Ratio weerstandsvermogen			
Omschrijving	Rekening 2021	Begroting 2021	Rekening 2020
Beschikbare weerstandscapaciteit	15.968.783	13.839.746	16.072.818
Benodigde weerstandscapaciteit	4.457.120	3.296.181	4.438.339
Ratio weerstandsvermogen	**3,58**	**4,20**	**3,62**

Een algemeen aanvaarde norm voor de hoogte van het weerstandsvermogen is er niet. Gemeente Drimmelen wil zo weinig mogelijk risico lopen en zolang het financieel verantwoord is risico's afdekken. Dit betekent dat een we – zoals de gemeenteraad op 25 februari 2021 in de geactualiseerde nota risicomanagement en weerstandsvermogen vaststelde - een weerstandsvermogen nastreven dat ten minste voldoende is. Dit betekent een ratio weerstandsvermogen van minimaal 1,0 (minimaal waarderingscijfer C).

De ratio van de gemeente Drimmelen valt in de voorliggende jaarstukken met 3,58 in klasse A. Dit betekent een uitstekend weerstandsvermogen. De hoogte van de ratio houdt in dat op dit moment geen beheersmaatregelen nodig zijn.

Tabel Par.A-7

Waarderingscijfer	Ratio	Betekenis
A	>2.0	uitstekend
B	1.4-2.0	ruim voldoende
C	1.0-1.4	voldoende
D	0.8-1.0	matig
E	0.6-0.8	onvoldoende
F	<0.6	ruim onvoldoende

Financiële kengetallen

Financiële kengetallen

(en beoordeling van de onderlinge verhouding tussen deze kengetallen in relatie tot de financiële positie)

Bij de vernieuwing van de BBV is, op basis van advies van de commissie Depla, voorgeschreven dat er in de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing een verplichte basisset van 5 financiële kengetallen moet worden opgenomen.

Naast de kengetallen wordt een beoordeling van de onderlinge verhouding van de kengetallen in relatie tot de financiële positie opgenomen. De invoering van de kengetallen is voornamelijk bedoeld om de financiële positie voor raadsleden inzichtelijker te maken. De kengetallen hebben geen functie als normerings-instrument in het kader van financieel toezicht.

De 5 kengetallen zijn:

1. Schuldquote:
    a. Netto schuldquote;
    b. Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen;
2. Solvabiliteitsratio;
3. Grondexploitatie;
4. Structurele exploitatieruimte;
5. Belastingcapaciteit.

Tabel Par.A-8

Jaarstukken 2021			
Kengetallen	**Verloop van de kengetallen**		
	Jaarrekening 2020 31-12-2020	**Begroting 2021 31-12-2021**	**Jaarrekening 2021 31-12-2021**
1a. Netto schuldquote	25%	64%	26%
1b. Netto schuldquote gecorrigeerd voor verstrekte leningen	23%	63%	23%
2. Solvabiliteitsratio	56%	43%	55%
3. Kengetal grondexploitatie	1%	0%	1%
4. Structurele exploitatieruimte	-3%	-2%	-1%
5. Belastingcapaciteit	104%	99%	100%

Een korte toelichting op de kengetallen:

1a. Netto schuldquote

De netto schuldquote weerspiegelt de schuldenlast van de gemeente ten opzichte van de eigen middelen. De netto schuldquote geeft een indicatie van de druk van de rentelasten en de aflossingen op de exploitatie. De VNG adviseert om 130% als maximum norm te hanteren en daarboven de schuld af te bouwen. De begrote netto schuldquote in 2021 was 64%. Door geplande investeringen in 2021 is dit percentage lager geworden. De netto schuldquote van de gemeente Drimmelen is laag. Dit is positief.

1b. Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen

Om inzicht te krijgen in hoeverre sprake is van doorlenen, geven we de netto schuldquote weer (netto schuld gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen). Op die manier brengen we duidelijk in beeld wat het aandeel van de verstrekte leningen is en wat dit betekent voor de schuldenlast.
De netto schuldquote van de gemeente Drimmelen is laag. Dit is positief.

2. Solvabiliteitsratio

Dit kengetal geeft inzicht in de mate waarin de gemeente in staat is aan haar financiële verplichtingen te voldoen. Onder de solvabiliteitratio wordt verstaan het eigen vermogen als percentage van het balanstotaal. Het eigen vermogen bestaat uit reserves en het resultaat van baten en lasten.
Een voor gemeenten algemeen aanvaarde norm voor het solvabiliteitsratio is 35% of hoger. De solvabiliteitsraio van de gemeente Drimmelen ligt met 55% boven deze norm. Dit is positief.

3. Kengetal grondexploitatie

Grondexploitaties kunnen een forse impact hebben op de financiële positie van een gemeente. De boekwaarde van de grond is van belang, omdat deze terugverdiend moet worden bij de verkoop. Boekwaarden worden afgezet tegen de totale baten. Een grondexploitatie van 10% of hoger wordt beschouwd als kwetsbaar.
Het kengetal voor de grondexploitatie van de gemeente Drimmelen is met 1% laag. Dit is positief.

4. Structurele exploitatieruimte

Voor de beoordeling van het evenwicht van de jaarrekening wordt er ook gekeken naar de structurele en incidentele lasten en baten. Voorbeeld van

structurele baten zijn de algemene uitkering en eigen belastinginkomsten. Bij structurele lasten zijn dat bijvoorbeeld personeelslasten, kapitaallasten en bijdragen aan gemeenschappelijke regelingen. Een jaarrekening waarvan de structurele baten hoger zijn dan de structurele lasten is dan ook meer flexibel dan een jaarrekening waar bij de structurele baten en lasten in evenwicht zijn. De structurele exploitatieruimte van de gemeente Drimmelen is negatief. Dit betekent dat de gemeente Drimmelen naar verwachting de structurele lasten niet kan afdekken met de structurele baten. Dit kengetal is ten opzichte van vorig jaar gestegen.

5. Belastingcapaciteit

De ruimte die een gemeente heeft om zijn belastingen te verhogen wordt vaak gerelateerd aan de totale woonlasten. Het Coelo publiceert deze lasten jaarlijks. Bij de berekening van het kengetal worden de gemeentelijke woonlasten afgezet tegen het landelijk gemiddelde. De totale woonlasten van de gemeente Drimmelen liggen gelijk aan het landelijk gemiddelde. Wat inhoudt dat er ten opzichte van dit landelijk gemiddelde geen ruimte is om de lokale belastingen te verhogen.

Beoordeling van de onderlinge verhouding tussen de kengetallen in relatie tot de financiële positie

De kengetallen moeten altijd in samenhang worden bezien, omdat ze alleen gezamenlijk en in hun onderlinge verhouding een goed beeld kunnen geven van de financiële positie van een gemeente. Conclusie: de gemeente Drimmelen heeft een gezonde financiële positie.

B. Lokale heffingen

Inleiding Lokale heffingen

In de paragraaf lokale heffingen gaan we in op:

- Hoofdlijnen van het beleid
- Lokale lastendruk
- Inkomsten
- Kwijtscheldingsbeleid.

Beleid en hoofdlijnen

Belastingen

De gemeentewet geeft een limitatieve opsomming van de belastingen die een gemeente mag heffen. Tegenover een belasting staat geen rechtstreekse individuele tegenprestatie van de gemeente. Deze inkomsten zetten we in om de algemene kosten van de gemeente te dekken. Gemeente Drimmelen heft de volgende belastingen:

- Onroerende zaakbelastingen
- Precariobelasting
- Toeristenbelasting

De opbrengst van de toeristenbelasting besteden we in de gemeente Drimmelen aan het verbeteren van toeristische en recreatieve voorzieningen.

Rechten

Rechten worden geheven voor een geleverde of een bewezen dienst. Het is niet toegestaan een meer dan kostendekkend tarief te hanteren. Onze gemeente heft de volgende rechten:

- Afvalstoffenheffing
- Rioolheffing
- Begraafrechten
- Leges
- Marktgeld

De verschillende lokale heffingen worden hierna toegelicht.

Onroerende zaakbelasting

Een onroerende zaak is bijvoorbeeld een woning, bedrijfsruimte of een stuk grond. De waarde van onroerende zaken bepalen we ieder jaar opnieuw. Voor het belastingjaar 2021 is de waardepeildatum 01-01-2020. Over de waarde op de waardepeildatum wordt onroerende zaakbelasting geheven. De tarieven staan in de Verordening onroerende zaakbelastingen Drimmelen 2021.

Tabel Par.B-1: Overzicht tarieven OZB

	2019	2020	2021	Mutatie in %
zakelijk recht woningen	0,1090%	0,1047%	0,1115%	6,49%
zakelijk recht niet-woningen	0,1899%	0,1889%	0,2012%	6,49%
feitelijk gebruik niet-woningen	0,1530%	0,1522%	0,1621%	6,49%
Totaal woningen	**0,1090%**	**0,1047%**	**0,1115%**	6,49%
Totaal niet-woningen	**0,3429%**	**0,3411%**	**0,3633%**	**6,49%**

De Waarderingskamer besloot dat alle gemeenten en uitvoeringsorganisaties woningen vanaf 2022 verplicht moeten taxeren op basis van de gebruiksoppervlakte. De belangrijkste reden daarvoor is dat dit beter aansluit bij de markt. In bijna alle (online) advertenties voor de verkoop van woningen staat de gebruiksoppervlakte van de woning centraal. Het betreft uniformering van de berekening en vastlegging van de gebruiksoppervlakte voor onder andere WOZ, BAG, woningbouwverenigingen en.

In 2021 is de omvangrijke omzetting van inhoud (m3) naar gebruiksoppervlakte (m2) voor alle woningen binnen onze gemeente voor een groot deel afgerond. Door vertraging ronden we begin 2022 het laatste deel af. Vanaf 2022 taxeren we alle woningen op basis van gebruiksoppervlakte.

De afgelopen 2 jaar is sterk ingezet om de basisregistraties op orde te krijgen. Met name de BAG- en WOZ-registraties zijn op elkaar afgestemd en geoptimaliseerd tegelijk met de eerder genoemde conversie van de waardebepaling op basis van vierkante meters (m^2) in plaats van kubieke meters (m^3).
Dit was een intensief traject. We maakten hiermee een flinke kwaliteitsslag. In de beoordeling kwamen onder andere veel (vergunningsvrije) aanbouwen en bijgebouwen naar voren.

Precariobelasting

Precariobelasting heffen we voor het hebben van voorwerpen onder, op of boven voor de openbare dienst bestemde gemeentegrond. Denk hier bijvoorbeeld aan terrassen, verkoopwagens, luifels, en reclameborden. De tarieven staan in de verordening Precariobelasting Drimmelen 2021.

Het college heeft besloten om ook in 2021 geen precario te heffen voor terrassen in verband met de coronamaatregelen.

In 2021 hieven we voor het laatst precariobelasting voor buizen en kabels van nutsbedrijven. Sinds 1 juli 2017 is in de Gemeentewet geregeld dat gemeenten geen precariobelasting kunnen heffen over netwerken die nutsbedrijven in, op of boven gemeentegrond exploiteren. Volgens de overgangsregeling kunnen gemeenten die op 10 februari 2016 in hun belastingverordening een tarief hadden voor nutsnetwerken nog tot 1 januari 2022 precariobelasting op nutsnetwerken blijven heffen.

Toeristenbelasting

Sinds 2006 betalen toeristen in de gemeente Drimmelen toeristenbelasting.
- Het tarief watertoeristenbelasting is per persoon € 1 voor 24 uur.
- Het tarief landtoeristenbelasting is per persoon € 1 voor een overnachting.

Alleen niet-inwoners betalen de toeristenbelasting, dus ook arbeidsmigranten. Behalve als zij ingeschreven zijn in de BRP (Basisregistratie Personen). De netto-opbrengst gebruiken we voor het verbeteren van toeristische voorzieningen.

Afvalstoffenheffing

De gemeente laat het huishoudelijk afval (rest-, GFT-, oud papier en PMD-afval) door een huisvuilinzamelaar huis-aan-huis ophalen en daarnaast kun je afval, soms tegen betaling, naar de milieustraat brengen. Daar betaal je belasting voor. Dat noemen we afvalstoffenheffing. De afvalstoffenheffing is sinds 2003 gebaseerd op het Diftar-principe en is een 100% kostendekkende heffing.

Het werkelijke te heffen volume voor de afvalstoffenheffing bedraagt in 2021 € 2.590.451.
De lasten zijn het volume van de netto-lasten inclusief opbrengsten uit oud papier, glas, textiel en PMD-afval. De baten bestaan uit de onderdelen vastrecht, Diftar ledigingen, opbrengsten huis-aan-huisinzameling en milieustraat.

De werkelijke opbrengsten van de afvalstoffenheffing in 2021 zijn € 2.990.113. Het verschil van € 399.662 storten we in de voorziening afvalstoffenheffing.

Tabel Par.B-2: Berekening mutatie voorziening

Resultaat Afvalstoffenheffing	Mutatie voorziening 2021	Begrote mutatie 2021	Saldo Begroot - Werkelijk
Werkelijke opbrengst afvalstoffenheffing 2021	2.990.113		
Werkelijke netto-uitgaven afvalstoffenheffing 2021	2.590.451		
Saldo (mutatie voorziening)	**399.662**	**264.122**	**135.540**

Toelichting mutatie voorziening

Het saldo van € 399.662 wordt veroorzaakt door:
- Diftar: Hogere werkelijke opbrengst van de afvalstoffenheffing t.o.v. de begroting van € 119.000.

Door inhaalslagen en extra controles legden we meer aanslagen afvalstoffenheffing op. Dit resulteert in:
- € 46.000 extra opbrengsten op het vastrecht (271 meer aanslagen)
- € 19.000 op de ledigingen
- € 28.000 nagekomen opbrengsten over voorgaande jaren.
- € 26.000 extra opbrengst doordat in de berekening van de begroting de ledigingen bij de ondergrondse containers niet zijn meegenomen.

- Milieustraat: € 34.000 hogere opbrengst betaalstromen milieustraat.

Dit komt doordat er grotere hoeveelheden afvalstoffen zijn ingeleverd via de betaalroute dan was begroot.

Aan de netto-uitgaven wordt het positieve verschil van € 247.000 veroorzaakt door:
- Inzameling oud papier: € 43.900
- Lagere onderhoudskosten/schades glasinzameling: € 15.500
- Lagere stort- en verwerkingskosten GFT-afval: € 11.000
- Lagere projectkosten Zwerfafval: € 11.800
- Lagere incasso- en invorderingskosten en minder uitgaven aan overige goederen en diensten (lees ook de toelichting in de Najaarsnota 2021): € 9.400
- Lagere netto-uitgaven Voor- en Najaarsnota 2021: € 185.000
- Hogere kosten overige diverse posten: € 29.600

Tabel Par.B-3: Overzicht verloop egalisatievoorziening Afvalstoffenheffing

Verloop voorziening Afvalstoffenheffing	Jaarrekening		
	2019	2020	2021
Beginstand	116.443	30.457	831.202
Overheveling van reserve Nazorg stortplaatsen		276.210	
		306.667	
Mutaties	85.985-	524.535	399.662
Eindstand	**30.457**	**831.202**	**1.230.864**

De egalisatievoorziening is per 31 december 2021: € 1.230.864.

Rioolheffing

De gemeente verzamelt en transporteert afvalwater, voert regenwater af en beheert het grondwater. Hiervoor moet je belasting betalen. Dat noemen we rioolheffing. De inkomsten uit de rioolheffing zijn alleen beschikbaar voor uitgaven met betrekking tot afvalwater, hemelwater, oppervlaktewater en grondwater. Het heffen van rioolheffing om andere gemeentelijke taken te financieren is niet toegestaan. De inkomsten uit de rioolheffing hoeven niet kostendekkend te zijn en mogen worden aangevuld met inkomsten uit de algemene middelen, zoals een deel van de opbrengst uit OZB of het gemeentefonds.
In het Water- en rioleringsplan Drimmelen 2018-2022 is gekozen voor een 100% kostendekkende heffing.

Het werkelijk te heffen volume voor de rioolheffing in 2021: € 2.629.910.
De werkelijke opbrengsten van de rioolheffing in 2021: € 2.930.634.
Per saldo een verschil van: € 300.724. Deze storten we in de voorziening rioolheffing.

Tabel Par.B-4: Berekening mutatie voorziening

Resultaat Rioolheffing	Mutatie voorziening 2021	Begrote mutatie 2021	Saldo Begroot - Werkelijk
Werkelijke opbrengst rioolheffing 2021	2.930.634		
Werkelijke netto-uitgaven rioolheffing 2021	2.629.910		
Saldo (mutatie voorziening)	**300.724**	**-**	**300.724**

Toelichting mutatie voorziening

Het saldo van € 300.724 wordt veroorzaakt door:

- Hogere werkelijke opbrengst van de rioolheffing t.o.v. de primaire begroting van € 133.000.
- Door inhaalslagen en extra controles legden we meer aanslagen rioolheffing op en er was minder leegstand.
- Daarnaast zien we nu de effecten van meer waterverbruik door het meer thuis zijn tijdens corona. Dit resulteert in:

- € 58.000 extra opbrengsten op het vastrecht (336 meer aanslagen)
- € 32.000 op het gebruik
- € 44.000 nagekomen opbrengsten over voorgaande jaren.

De hogere aantallen zijn al structureel in begroting 2022 verwerkt.

Aan de netto-uitgaven wordt het positieve verschil van € 168.000 veroorzaakt door:

- Lagere rentetoerekening (€ 130.000)

Deze is ontstaan doordat door de aanhoudende behoefte aan vreemd vermogen er een langlopende lening is afgesloten voor een hoger bedrag dan begroot: 13,5 miljoen in plaats van € 11,4 miljoen. Daarnaast is de lening ook tegen een iets hogere rente afgesloten dan in de begroting was voorzien. Door beide factoren valt de gerealiseerde gewogen externe rente lager uit dan in de begroting.

- Lagere onderhoudskosten (€ 66.000)

Zie hiervoor de inhoudelijke toelichting op onderdeel b Riolering in de paragraaf C Onderhoud kapitaalgoederen.

- Hogere advieskosten (€ 28.000)

Dit betreft niet begrote kosten omdat we bij de begroting 2021 nog geen rekening hielden met realisatie van de strategie en uitvoeringsagenda voor het Deltaplan Ruimtelijke adaptatie (DPRA). In 2021 trokken we met Geertruidenberg op om het project verder uit te werken. We krijgen hierbij ondersteuning van een externe specialist. De kosten voor inhuur delen Drimmelen en Geertruidenberg. Ze zijn voor een deel gedekt door een subsidie.

Tabel Par.B-5: Overzicht verloop egalisatievoorziening Riolering

Verloop voorziening Riolering	Jaarrekening		
	2019	2020	2021
Beginstand	2.303.119	2.405.227	2.849.611
Mutaties	102.109	444.383	300.724
Eindstand	**2.405.227**	**2.849.611**	**3.150.334**

De egalisatievoorziening is per 31 december 2021: € 3.150.334.

Begraafrechten

Begraafrechten zijn rechten die de gemeente Drimmelen in rekening brengt voor diensten van de gemeente die te maken hebben met een begraafplaats. Voorbeelden van deze diensten zijn het begraven van stoffelijke overschotten, het bijzetten van urnen en het onderhoud van graven op de gemeentelijke begraafplaatsen. De tarieven staan in Tarieventabel behorende bij de Verordening lijkbezorgingsrechten Drimmelen 2021.

Leges omgevingsvergunning

Leges zijn kosten voor diensten van de gemeente, bijvoorbeeld voor het aanvragen van een vergunning. Door invoering in 2010 van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (Wabo) zijn 25 vergunningen samengevoegd in één omgevingsvergunning. Door de Wabo zijn meer gebouwen vrij van vergunningen. Het aantal en de complexiteit van de omgevingsvergunningen schommelt continu en is afhankelijk van vraag en aanbod en marktomstandigheden. De tarieven staan in hoofdstuk 2 van de tarieventabel behorende bij de Verordening Leges Drimmelen 2021.

De invoering van de nieuwe Omgevingswet op 1 januari 2021 is verschoven door de minister van Milieu en Wonen naar 1 januari 2023.

Secretarieleges

Secretarieleges zijn kosten voor diensten van de gemeenten, bijvoorbeeld voor het verstrekken van reisdocumenten, rijbewijzen, uittreksels uit de BRP en Burgerlijke Stand, aanvraag Verklaring Omtrent Gedrag en huwelijksvoltrekkingen. De tarieven staan in hoofdstuk 1 van de tarieventabel behorende bij de verordening Leges Drimmelen 2021.

Voor paspoorten, identiteitskaarten en rijbewijzen heeft het Rijk maximumtarieven vastgesteld.

Marktgelden

De gemeente heeft weekmarkten op 3 locaties: het Dorpsplein in Terheijden, de Marktstraat te Made en de Nieuwstraat in Lage Zwaluwe. Voor het innemen van een standplaats op de weekmarkt wordt een recht geheven, het marktgeld.

Lokale lastendruk

Lokale lastendruk

In de tabel leest u de gemiddelde lokale lastendruk van een gemiddeld huishouden.

Tabel Par.B-6: Overzicht lastendruk

Belastingsoort	lastendruk 2019	lastendruk 2020	lastendruk 2021	mutatie in%	nominaal
Onroerende zaakbelastingen	€ 273,04	€ 279,97	€ 311,42	11,23%	€ 31,45
Rioolheffing (gemiddeld)	€ 258,05	€ 244,12	€ 240,95	-1,30%	€ 3,17-
Afvalstoffenheffing (gemiddeld) inclusief milieustraat en huis-aan-huisinzameling	€ 214,55	€ 281,94	€ 259,63	-7,91%	€ 22,31-
Totaal gemiddeld per huishouden	**€ 745,64**	**€ 806,03**	**€ 811,99**	**0,80%**	**€ 5,96**

Onroerende zaakbelastingen: bij de berekening van de lastendruk in begroting 2021 is de gemiddelde WOZ-waarde van een woning voor de onroerende zaakbelastingen geschat op € 267.400. Door onder andere de bestandsoptimalisatie en een hogere marktwaardestijging is de gemiddelde WOZ-waarde op € 279.300 uitgekomen.

De afvalstoffen- en de rioolheffing berekenden we op basis van de gemiddelde kosten per eenheid (aansluiting). We gaan hierbij uit van het werkelijk ontvangen opbrengstenvolume.

Inkomsten

Tabel Par.B-7: Overzicht heffingen

Nr.	Soort belasting of heffing	Begroting 2021 (incl. wijzigingen) (in €)	Verdeling (in %)	Jaarrekening 2021 (in €)	Verdeling (in %)	Saldo Jaarrekening - Begroting
1.	OZB	€ 5.152.977	41%	€ 5.194.907	42%	€ 41.930
2.	Afvalstoffenheffing	€ 2.916.046	23%	€ 2.990.113	24%	€ 74.067
3.	Rioolheffing	€ 2.850.084	23%	€ 2.930.634	24%	€ 80.550
4.	Toeristenbelasting	€ 166.000	1%	€ 191.509	2%	€ 25.509
5.	Lijkbezorging	€ 110.898	1%	€ 94.934	1%	-€ 15.965
6.	Omgevingsvergunning	€ 1.053.915	8%	€ 904.455	7%	-€ 149.460
7.	Overige leges	€ 6.883	0%	€ 9.250	0%	€ 2.367
8.	Secretarieleges	€ 320.985	3%	€ 309.398	2%	-€ 11.587
9.	Precario	€ 51.038	0%	-€ 269.415	-2%	-€ 320.453
10.	Marktgelden en standplaatsen	€ 22.500	0%	€ 22.412	0%	-€ 88
	Totaal	**€ 12.651.327**	**100%**	**€ 12.378.196**	**100%**	**-€ 273.131**

Toelichting saldo jaarrekening - begroting

(verschillen groter dan € 25.000)

Onroerende zaakbelastingen

De extra opbrengsten van de OZB worden voornamelijk veroorzaakt door de hogere WOZ-waarde door de niet eerder meegenomen nieuwe (deel-)objecten als gevolg van de bestandsoptimalisatie, areaaluitbreiding en een hogere marktwaardestijging.

Afvalstoffenheffing

De extra opbrengsten van de afvalstoffenheffing worden voornamelijk veroorzaakt door een inhaalslag en extra controles in het najaar. Hierdoor meer aanslagoplegging voorgaande jaren (€ 28.000) en meer aanslagen vastrecht en gebruikers in 2021 (€ 20.000). Daarnaast bleken de opbrengsten van de toegangspassen voor de ondergrondse containers niet in de begroting te zijn meegenomen (€ 26.000).

Rioolheffing

De extra opbrengsten van de rioolheffing worden voornamelijk veroorzaakt door een inhaalslag en extra controles in het najaar met als gevolg aanslagoplegging voorgaande jaren (€ 44.000) en meer aanslagen vastrecht en gebruikers in 2021, ook was er minder sprake van leegstand en is op het gebruik het effect zichtbaar van het meer thuis zijn door corona. De laatste factoren zorgden voor € 37.000 hogere opbrengsten.

Toeristenbelasting

In 2021 ontvingen we meer toeristenbelasting over 2020 dan verwacht. In 2020 zijn de verwachte opbrengsten in verband met de effecten van coronamaatregelen op basis van landelijke gegevens ingeschat. In onze gemeente zijn de negatieve gevolgen voor de landtoeristenbelasting voor een groot deel opgevangen door de watertoeristenbelasting.

Ten opzichte van de gewijzigde begroting zijn er meer opbrengsten ontstaan doordat van 2019 en 2020 alsnog aangiftes zijn ingediend en de aanslagen zijn opgelegd ad € 23.000. Daarnaast vond een kleine bijstelling plaats op de verwachte inkomsten over 2021. Dit betekent afgerond € 26.000 meer opbrengsten.

Omgevingsvergunning

Economische onzekerheden door corona, gasprijzen en uitblijvende duidelijkheid over aanpak stikstofdossier lijken een remmende werking te hebben gehad op de aanvraag van vergunningen voor grotere projecten in de laatste 4 maanden van het jaar. Dit betekent niet dat projecten niet doorgaan, maar doorschuiven naar komende jaren.

Precario

In de laatst lopende juridische procedure tegen aanslagen precario vanaf 2017 is men eind 2021 tot een ambtelijke overeenkomst gekomen. Dit betekent dat de aanslagen vanaf 2017 ten laste van het resultaat 2021 zijn gebracht. Het hiervoor tot nu toe opgenomen risico is vervallen. Tegenover de afboeking van € 315.000 staat een bedrag van € 225.000 aan vervallen vorderingen op gemeente Drimmelen.
Daarnaast was er een structurele verlaging van € 5.000 naar aanleiding van een in 2021 afgerond bezwaar.

Kwijtschelding

Als een belastingplichtige geen vermogen en onvoldoende betalingscapaciteit heeft kunnen we geheel of gedeeltelijk kwijtschelding verlenen. In de gemeente Drimmelen kunnen inwoners kwijtschelding aanvragen voor de onroerende zaakbelasting, de afvalstoffenheffing en de rioolheffing.

De gemeente volgt hierbij de meest ruime landelijk te hanteren normen voor vermogen en inkomen.

Tabel Par.B-8: Overzicht kwijtscheldingen

Soort belasting of heffing	Jaarrekening		Begroting 2021 (incl.wijziging)	Jaarrekening 2021
	2019	2020		
Aantal toekenningen (ook gedeeltelijk)	245	247	255	251
Waarvan automatisch verleend	140	139	145	148
Afwijzingen	35	67	50	56
Totaal kwijtschelding aangevraagd	**280**	**314**	**305**	**307**

De toegekende kwijtscheldingen laten een lichte toename zien maar blijven binnen de begrote aantallen. Naar verwachting zal in 2022 het effect van corona door gaan werken. We verwachten meer aanvragen door het wegvallen van inkomsten door de maatregelen in 2020 en 2021 ten behoeve van de inperking van corona.

C. Onderhoud kapitaalgoederen

Inleiding onderhoud kapitaalgoederen

De gemeente Drimmelen beheert ongeveer 385 hectare aan openbare ruimte. Elke inwoner, bezoeker en werknemer in de gemeente Drimmelen gebruikt deze openbare ruimte voor vele diverse activiteiten zoals wonen, werken en recreëren. Dit maakt de gemeente mogelijk door het aanleggen en onderhouden van wegen, riolering, civieltechnische kunstwerken, groen, straatmeubilair, verkeersmaatregelen, openbare verlichting en gebouwen. Dit noemen we onderhoud Kapitaalgoederen.
De kwaliteit van de kapitaalgoederen en het onderhoud beïnvloeden het voorzieningenniveau, maar daarmee ook de jaarlijkse lasten.

Hieronder lichten we de belangrijkste kapitaalgoederen toe. We toetsen dit aan bestaand beleid en ontwikkelingen in 2021. Het bestaand beleid voor deze paragraaf is vastgelegd in gemeentelijke beleidsnota's (zie bijlage 1).
Bij inrichting, onderhoud en beheer houden we rekening met wetgeving:

- De Wegenwet van 1930
- De Wegenverkeerswet van 1994
- Reglement verkeersregels en verkeerstekens 1990
- Besluit Administratieve Bepalingen inzake het Wegverkeer
- Wet geluidhinder
- Bouwstoffenbesluit
- Wet milieubeheer
- Waterschapskeur
- Reglement op de watergangen Noord-Brabant
- Wet telecomvoorzieningen
- Wet energiedistributie artikel 16
- Besluit veiligheid attractie- en speeltoestellen van 1997.

Het onderhoud en beheer van de openbare ruimte verdelen we in 3 categorieën: dagelijks onderhoud, structureel onderhoud en vervangingsonderhoud.
Bij herinrichting van de Openbare Ruimte wegen we verschillende belangen af. Jongere onderdelen waaraan we nog moeten wennen zijn toegankelijkheid, klimaatadaptatie en duurzaamheid.
Het belangrijkste doel van het dagelijks en structureel onderhoud is: door het uitvoeren van onderhoudsmaatregelen zorgen we ervoor dat de elementen veilig blijven en de maximale levensduur voor een element behaald wordt. Het structureel onderhoud voeren we planmatig uit. Gedurende het jaar voeren we visuele inspecties uit. We combineren de inspecties met de beschikbare gegevens over onder andere levensduur. Met deze informatie stellen we een (meerjarig) jaarprogramma (MOP) op.

Het belangrijkste doel van het vervangingsonderhoud is: op het moment dat een element aan het eind van zijn (technische) levensduur is, vervangen we dit door hetzelfde type met een langere levensduur. Structureel en vervangingsonderhoud pakken we zoveel als mogelijk integraal aan (werk met werk maken). Zo nemen we bij rioolvervangingen en renovaties van straten maatregelen voor openbare verlichting, het openbaar groen en verkeer in de plannen mee.

Prg.	Exploitatie	Primaire begroting	Wijzigingen 2021	Totaal begroot	Uitgaven 2021	Saldo 2021
2.	a. Wegen	286.335	-30.000	256.335	212.009	44.326
2.	b. Riolering	332.500	49.000	381.500	315.391	66.109
2.	c. Water	82.500	-6.500	76.000	117.294	-41.294
2.	d. Groen	1.267.158	-74.764	1.192.394	1.179.005	13.389
Div.	e. Gebouwen	283.488	625	284.113	223.908	60.205
	Totaal Exploitatie	**2.251.982**	**-61.639**	**2.190.342**	**2.047.607**	**142.736**

Prg.	Voorzieningen	Stand 01.01.2021	Vermeerdering 2021	Totaal begroot	Vermindering 2021	Saldo voorz. 31.12.2021
2.	a. Wegen	-	972.940	972.940	425.393	547.547
Div.	e. Gebouwen	1.417.824	462.069	1.879.893	271.084	1.608.809
	Totaal voorzieningen	**1.417.824**	**1.435.009**	**2.852.833**	**696.478**	**2.156.356**

Prg.	Lopende investeringen	Krediet raming	Wijzigingen 2021	Totaal krediet	Uitgaven t/m 2021	Restant krediet
2.	a. Wegen	9.254.000	295.750	9.549.750	4.935.990	4.613.760
2.	b. riolering	7.932.391	125.000	8.057.391	2.879.087	5.178.304
2	c. water	331.000	-	331.000	83.140	247.860
2.	d. Groen	395.000	-	395.000	308.161	86.839
Div.	e. Gebouwen	4.330.219	105.272	4.435.491	4.487.201	-51.710
	Totaal Investeringen	**22.242.610**	**526.022**	**22.768.632**	**12.693.579**	**10.075.053**

Prg.	Af te sluiten investeringen	Krediet raming	Wijzigingen 2021	Totaal krediet	Uitgaven t/m 2021	Restant krediet
2.	a. Wegen	2.619.000	484.185	3.103.185	2.105.485	997.700
2.	b. riolering	2.926.277	10.182	2.936.459	2.931.041	5.418
2.	d. Groen	315.850	-	315.850	315.850	-
	Totaal af te sluiten investeringen	**5.861.127**	**494.367**	**6.355.494**	**5.352.376**	**1.003.118**

	Totaal generaal	**31.773.543**	**2.393.759**	**34.167.302**	**20.790.039**	**13.377.263**

Planning Openbare Werken 2021 en verder

In 2021 gingen we verder met het Integraal beheer Openbare Ruimte (IBOR) en de implementatie daarvan. We veranderden vooral de planning. In de onderstaande opsomming lichten we dat toe.

De volgende integrale projecten voor 2021 namen we in de begroting op:

Voor een uitgebreide toelichting verwijzen we naar Toelichting lopende investeringen en Toelichting af te sluiten investeringen verderop in deze paragraaf.

We rondden de volgende werkzaamheden in 2021 geheel af:

- Centrumroute Terheijden (rotonde Zeggelaan tot aan Schapenbogert).
- Prinses Margrietstraat/Julianastraat Hooge Zwaluwe
- Winkelstrip Lage Zwaluwe

Bij de volgende projecten startten we de voorbereidingen:

- Griendwerkerstraat Lage Zwaluwe
- Stationstraat en omgeving Made
- Nachtegaalstraat Made
- Zeggelaan (Terheijden)
- Drimmelenseweg Made

Deze werkzaamheden startten in 2021. We ronden deze af in 2022:

- Boerenhoekstraat/Burg. Van Campenhoutstraat (Made)
- Oude Haven (Drimmelen)
- Prioritaire looproutes
- Crullaan (Made)

a. Wegen

Beleidskader (begroting 2021)

Het beleidskader met betrekking tot Wegen is vastgelegd in de notitie: Beleids- / beheerplan Wegen ' Grip op wegonderhoud' . Het geactualiseerde beleidsplan/ beheerplan is in procedure. De uitgangspunt is een onderhoudsniveau van minimaal C (CROW). Hiermee borduren we grotendeels voort op het vorige beleid. Een op onderdelen hoger ambitieniveau is afhankelijk van de beschikbare middelen en de keuzes van de raad.

Kwaliteit D zien we als "achterstallig onderhoud". Wegvak-onderdelen die op het kantelpunt zitten tussen kwaliteit C en D onderhouden we in het eerstvolgende jaar. Toch kunnen we besluiten om werkzaamheden op wegen incidenteel uit te

stellen. Dit heeft dan te maken met andere werkzaamheden die ook in die straat plaatsvinden. Uiteraard zorgen we altijd voor een veilige situatie.

Financiële vertaling

	Exploitatie	Primaire begroting	Wijzigingen 2021	Totaal begroot	Uitgaven 2021	Saldo 2021
1.	Klein onderhoud (incl. halfverhardingen)	286.335	-30.000	256.335	212.009	44.326
	Totaal exploitatie	**286.335**	**-30.000**	**256.335**	**212.009**	**44.326**

	Voorzieningen	Stand 01.01.2021	Vermeerdering 2021	Totaal begroot	Vermindering 2021	Saldo voorz. 31.12.2021
1.	Voorziening onderhoud wegen	-	972.940	972.940	425.393	547.547
	Totaal voorzieningen	**-**	**972.940**	**972.940**	**425.393**	**547.547**

	Lopende investeringen	Krediet raming	Wijzigingen 2021	Totaal krediet	Uitgaven t/m 2021	Restant krediet	Projectfase	Planning gereed in
1.	Drimmelenseweg - Sluizeweg Made	860.000		860.000	37.441	822.559	5. Realisatie	Q1 2022
2.	Aansluiting Zoutendijk / Horenhilsedijk	700.000	50.000	750.000	182.628	567.372	2. Definitie	Onzeker
3.	Aankoop grond Zoutendijk	95.000		95.000	6.438	88.563	2. Definitie	Onzeker
4.	Rode loperroute	750.000		750.000	447.509	302.491	5. Realisatie	Q1 2022
5.	Wegen: Dahliastraat / Schetsenakkerstraat	250.000		250.000	217.830	32.170	5. Realisatie	Q1 2022
6.	Wegen: rehabilitatie (inclusief Witteweg)	467.000		467.000	191.647	275.353	4. Voorbereiding	Q4 2022
7.	Kwaliteitsverbetering Oude haven Drimmelen: Wandelpromenade / Havenkant	575.000		575.000	200.839	374.161	5. Realisatie	Q2 2023
8.	Fietsstraat Parallelweg Wagenberg	255.000		255.000	248.490	6.510	6. Nazorg-, en overdracht	Q1 2022
9.	Kwaliteitsverbetering Oude haven Drimmelen: Biesboschweg	200.000		200.000	11.710	188.290	5. Realisatie	Q1 2024
10.	Vergroten burgertevredenheid 2021	-	90.000	90.000	-	90.000	3. Ontwerp	Q1 2022
11.	Centrumplan Made	2.940.000		2.940.000	2.660.182	279.818	5. Realisatie	Q1 2025
12.	Verkeersveilig Crullaan (minimale variant)	684.000		684.000	411.987	272.013	5. Realisatie	Q1 2022
13.	Verkeersveilig Zeggelaan (minimale variant)	935.000		935.000	83.646	851.354	3. Ontwerp	Q4 2022
14.	Verkeersreconstructies 2021	-	38.000	38.000	14.105	23.895	5. Realisatie	Q1 2022
15.	Haven Terheijden: vervanging beschoeiing	60.000		60.000	-	60.000	3. Ontwerp	Afh. Werkzm. Waterschap
16.	Project de Kleine Schans eo (Zuiderwaterlinie)	193.000		193.000	54.002	138.998	3. Ontwerp	Q2 2022

17.	Aanbrengen brug de Schans	100.000		100.000	-	100.000	3. Ontwerp	Q2 2022
18.	Aanleg parkeerterrein Hofjesweg	40.000		40.000	33.042	6.958	6. Nazorg-, en overdracht	Q2 2022
19.	Civiele werken buiten projectgeb. Romboutsstr Made	-	117.750	117.750	-	117.750	3. Ontwerp	Q4 2022
20.	Winkelstrip Nieuwstraat Lage Zwaluwe	150.000	-	150.000	134.494	15.506	6. Nazorg-, en overdracht	Q2 2022
	Totaal lopende investeringen	**9.254.000**	**295.750**	**9.549.750**	**4.935.990**	**4.613.760**		

	Af te sluiten investeringen	Krediet raming	Wijzigingen 2021	Totaal krediet	Uitgaven t/m 2021	Restant krediet
1.	Verbreding Zanddijk	300.000	-91.290	208.710	208.515	195
2.	Centrumroute Terheijden	999.000	71.875	1.070.875	1.070.870	5
3.	Kwaliteitsverbetering Oude haven Drimmelen: Dorpstraat	70.000	42.600	112.600	115.414	-2.814
4.	Fietspaden Sluizeweg	-	456.000	456.000	455.685	315
5.	TEC Warmtenet Terheijden	1.000.000		1.000.000	-	1.000.000
6.	Kwaliteitsverbetering Oude haven Drimmelen: Parkeerterrein	250.000	5.000	255.000	255.000	-0
	Totaal af te sluiten investeringen	**2.619.000**	**484.185**	**3.103.185**	**2.105.485**	**997.700**

Geplande werkzaamheden (begroting 2021)

Met name op diverse asfaltwegen is vanuit de inspectie een kwaliteit D geconstateerd. Het achterstallig onderhoud lopen we in 2021 in. Dit jaar willen we de kwaliteit op deze wegen verhogen. Het betreft de volgende wegen/wegvakken:

straatnaam	wegvak
Amerweg	komgrens - opgang Beverpad
Biesboschweg	inrit nieuwe parkeerterrein - Havenkade
Dahliastraat / Schetsenakkersraat	Haagstraat-Witteweg en Witteweg-spoorlijn
Ganshoeksingel	pastoor van Hooijdonklaan - Kerkstraat
Godfried Schalckenstraat	komgrens - Haasdijk (fietspaden en rotonde)
Harmoniepolder	Steenplaats - Amerweg
Kerkstraat WB	parkeerterrein Sporthal
Moerseweg	geheel bekijken
Peppelhof	geheel
Plantsoen	deels of geheel?
Ruilverkavelingsweg	Brandpolderweg - hart waterloop
Scheerbiesstraat	Wagenstraat - Stuivezandsestraat
Witteweg	Geraniumstraat - Koekoekweg
Zeedijk	geheel
Zwaluwsedijk	laatste stuk
Wandelboulevard DR	geheel

We voeren op bovenstaande wegen nog een maatregelentoets uit. De maatregelentoets geeft een definitief antwoord over de aanpak en planning. De resultaten van de inspecties verdelen we uiteindelijk in klein en groot onderhoud en reconstructie/rehabilitaties.

Toelichting nieuwe investeringen (begroting 2021)
Drimmelenseweg-Sluizeweg Made (uitvoering)
Voor de voorbereiding van dit project trokken we een externe projectleider aan, die ook de Crullaan en Zeggelaan voorbereidt. Naar verwachting ronden we de voorbereidingen begin 2021 af. De uitvoering stemmen we af op de werkzaamheden aan de nabijgelegen Stationsweg en Boerenhoekstraat, die ook nog op de planning staan.

Aansluiting Zoutendijk - Hh'dijk (uitvoering)
Vrijwel alle onderzoeken voor het bestemmingsplan zijn gereed. Na de inspraak stellen we het definitieve ontwerp vast, maken we het bestek en besteden de werkzaamheden aan. Pas nadat dit alles is afgerond, starten we met de uitvoering .

Wegen: Rode loper route 2021
In 2021 geven we verder uitvoering aan het verbeteren van de toegankelijkheid van de hoofdvoetpaden.

Wegen: Dahliastraat (wegvak Haagstraat-Witteweg) / Schetsenakkerstraat
Betreffend wegvak is aan rehabilitatie toe (volledige nieuwe opbouw). Deze werkzaamheden volgen direct na de vervanging van de waterleiding.

Wegen / rehabilitatie 2021
Net als bovengenoemde Dahliastraat zijn meer wegen aan groot onderhoud / rehabilitatie toe. Welke wegen we in 2021 aanpakken, laten we afhangen van de uitgevoerde inspectie en beschikbare budget. Zodra de gegevens binnen zijn, maken we een jaarplanning.

Kwaliteitsverbetering Oude Haven Drimmelen: d. Biesboschweg
In 2020 rondden we de parkeerplaats en Dorpstraat af. We bereidden het parkje en wandelboulevard voor. In 2021 voeren we zowel het Parkje als de wandelboulevard uit

Verkeersveilig Zeggelaan (minimale variant) (uitvoering)
Voor de voorbereiding van dit project trokken we een externe projectleider aan, die ook de Crullaan en Drimmelenseweg voorbereidt. Naar verwachting rond hij d de voorbereiding begin 2021 af . Ook de inspraak vindt nog plaats. De uitvoering stemmen we af op de werkzaamheden aan de Raadhuisstraat en Molenstraat. Dit in verband met het omleiden van het verkeer.

Aanbrengen brug de Schans Terheijden
In het Voorlopig Ontwerp voor de ontwikkeling van de Kleine Schans besteden we aandacht aan een brug in de dam door de gracht rondom de schans.

Parkeerplaats achter de hofjes, parkeervrij maken dorpsplein
In 2021 realiseren we parkeerplaatsen aan de Hofjesweg in Terheijden. Dit conform de motie van de raad. We passen het bestemmingsplan aan. De huidige bestemming groen zetten we gedeeltelijk om naar verkeersdoeleinden. Door de bestemmingsplanprocedure en bijbehorende onderzoeken waaronder archeologie is de start van de uitvoering en de kosten onzeker.

Realisatie t.o.v. planning

Toelichting exploitatie
1. Klein onderhoud (en halfverhardingen)
2021 was het eerste jaar dat we werkten met een Voorziening Wegen. Hierdoor was het bedrag in de exploitatie lager ten opzichte van de andere jaren, omdat we alleen klein wegenonderhoud uit de exploitatie betaalden. Voor klein onderhoud aan elementenverhardingen sloten we een raamovereenkomst met een aannemer. Deze besteedde het volledige jaarbedrag. Ook besteedden we een raamovereenkomst klein asfaltonderhoud aan. Omdat deze overeenkomst pas halverwege het jaar inging, konden we niet zoveel klein asfaltonderhoud uitvoeren als we wilden.

Toelichting lopende investeringen

1. Drimmelenseweg - Sluizeweg Made
Dit project is voorbereid en aanbesteed in 2021. De uitvoering volgt in de eerste helft van 2022.

2. Aansluiting Zoutendijk / Horenhilsedijk
We onderzochten de mogelijkheden voor de bypass. Door steeds verder uit de pas lopende kosten legden we een heroverweging aan de gemeenteraad in een opinieronde voor. Een meerderheid was voor het verder onderzoeken van een bypass voor alleen landbouwverkeer en verder optimaliseren van de bestaande infrastructuur. Deze opties werkten we verder uit, In 2022 volgt een raadbesluit.

3. Aankoop grond Zoutendijk
De gesprekken over grondaankoop zijn voortgezet. Van de 4 eigenaren staan er 3 positief tegenover verkoop van hun grond.

4. Rode loperroute
De GoeieStoepkes in Lage Zwaluwe, Hooge Zwaluwe, Drimmelen en Wagenberg zijn klaar. In Made en Terheijden is een deel in 2021 uitgevoerd. Het restant volgt in 2022 in afstemming met de aanleg van glasvezel.

5. Wegen: Dahliastraat / Schetsenakkerstraat
Dit werk is volgens planning en binnen het beschikbare budget uitgevoerd.

6. Wegen: rehabilitatie (inclusief Witteweg)
Geplande rehabilitaties waren:
- Boerenhoekstraat / Burgemeester van Campenhoutstraat (zie toelichting bij riolering),
- Prinses Margrietstraat / Julianastraat (zie toelichting bij riolering),
- Dahliastraat / Schetsenakkerstraat (zie punt 5),
- Fietspad Harmoniepolder,
- Fietspad Laakdijk en
- Fietspaden Sluizeweg (zie punt 4 af te sluiten investeringen).
- Witteweg Made

De fietspaden Harmoniepolder (Lage Zwaluwe) en Laakdijk (Terheijden) zijn helemaal voorbereid. We wilden niet in het fietsseizoen de werkzaamheden uitvoeren. We mochten ook niet in oktober tot april werken, omdat beide fietspaden bij of op een waterkering liggen. We pakken deze fietspaden nu in april 2022 aan.
De uitvoering van de Witteweg stelden we uit. Als we de Witteweg in uitvoering namen kwam de verkeerscirculatie van Made in de knel. We gaven daarom voorrang aan de Boerenhoekstraat en de Drimmelenseweg / Sluizeweg.

7. Kwaliteitsverbetering Oude haven Drimmelen: Wandelpromenade / Havenkant
We verbeteren de kwaliteit in de Oude haven in Drimmelen. Hiervoor startten we in oktober 2021 met de werkzaamheden. We verwachten aan het begin van het watersportseizoen 2022 met de uitvoering klaar te zijn.

8. Fietsstraat Parallelweg Wagenberg
In 2020 startten we met de inrichting van de Parallelweg naar een fietsstraat. De werkzaamheden leverden we eind 2020 op. Aan het einde van de onderhoudstermijn (begin 2022) vinden er nog kleine onderhoudswerkzaamheden plaats.

9. Kwaliteitsverbetering Oude haven Drimmelen: Biesboschweg
Eind 2021 startten we met de voorbereiding van het bestek en tekeningen. We verwachten aan het einde van het watersportseizoen 2022 te starten met de uitvoering.

10. Vergroten burgertevredenheid 2021
Voor het eerst hielden we ter vergroting van de burgertevredenheid een burgerschouw. Deze keer in de kern Wagenberg. Diverse kleine zaken daaruit voerden we snel uit, zoals de omgeving bij Plexat / Onder de Toren. Het grootste werk uit de burgerschouw is de Onderdijk. Uitvoering vindt plaats in 2022.

11. Centrumplan Made
De werkzaamheden in de Kerkstraat rond het culturele dorpshart van Made voeren we uit nadat de woningbouwwerkzaamheden zijn afgerond.

12. Verkeersveilig Crullaan in Made (minimale variant)
Het werk aan de Crullaan is grotendeels afgerond. In 2022 volgen nog enkele restpunten.

13. Verkeersveilig Zeggelaan in Terheijden (minimale variant)
Dit project is verder voorbereid. Veel tijd zat in afstemming met de buurt. We kunnen niet alle bezwaren van de buurt wegnemen. We verwachten in 2022 te starten.

14. Verkeersreconstructies 2021
De uitgevoerde kleine verkeersmaatregelen zijn:
- Punaise Dreef Made
- Straatjuwelen Nieuwstraat Lage Zwaluwe
- Parkeeroplossing Wijngaardstraat Made.

Helaas vergden diverse maatregelen (kruispunten Kerkdijk, kruispunt Godfried Schalckenstraat, fietsoversteek Bredaseweg) meer afstemming met bewoners door verschil van inzicht. Hierdoor vond de uitvoering niet meer in 2021 plaats.

15. Haven Terheijden: vervanging beschoeiing
Dit betreft de lage houten beschoeiing aan de zuidoost zijde van de haven. Met het waterschap kwamen we overeen dat dit wordt uitgevoerd tijdens de dijkverzwaring in het gebied. De dijkverzwaring is gepland in 2022 / 2023.

16. Project de Kleine Schans e.o. (Zuiderwaterlinie)
Het plan voor de Kleine Schans wordt bijgesteld op basis van het beschikbaar budget. Het plan voeren we in 2022 uit, nadat het is voorgelegd aan de raad. Om meer bekendheid te geven aan de Kleine Schans werken we samen binnen het project Zuiderwaterlinie.

17. Aanbrengen brug de Schans
In het Voorlopig Ontwerp voor de ontwikkeling van de Kleine Schans besteedden we aandacht aan een brug en een dam door de gracht rondom de schans.

18. Aanleg parkeerterrein Hofjesweg
Dit werk voerden we volgens planning en binnen het beschikbare budget uit.

19. Civiele werken buiten projectgebied Romboutsstraat Made
We richten de openbare ruimte pas in na de bouw van de 21 appartementen op de hoek Romboutsstraat - Van Gilslaan.

20. Winkelstrip Nieuwstraat Lage Zwaluwe
In juni 2021 startte de aannemer met de werkzaamheden en leverde het begin augustus 2021 op. Begin 2022 voeren we nog kleine onderhoudswerkzaamheden uit die tijdens de oplevering van de garantieperiode zijn geconstateerd.

Toelichting af te sluiten investeringen

1. Verbreding Zanddijk
Dit werk is al enkele jaren klaar. Het enige dat nog moest gebeuren, was het aanbrengen van nieuwe bewegwijzering. Dat ronden we nu af.

2. Centrumroute Terheijden
In september 2021 verliep de garantie periode van het civieltechnische werk en de aanleg van het warmtenetwerk. In juni van 2021 herstelde de aannemer het afgekeurde straatwerk van de Hoofdstraat.

3. Kwaliteitsverbetering Oude haven Drimmelen: Dorpstraat
In 2020 realiseerde we de kwaliteitsverbetering in combinatie met de aanleg van het parkeerterrein. Het verplaatsen van de frietkraam schuiven we door naar 2022.

4. Fietspaden Sluizeweg
We voerden groot onderhoud uit aan de fietspaden langs de Sluizeweg, tussen Made en Drimmelen. Het asfalt vervingen we door beton, omdat dit beter bestand is tegen wortelopdruk van de bomen naast het fietspad.

5. TEC Warmtenet Terheijden
We legden in 2020 in combinatie met het civieltechnisch werk een deel van het warmtenetwerk in Terheijden aan. In 2021 gaven we een het warmtenetwerk in beheer bij het TEC. Een formele overdracht met daarbij behorende documenten rondden we af in 2021.

6. Kwaliteitsverbetering Oude haven Drimmelen: Parkeerterrein
In 2020 realiseerden we een grote parkeerplaats in combinatie met een kwaliteitsverbetering van de Dorpstraat. Het verplaatsen van de frietkraam schuiven we door naar 2022. We overschreden het krediet doordat we onverwachts Japanse duizendknoop (€ 45.000) moesten verwijderen. Deze plant is heel moeilijk weg te krijgen.

Toelichting voorzieningen

Groot onderhoud aan wegen (exclusief rehabilitaties) betalen we vanuit de voorziening wegen. Dit groot onderhoud is te splitsen in groot onderhoud dat deel uitmaakt van integrale projecten en sectoraal groot onderhoud.

Voor 2021 stond voor ruim € 300.000 aan groot onderhoud in integrale projecten op de planning, verdeeld over 5 projecten. Van deze projecten waren er 2 in 2021 nog niet in uitvoering waardoor hier ook geen kosten op zijn gemaakt. Daar staat een fors hogere besteding tegenover voor het project Boerenhoekstraat / Burgemeester van Campenhoutstraat. Oorspronkelijk zouden de kosten van dit project over 2 jaren worden verdeeld, maar door vertraging is het zwaartepunt in 2021 komen te liggen. Door de vertraging van de projecten Griendwerkerstraat en omgeving en Nachtegaalstraat / Vinkenlaan komen de totale kosten voor de integrale projecten toch nog positief uit, op afgerond € 282.000.

Het sectorale groot onderhoud heeft niet kunnen plaatsvinden. Belangrijkste reden daarvoor is de late aanbesteding van de raamovereenkomst asfaltonderhoud, waar veel van deze werken onder vallen. Omdat de winterperiode geen optimale periode is voor asfaltonderhoud, stelden we dit uit tot voorjaar 2022. Inmiddels staan al deze werken in de planning of zijn reeds uitgevoerd (zoals Adelstraat).

Wel is flink geïnvesteerd in de kwaliteit van fietspaden en vooral ook van voetpaden. Zo zijn voetpaden in de Antwerpsestraat, Fresiastraat, Patronaatstraat, Iepenlaan, Voorstraat, Middelmeede, Sparrenhof en Biesboschweg herstraat. Vaak was dit nodig door wortelopdruk.

b. Riolering

Beleidskader (begroting 2021)

Op gemeentelijk niveau is eind 2017 het Water en Rioleringsplan Drimmelen 2018-2022, waarin opgenomen het verbreed GRP. (WRP) vastgesteld. Door de integrale benadering van het gehele watersysteem vindt in dit beleidsplan zowel riolering als water haar plaats.

Op regionaal niveau gelden voor de toekomst de uitgangspunten zoals opgenomen in het Bestuursakkoord Water (NBW) Water met vuur (ondertekend op 23 mei 2011).

Binnen de Samenwerking in de waterketen wordt invulling gegeven aan de in het bestuursakkoord gestelde doelen:

Water met vuur

- Doelmatiger waterbeheer
- Doelmatigheidswinst
- Overheveling naar waterveiligheid
- Gematigde stijging lokale lasten
- Waterschappen zelfstandiger, rol provincies beperkter
- Toetsing Waterkeringen wordt teruggebracht naar een cyclus van 12 jaar
- Herziening belastingstelsel waterschappen
- Opschaling afvalwaterketenbeheer
- Dreigende wetgeving als stimulans.

Beleidsuitgangspunten Waterbeleidsplan

Bij het vaststellen van het WRP zijn nieuwe ambities vastgesteld. Deze ambities anticiperen vooral op klimaatverandering. Hieronder geven we de ambities weer:

- Afvalwater is het ambitieniveau gemiddeld (anticiperend)
- Hemelwater hoog (toekomstgericht)
- Grondwater midden (anticiperend)
- Oppervlaktewater midden (anticiperend)
- Bedrijfsvoering hoog (toekomstgericht).

Bij een middenniveau (anticiperend) schatten we de situatie met een voorzichtige afwachtende houding en heeft een horizon van 10 tot 15 jaar. Toekomstgericht (hoog niveau) betekent dat we daadwerkelijk rekening houden met de toekomst. Voor regenwater bijvoorbeeld rekenen we met intensievere buien dan voorheen. De horizon is dan 15 tot 25 jaar.

Financiële vertaling in begroting en jaarrekening

	Exploitatie	Primaire begroting	Wijzigingen 2021	Totaal begroot	Uitgaven 2021	Saldo 2021
1.	Onderhoud vrij verval riolering	197.500	32.000	229.500	188.595	40.905
2.	Onderhoud drukriolering	90.000	17.000	107.000	115.194	-8.194
3.	Onderhoud Individuele Behandeling Afvalwater (IBA's)	45.000	-	45.000	11.603	33.398
	Totaal exploitatie	**332.500**	**49.000**	**381.500**	**315.391**	**66.109**

	Lopende investeringen	Krediet raming	Wijzigingen 2021	Totaal krediet	Uitgaven t/m 2021	Restant krediet	Projectfase	Planning gereed in
1.	Rioolvervanging Prinses Margrietstraat / Julianastraat	763.000	-	763.000	696.000	67.000	5. Realisatie	Q1 2023
2.	Rioolvervanging Burg. van Campenhoutstraat / Boerenhoekstraat	1.884.000	-	1.884.000	506.755	1.377.245	5. Realisatie	Q4 2024
3.	Maatregelen kern Made: voorbereiding Nachtegaalstraat	100.000	-	100.000	58.164	41.836	3. Ontwerp	Q2 2022
	Maatregelen. kern Made uitvoering: vervanging (Nachtegaalstraat)	727.000	-	727.000	163	726.838	3. Ontwerp	Q4 2023
	Maatregelen.kern Made uitvoering: ambitieniveau (Nachtegaalstraat)	120.200	-	120.200	-	120.200	3. Ontwerp	Q4 2023
	Maatregelen kern Made: uitstroomleiding (Kievitstr./Acaciastr.) i.c.m. Nachtegaalstr.	154.560	-	154.560	-	154.560	3. Ontwerp	Q1 2023
4.	Maatregelen kern Lage Zwaluwe: voorbereiding Griendwerkerstraat	100.000	-	100.000	66.644	33.356	3. Ontwerp	Q2 2022
	Maatregelen.kern L.Zw.: uitvoering: vervanging (Griendwerkerstraat)	905.000	-	905.000	-	905.000	3. Ontwerp	Q2 2024
	Maatregelen.kern L.Zw:uitvoering: ambitieniveau (Griendwerkerstraat)	277.500	-	277.500	-	277.500	3. Ontwerp	Q2 2024
5.	Maatregelen. gebied OHD (uitvoering)	270.000	-	270.000	87.666	182.334	5. Realisatie	Q1 2024
	Maatregelen gebied Oude haven Drimmelen	100.000	-	100.000	9.231	90.769	5. Realisatie	Q1 2025
6.	Maatregelen.kern Thd: voorbereiding (Molenstraat)	100.000	-	100.000	-	100.000	4. Voorbereiding	Afh. Werkzm. Waterschap
7.	Maatregelen kern Made: voorbereiding Stationsstraat	100.000	-	100.000	13.455	86.545	4. Voorbereiding	Q1 2023
8.	Rioolvervanging Kerkstraat Made	608.464	-	608.464	113.115	495.349	5. Realisatie	Q1 2025
9.	Ambitieniveau WRP (stelpost)	487.667	-	487.667	-	487.667	2. Definitie	Doorlopend (stelpost)
10.	Vervanging rioolontstopper	95.000	5.000	100.000	74.863	25.137	6. Nazorg-, en overdracht	Q2 2022
11.	Rioolvervanging Kilstraat	1.140.000	120.000	1.260.000	1.253.033	6.967	6. Nazorg-, en overdracht	Q2 2022
	Totaal lopende investeringen	**7.932.391**	**125.000**	**8.057.391**	**2.879.087**	**5.178.304**		

	Af te sluiten investeringen	Krediet raming	Wijzigingen 2021	Totaal krediet	Uitgaven t/m 2021	Restant krediet
1.	Rioolvervanging Vijverstraat	522.000	-12.253	509.747	509.747	0
2.	Rioolvervanging Marktstraat Made	796.500	-5.000	791.500	785.421	6.079
3.	Rioolvervanging Terheijden Midden	1.299.777	26.305	1.326.082	1.326.750	-668
4.	Rioolvervanging Molenplein (centrumplan Made)	308.000	1.130	309.130	309.123	7
	Totaal af te sluiten investeringen	**2.926.277**	**10.182**	**2.936.459**	**2.931.041**	**5.418**

Geplande werkzaamheden (begroting 2021)

Afronden:

- *Kilstraat -Flierstraat Lage Zwaluwe*
  Dit betreft een reguliere vervanging waarbij we het vastgestelde ambitieniveau toepassen. Door de relatief "moeilijke" ligging (zowel in particuliere grond als tracé en grondslag) is het een delicaat project.
- *Burgemeester Van Campenhoutstraat – Boerenhoekstraat*
  Buiten het oplossen van lokale wateroverlast leggen we hier reeds het eerste gedeelte van de hemelwatersnelweg door Made aan. Pas met de aanleg van extra afvoercapaciteit in de Prinsenpolderstraat met daarbij een overstortvoorziening wordt voor dit gebied en het gebied bovenstrooms voldaan aan de ambitie uit het WRP.
- *Prinses Margrietstraat – Julianalaan*
  Voorkoming van wateroverlast in de wijk. Het systeem is ontworpen op basis van bui 09. Dit is conform de ambitie uit het WRP. Hiervoor graven we een waterberging, leggen we lozingsvoorzieningen, vergroten we de riooldiameter, koppelen van de verharding in de openbare ruimte af, maken we een extra overstortvoorziening (bemalen) op het oppervlaktewater en vergroenen we parkeerplaatsen.

In uitvoering nemen:

- *Maatregelen kern Made uitvoering Nachtegaalstraat*
  Dit betreft een reguliere oplossing voor de wateroverlast voor de Nachtegaalstraat.
- *Maatregelen kern Lage Zwaluwe uitvoering Griendwerkerstraat*
  Hier is de riolering kwalitatief slecht. Tevens is er sprake van wateroverlast. Met het project worden beide zaken in een keer aangepakt.
- *Maatregelen gebied Oude haven Drimmelen*
  Zie Integrale projecten.
- *Maatregelen kern Terheijden voorbereiden Molenstraat*
  Zie Integrale projecten.
- *Maatregelen Kerkstraat Made*
  Een deel van de rioolmaatregelen in de Kerkstraat rondden we in 2020 af.

Het restant nemen we mee met de werkzaamheden voor het Hart van Made. We houden ook rekening met werkzaamheden die we in de Stationsstraat (2023) uitvoeren.

Toelichting nieuwe investeringen (begroting 2021)

Maatregelen kern Made uitvoering (Nachtegaalstraat): vervanging 2.4.2 Maatregelen kern Made uitvoering (Nachtegaalstraat): ambitieniveau
We startten de voorbereidingen voor dit project . in 2020 stelden we het functioneel ontwerp op .en/of bepaalden we maatregelen om het wateroverlast daar op te lossen. De berekeningen en principe tekeningen rondden we in 2020 af . Als het waterschap ook akkoord gaat dan startten we in de 2e helft van 2020 starten met de bestekvoorbereiding. Vervolgens kan in 2021 worden gestart met de uitvoering. Voor de voorbereidingen reserveerden we in 2020 een bedrag vanuit de reguliere vervanging van € 100.000. Om de uitvoering te kunnen realiseren dient er in 2021 het resterende bedrag van € 727.000 te worden vrijgegeven. Voor de ambitiemaatregelen in de Nachtegaalstraat is er daarnaast in 2021 een bedrag van € 122.200 uit de ambitiegelden nodig.

Maatregelen kern Lage Zwaluwe: uitvoering (Griendwerkerstraat): vervanging 2.4.3 Maatregelen kern Lage Zwaluwe: uitvoering (Griendwerkerstraat): ambitieniveau
Voor de Griendwerkerstraat volgden we dezelfde voorbereiding als voor de Nachtegaalstraat in Made. Dus we stelden een functioneel ontwerp op, bepaalden maatregelen tegen wateroverlast, rondden de berekeningen af en maakten de principetekeningen. Ook hier hebben we de goedkeuring nodig van het waterschap. Na haar akkoord startten we met de bestekvoorbereiding. . Als het waterschap er ook mee akkoord is dan kunnen we in de 2e helft van 2020 starten met de bestekvoorbereiding. Vervolgens starten we in 2021 met de uitvoering. Voor de voorbereidingen reserveerden we in 2020 een bedrag vanuit de reguliere vervanging van € 100.000. Voor de realisatie moet een bedrag van € 905.000 te worden vrijgegeven. Om de ambitiemaatregelen in de Griendwerkerstraat uit te kunnen voeren is er daarnaast in 2021 een bedrag van € 277.500 uit de ambitiegelden nodig.

Maatregelen gebied Oude haven Drimmelen (uitvoering)
Dit project namen we niet op in het WRP. In eerste instantie planden we dit in 2024. Dit is buiten de looptijd van het WRP. Maar omdat er een kans is om werk met werk (i.v.m. de herinrichting in de Oude Haven) te maken, nemen we de werkzaamheden aan de riolering eerder mee. We repareren enkele stukken riolering, we koppelen gedeeltelijk af, we passen het pompregime aan en we maken een extra overstort op de Amer. Hiervoor is een krediet nodig van € 315.000. Deze is als volgt opgebouwd : Riolering repareren € 200.000, afkoppelen € 50.000, overstort op Amer € 35.000 en aanpassen pomp regime € 30.000.

Maatregelen kern Terheijden: voorbereiding (Molenstraat)
Een gedeelte van de Molenstraat ligt op een waterkering van het Waterschap Brabantse Delta. Eerst moet het waterschap de vervangende waterkering realiseren voordat we de werkzaamheden in Terheijden Noord beginnen . We verschoven de werkzaamheden naar 2022 en zijn inclusief het realisering van de ambitiemaatregelen (€ 150.000).

Realisatie t.o.v. planning

Toelichting exploitatie

1. Onderhoud vrij verval riolering
De uitgevoerde maatregelen vielen qua kosten mee. Zo hadden we weinig calamiteiten in het riool (weinig wortelgroei en minder rioolkolken vervangen). Het restant van het overschot komt door verschuiven van kleine maatregelen rioolonderhoud.

2. Onderhoud drukriolering
In 2021 vervingen we meer onderdelen van gemalen dan begroot. Dit gebeurde veelal preventief.

3. Onderhoud Individuele Behandeling Afvalwater (IBA's)
Het onderhoudscontract is verlopen. Het waterschap wil het beheer en onderhoud overnemen. We onderhielden de IBA's op een minimaal niveau.

Toelichting lopende investeringen

1. Rioolvervanging Prinses Margrietstraat / Julianastraat
De werkzaamheden voor dit project rondden we af. Nu loopt een onderhoudsperiode van 1 jaar. De bewoners zijn blij met de uitgevoerde werkzaamheden. De nieuwe riolering voldoet aan de norm regenbui T=9.

2. Rioolvervanging Burg. van Campenhoutstraat / Boerenhoekstraat
De werkzaamheden zijn in uitvoering. Het project heeft vertraging opgelopen. Dit komt onder andere door onwerkbaar weer en kabels en leidingen van de verschillende nutsbedrijven die niet goed liggen. In de 1e helft van 2022 ronden we de werkzaamheden af. De nieuwe riolering voldoet aan de norm regenbui T=9. Hiervoor maakten we parkeerplaatsen groen en doorlatend.

3. Maatregelen kern Made: voorbereiding Nachtegaalstraat
We bereiden de werkzaamheden het vervangen van de rioolmaatregelen Nachtegaalstraat en de uitstroomleiding aan de Kievitstraat en Acaciastraat in een keer voor, omdat deze veel met elkaar te maken hebben.
Begin 2e kwartaal 2022 starten de nutsbedrijven met de noodzakelijke verleggingen van hun kabels en leidingen. Dit is later dan gepland. De oorzaak is de opgelopen wachttijden bij de nutsbedrijven door de Energietransitie.
Aansluitend aan de werkzaamheden van de nutsbedrijven starten wij met de verbetermaatregelen aan ons rioolstelsel. We leggen een gescheiden stelsel aan dat aan de norm regenbui T=9 voldoet. Ook maken we de parkeerplaatsen groen.
Tijdens de voorbereidingen bleek ook dat inwoners ideeën hadden over inrichting en onderhoud van hun wijk. De extra tijd die nutsbedrijven nodig hebben, gebruikten we om met inwoners en bewonersgroep BVOD (Buurtverbeteringsorganisatie Drimmelen) in gesprek te gaan.

4. Maatregelen kern Lage Zwaluwe: voorbereiding Griendwerkerstraat
Maatregelen.kern L.Zw.: uitvoering: vervanging (Griendwerkerstraat)
Maatregelen.kern L.Zw: uitvoering: ambitieniveau (Griendwerkerstraat)
De woningcorporatie gaat woningen in de Griendwerkerstraat renoveren en verduurzamen. Hier kwamen we tijdens de voorbereidingen achter. Dat betekent dat we het werk in 2 delen splitsen. Voordat de woningenrenovatie start, vervangen we het riool en na de renovatie pakken we de bestrating aan. Verder

hebben nutsbedrijven problemen om werkzaamheden vlot uit te voeren. Dit heeft te maken met extra werk door de Energietransitie. Hierdoor pasten we de planning aan. Zodra de nutsbedrijven klaar zijn, starten we met de werkzaamheden. Het gaat om aanleggen van een gescheiden stelsel die aan de norm regenbui T=9 voldoet. Naast rioolmaatregelen verminderen we ook het verhard oppervlak, zodat er minder water afgevoerd wordt en het groen bijdraagt aan het verminderen van hittestress in deze versteende wijk.

5. Maatregelen gebied Oude haven Drimmelen
(uitvoering)
We startten in oktober 2021 met het verbeteren van de kwaliteit van de riolering in de Oude haven in Drimmelen. In de oude haven koppelen we daken en straten af. Sommige delen repareren we. Andere delen vervangen we. Voordat we een overstort naar de Amer maken, wachten we de resultaten van het afkoppelen af. Ervaren we geen wateroverlast weg, dan leggen we geen nieuwe overstort aan. We verwachten aan het begin het watersportseizoen 2022 met de uitvoering klaar te zijn.

6. Maatregelen kern Thd: voorbereiding (Molenstraat)
Het vervangen van de riolering in de Molenstraat is afhankelijk van de aanpassing van de waterkering langs de Mark. Het Waterschap Brabantse Delta is de opdrachtgever en bevoegd gezag voor de kering op de Molenstraat. Zij verwachten begin 2023 te starten met de aanpassing van de kering. De werkzaamheden aan de Molenstraat starten we nadat de huidige waterkering is afgewaardeerd.

7. Maatregelen kern Made: voorbereiding Stationsstraat
We maakten een functioneel ontwerp voor de riolering. Het nieuwe (regenwater)riool maakt onderdeel uit van de route om het water snel af te voeren naar de randen van de kern. Dit is nodig om ons stelsel aan de norm van regenbui T=9 te laten voldoen.

8. Rioolvervanging Kerkstraat Made
Een deel van de riolering in de Kerkstraat vervingen we met de aanleg van het Molenplein. De nieuwe riolering voldoet aan de norm regenbui T=9. Het overige deel vervangen we in combinatie met het cultureel dorpshart Made. We voeren de werkzaamheden uit nadat de woningbouw werkzaamheden zijn afgerond.

9. Ambitieniveau WRP (stelpost)
Dit krediet zetten we in voor koppelkansen bij civiele projecten om het rioolsysteem aan te laten sluiten bij het uitgangspunt T=9.

10. Vervanging rioolontstopper
Het voertuig voor de rioolontstopper is geleverd. We houden het krediet nog aan om kleine verbeteringen te betalen.

11. Rioolvervanging Kilstraat
Dit project zit in de onderhouds-/nazorgfase. In deze periode zal er nog wat herstelwerk worden uitgevoerd. Ook worden nog enkele schademeldingen afgewerkt. De nieuwe riolering voldoet in deze straten aan de norm regenbui T=9.

Toelichting af te sluiten investeringen

1. Rioolvervanging Vijverstraat
De onderhoudsperiode van de aannemer voor dit project is voorbij. We sluiten het project af.

2. Rioolvervanging Marktstraat Made
De riolering in de Marktstraat legden we aan. Dit gebeurde samen met de rioolvervanging van het Molenplein (centrumplan Made). De garantieperiode liep in 2021 af.

3. Rioolvervanging Terheijden Midden
We vervingen in 2020 de riolering in de Hoofdstraat, Markstraat, Raadhuisstraat en in een klein deel van de Molenstraat. We combineerden dit werk met de herinrichting van de doorgaande route en de aanleg van het warmtenet van TEC. De nieuwe riolering voldoet aan de norm regenbui T=9. De rioleringswerkzaamheden zijn klaar. De onderhoudstermijn liep in september 2021 af.

4. Rioolvervanging Molenplein (centrumplan Made)
We vervingen de riolering onder het Molenplein en realiseerden er ook een infiltratiekelder. De nieuwe riolering voldoet aan de norm regenbui T=9. De werkzaamheden realiseerden we in combinatie met de herinrichting van het centrumplan Made. De garantieperiode liep in 2021 af.

c. Water

Beleidskader (begroting 2021)

Op gemeentelijk niveau is eind 2017 het Water en Rioleringsplan Drimmelen 2018-2022, waarin opgenomen het verbreed GRP. (WRP) vastgesteld. Door de integrale benadering van het gehele watersysteem vindt in dit beleidsplan zowel riolering als water haar plaats.

Beleidsuitgangspunten Waterbeleidsplan
We stelden we nieuwe ambities vast. Deze ambities anticiperen vooral op klimaatverandering. Hieronder geven we de ambities weer:

- Afvalwater is het ambitieniveau gemiddeld (anticiperend)
- Hemelwater hoog (toekomstgericht)
- Grondwater midden (anticiperend)
- Oppervlaktewater midden (anticiperend)
- Bedrijfsvoering hoog (toekomstgericht).

Bij een middenniveau (anticiperend) schatten we de situatie met een voorzichtige afwachtende houding en heeft een horizon van 10 tot 15 jaar. Toekomstgericht (hoog niveau) betekent dat we daadwerkelijk rekening houden met de toekomst. Voor regenwater bijvoorbeeld rekenen we met intensievere buien dan voorheen. De horizon is dan 15 tot 25 jaar.

Op regionaal niveau geldt “Keur waterschap Brabantse Delta 2015”. Hierin is vermeldt wat wel of niet mag en wat de verplichtingen zijn.

Financiële vertaling in begroting en jaarrekening

	Exploitatie	Primaire begroting	Wijzigingen 2021	Totaal begroot	Uitgaven 2021	Saldo 2021
1.	Onderhoud watergangen	65.500	-30.000	35.500	13.108	22.392
2.	Onderhoud stedelijk water	17.000	23.500	40.500	104.186	-63.686
3.	Baggeren havens	-	-	-	-	-
	Totaal exploitatie	**82.500**	**-6.500**	**76.000**	**117.294**	**-41.294**

	Lopende investeringen	Krediet raming	Wijzigingen 2021	Totaal krediet	Uitgaven t/m 2021	Restant krediet	Projectfase	Planning gereed in
1.	Baggeren stedelijk water	331.000	-	331.000	83.140	247.860	4. Voorbereiding	Afh. Besluit college
	Totaal lopende investeringen	**331.000**	**-**	**331.000**	**83.140**	**247.860**		

Geplande werkzaamheden (begroting 2021)

Jaarlijks onderhoud watergangen en stedelijk water. Samen met andere gemeenten en het waterschap stelden we in 2020 een nieuw bestek op. In dit bestek passen we een maaibeheer toe dat de biodiversiteit verbetert.

Realisatie t.o.v. planning

Toelichting exploitatie1. Onderhoud watergangen

In 2021 maaiden we alle bermen en watergangen in het buitengebied. Het waterschap besteedde in samenwerking met gemeenten binnen de regio aan. Bij de aanbesteding is een generieke vorm gekozen. Daardoor sluiten boekingen niet aan op de Drimmelense exploitatie. Er is bij aanbesteden geen onderscheid gemaakt tussen stedelijk water, watergangen, bermen, stort en verwerken en overstortsloten.
Het gedeelte voor Drimmelen kostte ongeveer € 186.000. Dit is verdeeld over water- en groenposten. Voor thema Water kwamen de totale kosten op ongeveer € 143.000 en voor het thema Groen en speelvoorzieningen op € 42.000. Op Water gaf dit een overschrijding van € 41.000 en op Groen werd € 35.000 minder besteed. Per saldo werd de aanbesteding met € 7.400 overschreden.

2. Onderhoud stedelijk water
Zie toelichting bij 1. Onderhoud watergangen.

Toelichting lopende investeringen

1. Baggeren stedelijk water
Door onvoldoende budget is het 10-jaarse baggerbestek niet gegund. We splitsten dit bestek op. In 2021 bereidden we de meest noodzakelijke baggerwerkzaamheden voor. Dit deel voeren we na het broedseizoen in 2022 uit. Dit sluit ook het beste aan bij onze wil om natuur te beschermen, ecologische protocollen en de Natuurwet. Door te splitsen krijgen we inzicht in de te verwachten kosten. Het college neemt nog een besluit over de structurele aanpak van het baggeren.

d. Groen

Beleidskader (begroting 2021)

Het beleidskader met betrekking tot Openbaar groen ligt vast in het integraal groenbeleidsplan 2017 – 2026 'Groen leeft en verbindt'. Het groenbeleidsplan is een integrale nota voor alle groenplannen. Hierin heeft zowel biodiversiteit als duurzaamheid een belangrijke plek.

Groenbeleid

Het groenbeleid is gericht op duurzaam kwaliteitsgroen. Dit groen beheren we op een ecologische basis, waarbij we geen gebruik maken van chemische onkruidbestrijdingsmiddelen. We beperken het onderhoud door zoveel mogelijk bodem bedekkende beplanting aan te brengen. Bij plantsoenen die daarvoor geschikt zijn, accepteren we een bepaalde mate van kruidengroei.

Het groen binnen de bebouwde kom van de gemeente Drimmelen bestaat voor ongeveer 40% van het oppervlakte uit bosplantsoen, grove heesters, heesters & botanische rozen, bodembedekkers, hagen, vaste planten en landschappelijke beplanting. De andere 60% bestaat uit gazon, berm en kruidenrijk gras. De totale hoeveelheid groen binnen en buiten de bebouwde kom bedraagt per inwoner 86 m2. In het openbaar gebied staan circa 18.000 bomen. In het stedelijk gebied staan circa 11.200 bomen. In het buitengebied staan circa 6.800 bomen. Het totaal aantal gemeentelijke bomen in Drimmelen komt overeen met 0,7 boom per inwoner. De bomen in het bosplantsoen zijn in deze berekening niet meegenomen.

Groenbeheer

Een effectbestek is een nieuw onderhoudscontract wat niet alléén meer gericht is op beeldkwaliteit of frequentie maar juist op het effect van de onderhoudswerkzaamheden op de burgertevredenheid. Middels dit effectbestek onderhouden we integraal plantsoenen, grasvelden en onkruidbestrijding verhardingen. Om de burgertevredenheid te meten, enquêteren we jaarlijks. We houden de voortgang en kwaliteit een periode separaat in de gaten. Regulier vinden overleggen plaats waarbij we de vorderingen, kwaliteit van het werk en de communicatie bespreken. Zo nodig schalen we op naar management- of directieniveau.

Voor het beheer van het openbaar groen gebruiken we de CROW Kwaliteitscatalogus openbare ruimte. Het groen onderhouden we overwegend op minimaal kwaliteitsniveau B. Voor de beheergroep "grove heesters" geldt kwaliteitsniveau C. Op basis van het nieuwe groenbeleidsplan wordt de beeldkwaliteit van het groen in centrumgebieden, entree dorpen, recreatieve hot spots en herkenningspunten verhoogd naar beeldkwaliteit A.

Bomenbeleid

Met het opstellen van de bovengenoemde integrale en overkoepelende beleidsnota groen besloten we te werken met een waardevolle bomenkaart.

Bermenbeleid

Het ecologisch bermbeheer is een groeiproces waarbij we streven naar beplanting die van nature in een berm voorkomt. Met name de grotere gebieden en brede bermen zijn hierbij het meest kansrijk.

Eikenprocessierups

Met het beheersplan eikenprocessierups (Plan van aanpak 2020 tot en met 2023)

bereiken we dat we als gemeente en als eigenaar/beheerder van bomen of terreinen op de korte en lange termijn voldoende doen om de eikenprocessierups te bestrijden.

Maatregelen op de lange termijn zijn:

- Passieve omvorming van zomereiken (Quercus robur). Dit betekent geen inboet van zomereiken die na aanplant zijn gestorven of door storm zijn geveld. Hiervoor gebruiken we een andere boomsoort.
- Het stimuleren van natuurlijke vijanden door o.a. het ontwikkelen van bloemrijke bermen en uitbreiding van de nestkasten.

Onkruidbestrijding verharding
Het onkruid op de verharding onderhouden we op minimaal kwaliteitsniveau B.

Ecologische Verbindingszones
Het integrale groenbeleidsplan ambieert om de EVZ Mark-Zwaluwse Haven verder te ontwikkelen. Het waterschap vroeg de gemeente hieraan mee te werken. De incidentele aankoop- en inrichtingskosten van het gemeentelijk deel van een aaneengesloten EVZ zonder restopgave zijn tijdelijk 75% subsidiabel (was eerst 50%). De kosten voor het onderhoud zijn structureel. Zowel aanleg, inrichting en beheer komen ten laste van de Reserve Groenaanleg.

Financiële vertaling in begroting en jaarrekening

	Exploitatie	Primaire begroting	Wijzigingen 2021	Totaal begroot	Uitgaven 2021	Saldo 2021
1.	Onderhoud openbaar groen (inclusief inboet e.d.):					
	a. bomen	202.148	75.000	277.148	289.370	-12.222
	b. cultuurbeplanting	632.845	-	632.845	633.390	-545
	c. grasvegetaties	152.938	-	152.938	153.254	-316
	d. overige (natuurterreinen, recr. plaatsen, landsch. beplanting, bosplantsoen)	33.988	-15.000	18.988	20.808	-1.820
	Totaal Onderhoud openbaar groen	*1.021.919*	*60.000*	*1.081.919*	*1.096.822*	*-14.903*
2.	Onderhoud bermen (incl. egalisatie, verhoging biodiversiteit)	209.384	-134.764	74.620	64.356	10.264
3.	Onderhoud ecologische verbindingszones	35.855	-	35.855	17.827	18.028
	Totaal exploitatie	**1.267.158**	**-74.764**	**1.192.394**	**1.179.005**	**13.389**

	Lopende investeringen	Krediet raming	Wijzigingen 2021	Totaal krediet	Uitgaven t/m 2021	Restant krediet	Projectfase	Planning gereed in
1.	Aanplant nieuw bos	100.000	-	100.000	56.423	43.577	5. Realisatie	Q4 2022
2.	Kwaliteitsverbetering Oude haven Drimmelen: Parkje	150.000	-	150.000	128.880	21.120	6. Nazorg-, en overdracht	Q2 2022
3.	Renovatie openbaar groen 2021	145.000	-	145.000	122.859	22.141	5. Realisatie	Q4 2022
	Totaal lopende investeringen	**395.000**	**-**	**395.000**	**308.161**	**86.839**		

	Af te sluiten investeringen	Krediet raming	Wijzigingen 2021	Totaal krediet	Uitgaven t/m 2021	Restant krediet
1.	Renovatie openbaar groen 2020	315.850	-	315.850	315.850	-
	Totaal af te sluiten investeringen	**315.850**	**-**	**315.850**	**315.850**	**-**

Geplande werkzaamheden (begroting 2021)

In 2018 startten we met het nieuwe effectbestek. MidZuid voert de werkzaamheden uit. Op die manier is de opdracht van de Raad om de inzet van 41.000 uur mensen met afstand tot de arbeidsmarkt te waarborgen het beste ingevuld.

- Plantsoenvakken die niet meer voldoen, vormen we om. Deze renovaties voeren we voornamelijk integraal, met riolering en wegen, uit (zie ook bij paragraaf 1.1).
- In 2021 werken we voor het eerst met de waardevolle Bomenkaart.
- Vanaf 2019 is de totale overstap naar 'maaien en ruimen' gegarandeerd. Op basis van een nieuw regionaal onderhoudsbestek verfijnen we het ecologisch bermbeheer verder. Alle bermen van de gemeente beheren we ecologisch.

- De bestrijding van de processierups in 2020 wordt geëvalueerd. Op basis hiervan bepalen we de maatregelen voor de bestrijding van de eikenprocessierups op de korte termijn.
- De EVZ Mark Zwaluwse Haven is verder in voorbereiding. Het waterschap gaat over hetzelfde tracé eveneens een "natte" EVZ aanleggen. Het waterschap is leidend in planning en uitvoering.

Toelichting nieuwe investeringen (begroting 2021)

1. Renovatie openbaar groen 2021
In 2021 lift het groen mee met integrale projecten in de openbare ruimte.

Realisatie t.o.v. planning

Toelichting op de exploitatie

1. Onderhoud openbaar groen (inclusief inboet e.d.)
We onderhielden volgens het groenbeleidsplan Groen leeft en verbindtop basis van een effectbestek. Door te werken met een effectbestek zien we een positieve vooruitgang in de burgerbetrokkenheid. Dit resulteert niet in een hogere tevredenheid over het onderhoud van het openbaar groen. Het blijft volgens inwoners ook een belangrijk aandachtspunt. Vanuit de betrokkenheid van burgers stelde MidZuid in het najaar van 2021 17 verbetervoorstellen voor. 13 voerden we in 2021 uit. De rest volgt in 2022. Dit is een aanzienlijke toename ten opzichte van vorig jaar (11 locaties). De inzet blijft er op gericht om een score te halen van 65% (rapportcijfer 6,5).
In 2021 voerden we op een aantal locaties groot onderhoud bomen uit. Deze waren niet begroot.

2. Onderhoud bermen (incl. egalisatie, verhoging biodiversiteit)
Op basis van een nieuw regionaal onderhoudsbestek met Brabantse Delta verfijnden we de aanpak van het ecologisch bermbeheer. We maaiden de bermen en watergangen afwisselend (delen wel en delen niet).
Om de biodiversiteit verder te verhogen, brachten we in Made (Brandestraat, Steelhovensedijk, Wagenstraat/Wildestraat) en Lage Zwaluwe (Oudeweg) door bloembollen een aantal bijenlinten aan. Daarnaast maakten we een ontwerp voor het opwaarderen van de entree Zeggelaan in Terheijden. We brengen bloemrijke beplanting aan. Uitvoering vindt plaats in eerste kwartaal 2022. Omdat we met een nieuw bestek en werkmethoden werkten, hielden we een kleine reserve achter om eventuele omissies op te vangen. De kosten voor aanvullende werkzaamheden vielen mee.

3. Onderhoud ecologische verbindingszones
In 2021 onderhielden we samen met Waterschap Brabantse Delta (directievoering) de bestaande Ecologische verbindingszones in de gemeente zoals Gat van den Ham en Spoorzone. Omdat we de EVZ nog niet volledig aanlegden, zijn de onderhoudskosten lager.

Toelichting lopende investeringen

1. Aanplant nieuw bos
Zie toelichting maatregelen.

2. Kwaliteitsverbetering Oude haven Drimmelen: Parkje
We maakten een technisch ontwerp met bijbehorende tekeningen. Hierin verwerkten we opmerkingen van bewoners en algemene verbeteringen van kwaliteit van het parkje. We besteedden het werk begin 2021 aan en startten met de uitvoering na 1 april 2021. De aannemer leverde eind 2021 het werk geheel op.

3. Renovatie openbaar groen 2021
We brachten beplanting aan in de Lignestraat. We leverden een bijdrage aan de renovatie van het groen in de integrale projecten Boerenhoekstraat / Burgemeester van Campenhoutstraat en Prinses Margrietstraat / Julianastraat. Verder hadden we aandacht voor het eerder aangelegde groen in de Kastanjelaan / Iepenlaan. Verder hebben we in de hele gemeente beplantingen vervangen en/of omgevormd zoals in de Dahliastraat en Hofjesweg. Ook voerden we verbetervoorstellen uit.

Toelichting af te sluiten investeringen
1. Renovatie openbaar groen 2020
In 2021 verliep een aantal onderhoudstermijnen. Hierdoor sluiten we de volgende projecten af:
- De Dorpsstraat in Wagenberg
- Verbeteren ondergrond voor de bomen in de Markstraat in Made
- Snoeien populieren langs het fietspad in de buurt van Steenplaats in Hooge Zwaluwe
- Nieuwe beplanting in de Kastanje en Iepenlaan
- Groen parkeerplaats van De Randoet in Made.

e. Gebouwen

Beleidskader (begroting 2021)
De werkzaamheden voeren we uit volgens het door de gemeenteraad in 2019 vastgestelde beleidskader, vastgelegd in het Gebouwen Beheer Systeem (GBS-systeem).

Geplande werkzaamheden (begroting 2021)
- Renoveren technische ruimte Amerhal € 60.000
- Herstellen voegwerk dorpshuis Zonzeel € 3.000
- Vervangen verlichting en wijzers uurwerk Hooge Zwaluwe € 24.000
- Vervangen onderdelen luidsysteem uurwerk Made € 8.000
- Vervangen pompinstallatie brandweer Made € 7.000
- Vervangen ventilatie-unit gemeentewerf Made € 35.000
- Vervangen overheaddeuren werf Terheijden (2 st) € 18.000
- Vervangen heathers garage werf Terheijden € 3.000
- Vervangen overheaddeuren brandweerkazerne Terheijden (2 st) € 12.400
- Vervangen heathers brandweerkazerne Terheijden € 3.000
- Vervangen diverse onderdelen bouwkundig gemeentehuis € 150.0000
- Overig groot onderhoud bestaat uit bedragen onder € 3.000.

Financiële vertaling in begroting en jaarrekening

	Exploitatie	Primaire begroting	Wijzigingen 2021	Totaal begroot	Uitgaven 2021	Saldo 2021
1.	Klein onderhoud	283.488	625	284.113	223.908	60.205
	Totaal exploitatie	**283.488**	**625**	**284.113**	**223.908**	**60.205**

	Voorzieningen	Stand 01.01.2021	Vermeerdering 2021	Totaal begroot	Vermindering 2021	Saldo voorz. 31.12.2021
1.	Voorziening onderhoud gebouwen	1.417.824	462.069	1.879.893	271.084	1.608.809
	Totaal voorzieningen	**1.417.824**	**462.069**	**1.879.893**	**271.084**	**1.608.809**

	Lopende investeringen	Krediet raming	Wijzigingen 2021	Totaal krediet	Uitgaven t/m 2021	Restant krediet	Projectfase	Planning gereed in
1.	Aanpassing entree De Cour Terheijden	103.000	20.272	123.272	117.261	6.011	5. Realisatie	Q2 2022
2.	Verduurzaming gemeentehuis	640.000	85.000	725.000	706.861	18.139	5. Realisatie	Q2 2022
3.	Renovatie zwembaden	3.447.219	-	3.447.219	3.626.058	-178.839	6. Nazorg-, en overdracht	Afh. van juridische procedure
4.	Voorbereidingskrediet Stuifhoek	140.000	-	140.000	37.021	102.979	2. Definitie	Q2 2022
	Totaal lopende investeringen	**4.330.219**	**105.272**	**4.435.491**	**4.487.201**	**-51.710**		

Realisatie t.o.v. planning

Toelichting exploitatie

1. Klein onderhoud

Huisvesting Brandweer
We voerden geen werkzaamheden uit en schreven hier geen uren op.

Huisvesting Primair onderwijs
We voerden geen werkzaamheden uit en schreven hier geen uren op.

Zwembaden
Onderhoud aan zwembaden werd uitgevoerd door derden. Zodat we de zwembaden konden open stellen. .

Sporthal Driedorp
We pasten de installatie van de sporthal aan. Dit viel nog in de garantie. Hierdoor boekten we een positief resultaat op het klein onderhoud.

Sociaal cultureel Centrum De Mayboom
We voerden alleen noodzakelijk klein onderhoud uit. Want dit pand is onderdeel van het plan Centrum Made.

Gemeenschapshuis Plexat Wagenberg
Door het minimale minimaal gebruik door corona vond weinig klein onderhoud plaats.

De Wiekslag (Windhoek Terheijden)
Werkzaamheden die gepland stonden voor 2021 schoven we door naar 2022.

Toelichting lopende investeringen

1. Aanpassing entree De Cour Terheijden
Er is een meningsverschil over de oplevering van het voorterrein van het Kruisgebouw. Het is mogelijk dat de gemeente hiervoor in 2022 aanvullende kosten moet maken. Hier verwachten we begin 2022 duidelijkheid over.

2. Verduurzaming gemeentehuis
Op dit moment zijn er plannen om het gemeentehuis opnieuw in te richten. Om de verduurzaming van het gemeentehuis af te ronden voeren we nog 2 werkzaamheden uit. Het vervangen van het dubbelglas in triple glas en het aanbrengen van zonwering bij de afdeling MA/D&O.
Door een wijziging op de afdeling MA/D&O stelden we het aanbrengen van de zonwering op de afdeling uit. Doordat de ruimtes kleiner worden lijkt het makkelijker de juiste temperatuur in te stellen. Voor het vervangen van dubbelglas in triple glas besloten we om hiervoor zonwerende folie aan te brengen. Hiermee wordt hetzelfde resultaat bereikt maar hoeft niet de hele constructie van de kozijnen aangepast te worden.

3. Renovatie zwembaden
We renoveerden in 2021 het zwembad en overschreden het krediet met € 179.000. Dit komt door (extra) uitgevoerde werkzaamheden door derden in opdracht van de gemeente voor onderdelen waarvoor de hoofdaannemer in gebreke bleef. We wilden beide zwembaden in gebruik nemen voor start van het zwemseizoen.
December 2021 sprak de rechtbank een vonnis uit. We proberen de gemaakte kosten (€ 74.000) te verrekenen met de hoofdaannemer. Ook onderaannemers dienden claims in voor vertragingsschade tot een bedrag van € 82.500.
Er bestaat een reëel risico dat het onderhandelingsresultaat niet de gewenste uitkomst heeft en we nog meerwerk hebben. Afhankelijk van de uitvoering van nog openstaande werkzaamheden kan het krediet nog verder worden overschreden. Dit bedrag kan oplopen tot ongeveer € 100.000. We gaan ervan uit dat de hoofdaannemer wel zijn garantie-afspraken nakomt. Eventuele kosten voor juridische en technische advisering namen we hierin niet mee.

4. Voorbereidingskrediet Stuifhoek
De definitiefase is bijna afgerond. Daarna starten we de ontwerpfase van de aanbesteding van de architect. Hiervoor gebruiken we ook het voorbereidingskrediet, inclusief advisering in dit traject.

Toelichting voorzieningen

Voorziening gebouwenbeheer
Half maart 2020 keurde de gemeenteraad de voorziening van gebouwenbeheer goed. De verantwoording van klein onderhoud leest u in de Toelichting exploitatie.

Toelichting besteding voorziening gebouwenbeheer 2021
Er is op dit moment een behoorlijk verschil tussen geplande en uitgevoerde werkzaamheden. Hiervoor zijn 3 oorzaken.

Oorzaak 1:
Door corona maakten we een start met het opnieuw inrichten van het gemeentehuis. Hierdoor voerden we het vervangen van vloerbedekking, kozijnen en deuren in verschillende ruimtes niet uit.

Oorzaak 2:
In 2021 vonden overleggen plaats tussen verschillende partijen om een ambulance te huisvesten op de milieustraat/brandweerkazerne Terheijden. Hiervoor zou het gebouw uitgebreid worden. Dit ging op het laatste moment niet door. In deze uitbreiding waren 2 nieuwe overheaddeuren gepland. Er is toen gekozen om alle andere overheaddeuren ook dan te vervangen zodat het onderhoud aan deze deuren gelijk loopt.

Oorzaak 3:
In overleg met de beheerders van de gemeentewerf verplaatsten we een boiler die niet meer werd gebruikt. Hierdoor ontstond een positief resultaat in 2021.

Bij de Amerhal ontstond een overschrijding doordat we ervoor kozen om ook de warmwater installatie te vervangen. Die overschrijding liepen we in door renovatie van de W-installatie in het gemeentehuis en bijbehorende bouwkundige aanpassingen.

D. Financiering

Inleiding Financiering

Treasury is het vakgebied dat zich bezighoudt met het besturen en beheersen, het verantwoorden over en het toezicht houden op de financiële geldstromen, de financiële posities en de hieraan verbonden risico`s. Iedere gemeente is volgens de wet Financiering Decentrale Overheden (FIDO) verplicht een treasurystatuut vast te stellen. De wet FIDO biedt duidelijke kaders voor het beheersen van risico's en openheid. Risicobeheersing richt zich daarbij vooral op rente- en kredietrisico's. In de Regeling uitzettingen en derivaten decentrale overheden (Ruddo) ligt verdere regelgeving vast.

De gemeente Drimmelen stelde het geactualiseerde treasurystatuut vast in 2017. De randvoorwaarden voor het uitvoeren van de Treasury-/financieringsfunctie staan daarin. De beleidsuitvoering voor risicobeheer en de financieringspositie in 2021 verantwoorden we in deze financieringsparagraaf.

A. Risicobeheer

Voor het risicobeheer analyseren we de risicoaspecten die verbonden zijn aan de uitvoering van de treasuryfunctie binnen de gemeente Drimmelen. In grote lijnen verdelen we de relevante risico's in *renterisico's, kredietrisico's, koersrisico's en valutarisico's.*

Hieronder geven we een toelichting op het renterisico (A 1) en het kredietrisico (A 2). De andere genoemde risico's zijn niet op onze gemeente van toepassing.

A 1. Renterisico's

Renterisico's onderscheiden we in het renterisico van de vlottende schuld (kortlopende leningen) en het renterisico van de vaste schuld (langlopende geldleningen).

A 1.1. Renterisico vlottende schuld (kortlopende leningen)

Het maximum van de vlottende schuld ligt vast op 8,5% van het totaal aan begrote lasten vóór bestemming zonder stortingen in reserves. Dit is de kasgeldlimiet. Als we deze limiet twee kwartalen achter elkaar overschrijden, zetten we de financiering om in een langlopende lening. De wet Fido schrijft voor dat bij het derde achtereenvolgende kwartaal overschrijding van de kasgeldlimiet de toezichthouder op de hoogte wordt gesteld.

De kasgeldlimiet stellen we jaarlijks vast volgens de ministeriële regeling die bij de wet FIDO hoort. Het begrote totaal aan lasten vóór bestemming is voor 2021 € 57,0 miljoen (zie tabel).

Met deze gegevens stelden we de volgende berekening op:

Tabel Par.D-1

Toets kasgeldlimiet				
1.Toegestane kasgeldlimiet				
Begrotingstotaal primair m.u.v. mutaties in reserves (= grondslag)	€ 56.966.751			
in procenten van de grondslag	8,50%			
in een bedrag	€ 4.842.174			
	Bedragen in euro's, gemiddeld per kwartaal			
2. Omvang vlottende korte schuld	**kwartaal 1**	**kwartaal 2**	**kwartaal 3**	**kwartaal 4**
Opgenomen gelden korter dan 1 jaar	9.300.000	11.433.333	4.833.333	4.500.000
Schuld in rekening-courant	-	-	-	-
Gestorte gelden door derden korter dan 1 jaar	-	-	-	-
Overige geldleningen, niet zijnde vaste schuld	-	-	-	-
3. Vlottende middelen				
Contanten in kas	4.000	1.690	2.801	3.768
Tegoeden in rekening courant	887.833	2.450.524	5.356.514	7.249.779
Overige uitstaande gelden korter dan 1 jaar				
4. Toets kasgeldlimiet				
Totaal netto vlottende schuld (2) - (3)	8.408.167	8.981.119	525.982-	2.753.547-
Toegestane kasgeldlimiet (1)	4.842.174	4.842.174	4.842.174	4.842.174
Ruimte (+) c.q. overschrijding (-) (1) - (4)	**3.565.993-**	**4.138.945-**	**5.368.156**	**7.595.721**

In 2021 is de kasgeldlimiet optimaal benut vanuit de gedachte dat rente van kortlopend geld, zoals bijvoorbeeld kasgeld, vrijwel altijd lager is dan van langlopende leningen. Door de negatieve rente van de kasgeldleningen in 2021 was er geen rentelast maar een renteopbrengst van ruim € 35.000.
De 1e 2 kwartalen van 2021 is de kasgeldlimiet overschreden. In juli is vervolgens een nieuwe langlopende lening afgesloten. We voldoen daarmee aan de wet Fido.

Per 31-12-2021 was er een lopende kasgeldlening van € 3,8 miljoen.

1.2 Renterisico vaste schuld (langlopende leningen): rente risiconorm

Vaste geldleningen zijn meestal voor een periode van 20 tot 40 jaar. De rente heeft vaak een rentevaste periode van 10 jaar. Dit betekent dat de rentekosten na deze rentevaste periode flink kunnen stijgen door hogere rentepercentages. Dit is een renterisico dat we niet kunnen uitsluiten. Het is mogelijk dat de rentevaste perioden van meer geldleningen samen in één boekjaar aflopen. Als dat gebeurt neemt het risico op een ongelijke toename van de rentekosten in dat jaar en de jaren die erna komen toe. Daarom bepaalt de Wet Fido een rente risiconorm van 20% van het begrotingstotaal aan lasten vóór bestemming. De vaste schuld is hierbij omschreven als de opgenomen leningen met een rentevaste periode van één jaar of langer.

De berekening van de rente risiconorm voor 2021:

Tabel Par.D-2

Toets renterisiconorm				
Omschrijving	**2021**	**2022**	**2023**	**2024**
Basisgegevens renterisiconorm				
1. Renteherziening op vaste schuld	5.000.000			
2. Aflossingen	325.000	775.000	775.000	775.000
Renterisico (1+2)	5.325.000	775.000	775.000	775.000
3. Begrotingstotaal	56.966.751	64.259.731	58.218.815	57.199.763
4. Het bij ministeriële regeling vastgestelde percentage	20	20	20	20
Renterisiconorm	11.393.350	12.851.946	11.643.763	11.439.953
Toets renterisiconorm				
5. Ruimte (+) c.q. overschrijding (-)	**6.068.350**	**12.076.946**	**10.868.763**	**10.664.953**

De tabel laat zien dat we in 2021 hebben voldaan aan de renterisiconorm. De gemeentelijke schuldportefeuille heeft een gemiddeld lange looptijd en is beperkt van omvang. Daardoor zijn de jaarlijkse aflossingsbedragen relatief laag en overschrijden we niet de renterisiconorm. De schuldportefeuille heeft genoeg spreiding om het renterisico te beperken.

In 2021 was er geen sprake van een renteherzieningen op vaste geldleningen. Wel was er sprake van herfinanciering, vanwege de aanhoudende behoefte aan vreemd vermogen. De gemeente heeft 29 juli een nieuwe langlopende lening bij de BNG afgesloten. De omvang van de lening is € 13.500.000 met een looptijd van 30 jaar.

Ontwikkelingen 2021

Corona zorgde in 2021 wereldwijd voor een terugval in economische activiteit. Overheden leenden enorme bedragen om de economie draaiende te houden en tegenvallende belastinginkomsten te compenseren. De Europese Centrale Bank verlengde in 2021 haar opkoopprogramma PEPP (Pandemic Emergency Purchase Programme). Mede daardoor bleef de rente negatief op de geldmarkt (looptijd leningen tot 1 jaar) en historisch laag op de kapitaalmarkt (looptijd leningen langer dan 1 jaar).

Vanaf 1 januari 2018 is de Europese Benchmarkverordening van toepassing. Alle onder toezicht staande entiteiten in de Europese Unie moeten aan deze verordening voldoen. Ook onze huisbankier de BNG. De BNG gebruikt de basisrente voor het bepalen van de rente onder de overeenkomsten met onze gemeente. De Euribor en Eonia blijken niet robuust en betrouwbaar. Met de Benchmarkverordening wort toegewerkt naar nieuwe basisrentes.

Volgens de Benchmarkverordening zijn banken verplicht een terugvalbepaling in overeenkomsten op te nemen, ook voor de lopende overeenkomsten. Deze terugvalbepaling houdt in dat de BNG een vervangende basisrente kan aanwijzen (euro short-term rate (€STR) of gebaseerd op de €STR) en de daarmee verwante wijzigingen in de overeenkomst aan kan brengen als een van de volgende gebeurtenissen zich voordoet (ook voor 1 januari 2022):

1. de contractuele rentebenchmark wordt niet meer gepubliceerd of is niet langer beschikbaar,
2. mag niet meer door BNG Bank worden gebruikt, of
3. is niet meer betrouwbaar of representatief of is om een andere reden niet langer geschikt om in de overeenkomst te worden gebruikt

De nieuwe basisrentes zullen niet gelijk zijn aan de huidige basisrentes. Onder toezicht van de Europese financieel toezichthouder worden (correctie) methoden en standaarden ontwikkeld om de overgang zo neutraal mogelijk te laten verlopen. De BNG zal zich bij het aanwijzen van een vervangende basisrente hierop baseren.

De €STR is gekozen als alternatieve risicovrije rentebenchmark voor het eurogebied. De Eonia wordt voor het laatst gepubliceerd op 3 jan 2022, de (aangepaste) Euribor in ieder geval nog tot 2024.

In 2021 is nog geen definitieve omwisseling plaatsgevonden voor de nieuwe basisrentes en zijn de voorwaarden nog niet bekend.

In de regeling schatkistbankieren wordt vanaf 1 januari 2022 met de €STR gewerkt.

A 2. Kredietrisico's

Het kredietrisico bepaalt het risico dat de gemeente loopt door tegenpartijen die verplichtingen niet (tijdig) kunnen nakomen door bijvoorbeeld insolventie en deficit (tekort). De wet Fido stelt eisen aan tegenpartijen en producten op de geld- en kapitaalmarkt waardoor kredietrisico's beperkt worden.

Kredietrisico's zijn er in 2 vormen. Het 1e kredietrisico is het risico dat de gemeente loopt door verstrekte leningen en beleggingen. Het 2e kredietrisico gaat over verstrekte gemeentegaranties. Dit noemen we ook wel borgstellingen of een indirect kredietrisico.

A 2.1 Kredietrisico op leningen en beleggingen

De gemeente Drimmelen verstrekte in het verleden leningen en deed beleggingen vanwege haar publieke taak. Deze verstrekkingen/beleggingen gebeurden op basis van de Wet Fido en het treasurystatuut. Sinds 2013 is de gemeente verplicht om tijdelijk overtollige financieringsmiddelen aan te houden in de schatkist (=schatkistbankieren). Het kredietrisico blijft hierdoor onveranderd laag maar het rendement is marginaal.

A 2.2 Kredietrisico ten aanzien van gemeentegaranties (borgstellingen)

De gemeente Drimmelen staat borg tegenover geldgevers voor de betaling van rente en aflossing op langlopende geldleningen die door organisaties, instellingen of verenigingen zijn aangevraagd. De activiteiten die deze partijen verzorgen moeten dan wel in het verlengde liggen van de gemeentelijke taken. Deze borgstellingen beperken zich vooral tot de woningbouwvereniging en sportverenigingen. Voor de borgstellingen aan de woningbouwvereniging staat de gemeente Drimmelen garant als achtervang op het Waarborgfonds Sociale Woningbouw (WSW).

Met een garantie van het WSW (Waarborgfonds Sociale Woningbouw) kunnen corporaties voordelige leningen afsluiten op de kapitaalmarkt. De belangrijkste kredietbeoordelaars (Standard & Poor's en Moody's Investors Service) hebben het WSW namelijk de hoogste rating toegekend: Triple A.
Het WSW staat borg voor de rente- en aflossingsverplichtingen van de deelnemers.

De mogelijke verplichtingen die voortvloeien uit de borgstelling worden gedekt door het risicovermogen en de obligoverplichtingen van WSW-deelnemers. Als het risicovermogen van het WSW ontoereikend is, als gevolg van borgaanspraken, dan wordt het obligo bij de deelnemers ingeroepen.
Mocht daarna het risicovermogen (met inbegrip van de ontvangen obligo) dalen onder de 0,25% van het garantievolume, dan treedt pas de achtervangpositie van het Rijk en de betrokken gemeente in werking. WSW concludeert in haar jaarrekening 2020 dat ondanks de lichte daling van het risicovermogen het risicokapitaal ultimo 2020 voldoende is. In 2021 is het nieuwe kapitaalbeleid geïmplementeerd ter versterking van het borgstelsel.

Bij ieder verzoek voor een lening door een corporatie trekt het WSW de financiële positie van de corporatie na en verleent de lening alleen als het vermogen van de corporatie voldoende dekking biedt. Daarnaast screent het WSW in samenwerking met het Centraal Fonds Volkshuisvesting (CFV) jaarlijks alle corporaties. Het CFV voert namens het ministerie de financiële controle uit op corporaties.

Sinds 1 augustus 2021 gelden nieuwe achtervangovereenkomsten.
De wijzigingen die zijn doorgevoerd in de nieuwe overeenkomsten leiden tot een andere toerekening van de achtervangpositie aan gemeenten.
- Alle geborgde leningen afgesloten vóór 1 augustus 2021 vallen onder het toen geldende regime: elke lening wordt toegerekend aan een individuele gemeente.
- Alle geborgde leningen afgesloten vanaf 1 augustus 2021 vallen onder het regime van de nieuwe achtervangovereenkomsten.

In het regime vanaf 1 augustus 2021 wordt de achtervangpositie voor leningen toegerekend aan gemeenten naar rato van de marktwaarde van het Diensten van Algemeen Economisch Belang bezit (het DAEB-bezit) dat corporaties in de gemeenten hebben. Hier worden de sociale huurwoningen mee bedoeld.

Door de nieuwe achtervangpositie komen alle gewaarborgde leningen van de woningstichtingen binnen onze gemeente in de overzichten van de WSW.
Onderdeel van het nieuwe kapitaalbeleid, het aangaan van een obligolening, is in het najaar geëffectueerd. De obligoleningen van de deelnemers zijn nu ook opgenomen in het overzicht gewaarborgde geldleningen. Dit verhoogt de bedragen 'oorspronkelijk bedrag' en 'restant eind jaar 2021' met € 2,5 miljoen.
In 2021 is er voor € 10 miljoen aan gewaarborgde leningen volledig afgelost en is er voor € 12 miljoen aan nieuwe gewaarborgde leningen verstrekt.

Het laatst vastgestelde overzicht van borgstellingen:

Tabel Par.D-3

Gewaarborgde geldleningen		Bedragen x € 1.000
Omschrijving	**31-12-2020**	**31-12-2021**
Zorginstellingen	1.576	1.471
Woningbouwvereniging	2.031	1.783
Sportverenigingen	15	439
Woningbouwverenigingen onder WSW verband	110.104	118.625
Totaal	**113.726**	**122.318**

De gemeente Drimmelen hanteert het volgende uitgangspunt:
Geen gemeentegarantie verlenen voor geldleningen die worden aangegaan door derden zoals stichtingen en verenigingen, behalve:

- de herfinanciering van al bestaande geldleningen waarvoor we in het verleden gemeentegarantie verleenden.
- geldleningen voor sportverenigingen of welzijns-en zorginstellingen. Die beoordelen we apart.

In 2021 is door het college besloten om voor een nieuwe geldlening aan een sportvereniging een borgstelling te verlenen voor € 435.000. Deze zien we terug in de stand per 31 december 2021 van het overzicht Gewaarborgde geldleningen.

B. Financieringspositie

Financieringsfunctie

Onder de financieringsfunctie valt het aantrekken van financiële middelen en het eventueel uitzetten van tijdelijke overschotten die op dat moment niet nodig zijn. Dit is afhankelijk van het tempo van de uitvoering van de programma's binnen de door de gemeenteraad vastgestelde kaders van de begroting.

De uitvoering van deze financieringsfunctie vereist snelle beslissingen in een complexe markt. Dit heeft budgettaire gevolgen, onder andere afhankelijk van het risicoprofiel. Onder de financieringsfunctie valt niet het garanderen van rente en aflossing van geldleningen aan anderen.

Algemene ontwikkelingen: rentebeleid

Een belangrijke algemene ontwikkeling is de ontwikkeling op de geld- en kapitaalmarkt en dan vooral de rente op de kapitaalmarkt. In 2021 was de rente historisch laag. Er was zelfs sprake van negatieve rente. Afgaand op recente uitspraken van centrale bankiers leek het waarschijnlijk dat de ECB de effectenaankopen half 2022 zou beëindigen. Een eerste verhoging van de officiële tarieven werd vervolgens verwacht voor het einde van 2022. Door het verkrappen van het monetaire beleid is de verwachting dat de lange rentetarieven geleidelijk oplopen. Maar door de oorlog tussen Rusland en de Oekraïne worden we al geconfronteerd met een oplopende rentes.

Solvabiliteit

De solvabiliteitsratio zegt iets over de vermogenspositie. Solvabiliteit is de mate waarin een organisatie aan haar korte en lange termijn verplichtingen kan voldoen. Dit bepalen we door de verhouding tussen het eigen vermogen (reserves) en het vreemd vermogen (opgenomen financiering). Het spreekt voor zich dat we de ratio bepalen met ons eigen vermogen, omdat dat onze buffer is voor het opvangen van tegenvallers. Het solvabiliteitsrisico wordt verder uitgewerkt in paragraaf A. Weerstandsvermogen en risicobeheersing onderdeel Financiële kengetallen.

Financieringsbehoefte

De gemeente Drimmelen bezit per 31 december 2021 afgerond € 69 miljoen aan vaste activa. Deze zijn gefinancierd met € 16 miljoen aan opgenomen vaste

geldleningen en rekening-courant krediet plus € 53 miljoen aan reserves en voorzieningen.

Gedurende het jaar hebben we de kasgeldlimiet optimaal benut vanuit de gedachte dat de rente van kasgeldleningen vrijwel altijd lager is dan de rente op langlopende leningen. In 2021 is er 24 keer een kortlopende kasgeldlening afgesloten met een gemiddelde van € 8,4 miljoen.

Vanwege de aanhoudende behoefte aan vreemd vermogen sloot de gemeente 29 juli 2021 een lening bij de BNG af. De omvang van de lening is € 13.500.000 met een looptijd van 30 jaar en een rentepercentage van 0,552%.

Tabel Par.D-6

Mutaties leningenportefeuille	Bedragen x € 1.000
Omschrijving	**Bedragen**
Stand per 1 januari 2021	7.750
Nieuwe leningen	13.500
Reguliere aflossingen	5.325
Vervroegde aflossingen	
Stand per 31 December 2021	**15.925**
Gewogen rente begroting 2021	1,56%
Gewogen rente realisatie 2021	1,19%
Verschil rente begroot - realisatie	**0,37%**

Op basis van de begroting was de financieringsbehoefte voor 2021 € 11,8 miljoen. Als de financieringsbehoefte de kasgeldlimiet overstijgt, wegen we af of het nodig is om een langlopende lening af te sluiten. Dit is afhankelijk van onder andere de werkelijke investeringen. In juli 2021 is een langlopende lening afgesloten van € 13,5 miljoen op basis van een herberekening van de financieringsbehoefte voor het jaar 2021. Dit was inclusief het omzetten van de kasgeldlening om binnen de grenzen van de kasgeldlimiet te blijven en daarmee binnen de kaders van de wet Fido.

Renteschema

De renteomslag berekenen we bij de begroting en de jaarrekening op basis van:

- de rentelasten van langlopende geldleningen
- de rentelasten van kortlopende leningen
- de rente van eigen financieringsmiddelen (reserves en voorzieningen)
- het totaal geïnvesteerd vermogen (boekwaarde per 1 januari).

De begrote renteomslag voor de gemeente Drimmelen voor het jaar 2021 bedraagt 0,15%, op basis van de realisatie 0,14%. De renteomslag kent een bandbreedte van 0,5%. De toe te rekenen rente-omslag voor de taakvelden blijft daarmee 0%. Zie onderstaande tabel:

Tabel Par.D-5

Renteschema		
	Omschrijving	**2021**
a.	De externe rentelasten over de korte en lange financiering	145.812
b.	De externe rentebaten	-43.150
	Totaal door te rekenen externe rente	102.662
c.	De rente die aan de grondexploitatie moet worden doorberekend	-5.019
	De rente van projectfinanciering die aan betreffende taakveld moet worden toegerekend	0
		-5.019
	Saldo door te rekenen rente	97.643
d1.	Rente over eigen vermogen	0
d2.	Rente over voorzieningen (gewaardeerd op contante waarde)	0
		0
	De aan de taakvelden (programma's inclusief overzicht overhead) toegerekende rente (renteomslag)	97.643
e.	De werkelijk aan taakvelden (programma's inclusief overzicht overhead) toegerekende rente (renteomslag)	0
f.	**Renteresultaat op het taakveld treasury**	**97.643**

Rente-omslag		
	Omschrijving	**2021**
	Boekwaarde bestaande investeringen (per 01.01)	68.951.086
	Vermeerdering boekwaarde nieuwe investeringen	*0*
	Correctie boekwaarde projectfinanciering	0
	Totaal boekwaarde	68.951.086
	Saldo door te rekenen rente	97.643
	Rente-omslag percentage	0,14%
	Toe te rekenen rente-omslag	**0,00%**
	Toegerekende rentevolume via rente-omslag t.b.v. renteschema	**0**

Externe rente		
	Omschrijving	**2021**
	Bedrag openstaande leningen (per 01.01)	15.000.000
	Rentelasten	145.812
	Gewogen gemiddelde externe rente	**0,97%**

Rente grondexploitatie		
	Omschrijving	**2021**
	Externe rente	*1,53%*
	Vreemd vermogen (per 01.01)	328.086
	Totaal vermogen (per 01.01)	328.086
	Rente grondexploitatie	**1,53%**

E. Bedrijfsvoering

Inleiding Bedrijfsvoering

Een goede bedrijfsvoering is belangrijk om de programma's met succes uit te voeren. Deze paragraaf gaat over de thema's van bedrijfsvoering:

A. Personeel en organisatie
B. Informatievoorziening en automatisering
C. Huisvesting en facilitaire zaken
D. Financiën en Planning & Control
E. Inkoop
F. Juridische zaken.

A. Personeel en organisatie

Personeel

Ziekteverzuim

In 2019 daalde het ziekteverzuim. De jaren daarna zette deze trend door, ondanks corona. In 2019 was het ziekteverzuim 5,4%, in 2020 daalde het naar 4,6% en in 2021 naar 4,3%. Het blijft belangrijk te zeggen dat niet alle verzuim te beïnvloeden is.

ARBO (Arbeidsomstandigheden)

In 2021 lag voor ARBO de nadruk op versneld invoeren van Het Nieuwe Werken, als gevolg van het vele thuiswerken door corona. Er kwam thuiswerkbeleid en thuiswerkmeubilair voor medewerkers. Het MTO (Medewerkers Tevredenheids Onderzoek) werd een maandelijks onderzoek onder de medewerkers. Vóór corona hielden we dit onderzoek eens inde 2 of 3 jaar. Thuiswerken heeft een heel andere dynamiek en vraagt andere manieren om een beeld te krijgen en te houden van werkdruk, werkstress en werkgeluk.

Het lukte niet helemaal om het plan van aanpak van de RI&E (Risico-inventarisatie en -Evaluatie) verder uit te werken, uit te voeren en te herzien. Oorzaken hiervan waren Het Nieuwe Werken, corona, ziekte van een medewerker en vertrek van 2 medewerkers. Ook het PMO (Periodiek Medisch Onderzoek) is om deze redenen niet gehouden.

Salariskosten

Dit is het brutoloon in de salaristabel van de CAO (schaal/trede) met daarbij:
- IKB (Integraal Keuze Budget)
- werkgeverslasten (pensioenpremie, WW-premie)
- andere premies die de werkgever afdraagt.

De salariskosten van alle ambtenaren zijn in de formatie zijn meegenomen, inclusief de griffie.
In de primaire begroting van 2020 zijn de totale salariskosten € 12.453.346.
In de primaire begroting van 2021 is dit € 12.671.210.

De salariskosten 2021 zijn overschreden met € 310.000. Dit is deels te verklaren door de nieuwe CAO. Op 3 november bereikten de VNG en de vakbonden een

principeakkoord cao over onder andere salarisverhoging van 1,5% per 1 december 2021 en een eenmalige corona-uitkering voor alle medewerkers van € 1.200 (bruto) in 2021. De financiële effecten hiervan verwerkten we in de loonsommen van 2021. Door ziekte was extra en duurdere inhuur nodig, met een overschrijding van € 60.000.

Organisatie

SPP (Strategische Personeel Planning)

SPP kreeg in 2021 geen structurele aandacht. Oorzaken zijn corona, een zieke medewerker en wisselingen in de functie van gemeentesecretaris.

Functieboek

In 2021 kwam om dezelfde redenen geen nieuw functieboek van de grond.

Organisatieontwikkeling
In 2021 maakten we een scan van de digitale vaardigheden van de medewerkers. Op basis van de uitkomsten deden we een aanbesteding voor inkoop van verschillende trainingen. Er startte een Management Development traject en we hielden verschillende trainingen projectmatig werken.
We trokken een programmamanager aan voor de uitvoering van het Ambitieplan Dienstverlening en Informatievoorziening. Naast informatievoorziening is er ook aandacht voor de soft skills die horen bij het goed inzetten ervan (zie onderdeel B van deze paragraaf).

B. Informatievoorziening en automatisering

Informatievoorziening (en Dienstverlening)

In 2019 ging de gemeenteraad akkoord met de Visie op Dienstverlening. Doel is borgen van moderne en toekomstbestendige dienstverlening en informatievoorziening. De visie is van buiten naar binnen opgesteld, met gebruik van burgerparticipatie initiatieven. We definieerden 7 dienstverleningswaarden. Deze vertaalden we naar 4 leidende principes voor dienstverlening door gemeente Drimmelen: betrouwbaar, mensgericht, efficiënt en interactief.

We schreven een Ambitieplan met 9 deelprojecten (besluitvorming raad december 2020). In 2021 werkten we vooral aan:

1. Betere telefonische bereikbaarheid en opvolging door aanschaf en implementatie van een klantcontactsysteem (i-KCS). Hieruit destilleren we beschikbare onderzoekgegevens voor verbetervoorstellen en -mogelijkheden. We namen de applicatie telefooncentrale onder de loep op technische mogelijkheden, aanvullingen en nieuwe gebruiksmogelijkheden. Waar nodig en mogelijk verbeteren we deze. Het beheer ging in 2021 over naar de gemeente Breda. We kijken ook naar andere mogelijkheden zoals bellen via Teams, gebruikersgemak, voor betere bereikbaarheid van medewerkers. Dit doen we vooral omdat we vanaf 2021 begonnen met hybride werken (combinatie thuis en op kantoor werken, plaats- en tijdonafhankelijk).
2. In 2020 begonnen we met zaakgericht werken: digitaal samenwerken. Dit is een combinatie van klantgericht en procesmatig sturen van primaire werkprocessen. Zo voldoen we aan de kernwaarden en interactie en verbeteren we informatieverstrekking. In 2021 is hiermee gestart en richting gegeven. Dit vraagt nog verdere inrichting en uitvoering. Vooral in 2022 werken we aan

vaststelling, implementatie, uitvoering en gebruik. Voor aansturing, monitoring, voortgang en borging begon in 2021 een programmamanager Dienstverlening.
3. Verder optimaliseren en gebruiken van de verschillende faciliteiten binnen Office 365. Bijvoorbeeld de modules (Teams en SharePoint) om thuis werken te ondersteunen en te optimaliseren. Medewerkers krijgen training en opleiding voor optimaal gebruik en vaardigheid in borging van de informatie(voorziening). We inventariseerden de uitgangspunten en wie welke training gaat volgen om kwaliteit van gebruik te garanderen. De opdracht is aanbesteed, uitvoering gebeurt in 2022. Waar nodig en mogelijk doen we dit samen met de gemeente Breda die eerder intern zo'n project deed.
4. Organisatieontwikkeling zette in 2021 nadrukkelijk in op thema's Basisdienstverlening op orde en Het Nieuwe Werken. Naast hybride werken kregen medewerkers in 2021 actuele mobiele devices om hun werk meer digitaal te doen, inclusief digitaal vergaderen.

Gegevensbeheer

Het team beheer informatie systemen (BIS) heeft een cruciale positie bij incidenten- en wijzigingenbeheer voor de interne organisatie, externe (software)leveranciers en de Gemeente Breda. Dit team verzorgt vooral het functioneel beheer voor kernapplicaties (cruciaal voor de bedrijfsvoering). In 2020 is een doorontwikkeling gestart, die doorloopt in 2021. De focus ligt op:

- Datakwaliteit
- Taakvolwassenheid van medewerkers
- Inzicht in verschillende rollen in het informatievoorzieningsdomein
- Invullen en uitvoeren taken, verantwoordelijkheden
- Samenwerken en aanspreken op nakomen afspraken.

De ingezette ontwikkeling vraagt ook in 2022 nog aandacht. De noodzakelijke regierol en afstemming, interne kwaliteit en noodzakelijke bezetting moeten aansluiten bij de opdrachten en aanhechten bij de omgeving (vooral interne klanten, kernleveranciers en ICT-partner gemeente Breda).

ICT Taskforce

Het team beheer informatie systemen (BIS) heeft een cruciale positie bij incidenten- en wijzigingenbeheer voor de interne organisatie, externe (software)leveranciers en de Gemeente Breda. Dit team verzorgt vooral het functioneel beheer voor kernapplicaties (cruciaal voor de bedrijfsvoering). In 2020 is een doorontwikkeling gestart, die doorloopt in 2021. De focus ligt op:

- Datakwaliteit
- Taakvolwassenheid van medewerkers
- Inzicht in verschillende rollen in het informatievoorzieningsdomein
- Invullen en uitvoeren taken, verantwoordelijkheden
- Samenwerken en aanspreken op nakomen afspraken.

De ingezette ontwikkeling vraagt ook in 2022 nog aandacht. De noodzakelijke regierol en afstemming, interne kwaliteit en noodzakelijke bezetting moeten aansluiten bij de opdrachten en aanhechten bij de omgeving (vooral interne klanten, kernleveranciers en ICT-partner gemeente Breda).

ICT Taskforce

Voor achterstallig onderhoud van ICT/kernapplicaties stelden we in 2021 een Taskforce aan. Op hoofdlijnen was het achterstallig onderhoud:
1. Performance kernapplicaties

2. Lopende issues op kernapplicaties (systeemtechnisch en beheer)
3. Actualisatie applicatielandschap (Upgrades/releases)
4. Actualisatie serverlandschap
5. Certificaten beheer ESB
6. Inrichting functioneel beheer.

Samen met gemeente Breda en leveranciers van kernapplicaties werkten we aan verbetering en/of oplossing van achterstallig onderhoud en ondersteuning/training medewerkers. Eind 2021 was het project klaar. Conclusies en aanbevelingen werken we verder uit in 2022. We implementeren ze als borging van optimaal functionerende en goed beheerde kernapplicaties.

Het team Samenhangende Objecten Registraties (SOR) voert de gemeentelijke taken en verantwoordelijkheden uit voor diverse Basisregistraties (BAG, WOZ, BGT, Ondergrond) en de Wet Kenbaarheid Publiekrechtelijke Beperkingen (WKPB). Onze gemeente is hiervoor mede bronhouder. Doel van Basisregistraties is verplicht gebruik van (juiste) gegevens van burgers door de overheid. We moeten deze gegevens in- en extern zoveel mogelijk, beschikbaar stellen aan burgers, bedrijven) en andere belanghebbenden en. We gebruiken de systematiek eenmalig vastleggen voor meervoudig gebruik.

In het 1e kwartaal 2021 kreeg de Informatieronde een presentatie over achtergrond, inhoud, belang, stand van zaken, ontwikkelingen en uitdagingen van de Basisregistraties in Drimmelen.

In 2021 maakten we een concept projectplan BGT (Basisregistratie Grootschalige Topografie.) In 2022 in voeren we het uit voor optimalisatie en borging van ons werk, verplichtingen en verantwoordelijkheden. In 2020 gingen we verder met optimaliseren van de kwaliteit van Basisregistraties. In 2021 hebben we daar flink aan gewerkt. Dit onderwerp vraagt ook in 2022 nog aandacht. Bijvoorbeeld toetsing via ENSIA-rapportages en tussentijdse controles van de Waarderingskamer (Wet WOZ). In het project m3 > m2 constateert de Waarderingskamer verbeteringen in de kwaliteit van onze Basisregistraties. Voor optimalisatie kochten we in 2021 de zogenaamde WOZ-monitor voor gemakkelijke bestandvergelijking (beter inzicht en gesignaleerde uitval). Ook de koppeling met de Landelijke Voorziening WOZ is beter.

In 2020 begonnen we met waarderen op gebruiksoppervlak voor de WOZ. Dit liep door tot en met 2021 en is klaar. De veranderde grondslag voor de Wet WOZ (van m3 > m2) is hiermee gereed. De gegevens zijn de basis voor de waardebepaling Wet WOZ en voor de aanslagen ozb begin 2022.
Per 1 januari 2021 is er een nieuwe tranche in de wetgeving bij de Basisregistratie Ondergrond (BRO). De gevolgen voor onze gemeente zijn geïmplementeerd. In 2021 houden collega's de WKPB bij in een applicatie bij het Kadaster. In 2020 ging Drimmelen als 1e gemeente in Noord-Brabant over naar dit systeem. De (Basis)registraties met een geo-component gaan in de nabije toekomst op in een samenhangende objectenregistratie. Dit is een landelijk project, wat we op de voet volgen en waar we uiteraard aan meedoen.

C. Huisvesting en facilitaire zaken

Verduurzamen gemeentehuis

In 2020 begonnen we met verduurzamen van het gemeentehuis en verbeteren van de hardnekkige klachten over comfort. Er kwamen warmtepompen en op het

dak van het gemeentehuis staan zonnepanelen. In de loop van 2022 is de afronding van de laatste zaken. Bijvoorbeeld extra zonwering (folie) en glas vervangen op een aantal plekken.

Werkplekconcept en "het nieuwe werken"

Begin 2020 begonnen we met vervangen van het kantoormeubilair. Door corona veranderde de manier van werken snel en kwam thuiswerken nadrukkelijk in beeld. Bijna alle medewerkers kregen in 2021 een thuiswerkwerk. We onderzochten hoe we de nieuwe werkplek het beste konden invullen. We hielden rekening met omstandigheden, inhoud van het werk, behoefte en noodzaak voor afstemmen en samenwerken, implementeren technische mogelijkheden die steeds meer beschikbaar zijn. We keken breed hoe we het best de organisatie en medewerkers ondersteunen en faciliteren. Door thuiswerken, gebruik mobiele devices (laptop en mobiele telefonie) en nieuwe inrichting kantoor en gemeentehuis. In 2022 werken we hieraan verder (technische inrichting gemeentehuis) en ronden we het af.

Archief- en informatiebeheer

In 2021 kreeg de gemeenteraad het 2-jaarlijkse KPI-verslag informatie- en archiefbeheer en verbeterplan (inzicht in voortgang). Dit verslag is de basis voor horizontale verantwoording over archiefbeheer, door het college aan de gemeenteraad. Na bestuurlijke vaststelling gaat een afschrift van de voortgangsrapportage naar Gedeputeerde Staten van Noord-Brabant. Dit is de basis voor het verticaal toezicht door het interbestuurlijk toezicht (IBT) Noord-Brabant.

Het inspectieverslag (2020) en het verbeterplan (2021-2022) zijn vastgesteld. De aanbevelingen uit het inspectieverslag zijn omgezet in verbeteracties, gekoppeld aan een tijdspad.
De voortgangsrapportage geeft een beeld van:

- Stand van zaken voor het verbeterplan 2021-2022
- Openstaande punten uit de tussenrapportage 2019
- Gevoerd beleid voor informatie- en archiefbeheer 2021
- Stand van zaken actieplan leeghalen archiefruimte (2021).

De voortgangsrapportage geeft ook input voor het inspectieverslag van de gemeentearchivaris in 2022.

D. Financiën, Planning & Control en Informatiebeveiliging

Planning & Control (P&C)

Sinds de Programmabegroting 2020 ontsluit Drimmelen haar P&C-producten digitaal via Pepperflow. Deze applicatie is geselecteerd door gemeenteraad, college en ambtelijk apparaat. Werken met een digitale applicatie betekent verandering van coördinerende taken. Voor zover dit van invloed of belang is voor financiële commissie en raadzijn zij uiteraard betrokken en geïnformeerd.

Doorontwikkeling Financiën

In 2021 begonnen we met de doorontwikkeling van team Financiën. Via besluitvorming gemeenteraad (voorjaarsnota 2021) is er budget voor invoering van de nodige ontwikkelingen. We maakten een start in 2021 met aanpassing van de financiële administratie. Verdere uitvoering gebeurt in 2022. Via budgetoverheveling is er in 2022 geld beschikbaar.

Informatiebeveiliging en Privacy

2021 stond in het teken van verdere invoering van de Baseline Informatiebeveiliging Overheid (BIO), die vanaf 1 januari 2020 van kracht is. In 2021 maakten we het op de BIO gebaseerde informatiebeveiligingsplan, wat het Management Team vaststelde. 2021 stond ook in het teken van het bewustwordingsprogramma voor informatiebeveiliging en privacy.

ENSIA

De methode waarmee gemeenten verantwoording afleggen over het niveau van hun informatiebeveiliging heet ENSIA (Eenduidige Normatiek Single Information Audit). ENSIA helpt gemeenten in één keer verantwoording afleggen over informatieveiligheid., Het is gebaseerd op de Baseline Informatiebeveiliging Overheid (BIO) met specifieke normen over:

- Informatiebeveiliging van de Basisregistratie Personen (BRP)
- Paspoortuitvoeringsregeling Nederland (PUN)
- Digitale identiteit (DigiD)
- Basisregistraties Adressen en Gebouwen (BAG)
- Basisregistratie Grootschalige Topografie (BGT)
- Basisregistratie Ondergrond (BRO)
- Structuur Uitvoeringsorganisatie Werk en Inkomen (SUWI).

Het college verklaart dat bij gemeente Drimmelen op 31 december 2021 de interne beheersingsmaatregelen in opzet en bestaan voldoen aan de geselecteerde normen voor DigiD en Suwinet.
Voor de bevindingen uit de ENSIA-zelfevaluatie doen we verbeteringen. Uit de zelfevaluatie bleek dat BAG en BGT aandacht vragen. De verbeteringen voor informatiebeveiliging staan in het informatiebeveiligingsplan van 2021.

Maatregelen informatieveiligheid

Om de BIO verder in te voeren troffen we in 2021 verschillende maatregelen. Met de BIO nemen cyberdreigingen af. In 2021 zorgden verschillende maatregelen dat het toenemende digitale werken veilig gebeurt. Bijvoorbeeld veiliger inlogmethode en scannen e-mail op onveilige inhoud, zoals phishing (om inloggegevens te stelen) of virussen.

Bewustwording en training

Naast technische en organisatorische beveiligingsmaatregelen valt of staat bescherming van gegevens met bewustzijn en zorgvuldigheid van medewerkers. De medewerkers zijn zich steeds meer bewust van vertrouwelijkheid van de gegevens waarmee zij (en haar samenwerkingspartners) werken. In 2021 gingen we door met het bewustwordings- en trainingsprogramma rond informatiebeveiliging en privacy.

Meldplicht datalekken

Onder de AVG (Algemene Verordening Gegevensbescherming) geldt de meldplicht datalekken. Dit houdt in dat we incidenten, zoals inbreuken met persoonsgegevens, moeten melden aan de Autoriteit Persoonsgegevens (AP) en/of de betrokkene(n). Bij een datalek van persoonsgegevens beoordelen we de impact. Moeten we het datalek melden aan de AP en de betrokkenen? We onderzoeken welke maatregelen we moeten nemen. Zo beperken we het aantal datalekken. Dit geldt ook voor de kans op een boete.
De beveiligingsincidenten en datalekken houden we bij in een register. In 2021 nam het aantal data-incidenten toe. Vooral door toename van phishing pogingen en waarschuwingen over mogelijke kwetsbaarheden in software, die hackers

misbruiken. In 2021 waren er 38 beveiligingsincidenten waarvan we 1 datalek meldden bij de Autoriteit Persoonsgegevens.

Rechten van betrokkenen

We legden alle processen vast voor interne afhandeling van verzoeken over rechten van betrokkenen. Inwoners kunnen een verzoek doen via onze website of een privacy-melding bij de FG (Functionaris Gegevensbescherming).
In 2021 kregen we 2 verzoeken om inzage. Dit bleken inzageverzoeken BRP die de BRP-beheerder binnen de termijnen afhandelde. Bij de FG was er 1 privacy-melding.

Bodycams BOA's

In 2021 kregen de Boa's de bodycams. Dit is een nieuwe verwerking van (bijzondere) persoonsgegevens. Daarom was er eerst een (verplicht) data protection impact assessment (DPIA). Een DPIA is een instrument dat vooraf de privacy risico's in kaart brengt van gegevensverwerking. Na het positieve advies van de FG op de DPIA en schriftelijke instemming van de Ondernemingsraad namen we na de zomer de bodycams in gebruik.

Samenwerking

De gemeente Drimmelen werkt op verschillende gebieden samen met andere overheden en private organisaties. Meestal is er sprake van verwerking van persoonsgegevens tussen partijen.
In 2021 hadden we aandacht voor het Zorg- en Veiligheidshuis De Baronie en het RIEC (samenwerking Baronie Interventie Team). Afspraken over samenwerkingen leggen we vast in overeenkomsten, convenanten en verwerkersovereenkomsten met een actieve bijdrage van Drimmelen.

E. Inkoop

Na het Rekenkameronderzoek naar ons inkoop- en aanbestedingsbeleid (december 2019) besloten we het inkoopbeleid te evalueren en zo nodig aan te passen. De gemeenteraad heeft de evaluatie en aanpassing medio 2021 besproken en vastgesteld.

Het Rekenkameronderzoek inkoop vroeg ook aandacht voor contractmanagement. In 2021 begonnen we met contract managementbeleid en stelden intern formatie beschikbaar (via herschikking van taken). Vanaf 2022 werken we met gemeentelijk contract managementbeleid, samen met Inkoopbureau West-Brabant.

Eén van de aanbevelingen van het Rekenkameronderzoek Inkoop en aanbestedingsbeleid was om beleid meer concreet te maken. Advies was om inkoop meer onderdeel te maken van relevante beleidsnota's. Vooral op onderwerpen als Duurzaamheid, Social Return On Investment (SROI), lokaal ondernemerschap en innovatie. Dit hebben we concreet en toetsbaar ingebed. Meer gemeenten in de regio hebben dit vraagstuk. Daarom zijn op initiatief van Inkoopbureau West-Brabant gesprekken gevoerd met gemeenten in de regio. Daarna hebben we samen met de gemeenten Altena en Geertruidenberg een eerste aanzet gemaakt voor Maatschappelijk en Verantwoord Inkopen (MVI). Dit betekent meenemen van effecten op people (mensen), planet (planeet/milieu) en profit (winst/welvaart) bij inkoop van producten, diensten en werken. MVI is een effectief instrument om CO2-uitstoot, milieu-impact en grondstoffengebruik te reduceren, voor een inclusieve arbeidsmarkt en het aanpakken van

misstanden voor mens en milieu in internationale ketens. MVI wordt ook in RWB-verband voorbereid, met een sub regionale aanpak (zoals wij nu voorstellen). In 2022 gaan we verder met deze gezamenlijke aanpak.

F. Juridische Zaken

Over juridische zaken zijn er voor 2021 geen bijzonderheden.

F. Verbonden partijen

Inleiding Verbonden partijen

Deze paragraaf geeft inzicht in de bestuurlijke, beleidsmatige en financiële belangen en risico's van de gemeente als gevolg van de samenwerking met verbonden partijen.

Visie en doelstellingen

Onze ambitie is ervoor te zorgen dat verbonden partijen op effectieve en efficiënte wijze bijdragen aan het realiseren van onze gemeentelijke beleidsdoelstellingen. Uitgangspunten hierbij zijn een heldere verdeling van taken, verantwoordelijkheden en bevoegdheden tussen de gemeente en de verbonden partij en het opstellen van dienstverleningsovereenkomsten met prestatieafspraken.

Wet gemeenschappelijke regelingen

Op 14 december 2021 stemde de Eerste Kamer in met een wijziging van de Wet gemeenschappelijke regelingen (Wgr). Deze wijziging verbetert de betrokkenheid van volksvertegenwoordigers bij het bestuur van een samenwerkingsverband.

Zo krijgen de volksvertegenwoordigers meer invloed op besluiten van een gemeenschappelijke regeling. Bijvoorbeeld door zienswijzen of het instellen van een gemeenschappelijke adviescommissie voor raadsleden bij zware regelingen. Ook krijgen volksvertegenwoordigers meer mogelijkheden om invloed te hebben op het functioneren van een regeling. Voorbeelden hiervan zijn:

- Verplichte afspraken over evaluatie van de regeling.
- De verplichting om scherpere afspraken te maken over (financiële) gevolgen van uittreding voor de uittredende deelnemers.
- Extra controlebevoegdheden, zoals de mogelijkheid om een enquête in te stellen over het functioneren van de gemeenschappelijke regeling.

De inwerkingtreding van de nieuwe Wgr is gepland op 1 juli 2022. Dan krijgen volksvertegenwoordigers direct meer rechten. De verplichtingen om bestaande gemeenschappelijke regelingen aan te passen om scherpere afspraken te maken over bijvoorbeeld uittreding of evaluatie gaan niet direct in. Daarvoor staat een implementatieperiode van 2 jaar.

Nota Verbonden Partijen

In 2015 is regionaal een kadernota Verbonden Partijen vastgesteld. In deze nota zijn in de vorm van 6 spelregels samenwerkingsafspraken tussen gemeenten benoemd. Zodat gemeenten samen kunnen sturen op verbonden partijen in het algemeen en gemeenschappelijke regelingen in het bijzonder.
De West-Brabantse gemeenten evalueerden deze regionale kadernota Verbonden Partijen in 2020. De colleges streven ernaar een geactualiseerde nota binnen 1 jaar na publicatie van de nieuwe Wgr door hun raden vast te laten stellen.

Lijst verbonden partijen

Het BBV onderscheidt verbonden partijen in:

- gemeenschappelijke regelingen (openbaar lichaam, gemeenschappelijk orgaan, bedrijfsvoeringsorganisatie, centrumgemeente-constructie en regeling zonder meer)
- vennootschappen en coöperaties
- stichtingen en verenigingen
- overige verbonden partijen.

Tabel Par.VP-1 Lijst van verbonden partijen

Gemeenschappelijke regeling	Vestigingsplaats	Variant
1. Regio West-Brabant	Etten-Leur	Openbaar lichaam
2. WAVA/MidZuid	Oosterhout	Openbaar lichaam
3. Omgevingsdienst Midden- en West-Brabant	Tilburg	Openbaar lichaam
4. Veiligheidsregio Midden- en West-Brabant	Tilburg	Openbaar lichaam
5. Openbare Gezondheidszorg West-Brabant	Breda	Openbaar lichaam
6. RBL Leerplicht West-Brabant	Breda	Openbaar lichaam
7. Nazorg gesloten stortplaatsen Bavel-Dorst en Zevenbergen	Breda	Openbaar lichaam
8. Regionale Ambulance-Voorziening Brabant Midden-West-Noord	's-Hertogenbosch	Openbaar lichaam
9. Geweld in afhankelijkheidsrelaties en meldpunt Crisiszorg West-Brabant	Roosendaal	Openbaar lichaam
10. Centrum Jeugd en Gezin Drimmelen Geertruidenberg	Geertruidenberg	Bedrijfsvoeringsorganisatie

Naamloze vennootschappen	Vestigingsplaats
1. Brabant Water N.V.	's-Hertogenbosch
2. N.V. Bank Nederlandse Gemeenten	Den Haag

Besloten vennootschappen	Vestigingsplaats
1. Eerste Traais Warmtebedrijf b.v.	Nijmegen

De raad besloot op 25 juni 2020 de gemeenschappelijke regeling Parkschap Nationaal Park De Biesbosch per 1 januari 2021 op te heffen. Deze gemeenschappelijke regeling maakt geen onderdeel meer uit van het portfolio aan verbonden partijen. De nieuwe samenwerkingsvorm voor gezamenlijke taken in de Biesbosch valt niet onder verbonden partijen. Maar de gemeente maakt nog wel kosten voor deze samenwerking.

Op 16 december 2021 besloot de raad deel te nemen aan een gemeenschappelijke regeling voor de uitvoering van beschermd wonen. Die regeling startte op 1 januari 2022 en maakt in deze jaarstukken nog geen onderdeel uit van het portfolio aan verbonden partijen.

De gemeente Drimmelen had sinds de uitgifte van aandelen van het Eerste Traais Warmtebedrijf b.v. (ETW) op 24 januari 2020 10 prioriteitsaandelen. In 2021 verleende de gemeente haar medewerking aan heroriëntering van ETW op haar fiscale positie. De gemeente heeft nu nog maar 1 prioriteitsaandeel en behoudt daardoor haar zekerheidspositie.

De gemeente Drimmelen heeft, naar de letter van het BBV, geen verbondenheid met coöperaties, stichtingen, verenigingen of overige verbonden partijen.

Informatie per verbonden partij

Het BBV schrijft voor welke informatie een gemeente minimaal over haar verbonden partijen in de begroting op neemt.

1. Het belang van de gemeente in de verbonden partij en het openbaar belang dat ermee wordt gediend.
2. Het belang van de gemeente in de verbonden partij aan het begin en de verwachte omvang aan het einde van het begrotingsjaar.
3. De verwachte omvang van het eigen vermogen en het vreemd vermogen aan het begin en aan het einde van het begrotingsjaar.
4. De verwachte omvang van het financiële resultaat in het begrotingsjaar.
5. Risico's voor de financiële positie van de gemeente.

Tabel Par.VP-2

Regio West-Brabant

Belang	Eigen vermogen 1-1-2021	Eigen vermogen 31-12-2021	Vreemd vermogen 1-1-2021	Vreemd vermogen 31-12-2021	Financieel resultaat 2021	Bijdrage Drimmelen 2021
Versterking van de regio op de gebieden economie en arbeidsmarkt, mobiliteit, duurzaamheid, zorg, welzijn, onderwijs, ruimtelijke ordening en wonen. Daarnaast is de RWB strategische gesprekspartner voor o.a. de provincie, de nationale overheid en Europa.	1.240.000	1.312.000	7.669.000	5.382.000	230.000	707.273

Risico's	Programma	Portefeuille-houder
Het ontbreken van cofinanciering bij de aanvraag van projectsubsidies, het opdrogen van subsidiemogelijkheden en het risico dat een subsidieverstrekker niet akkoord gaat met de verantwoording van de subsidie en dit leidt tot een onvoorzien tekort, de afhankelijkheid van de omzet van Regioarcheologie en het Mobiliteitscentrum van de afnamevolumes van de deelnemende gemeentes.	Ruimte, Wonen en Economie	Burgemeester De Kok

WAVA (inclusief MidZuid)

Belang	Eigen vermogen 1-1-2021	Eigen vermogen 31-12-2021	Vreemd vermogen 1-1-2021	Vreemd vermogen 31-12-2021	Financieel resultaat 2021	Bijdrage Drimmelen 2021
Het uitvoeren van de Wet sociale werkvoorziening en het zo doelmatig mogelijk door de gemeente gegeven opdrachten op het terrein van de werkgevers-dienstverlening, beschut werk, gesubsidieerde arbeid en arbeidsreïntegratie die voortvloeien uit de Participatiewet uit te voeren.	2.218.000	1.257.000	3.500.000	2.875.000	-920.000	206.680

Risico's	Programma	Portefeuille-houder
Beperkt macrobudget, lagere rijksbijdrage per arbeidsjaar, lagere uitstroom van Wsw-medewerkers, onvoldoende compensatie van een stijging van het wettelijk minimumloon, tegenvallende omzet op het lage inkomens voordeel, transitievergoeding voor werknemers die ziek uit dienst gaan, niet geheel realiseren begrote netto-opbrengst, terugloop aantal Wsw-medewerkers en daardoor lagere omzet, hogere indexering van het loon voor het reguliere personeel dan begroot, negatieve impact COVID-19.	Sociaal Domein	Wethouders Schuitmaker en Bakker

Omgevingsdienst Midden- en West-Brabant

Belang	Eigen vermogen 1-1-2021	Eigen vermogen 31-12-2021	Vreemd vermogen 1-1-2021	Vreemd vermogen 31-12-2021	Financieel resultaat 2021	Bijdrage Drimmelen 2021
De OMWB werkt aan een leefbare en duurzame regio en maakt omgevingsvergunningen voor de deelactiviteit milieu. Bovendien controleert de OMWB of bedrijven zich aan de regels houden.	2.385.000	2.918.000	3.480.000	3.285.000	164.000	541.914

Risico's	Programma	Portefeuille-houder
Hogere personeelskosten door noodzakelijke inhuur derden, transitiekosten door organisatieontwikkeling, tijdelijk productietekort door training on the job van trainees en stagiair(e)s en nadelig effect uitbraak COVID-19.	Openbare Ruimte	Burgemeester De Kok

Veiligheidsregio Midden- en West-Brabant

Doelstelling	Eigen vermogen 1-1-2021	Eigen vermogen 31-12-2021	Vreemd vermogen 1-1-2021	Vreemd vermogen 31-12-2021	Financieel resultaat 2021	Bijdrage Drimmelen 2021
Zorgen voor veiligheid: crisisbeheersing, rampenbestrijding, brandweerzorg, geneeskundige hulpverlening bij rampen en handhaving van openbare orde en veiligheid.	18.832.000	18.703.000	21.663.000	28.567.000	2.829.000	1.526.291

Risico's	Programma	Portefeuille-houder
Tekortschietend aantal vrijwilligers, niveau vakbekwaamheid medewerkers door uitgestelde trainingen a.g.v. Corona, informatieveiligheid, tweede loopbaanbeleid, Omgevingswet, WNRA en Europese deeltijdrichtlijn, aansprakelijkheid in Chemiepack-dossier, civiele claims in Fort Oranje-dossier en continuïteit ICT.	Openbare Ruimte	Burgemeester De Kok

Openbare Gezondheidszorg West-Brabant (GGD)

Belang	Eigen vermogen 1-1-2021	Eigen vermogen 31-12-2021	Vreemd vermogen 1-1-2021	Vreemd vermogen 31-12-2021	Financieel resultaat 2021	Bijdrage Drimmelen 2021
De GGD verzorgt de openbare gezondheidszorg en heeft als doel het bewaken, beschermen en bevorderen van de gezondheid en veiligheid van alle inwoners van West-Brabant. Daarbij heeft de GGD extra aandacht voor kwetsbare mensen in onze samenleving.	5.717.000	6.017.000	21.827.000	19.393	133.000	889.640

Risico's	Programma	Portefeuille-houder
Frictiekosten door vermindering gemeentelijke bijdragen voor basistaken algemeen en JZ4+, frictiekosten door vermindering van gemeentelijke opdrachten/afname van plustaken, frictiekosten door bezuinigingen binnen Veiligheidsregio MWB die terecht komen bij uitvoering van GHOR-taken, minder opbrengsten door lagere afzet van reizigersproducten, ongunstige voorwaarden bij aanbesteding arrestantenzorg, boete a.g.v. niet voldoen aan AVG en wegvallende verhuuropbrengsten vastgoed.	Sociaal Domein	Wethouder Vissers

Regionaal Bureau Leerplicht West-Brabant

Belang	Eigen vermogen 1-1-2021	Eigen vermogen 31-12-2021	Vreemd vermogen 1-1-2021	Vreemd vermogen 31-12-2021	Financieel resultaat 2021	Bijdrage Drimmelen 2021
Zorgen voor een effectieve en efficiënte leerplichtadministratie waardoor schooluitval en verzuim worden voorkomen.	131.316	31.081	525.318	674.544	14.302	96.814

Risico's	Programma	Portefeuille-houder
Extra werkdruk door hoog ziekteverzuim.	Sociaal Domein	Wethouder Vissers

Nazorg gesloten stortplaatsen Bavel-Dorst en Zevenbergen

Belang	Eigen vermogen 1-1-2021	Eigen vermogen 31-12-2021	Vreemd vermogen 1-1-2021	Vreemd vermogen 31-12-2021	Financieel resultaat 2021	Bijdrage Drimmelen 2021
De GR behartigt de belangen van de deelnemers bij de eeuwig durende nazorg voor de regionale stortplaats Zevenbergen en de afvalstoffenberging Bavel-Dorst.	1.083.270	997.672	26.263.437	26.594.414	-85.598	38.926

Risico's	Programma	Portefeuille-houder

Verontreiniging van grond- en oppervlaktewater en lucht door calamiteiten op of rond de voormalige stortplaatsen, waarbij gevaarlijke chemische stoffen vrijkomen. Aanvulling doelvermogen bij overdacht beheer aan Provincie	Openbare Ruimte	Wethouder Vissers

Regionale Ambulancevoorziening Brabant Midden-West-Noord

Belang	Eigen vermogen 1-1-2021	Eigen vermogen 31-12-2021	Vreemd vermogen 1-1-2021	Vreemd vermogen 31-12-2021	Financieel resultaat 2021	Bijdrage Drimmelen 2021
Het verlenen of doen verlenen van ambulancezorg.	13.738.000	14.180.000	25.744.000	32.686.000	489.000	-
Risico's					**Programma**	**Portefeuille-houder**
Budgettering NZa lager dan werkelijke kosten, niet realiseren prestatieafspraken, afhankelijkheid bedrijfsvoering van ICT en omzetting meeruren medewerkers in Persoonlijk Levensfase Budget					Sociaal Domein	Wethouder Vissers

Geweld in afhankelijkheidsrelaties en meldpunt Crisiszorg West-Brabant

Belang	Eigen vermogen 1-1-2021	Eigen vermogen 31-12-2021	Vreemd vermogen 1-1-2021	Vreemd vermogen 31-12-2021	Financieel resultaat 2021	Bijdrage Drimmelen 2021
Zorgen voor een advies- en meldpunt huiselijk geweld en kindermishandeling en het bevorderen van een goede samenwerking tussen dit advies- en meldpunt, de hulpverlenende instanties, de politie, de gecertificeerde instellingen en de raad voor de kinderbescherming.	N.b.	N.b.	N.b.	N.b.	-26.928	183.923
Risico's					**Programma**	**Portefeuille-houder**
Hogere kosten door uittreden van een gemeente, krapte op de arbeidsmarkt en hoog ziekteverzuim.					Sociaal Domein	Wethouder Vissers

Centrum Jeugd en Gezin Drimmelen en Geertruidenberg

Belang	Eigen vermogen 1-1-2021	Eigen vermogen 31-12-2021	Vreemd vermogen 1-1-2021	Vreemd vermogen 31-12-2021	Financieel resultaat 2021	Bijdrage Drimmelen 2021
De ondersteuning en uitvoering van taken van de colleges in het kader van de Jeugdwet.	0	0	1.107.358	274.631	0	938.969
Risico's					**Programma**	**Portefeuille-houder**
Informatiebeveiliging, krapte op de arbeidsmarkt, hoog langdurig ziekteverzuim, hogere kosten administratievoering en pervers effect hantering verschillende CAO's					Sociaal Domein	Wethouder Vissers

Brabant Water N.V. (bedragen x € 1.000): jaarstukken 2021 worden vastgesteld in AvA van juni 2022

Belang	Eigen vermogen 1-1-2020	Eigen Vermogen 31-12-2020	Vreemd vermogen 1-1-2020	Vreemd vermogen 31-12-2020	Financieel resultaat 2020	Bijdrage Drimmelen 2020
Het verzorgen van de drinkwatervoorziening in Noord-Brabant. De gemeente Drimmelen bezit 1,4% van het aandelenkapitaal van Brabant Water.	665.384	674.183	479.546	523.344	8.913	-
Risico's					**Programma**	**Portefeuille-houder**
Brabant Water heeft een aantal strategische risico's (bijv. verontreiniging van de drinkwaterbron, leveringszekerheid), operationele risico's (bijv. storingsgevoeligheid van de waterleidingen, onbetrouwbare informatievoorziening door cybercriminaliteit), financiële risico's (bijv. het aan moeten wenden van het weerstandsvermogen om					Burger en Bestuur	Wethouder Bakker

klimatologische risico's af te dekken) en compliance risico's (bijv. het niet naleven van de Drinkwaterwet) benoemd. Voor alle risico's zijn beheersmaatregelen getroffen. Het weerstandsvermogen van Brabant Water is ruim voldoende.		

N.V. Bank Nederlandse Gemeenten (bedragen x € 1.000)

Belang	Eigen vermogen 1-1-2021	Eigen vermogen 31-12-2021	Vreemd vermogen 1-1-2021	Vreemd vermogen 31-12-2021	Financieel resultaat 2021	Bijdrage Drimmelen 2021
De BNG is de bank van en voor overheden en voor instellingen met een maatschappelijk belang. Het doel daarbij is om duurzaam bij te dragen aan het laag houden van de kosten van maatschappelijke voorzieningen voor de burger. De gemeente Drimmelen bezit 0,065% van het aandelenkapitaal van de BNG.	5.097.000	5.062.000	155.262.000	143.995.000	236.000	-

Risico's	Programma	Portefeuille-houder
De bank beschikt over een uitgebreid risicomodel, waarmee alle risico's goed in beeld zijn en binnen de (wettelijke) normen blijven. Ook de beheersmaatregelen zijn op orde.	Burger en Bestuur	Wethouder Bakker

Eerste Traais Warmtebedrijf b.v. (bedragen x € 1.000) jaarrekening 2021 niet beschikbaar bij opmaken jaarstukken 2021 gemeente

Belang	Eigen vermogen 1-1-2021	Eigen vermogen 31-12-2021	Vreemd vermogen 1-1-2021	Vreemd vermogen 31-12-2021	Financieel resultaat 2021	Bijdrage Drimmelen 2021
ETW b.v. heeft binnen het Programma aardgasvrije wijken van de Rijksoverheid gebruik gemaakt van een door de gemeente aangevraagde proeftuinsubsidie om in 2019 en 2020 een deel van de dorpskern van Terheijden aardgasvrij te maken. De gemeente is houder van 1 prioriteitsaandeel van ETW b.v.	-188	N.n.b.	1.246	N.n.b.	N.n.b.	-

Risico's	Programma	Portefeuille-houder
Ondanks intensief contact heeft de directie van ETW b.v. op dit moment de jaarstukken 2021 van ETW b.v. aan de gemeente beschikbaar gesteld. De omvang van het eigen en vreemd vermogen per eind 2021, het behaalde resultaat over 2021 en het risicoprofiel van ETW b.v. zijn daarom nog niet bekend	Ruimte, Wonen en Economie	Wethouder Vissers

G. Grondbeleid

Inleiding Grondbeleid

In deze paragraaf staat onze visie op het grondbeleid en de uitvoering daarvan. Daarnaast verantwoorden we financiële resultaten en risico's van de gemeentelijke grondexploitaties.

Het grondbedrijf heeft 5 eigen grondbedrijf-projecten: Prinsenpolder (Made), Dega-terrein (Lage Zwaluwe), E-veld (Terheijden), kavels Geraniumstraat / Antwerpsestraat (Made) en Dorpshart (Made).

In 2021 sloten we het project Prinsenpolder (Made) af met een kleine winstneming van € 50. In totaal namen we voor dit project (Prinsenpolder) € 3.008.307 aan winst. Voor het project Kavels Antwerpsestraat-Geraniumstraat (Made) namen we een tussentijdse winst van € 350.000. De winstnemingen stortten we in de algemene bedrijfsreserve grondbedrijf. In totaal is het winstsaldo € 350.050.

We troffen een voorziening voor verwachte verliezen voor het Dorpshart (Made) van € 539.423. Deze verliesvoorziening boekten we van de algemene reserve. Bij punt f. leest u hier meer over.

Naast de eigen grondbedrijf projecten zijn er projecten waarbij we alleen faciliterend zijn. Deze projecten (met en zonder raadsbesluit en wijzigingsplannen) maakten samen in 2021 een verlies van € 547.217. Dit verlies komt ten laste van het jaarrekening resultaat. In de begroting hielden we rekening met een verlies van € 273.945.

De voortgang van de woningbouwprojecten leest u in programma 3.3 Wonen.

Vanaf 2016 wijzigde de verslaglegging voor grondexploitaties in het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV). In juli 2019 beschreef de Commissie BBV dit complete vraagstuk in de nieuwe notitie Grondbeleid in begroting en jaarstukken. Daarnaast is de Wet modernisering Vennootschapsbelasting voor overheden van kracht. De gevolgen van beiden leest u in deze paragraaf.

a. Visie gemeentelijk grondbeleid

Het grondbeleid is een instrument dat we inzetten om beleidsdoeleinden op het gebied van ruimtelijke ordening, wonen, economie, maatschappelijke ontwikkeling en verkeer en vervoer te realiseren. Dit hebben we beschreven in de nota Grondbeleid 2016 – 2020.

In de nota staat dat de gemeente bij voorkeur faciliterend grondbeleid voert, waarbij de gemeente initiatieven over laat aan ontwikkelaars. De gemeente beperkt zich in beginsel tot haar publiekrechtelijke rol, zoals het vaststellen van de kaders en de randvoorwaarden van de ontwikkelingen en controle hierop. Door deze beleidskeuze kent het gemeentelijke grondbeleid geen groot financieel impact.

In 2018 stelden we de nota Kostenverhaal vast. Met deze nota heeft de gemeente een eenduidig normenkader vastgelegd voor het verhalen van kosten op particuliere initiatiefnemers van ruimtelijke plannen met het aangaan van anterieure overeenkomsten.

b1. Ontwikkelingen / uitvoering gemeentelijk grondbeleid

Vóór 2021 had Gemeente Drimmelen 5 actieve eigen bouwgrondexploitaties in exploitatie:

- Oranjeplein (afgesloten 2020)
- E-veld (Terheijden)
- Prinsenpolder (Made)
- Kavels Geraniumstraat / Antwerpsestraat (Made)
- Degaterrein (Lage Zwaluwe).

In 2021 stelden we voor het Dorpshart (Made) een actieve grondexploitatie vast en sloten we voor Prinsenpolder (Made) de grondexploitatie af.

De consequenties van de notitie grondexploitaties uit het BBV en de Wet Modernisering Vennootschapsbelasting voor overheden leest u in deze paragraaf. In (pré)voorbereiding zijn:

- Norbartstraat (Terheijden)
- Ligne-Hoogerheide, Stuivezand (Made)
- Norbartstraat-Romboutsstraat (IKC De Stuifhoek) (Made)
- Van Hooijdonklaan 2, voormalige Willibrordusschool (Lage Zwaluwe)

Daarnaast is een project in beeld aan de Tuinbouwweg (Woonwagencentrum Made). Hiervoor ontvingen we in 2021 een subsidie van € 35.000. De verantwoording loopt via de SISA-regeling.

b2. Ontwikkelingen / uitvoering faciliterend grondbeleid

Voor faciliterende grondexploitaties maken we onderscheid in:

- Faciliterend grondbeleid (met raadsbesluit, met getekende overeenkomst
- Faciliterend grondbeleid (zonder raadbesluit, met getekende overeenkomst
- Faciliterend grondbeleid (zonder raadsbesluit, zonder getekende overeenkomst
- Wijzigingsplannen / afwijkingen bestemmingsplannen.

De kosten en baten voor deze projecten zijn verantwoord onder de algemene dienst (overlopende activa). Indien we verwachten dat de kosten en baten niet kunnen worden verhaald dan zijn deze in het jaarrekening saldo verantwoord. We hanteren de regel dat in beginsel alle verhaalbare kosten van faciliterende grondexploitaties / wijzigingsplannen minimaal financieel sluitend moeten zijn.

Resultaat Faciliterend Grondbeleid / Wijzigingsplannen-afwijkingen bestemmingsplannen jaarrekening 2021

Onderverdeling / naam	Prim begroting	Begroting na NJN 20121	Resultaat voor bestemming	tgv/tlv reserves	Resultaat na bestemming	Voordeel / nadeel	Verschil begr-werk
Faciliterend GB met raadsbesluit / met overeenkomst	32.961	84.487	-621.485	831.415	209.930	nadeel	125.443
Faciliterend GB zonder raadsbesluit / met overeenkomst	0	0	3.055	85.544	88.600	nadeel	88.600
Faciliterend GB zonder raadsbesluit / zonder overeenkomst	389.396	189.458	196.521	0	196.521	nadeel	7.064
Wijzigingsplannen / afwijkingen bestemmingsplannen	0	0	52.166	0	52.166	nadeel	52.166
Totaal	**422.357**	**273.945**	**-369.742**	**916.959**	**547.217**	**nadeel**	**273.272**

c. Wonen

Op 30 juni 2016 stelde de gemeenteraad de Nota Woningbouwprogramma 2016-2024 vast. Met deze nota is de planning van de woningbouwontwikkelingen binnen onze gemeente bepaald tot en met 2024. In april 2019 herijkte het college het woningbouwprogramma. In programma 3 lichten we dit toe bij het thema Wonen.

Realisatie nieuwbouw woningen	2021	2020	2019	2018	2017	2016
Opgeleverde nieuwbouw woningen	137	89	47	70	65	99

In 2021 leverden we 137 nieuwbouwwoningen op. De kern Made heeft met 57 woningen hierin het grootste aandeel. De ambitie was 100 nieuwbouwwoningen opleveren in 2021. De doelstelling voor 2021 haalden we niet. U leest een toelichting in Programma 3, 3.3 Wonen.

Opgeleverde woningen 2021	Kern	Aantal
Prinses Margrietstraat	Hooge Zwaluwe	14
Repel II	Lage Zwaluwe	66
Geraniumstraat - Zilverschoon	Made	32
Kastanjelaan	Made	13
Olmhof 1-7	Made	7
Leeuwerikstraat	Made	1
Zandstraat 79	Made	4
Totaal		**137**

d. Werken/ bedrijventerreinen

In de nota economie constateerden we dat er een aanvullende behoefte is aan circa 5 hectare bedrijventerrein.
We onderzoeken daarom de mogelijkheden voor uitbreiden van de bedrijventerreinen aan de Thijssenweg (Hooge Zwaluwe) en Brieltjenspolder (Made).

e. Actieve gemeentelijke grondexploitaties

De gemeentelijke grondexploitaties herzien we jaarlijks. Bij de Najaarsnota 2021 zijn de gemeentelijke grondexploitaties herzien en vastgesteld.

Het verwachte verloop van de boekwaarden van 2021 tot en met 2025 is:

Primaire begroting 2021

Projectnaam	Kern	Boekwaarde 1-1-2020	Boekwaarde 1-1-2021	Boekwaarde 1-1-2022	Boekwaarde 1-1-2023	Boekwaarde 1-1-2024	Boekwaarde 1-1-2025
Oranjeplein	Terheijden	-875	0	0	0	0	0
Prinsenpolder	Made	-151.483	0	0	0	0	0
Degaterrein	Lage Zwaluwe	19.774	82.200	0	0	0	0
Kavels Antwerpsestraat / Geraniumstraat	Made	38.079	41.754	0	0	0	0
Totaal		**-94.506**	**123.954**	**0**	**0**	**0**	**0**

Na actualisatie in 2e bestuursrapportage

Projectnaam	Kern	Boekwaarde 1-1-2020	Boekwaarde 1-1-2021	Boekwaarde 1-1-2022	Boekwaarde 1-1-2023	Boekwaarde 1-1-2024	Boekwaarde 1-1-2025
Oranjeplein	Terheijden	-875	0	0	0	0	0
Prinsenpolder	Made	-151.483	-23.388	0	0	0	0
Degaterrein	Lage Zwaluwe	19.774	76.958	-487	0	0	0
E-veld	Terheijden	0	233.355	818.875	-514.311	29.004	0
Kavels Antwerpsestraat / Geraniumstraat	Made	38.078	41.161	-38.218	0	0	0
Dorpshart	Made	0	0	291.234	-81.450	141.815	0
Totaal		**-94.506**	**328.086**	**1.071.405**	**-595.761**	**170.820**	**0**

Het gerealiseerde resultaat en de actuele prognose van de te verwachten resultaten zien er als volgt uit:

Projectnaam	Kern	Werkelijke Boekwaarde 1-1-2020	Werkelijke Boekwaarde 1-1-2021	Werkelijke Boekwaarde 1-1-2022	Verwachte Boekwaarde 1-1-2023	Verwachte Boekwaarde 1-1-2024	Verwachte Boekwaarde 1-1-2025
Oranjeplein	Terheijden	-875	0	0	0	0	0
Prinsenpolder	Made	-151.483	-23.388	0	0	0	0
Degaterrein	Lage Zwaluwe	19.774	76.958	-5.185	-4.698	0	0
E-veld	Terheijden	0	233.355	429.196	-903.990	-360.675	-389.679
Kavels Antwerpsestraat / Geraniumstraat	Made	38.078	41.161	-14.312	4.172	0	0
Dorpshart	Made			282.236	-90.449	132.817	570.685
Totaal geformaliseerde grondexploitaties		***-94.506***	***328.086***	***691.936***	***-994.964***	***-227.858***	***181.006***
Norbartstraat	Terheijden			3.429	11.574		
De Ligne - Hoogerheide	Made			5.107			
Norbartstraat - Romboutsstraat	Made			27.494			
Van Hooijdonklaan	Lage Zwaluwe			15.894			
Totaal nog te formaliseren grondexploitaties (voorbereidingskosten)		***0***	***0***	***51.924***	***11.574***	***0***	***0***
Totaal		**-94.506**	**328.086**	**743.860**	**-983.391**	**-227.858**	**181.006**

-/- = positieve boekwaarde/

+/+ = negatieve boekwaarde

f. Financiële positie actieve grondexploitaties

In de tabel hieronder geven we inzicht in de te verwachten resultaten van de gemeentelijke grondexploitaties.

Begrote resultaten 2021

Projectnaam	Kern	Boekwaarde 1-1-2021	Begrote lasten 2021	Begrote baten 2021	tgv reserves	Begroot resultaat	Boekwaarde 1-1-2022
Oranjeplein	Terheijden	0	0				0
Prinsenpolder	Made	-23.388	23.388				0
Degaterrein	Lage Zwaluwe	76.958	49.605	-127.050			-487
E-veld	Terheijden	233.355	568.279				801.633
Kavels Antwerpsestraat / Geraniumstraat	Made	41.160	120.621	-530.000		330.000	-38.219
Dorpshart	Made	0	395.773	-189.729			206.044
Totaal		**328.086**	**1.157.666**	**-846.779**	**0**	**330.000**	**968.972**

Werkelijke resultaten 2021

Projectnaam	Kern	Werkelijke Boekwaarde 1-1-2021	Werkelijke lasten 2021	Werkelijke baten 2021	tgv reserves	Werkelijk resultaat	Werkelijke Boekwaarde 1-1-2022	Voorzieningen	Gecorr boekwaarde 1-1-2022
Oranjeplein	Terheijden	0	0				0		0
Prinsenpolder	Made	-23.388	23.337			50	0		0
Degaterrein	Lage Zwaluwe	76.958	22.857	-105.000			-5.185		-5.185
E-veld	Terheijden	233.355	195.842				429.196		429.196
Kavels Antwerpsestraat / Geraniumstraat	Made	41.161	125.528	-531.000		350.000	-14.312		-14.312
Dorpshart	Made	0	282.236				282.236	-539.423	-257.187
Subtotaal		***328.086***	***649.800***	***-636.000***	***0***	***350.050***	***691.936***	***-539.423***	***152.513***
Norbartstraat	Terheijden		3.429				3.429		3.429
De Ligne - Hoogerheide	Made		5.107				5.107		5.107
Norbartstraat - Romboutsstraat	Made		27.494				27.494		27.494
Van Hooijdonklaan	Lage Zwaluwe		15.894				15.894		15.894
Subtotaal BIE in wording		***0***	***51.924***	***0***	***0***	***0***	***51.924***	***0***	***51.924***
Totaal		**328.086**	**701.724**	**-636.000**	**0**	**350.050**	**743.860**	**-539.423**	**204.437**

Prognose 2022 en verdere jaren

Projectnaam	Kern	Boekwaarde 1-1-2022	Begrote lasten	Begrote baten	tgv reserves	Begroot resultaat	Eind boekwaarde	Voorzieningen	Gecorr eind boekwaarde	Voordeel / nadeel	Jaar van afsluiting
Prinsenpolder	Made	0					0		0	nihil	2021
Degaterrein	Lage Zwaluwe	-5.185	168.095	-268.076		105.165	0		0	voordeel	2022
E-veld	Terheijden	429.196	1.457.837	-3.000.840		1.113.807	0		0	voordeel	2024
Kavels Antwerpsestraat / Geraniumstraat	Made	-14.312	1.716			12.596	-0		-0	voordeel	2022
Dorpshart	Made	282.236	1.959.298	-1.702.111			539.423	-539.423	0	nadeel	2025
Subtotaal		***691.936***	***3.586.947***	***-4.971.027***	***0***	***1.231.567***	***539.423***	***-539.423***	***-0***		
Norbartstraat	Terheijden	3.429	8.145				11.574		11.574		onbekend
De Ligne - Hoogerheide	Made	5.107					5.107		5.107		onbekend
Norbartstraat - Romboutsstraat	Made	27.494					27.494		27.494		onbekend
Van Hooijdonklaan	Lage Zwaluwe	15.894					15.894		15.894		onbekend
Subtotaal BIE in wording		***51.924***	***8.145***	***0***	***0***	***0***	***60.069***	***0***	***60.069***		
Totaal		**743.860**	**3.595.092**	**-4.971.027**	**0**	**1.231.567**	**599.493**	**-539.423**	**60.069**		

Voorbeeld E-veld Terheijden 2022:
Boekwaarde € 429.196 negatief
Lasten € 1.457.837 negatief
Baten € 3.000.840 positief
Totaal begroot resultaat € 1.113.807 positief (t.g.v. Algemene Bedrijfsreserve Grondbedrijf)

Toelichting actieve grondexploitaties

Prinsenpolder Made
We bouwden bijna alle woningen en we maakten het plangebied woonrijp. We namen een kleine winst van € 50. Voor de financiële afwikkeling maakten we eind 2016 afspraken met de bouwcombinatie Prinsenpolder (WSG en WS Volksbelang). Bij de aanbesteding van de werkzaamheden vielen de kosten hoger uit dan begroot. Door de eerder gemaakte afspraken zijn de extra kosten voor rekening van de gemeente. Dit leidde tot een verliesneming in 2019. De totale winst op dit project stelden we naar beneden naar € 3.008.307.

Degaterrein Lage Zwaluwe
In 2021 verkochten we een perceel. De verkoopprocedure voor het resterende perceel loopt nog. Vermoedelijk verkopen we dit laatste perceel in 2022. Daarna starten we met het woonrijp maken. We verwachten dit project in 2023 af te sluiten met een positief resultaat van € 105.179.

E-veld Terheijden
In december 2020 is de GREX voor het E-veld vastgesteld. De raad stelde het bestemmingsplan in juni 2021 vast. Met de ontwikkelaar van E-veld sloten we een koopovereenkomst, maar niet voor de kavels voor Tiny Houses. De bouwkavels voor Tiny Houses boden we begin 2022 via openbare inschrijving te koop aan. We verwachten dit project in 2024 af te sluiten met een positief resultaat van € 1.113.806.

Kavels Antwerpsestraat / Geraniumstraat Made
In 2019 stelde de raad een bestemmingsplan vast voor 2 woningbouwlocaties aan de Antwerpsestraat en Geraniumstraat in Made. In 2021 verkochten we de kavels. Na oplevering van de woning aan de Geraniumstraat maken we een klein openbaar gebied woonrijp. In 2021 hielden we rekening met tussentijdse winstneming (€ 350.000). Deze winstneming stortten we in de Algemene Bedrijfsreserve Grondbedrijf. Het saldo eind 2021 van € 14.312 is voor een groot deel nodig voor het woonrijp maken.

Dorpshart Made
In 2020 startten de voorbereidende werkzaamheden voor herontwikkeling van Sociaal Cultureel Dorpshart Made. Binnen deze herontwikkeling vindt woningbouw (55 woningen) plaats. De raad stelde de grondexploitatie in januari 2021 vast en het bestemmingsplan Dorpshart Made in december 2021. De grondexploitatie leidt tot een negatief resultaat van € 539.423 per eind 2025. Hiervoor troffen we een voorziening.

Norbartstraat Terheijden
Gemeente Drimmelen is eigendom van een binnengebied achter de Norbartstraat in Terheijden. Dit perceel is in beeld voor eventuele woningbouw en is in een voor-verkennende fase. In 2022 werken we de voorverkenning verder uit. De voorbereidende kosten van € 3.429 namen we op in de balans.

De Ligne – Hoogerheide Made
Het project aan de Hoogerheide te Made, De Ligne is in een voor verkennende fase waardoor er op dit moment nog weinig concreet is. In 2022 werken we deze ontwikkeling verder uit. De voorbereidende kosten van € 5.107 namen we op in de balans.

Norbartstraat – Romboutsstraat Made
In 2020 was er instemming over nieuwbouw van IKC De Stuifhoek. We onderzoeken mogelijk de combinatie van nieuwbouw van het IKC met de bouw van woningen. Voorbereidende kosten voor dit onderzoek van. € 27.494 namen we op in de balans. In 2022 informeren we de raad hierover.

Van Hooijdonklaan Lage Zwaluwe
Het gemeentelijk perceel aan de Pastoor van Hooijdonklaan (Willibrorduslocatie) in Lage Zwaluwe is in beeld als toekomstige woningbouwlocatie voor starters en senioren. We stelden een stedenbouwkundig plan op. Tijdens de bestemmingsplanprocedure in 2022 wordt meer duidelijk en informeren we de raad. De voorbereidende kosten van € 15.894 namen we op in de balans.

g. Conclusie resultaat eigen grondexploitaties

Uit de verantwoorde resultaten 2021 concluderen we dat de resultaten van de eigen grondexploitaties totaal € 350.050 positief zijn. Dit resultaat heeft geen consequentie voor het jaarrekeningresultaat.
De winstnemingen stortten we in de algemene bedrijfsreserve grondbedrijf.
Voor het Dorpshart Made voorzien we een verwacht verlies van € 539.423 ten laste van de Algemene reserve.

h. Risico's eigen grondexploitaties

Gezien de omvang van de actieve grondexploitaties verwachten we risico's die op basis van een model zijn uitgewerkt. Voor de actieve grondexploitaties calculeren we een risicoprofiel van € 578.271.

Het risicoprofiel bestaat uit:
- Degaterrein Lage Zwaluwe: een risico van € 52.200
- E-veld Terheijden: door aanbesteding en aanverwante contracten een afname. Risico is: € 238.953
- Dorpshart Made: door de vastgestelde grondexploitatie is het risico € 286.818.

De risico's op de lopende actieve grondexploitaties nam in 2021 toe met € 56.534.

Te verwachten risico's projecten

Projectnaam	Te verwachten risico's
Degaterrein (Lage Zwaluwe)	52.500
Kavels Geraniumstraat / Antwerpsestraat (Made)	0
E-veld (Terheijden)	238.953
Dorpshart (Made)	286.818
Totaal	**578.271**

i. Reserves grondbedrijf in relatie tot risico´s – weerstandscapaciteit grondbedrijf

Voor het opvangen van de risico's lopende actieve grondexploitaties (zie punt h.) beschikken we over 2 vrije reserves van het Grondbedrijf: de Algemene Bedrijfsreserve Grondbedrijf en reserve Bovenwijkse Voorzieningen.

De omvang van deze reserves moeten in totaal toereikend zijn voor het afdekken van de berekende risico's. Eventuele tekorten of overschotten verrekenen we met de Algemene reserve.
De risico's van de facilitaire grondexploitaties zijn opgenomen in Paragraaf A. Weerstandsvermogen en risicobeheersing.
De algemene Bedrijfsreserve Grondbedrijf wordt gevoed met de winstnemingen van de grondexploitaties en de reserve Bovenwijkse voorzieningen wordt sinds 2019 niet meer gevoed.

De weerstandscapaciteit per eind 2021 bedraagt:

Weerstandscapaciteit actieve grondbedrijfexploitaties			Bedrag
Benodigde weerstandscapaciteit o.b.v. berekende risico's (zie punt h.)			**578.271**
Beschikbare reserve(s)			
* Algemene Reserve Grondbedrijf (saldo prim begr 2021)	388.523		
* Algemene Reserve Grondbedrijf (VJN 2021)	-329.814		
* Algemene Reserve GB winststortingen	350.050		
* Algemene Reserve (JR 2021 storting t.b.v. weerstandscapaciteit)	87.909		
Subtotaal beschikbaar Algemene Bedrijfsreserve GB		**496.668**	
* Reserve Bovenwijkse voorzieningen	81.603		
Beschikbare weerstandscapaciteit (per 31-12-2021)			**578.271**

Inleiding jaarrekening

De functie van de jaarrekening is het getrouw en rechtmatig weergeven van de feiten en een analyse daarvan uit het voorbije jaar, zodat de gemeenteraad de rekening kan vaststellen. Dit leidt tot decharge van het dagelijks bestuur, het college van burgemeester en wethouders. De jaarrekening bestaat uit diverse onderdelen.

- De balans als onderdeel van de jaarrekening geeft inzicht in de financiële positie aan het einde van een bepaalde periode als resultaat van het financiële beheer en beleid.

- Het EMU-Saldo als onderdeel van de jaarrekening geeft aan of er in een bepaald jaar met reële transacties meer geld uitgegeven is dan er in dat jaar is binnengekomen.

- Het overzicht van baten en lasten (resultaat) als onderdeel van de jaarrekening geeft inzicht in de financiële baten en lasten over een bepaalde periode als resultaat van het financiële beheer en beleid.

- Toelichtingen:

    a. Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling
    b. Toelichting op de balans
    c. Toelichting op het overzicht van baten en lasten

- Analyse begrotingsafwijkingen

- Informatie Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector

- Resultaatbestemming

- Verantwoordingsinformatie specifieke uitkeringen (SISA)

Balans per 31 december 2021

ACTIVA	Ultimo 2020		Ultimo 2021	
Vaste activa				
1.Immateriële vaste activa		335.343		801.981
-Bijdragen aan activa in eigendom van derden	335.343		801.981	
2. Materiële vaste activa		66.275.945		67.475.065
-Investeringen met een economisch nut				
- gronden uitgegeven in erfpacht	1.941.340		1.941.340	
- overige investeringen met een economisch nut	34.912.857		34.163.531	
-Investeringen met een economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven.	21.834.647		22.379.782	
-Investeringen in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut	7.587.101		8.990.413	
3. Financiële vaste activa		2.339.798		2.957.423
-Kapitaalverstrekkingen aan:				
-deelnemingen	206.694		206.695	
-gemeenschappelijke regelingen	4.538		4.538	
-Leningen aan woningbouwcorporaties				
-Overige langlopende leningen	813.213		1.444.037	
-Overige uitzettingen met een rentetypische looptijd van een jaar of langer	1.315.353		1.302.153	
-Bijdragen aan activa in eigendom van derden	-		-	
Totaal vaste activa		**68.951.086**		**71.234.469**
Vlottende activa				
4. Voorraden		334.176		209.808
- Niet in exploitatie genomen bouwgronden	-		-	
- Onderhanden werk, waaronder gronden in exploitatie	328.086		204.437	
- Gereed product en handelsgoederen	6.090		5.370	
5. Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar		7.208.964		7.123.428
-Uitzettingen in 's Rijks schatkist	409.086		1.203.551	
-Overige vorderingen	6.795.377		5.916.877	
-Overige uitzettingen	4.500		3.000	
6. Liquide middelen		75.846		403.221
-Kassaldi	1.755		4.013	
-Banksaldi	74.091		399.208	
7. Overlopende activa		2.979.794		2.299.192
- Overige nog te ontvangen bedragen en de vooruitbetaalde bedragen die ten laste van volgende begrotingsjaren komen	2.979.794		2.299.192	
Totaal vlottende activa		**10.598.779**		**10.035.649**
Totaal - generaal		**79.549.865**		**81.270.119**

PASSIVA	Ultimo 2020	Ultimo 2021
Vaste passiva		
8. Eigen vermogen	44.659.052	44.421.316
-Algemene reserve	11.748.093	11.305.226
-Bestemmingsreserves	30.738.626	29.930.575
-Reserves van het grondbedrijf	1.890.358	1.764.522
-Gerealiseerde resultaat	281.974	1.420.992
9. Voorzieningen	7.999.973	9.046.628
-Voorzieningen voor verplichtingen, verliezen en risico's	2.896.989	2.509.397
-Egalisatievoorzieningen	1.417.824	2.156.032
-Van derden verkregen middelen die specifiek besteed moeten worden	3.685.159	4.381.199
10. Vaste schulden met een rentetypische looptijd van een jaar of langer	8.727.095	17.205.179
-Onderhandse leningen van binnenl banken en overige financiële instellingen	7.750.000	15.925.000
-Waarborgsommen	977.095	1.280.179
Totaal vaste passiva	**61.386.119**	**70.673.123**
Vlottende passiva		
11. Netto vlottende schulden met een rentetypische looptijd korter dan een jaar	9.681.906	6.698.413
-Overige kasgeldleningen	7.250.000	3.800.000
-Banksaldi	-	-
-Overige schulden	2.431.906	2.898.413
12. Overlopende passiva	8.481.840	3.898.582
-Verplichtingen die in het begrotingsjaar zijn opgebouwd en die in een volgend begrotingsjaar tot betaling komen met uitzondering van jaarlijks terugkerende arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume.	2.480.350	1.618.513
-De van De Europese en Nederlandse overheidslichamen ontvangen voorschotbedragen voor uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel die dienen ter dekking van lasten van volgende begrotingsjaren	5.758.627	2.085.434
-Overige vooruitontvangen bedragen die ten bate van volgende begrotingsjaren komen.	242.862	194.635
Totaal vlottende passiva	**18.163.746**	**10.596.996**
Totaal - generaal	**79.549.865**	**81.270.119**

Gewaarborgde geldleningen	3.962	3.693
Garantstellingen	110.104	118.625

EMU-saldo

Het EMU-saldo is het saldo van de inkomsten en uitgaven met derden van de overheid. Het EMU-saldo geeft aan of er in een bepaald jaar met reële transacties meer geld uitgegeven is dan er in dat jaar is binnengekomen, of dat er netto geld overgehouden is. Het EMU-saldo is daarmee een indicatie voor de ontwikkeling van de liquiditeits- en financiële positie van de gemeente.

Het EMU-saldo van de lokale overheid telt mee voor het EMU-saldo van de totale overheid. Om inzicht te geven in het verwachte EMU-saldo van de lokale overheid is weergave van het saldo een verplicht onderdeel. De cijfers worden daarnaast verstrekt aan het CBS. Sturing op het EMU-saldo is van groot belang in verband met de Wet houdbare overheidsfinanciën (HOF).

EMU-saldo	31-12-2020	31-12-2021
a. Exploitatiesaldo vóór toevoeging aan c.q. onttrekking uit reserves (zie BBV, artikel 17c)	-2.107.095	-237.736
b Mutatie (im)materiële vaste activa	6.297.766	1.665.758
c. Mutatie voorzieningen	1.643.309	1.586.078
d. Mutatie voorraden (incl. bouwgronden in exploitatie)	422.549	415.054
e. Boekwinst bij verkoop effecten en boekwinst bij verkoop (im)materiele vaste activa	0	0
Berekend EMU-saldo (a-b+c-d-e)	**-7.184.100**	**-732.471**

De EMU-systematiek werkt op een andere manier dan het baten- en lastenstelsel dat de gemeenten hanteren. Investeringen tellen bijvoorbeeld niet mee in het stelsel van baten en lasten, daarbij wordt uitgegaan van de kapitaallasten van de investeringen. Investeringen en uitgaven die worden gedekt uit reserves in een jaar tellen echter wel volledig mee in het EMU-saldo.

Het EMU-saldo van de gemeente Drimmelen voor 2021 komt uit op € 732.471 negatief. Het betekent dat in EMU-termen de uitgaven € 732.471 groter zijn dan de inkomsten.

In de septembercirculaire van 2021 is de EMU referentiewaarde voor de gemeente Drimmelen - € 2.166.000 waardoor de referentiewaarde niet wordt overschreden in 2021. Er staat op dit moment geen sanctie op het overschrijden van de referentiewaarden. De EMU-referentiewaarde is geen norm, maar een indicatie van het aandeel van de gemeente in de gezamenlijke tekortnorm.

Overzicht van baten en lasten

De gepresenteerde cijfers betreffen het saldo van het programma. Een positief cijfer is per saldo een inkomstenpost. Een negatief cijfer is een kostenpost.

	Programma (in € 1.000)	Primitieve begroting			Bijgestelde begroting 2021			Realisatie 2021		
		Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo
1	Burger en Bestuur	329	4.977-	4.649-	329	5.230-	4.900-	739	5.129-	4.390-
2	Openbare ruimte	3.040	7.978-	4.939-	5.426	10.542-	5.116-	5.589	10.981-	5.392-
3	Ruimte, wonen en economie	7.575	10.002-	2.427-	11.403	13.685-	2.282-	10.383	11.794-	1.410-
4	Sociaal domein	4.407	25.991-	21.584-	5.714	30.045-	24.332-	5.526	28.552-	23.025-
	Subtotaal programma's	15.350	48.949-	33.599-	22.872	59.502-	36.629-	22.238	56.455-	34.217-
	Omschrijving algemene dekkingsmiddelen									
	Lokale heffingen	4.881	340-	4.541	5.224	357-	4.867	5.046	384-	4.663
	Algemene uitkeringen	35.076	2-	35.073	37.184	2-	37.182	37.657	3-	37.654
	Dividend (beleggingen)	46	-	46	66	-	66	66	-	66
	Saldo financieringsfunctie	-	127-	127-	33	149-	116-	43	149-	106-
	Overige algemene dekkingsmiddelen	-	247-	247-	-	44-	44-	-	221-	221-
	Subtotaal alg. dekkingsmiddelen	40.003	716-	39.287	42.507	553-	41.954	42.812	756-	42.056
	Overhead	74	7.294-	7.220-	80	8.551-	8.472-	159	8.222-	8.064-
	Onvoorzien	-	5-	5-	-	-	-	-	-	-
	Heffing vennootschapsbelasting	-	3-	3-	-	3-	3-	-	13-	13-
	Saldo van baten en lasten	***55.428***	***56.967-***	***1.539-***	***65.459***	***68.608-***	***3.149-***	***65.208***	***65.445-***	***238-***
	Beoogde toevoeging en onttrekking en reserves									
1	Burger en Bestuur	19	-	19	165	50-	115	164	50-	114
2	Openbare ruimte	6.558	5.621-	937	5.300	6.231-	931-	5.076	6.231-	1.155-
3	Ruimte, wonen en economie	1.046	1.353-	307-	4.132	2.593-	1.539	3.402	2.335-	1.067
4	Sociaal domein	747	-	747	2.094	312-	1.781	1.823	312-	1.510
	Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien	-	1-	1-	369	-	369	-	-	-
	Overhead	145	-	145	570	294-	277	416	294-	122
	Subtotaal mutaties reserves	***8.514***	***6.975-***	***1.539***	***12.630***	***9.480-***	***3.149***	***10.880***	***9.222-***	***1.659***
	RESULTAAT			**0-**			**0**			**1.421**

Grondslagen van waardering en resultaatbepaling

Inleiding

De jaarrekening is opgemaakt met inachtneming van de voorschriften die het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten daarvoor geeft.

Algemene grondslagen voor het opstellen van de jaarrekening

De waardering van de activa en passiva en de bepaling van het resultaat vindt plaats op basis van historische kosten. Tenzij bij het desbetreffende balanshoofd anders is vermeld, worden de activa en passiva opgenomen tegen nominale waarden.

De baten en lasten worden toegerekend aan het jaar waarop zij betrekking hebben. Baten en winsten worden slechts genomen voor zover zij op balansdatum zijn gerealiseerd. Verliezen en risico's die hun oorsprong vinden voor het einde van het begrotingsjaar, worden in acht genomen indien zij voor het opmaken van de jaarrekening bekend zijn geworden.

Dividendopbrengsten van deelnemingen worden als bate genomen op het moment waarop het dividend betaalbaar gesteld wordt.

Personeelslasten worden in principe toegerekend aan het boekjaar waarop ze betrekking hebben. Als gevolg van het formele verbod op het opnemen van voorzieningen c.q. schulden uit hoofde van jaarlijks terugkerende arbeidskostengerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume, worden sommige personele lasten echter toegerekend aan de periode waarin uitbetaling plaatsvindt; daarbij moet worden gedacht aan componenten zoals ziektekostenpremie ten behoeve van gepensioneerden, overlopende vakantiegeld- en verlofaanspraken en dergelijke.

Voor arbeidskostengerelateerde verplichtingen van een jaarlijks vergelijkbaar volume wordt geen voorziening getroffen of op andere wijze een verplichting opgenomen. De referentieperiode is dezelfde als die van de meerjarenraming, te weten vier jaar. Indien er sprake is van (eenmalige) schokeffecten (bijvoorbeeld reorganisaties) dient wel een verplichting opgenomen te worden.

Balans

Vaste activa

Immateriële vaste activa

Bijdragen aan activa van derden worden conform het raadsbesluit d.d. 14 november 2006 geactiveerd. Vanaf boekjaar 2016 zijn deze opgenomen bij de Immateriële vaste activa (cf BBV-voorschrift). Dergelijke geactiveerde bijdragen zijn gewaardeerd tegen het bedrag van de verstrekte bijdragen, verminderd met afschrijvingen. De verleende bijdragen worden afgeschreven in de periode waarin het betrokken actief van de derde op basis van de door de gemeente gestelde voorwaarden moet bijdragen aan de publieke taak.

Materiële vaste activa

Materiële vaste activa met economisch nut

In erfpacht uitgegeven gronden

De in erfpacht uitgegeven percelen zijn gewaardeerd tegen de eerste uitgifteprijs (i.c. de waarde die bij eerste uitgifte als basis voor de canonberekening in aanmerking is genomen). Percelen waarvan de erfpacht eeuwigdurend is afgekocht, zijn tegen een geringe registratiewaarde opgenomen.

Investeringen met een economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven

Wanneer investeringen grotendeels of meer worden gedaan voor riolering of het inzamelen van huishoudelijk afval, dan worden deze investeringen voortaan op de balans opgenomen in een aparte categorie: de investeringen met economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven.

Overige investeringen met economisch nut

Deze materiële vaste activa zijn gewaardeerd tegen de verkrijgings- of vervaardigingsprijs. Slijtende investeringen worden vanaf het moment van ingebruikneming lineair afgeschreven in de verwachte gebruiksduur, waarbij rekening wordt gehouden met een eventuele restwaarde. Op grondbezit met economisch nut (buiten de openbare ruimte) wordt niet afgeschreven.

Bij de waardering wordt in voorkomende gevallen rekening gehouden met een bijzondere vermindering van de waarde, indien deze naar verwachting duurzaam is. In het begrotingsjaar heeft een dergelijke vermindering overigens niet plaatsgevonden. Dergelijke afwaarderingen worden teruggenomen als ze niet langer noodzakelijk blijken. Volledigheidshalve vermelden wij dat op investeringen die vóór 2008 gedaan zijn soms extra is afgeschreven zonder economische noodzaak (ter verlichting van toekomstige lasten). Ook zijn in voorkomende gevallen reserves op dergelijke investeringen afgeboekt.

De belangrijkste gehanteerde afschrijvingstermijnen bedragen in jaren:

Gronden en terreinen	n.v.t.
Woonruimten (nieuwbouw)	40
Bedrijfsgebouwen (nieuwbouw)	40
Personenauto, bestelauto	7
Vrachtauto	7
Machines, apparaten en installaties m.u.v. automatiseringsapparatuur en legesmachine	10

Overige materiële vaste activa	10
Archiefinstallaties	25
Verzamelcontainers, ondergrondse opslag	8
Software	5-7

Investeringen in de openbare ruimte met uitsluitend maatschappelijk nut

Investeringen met een maatschappelijk nut zijn activa die geen economisch, maar uitsluitend een maatschappelijk nut hebben, zoals wegen, rotondes, pleinen, bruggen en opbaar groen. Deze voorzieningen dienen duidelijk een maatschappelijk nut, maar ze genereren geen middelen en er is geen markt voor. Investeringen in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut moeten worden geactiveerd (zie artikel 59 BBV).

Afschrijvingsmethode en -termijnen zijn vastgelegd in de nota waardering en afschrijving.

Financiële vaste activa

Kapitaalverstrekkingen aan gemeenschappelijke regelingen en leningen u/g zijn opgenomen tegen nominale waarde. Zo nodig is een voorziening voor verwachte oninbaarheid in mindering gebracht.

Participaties in het aandelenkapitaal van NV's en BV's (kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen in de zin van het BBV) zijn gewaardeerd tegen de verkrijgingsprijs van de aandelen. Indien de waarde van de aandelen onverhoopt structureel mocht dalen tot onder de verkrijgingsprijs zal afwaardering plaatsvinden.

Bijdragen aan activa van derden worden conform het raadsbesluit d.d. 14 november 2006 geactiveerd. Vanaf boekjaar 2016 zijn deze opgenomen bij de Immateriële vaste activa (conform BBV-voorschrift). Dergelijke geactiveerde bijdragen zijn gewaardeerd tegen het bedrag van de verstrekte bijdragen, verminderd met afschrijvingen. De verleende bijdragen worden afgeschreven in de periode waarin het betrokken actief van de derde op basis van de door de gemeente gestelde voorwaarden moet bijdragen aan de publieke taak.

Van een deelneming is krachtens artikel 1 lid d BBV sprake als de gemeente participeert in het aandelenkapitaal van een NV of BV.

Vlottende activa

Voorraden

De nog niet in exploitatie genomen bouwgronden zijn gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs dan wel lagere marktwaarde en overeenkomstig de gestelde eisen zoals genoemd in de in 2013 bijgestelde notitie grondexploitatie. Er wordt geen rente bijgeschreven op de boekwaarde van deze voorraden.

De als onderhanden werken opgenomen bouwgronden zijn gewaardeerd tegen de vervaardigingsprijs dan wel de lagere marktwaarde. De vervaardigingsprijs omvat de kosten die rechtstreeks aan de vervaardiging kunnen worden toegerekend (zoals grondaankopen en kosten van bouw- en woonrijp maken). Winsten uit de grondexploitatie worden slechts genomen indien en voor zover die met voldoende mate van betrouwbaarheid als gerealiseerd aangemerkt kunnen worden. Zolang daarvan geen sprake is, worden de verkregen verkoopopbrengsten ten volle op de vervaardigingskosten in mindering gebracht.

Gerede producten worden gewaardeerd tegen de kostprijs of tegen de marktwaarde indien de marktwaarde lager is dan de kostprijs. Dat laatste doet zich met name voor indien voorraden incourant worden.

Vorderingen en overlopende activa

De vorderingen worden gewaardeerd tegen nominale waarde. Voor verwachte oninbaarheid is een voorziening in mindering gebracht. De voorziening wordt statisch bepaald op basis van de geschatte inningskansen.

Liquide middelen en overlopende activa

Deze activa worden tegen nominale waarde opgenomen.

Vaste Passiva

Voorzieningen

Voorzieningen worden gewaardeerd op het nominale bedrag van de betrokken verplichting c.q. het voorzienbare verlies. De pensioenverplichting ten behoeve van de wethouders is echter tegen de contante waarde van de (reeds opgebouwde) toekomstige uitkeringsverplichtingen gewaardeerd. Onderhoudsegalisatievoorzieningen stoelen op een meerjarenraming van het uit te voeren groot onderhoud aan (een deel van) de gemeentelijke kapitaalgoederen, waarin rekening is gehouden met de kwaliteitseisen die ter zake geformuleerd zijn. In de paragraaf onderhoud kapitaalgoederen die is opgenomen in het jaarverslag is het beleid ter zake nader uiteengezet.

Vaste schulden

Vaste schulden worden gewaardeerd tegen de nominale waarde, verminderd met gedane aflossingen. De vaste schulden hebben een rente typische looptijd van één jaar of langer.

Vlottende passiva

De vlottende passiva worden gewaardeerd tegen de nominale waarde.

Borg- en garantiestellingen

Voor zover leningen door de gemeente gewaarborgd zijn, is buiten telling het totaalbedrag van de geborgde schuld-restanten per einde boekjaar opgenomen. Overigens is in de toelichting op de balans nadere informatie opgenomen.

Toelichting balans

Vaste Activa

Immateriële vaste activa

De post immateriële vaste activa wordt onderscheiden in:

	Boekwaarde 31-12-2020	Boekwaarde 31-12-2021
Bijdragen aan activa in eigendom van derden	335.343	801.981
Totaal	**335.343**	**801.981**

Het onderstaande overzicht geeft het verloop weer van de immateriële vaste activa gedurende het jaar 2021:

Bijdrage activa in eigendom van 3den	Boekwaarde 31-12-2020	Investe-ringen	Desin-vesteringen	Afschrij-vingen	Bijdragen van derden	Afwaar-deringen	Boekwaarde 31-12-2021
Bijdrage dierenasiel	112.841	0	0	4.906	0	0	107.935
Bijdr. (éénm. inv.) tenniscpl.Md.	20.000	0	0	10.000	0	0	10.000
Bijdr. huisvesting schouting Zwalaho	202.502	0	0	5.956	0	0	196.546
Bijdr. (éénm. inv.) nw Ganshoek LZ	0	500.000	0	12.500	0	0	487.500
Totaal	**335.343**	**500.000**	**-**	**33.362**	**-**	**-**	**801.981**

De afschrijvingstermijn bedraagt maximaal de gebruiksduur van de activa waarvoor de bijdrage aan derden is verstrekt.

De gemeenteraad heeft in 2015 besloten om maximaal € 500.000 bij te dragen aan de bouw van een ontmoetingsruimte in het zorgcentrum de Ganshoek in Lage Zwaluwe.
De ontmoetingsruimte in de nieuwe Ganshoek is 2019 in gebruik genomen. Medio november 2020 heeft Woonvizier een subsidieaanvraag ingediend., in 2021 is de subsidie vastgesteld en uitbetaald.

Materiële vaste activa

De materiële vaste activa bestaan uit de volgende onderdelen:

	Boekwaarde 31-12-2020	Boekwaarde 31-12-2021
In erfpacht uitgegeven gronden	1.941.340	1.941.340
Investeringen met een economisch nut	34.912.857	34.163.531
Investeringen met een economisch nut (heffing gerelateerd)	21.834.647	22.379.782
Investeringen in de openbare ruimte met uitsluitend maatschappelijk nut	7.587.101	8.990.413
Totaal	**66.275.945**	**67.475.065**

De categorie 'Investeringen met een economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven' is vanaf de jaarrekening 2014 n.a.v. BBV wijziging verplicht.

De onderstaande overzichten geven het verloop weer van de materiële vaste activa gedurende het jaar 2021.

Erfpachtgronden	Boekwaarde 31-12-2020	Investe-ringen	Desin-vesteringen	Afschrij-vingen	Bijdragen van derden	Afwaar-deringen	Boekwaarde 31-12-2021
Aank. OMJD-gronden (BMD) 13/**	1.941.340						1.941.340
Totaal	**1.941.340**	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**	**1.941.340**

Economisch (excl. heffing en erfpacht)	**Boekwaarde 31-12-2020**	**Investe-ringen**	**Desin-vesteringen**	**Afschrij-vingen**	**Bijdragen van derden**	**Afwaar-deringen**	**Boekwaarde 31-12-2021**
Gronden en terreinen	636.530	6.530					643.060
Bedrijfsgebouwen	23.360.237	404.585		1.058.824			22.705.998
Grond-, weg-, en waterbouwkundige werken	4.145.371	821.803	896.122	140.909			3.930.144
Vervoermiddelen	544.273	302.340		154.734			691.879
Machines, apparaten en installaties	1.570.861	34.827		142.349			1.463.339
Overige materiële vaste activa	4.655.585	574.836		501.309			4.729.112
Totaal	**34.912.857**	**2.144.921**	**896.122**	**1.998.125**	**-**	**-**	**34.163.531**

• Onder de tabel af te sluiten kredieten worden de desinvesteringen (2021: € 896.122) toegelicht.
• Onder de afwaarderingen staan de afwaarderingen vermeld wegens duurzame waardeverminderingen (in 2021 nihil).

Economisch (heffing)	**Boekwaarde 31-12-2020**	**Investe-ringen**	**Desin-vesteringen**	**Afschrij-vingen**	**Bijdragen van derden**	**Afwaar-deringen**	**Boekwaarde 31-12-2021**
Gronden en terreinen (heff.)	83.249						83.249
Bedrijfsgebouwen (heff.)	143.084			8.943			134.141
Grond-, weg-, en waterbouwkundige werken (heff.)	20.293.841	1.319.013		539.292			21.073.563
Vervoermiddelen (heff.)	152.785			35.410			117.374
Machines, apparaten en installaties (heff.)	433.953			124.804			309.149
Overige materiële vaste activa (heff.)	727.735			65.429			662.306
Totaal	**21.834.647**	**1.319.013**	**-**	**773.878**	**-**	**-**	**22.379.782**

• Onder bijdragen van derden zijn de bijdragen van derden opgenomen, die direct gerelateerd zijn aan de investering (in 2021 nihil).
• Onder de afwaarderingen staan de afwaarderingen vermeld wegens duurzame waardeverminderingen (in 2021 nihil).

Het onderstaand overzicht geeft het verloop van de boekwaarde van de investeringen met maatschappelijk nut weer:

Investeringen met maatschappelijk nut	Boekwaarde 31-12-2020	Boekwaarde 31-12-2021
Grond-, werk-, en waterbouwkundige werken	7.550.679	8.952.111
Machines, apparaten en installaties	0	6.876
Overige materiële vaste activa	36.422	31.426
Totaal	**7.587.101**	**8.990.413**

Het onderstaand overzicht geeft het verloop van de boekwaarde van de investeringen in de openbare ruimte met uitsluitend maatschappelijk nut weer:

Maatschappelijk nut	Boekwaarde 31-12-2020	Investeringen	Desinvesteringen	Afschrijvingen	Bijdragen van derden	Afwaarderingen	Boekwaarde 31-12-2021
Grond-, weg-, en waterbouwkundige werken	7.550.679	1.960.807		541.745	17.630		8.952.111
Machines, apparaten en installaties	0	6.876					6.876
Overige materiële vaste activa	36.422			4.996			31.426
Totaal	**7.587.101**	**1.967.682**	**-**	**546.741**	**17.630**	**-**	**8.990.413**

In 2021 hebben er geen desinvesteringen of afwaarderingen plaatsgevonden. Onder bijdragen derden zijn de bijdragen van derden opgenomen die direct gerelateerd zijn aan de investering (in 2021 € 17.360).

De investeringen worden vanaf het moment van ingebruikneming lineair afgeschreven.
De afschrijvingstermijnen worden beschreven in de Nota waarderen en afschrijven.
Deze afschrijvingstermijnen zijn richtinggevend en niet bindend.

Activeren van investeringen met een maatschappelijk nut is m.i.v. 2017 conform het Besluit begroting en verantwoording verplicht. De investeringen met maatschappelijk nut werden ook voor 2017 al geactiveerd. Het is verplicht om in de toelichting op de balans een uitsplitsing te maken tussen investeringen vanaf 2017 geactiveerd (boekwaarde eind 2021 € 2.568.456) en voor 2017 geactiveerd (boekwaarde eind 2021 € 6.421.957).

Voor dekking van de kapitaallasten van sommige investeringen is de reserve kapitaallasten beschikbaar.

Onderstaand overzicht geeft de afgesloten kredieten weer.

Afsluiten Econ./ Maatsch.	Progr.	Omschrijving	Begroting t/m 2020	Begr.-wijz.2021	Begr. t/m 2021	Werkelijk besteed in 2021	Cum. Uitgaven	Restant
Econ.	2	TEC Warmtenet Terheijden	1.000.000	0	1.000.000	-992.017	0	1.000.000
		Kwaliteitsverb. Oude haven Drimmelen:Park.ter.	250.000	5.000	255.000	5.626	255.000	0
		Vervanging faecalienzuiger	50.000	0	50.000	52.648	52.648	-2.648
		Rioolvervanging Vijverstraat	522.000	-12.253	509.747	17.517	509.747	0
		Rioolvervanging Kilstraat	1.140.000	120.000	1.260.000	260.929	1.253.033	6.967
		Rioolvervanging Marktstraat Made	796.500	-5.000	791.500	2.140	785.421	6.079
		Rioolvervanging Terheijden Midden	1.299.777	26.305	1.326.082	65.456	1.326.750	-668
		Rioolvervanging Molenplein (centrumplan Made)	308.000	1.130	309.130	0	309.123	7
	Totaal	Progr. 2	5.366.277	135.182	5.501.459	-587.701	4.491.722	1.009.737
	4	Eenmalige bijdrage Ganshoek Lage Zwaluwe	500.000	0	500.000	500.000	500.000	0
	Totaal	Progr. 4	500.000	0	500.000	500.000	500.000	0
	B	Waterwagens (2st)	54839	3.220	58.059	37.782	58.058	1
	Totaal	Bedrijfsvoering	54.839	3.220	58.059	37.782	58.058	1
	O	Meubilair (gemeentehuis)	108.387	-108.387	0	-30.593	0	0
		Meubilair (gemeentehuis)	335.188	-335.188	0	0	0	0
		Geluidsinstallatie (gemeentehuis)	25.188	-25.188	0	0	0	0
		Discussie-installatie (gemeentehuis)	30.226	-30.226	0	0	0	0
		2e Discussie-installatie (gemeentehuis)	21.662	-21.662	0	0	0	0
		Tablets gemeenteraad	28.967	-4.624	24.343	0	24.343	0
		Ipads / laptops	32.000	-32.000	0	-13.240	0	0
		Tablets medewerkers en college	30.226	-30.226	0	0	0	0
		Mobile geluidsinstallatie	10.075	-10.075	0	0	0	0
		Presentatieschermen (t.b.v. raadzaal)	22.670	-22.670	0	0	0	0
		Opstellen visie infovoorziening Omgevingswet	25.000	0	25.000	484	22.874	2.126
		n/wro/DURP	30.739	0	30.739	16.141	29.100	1.639
		cc managementsysteem / website integratie	138537	0	138.537	5.245	139.263	-726
		Backoffice applicatie (zoeksysteem)	20.000	0	20.000	20.403	20.403	-403
		Procesbeschrijvingen (workflow)	0	0	0	0	0	0
		Sportaccommodatie HTA	15.113	-15.113	0	0	0	0
		Gegevensmagazijn /-makelaar	70.528	-70.528	0	0	0	0
		Implementatie generieke digitale infrastructuur	150.000	-150.000	0	0	0	0
		Modernisering GBA (basisregistratie pers)	180.000	-180.000	0	0	0	0
		JCC klantbegeleidingssysteem	30.226	-30.226	0	0	0	0
		Personeelsinformatiesysteem	35.264	-35.264	0	0	0	0
	Totaal	Overhead	1.339.996	-1.101.377	238.619	-1.561	235.983	2.636
Totaal Economisch			7.261.112	-962.975	6.298.137	-51.479	5.285.763	1.012.374
Maatsch.		Verbreding Zanddijk	300.000	-91.290	208.710	13.745	208.515	195
		Centrumroute Terheijden	999.000	71.875	1.070.875	112.574	1.070.870	5

	Kwaliteitsverbet. Oude haven Drimmelen: Dorpstr.	70.000	42.600	112.600	5.127	115.414	-2.814
	Fietspaden Sluizeweg	0	456.000	456.000	455.685	455.685	315
	Openb.verlicht.:verv. Lichtmast.&armaturen 2020	233.500	0	233.500	56.283	235.768	-2.268
	Openb.verlicht.:verv. Lichtmast.&armaturen 2021	233.500	-90.000	143.500	150.504	150.504	-7.004
	Renovatie openbaar groen 2020	315.850	0	315.850	27.499	315.850	0
Totaal Progr. 2		2.151.850	389.185	2.541.035	821.417	2.552.606	-11.571
Totaal Maatschappelijk		2.151.850	389.185	2.541.035	821.417	2.552.606	-11.571
Eindtotaal af te sluiten kredieten		9.412.962	-573.790	8.839.172	769.938	7.838.369	1.000.803

Toelichting TEC warmtenet Terheijden

We legden in 2020 in combinatie met het civieltechnisch werk een deel van het warmtenetwerk in Terheijden aan. Om aan de rechtmatigheidseisen te voldoen is bij de Voorjaarsnota 2020 hiervoor een krediet gevoteerd door de gemeenteraad. In 2021 is het warmtenetwerk in beheer overgedragen bij het TEC (verkoop). De gemaakte kosten op het krediet en de verkoopopbrengst zijn verantwoord in de exploitatie op programma 2. Openbare ruimte - thema "Wegen en verkeer" (conform BBV voorschriften). Het afsluiten van het krediet heeft geen budgettaire effecten op de kapitaallasten.

De overige afgesloten kredieten staan grotendeels toegelicht in de paragraaf Kapitaalgoederen.

De lopende kredieten zijn in onderstaand overzicht per programma weergegeven. Hierbij is een onderscheid gemaakt tussen kredieten met een Economisch Nut en kredieten met een Maatschappelijk Nut.

Lopende kredieten									
Econ. / Maatsch	Progr.	Omschrijving	Begroting t/m 2020	Begr.-wijz.2021	Begr. t/m 2021	Werkelijk besteed in 2021	Cum. Uitgaven	Restant	Projectfase
Econ.	2	Drimmelenseweg - Sluizeweg Made	860.000	0	860.000	34.297	37.441	822.559	5. Realisatie
		Aankoop grond Zoutendijk	95.000	0	95.000	6.438	6.438	88.563	2. Definitie
		Kwal.verbet. OH Drimm.:Wandelprom./Havenkant	575.000	0	575.000	97.813	200.839	374.161	5. Realisatie
		Verkeersveilig Crullaan (minimale variant)	684.000	0	684.000	372.084	411.987	272.013	5. Realisatie
		Verkeersveilig Zeggelaan (minimale variant)	935.000	0	935.000	65.069	83.646	851.354	3. Ontwerp
		Haven Terheijden: vervanging beschoeiing	60.000	0	60.000	0	0	60.000	3. Ontwerp
		Kwal.verbet. Oude haven Drimmelen: Parkje	150.000	0	150.000	115.034	128.880	21.120	6. Nazorg-, en overdracht
		Sport, spelen, etc in openbare ruimte	100.000	0	100.000	29.822	39.976	60.024	5. Realisatie
		Baggeren stedelijk water	331.000	0	331.000	24.947	83.140	247.860	4. Voorbereiding
		Rioolvervanging Prinses Margrietstr./Julianastr.	763.000	0	763.000	536.521	696.000	67.000	5. Realisatie
		Rioolverv. Burg.van Campenhoutstr/Boerenhoekstr	1.884.000	0	1.884.000	302.100	506.755	1.377.245	5. Realisatie
		Maatr. kern Made uitvoer.:vervang. (Nachtegaalstr)	727.000	0	727.000	163	163	726.838	3. Ontwerp
		Maatr.kern Made uitvoer.:ambitieniv.(Nachtegaalstr)	120.200	0	120.200	0	0	120.200	3. Ontwerp
		Maatr.kern L.Zw: uitvoer.: verv.(Griendwerkerstr)	905.000	0	905.000	0	0	905.000	3. Ontwerp
		Maatr.kern L.Zw:uitvoer.:ambitieniv.(Griendwrkrstr)	277.500	0	277.500	0	0	277.500	3. Ontwerp
		Maatregelen. gebied OHD (uitvoering)	270.000	0	270.000	87.666	87.666	182.334	5. Realisatie
		Maatregelen.kern Thd:voorbereiding (Molenstraat)	100.000	0	100.000	0	0	100.000	4. Voorbereiding
		Maatr. kern Made: voorbereiding Stationsstraat	100.000	0	100.000	0	13.455	86.545	4. Voorbereiding
		Maatr. kern Made: voorbereiding Nachtegaalstraat	100.000	0	100.000	58.164	58.164	41.836	3. Ontwerp
		Maatr. kern L. Zw.: voorbereid. Griendwerkerstr	100.000	0	100.000	51.239	66.644	33.356	3. Ontwerp
		Maatr. kern Made:uitstr.leiding(Kievitstr./Acaciastr.)	154.560	0	154.560	0	0	154.560	3. Ontwerp
		Rioolvervanging Kilstraat	1.140.000	120.000	1.260.000	260.929	1.253.033	6.967	6. Nazorg-, en overdracht
		Rioolvervanging Kerkstraat Made	608.464	0	608.464	0	113.115	495.349	5. Realisatie
		Maatregelen gebied Oude haven Drimmelen	100.000	0	100.000	0	9.231	90.769	5. Realisatie
		Ambitieniveau WRP (stelpost)	487.667	0	487.667	0	0	487.667	2. Definitie
		Vervanging rioolontstopper	95.000	5.000	100.000	74.498	74.863	25.137	6. Nazorg-, en overdracht

Totaal Progr. 2		11.722.391	125.000	11.847.391	2.116.782	3.871.434	7.975.957	
3	Vervanging voetveer Terheijden (elektrisch)	100.000	5.060	105.060	93.031	105.059	1	6. Nazorg-, en overdracht
	Winkelstrip Nieuwstraat Lage Zwaluwe	150.000	0	150.000	132.894	134.494	15.506	6. Nazorg-, en overdracht
	Voetgangers- veerverbinding Drimmelen	150.000	0	150.000	6.297	9.263	140.738	1. Initiatief
	Stedenbouwkundige visie Stuifhoekgebied	0	95.000	95.000	0	0	95.000	1. Initiatief
Totaal Progr. 3		400.000	100.060	500.060	232.222	248.816	251.244	
4	Voedselbank Madese Boys	40.000		40.000	41.470	41.470	-1.470	6. Nazorg-, en overdracht
	Voorbereidingskrediet Stuifhoek	140.000		140.000	24.515	37.021	102.979	2. Definitie
	Renovatie zwembaden Randoet / Puzzelbad	3.447.219		3.447.219	400.447	3.626.058	-178.839	6. Nazorg-, en overdracht
	Renovatie toplaag grasveld A Schietberg	12.000		12.000	0	0	12.000	1. Initiatief
	Renovatie toplaag grasveld B Heesterbosch	12.000		12.000	0	0	12.000	1. Initiatief
	Trapveldje Hooge Zwaluwe	154.755		154.755	0	0	154.755	
	Aanpassing entree De Cour Terheijden	103.000	20.272	123.272	106.698	117.261	6.011	6. Nazorg-, en overdracht
Totaal Progr. 4		3.908.974	20.272	3.929.246	573.130	3.821.810	107.436	
B	Pickups (3 stuks)	128.461	15.000	143.461	2.275	2.275	141.186	4. Voorbereiding
	Bus enkelcabine	45.339	5.000	50.339	70.666	70.666	-20.327	6. Nazorg-, en overdracht
	Bedrijfswagen Boa	50.377	0	50.377	2.925	2.925	47.452	5. Realisatie
	Bestelauto	30.226	0	30.226	0	0	30.226	4. Voorbereiding
	Hogedruk reinigers	12.090	0	12.090	817,7	8882,7	3.207	5. Realisatie
Totaal Bedrijfsvoering		266.493	20.000	286.493	76.684	84.749	201.744	
O	Verduurzaming gemeentehuis	640.000	85.000	725.000	110.397	706.861	18.139	5. Realisatie
	Lamellen (gemeentehuis)	60.452		60.452	0	0	60.452	4. Voorbereiding
	Meubilair (gemeentehuis)		443.575	443.575	75.565	75.565	368.010	4. Voorbereiding
	A&O printer (omgevingsvergunning)	25.341		25.341	9.954	16.267	9.074	5. Realisatie
	Vervanging technische infrastructuur	178.334	-25.000	153.334	0	30.817	122.517	4. Voorbereiding
	Presentatiefaciliteiten		109.821	109.821	0	0	109.821	4. Voorbereiding
	Devices		87.226	87.226	36.475	36.475	50.751	5. Realisatie
	Algemene infobeleid (cloud)	15.000	0	15.000	0	0	15.000	5. Realisatie
	Opstellen geo-info beleidsplan	25.000	0	25.000	7.150	14.152	10.848	5. Realisatie

		Mid-office	133.125	0	133.125	7.516	10.035	123.090	3. Ontwerp
		Tim (tijdregistratie)	25.188	0	25.188	0	0	25.188	3. Ontwerp
		Software Civision.Middelen (web-publishing)	131.484	0	131.484	0	17.136	114.348	2. Definitie
		Vastgoed informatiesysteem (GIS)	125.741	0	125.741	0	0	125.741	1. Initiatief
		Inrichting bedrijvenloket	40.000	0	40.000	0	0	40.000	3. Ontwerp
		Publ geg.krt website	15.000	0	15.000	0	5.371	9.629	3. Ontwerp
		SSO-software	30.000	0	30.000	2.368	6.340	23.660	4. Voorbereiding
		Implementatie Wet M.E.B.V.	20.000	0	20.000	0	10.075	9.925	2. Definitie
		Implementatie M.O. berichtenbox	10.000	0	10.000	0	0	10.000	3. Ontwerp
		Implementatie M.O. lopende zaken	15.000	0	15.000	0	0	15.000	3. Ontwerp
		Implementatie e-facturen	22.000	0	22.000	0	15.419	6.581	2. Definitie
		Softwarepakket Planon (incl)	20.000	0	20.000	2.902	16.094	3.906	5. Realisatie
		Omgevingsvergunning zaaksysteem	25.000	0	25.000	877	1.179	23.821	3. Ontwerp
		Digitalisering dossiers soza	201.915	35.685	237.600	33.857	58.780	178.820	5. Realisatie
		Softwarepakket Burgerzaken Cipers	70.528	0	70.528	4.989	9.724	60.804	1. Initiatief
		Icontrol (metadatamanager, DSP)	17.128	0	17.128	0	0	17.128	3. Ontwerp
		SmartDocuments (sjablonen)	16.121	0	16.121	0	0	16.121	3. Ontwerp
		Cntr. Content Management System/webs. integratie	138.537	0	138.537	1.722	1.722	136.815	3. Ontwerp
		Zaaksysteem (Mid-office) & DMS fase1	285.259	-45.259	240.000	80.487	80.487	159.513	3. Ontwerp
		CMS (sitemanager 3 VIP-totaal)	37.783	0	37.783	0	0	37.783	3. Ontwerp
		Softwarepakket Welzijn (Centric GWS 4 ALL)	0	134.338	134.338	0	0	134.338	1. Initiatief
	Totaal Overhead		2.323.936	825.386	3.149.323	374.258	1.112.498	2.036.824	
Totaal Economisch			18.621.794	1.090.718	19.712.513	3.373.076	9.139.307	10.573.206	
Maatsch.	2	Aansluiting Zoutendijk / Horenhilsedijk	700.000	50.000	750.000	140.139	182.628	567.372	2. Definitie
		Rode loperroute	750.000	0	750.000	336.826	452.043	297.957	5. Realisatie
		Wegen: Dahliastraat / Schetsenakkerstraat	250.000	0	250.000	217.830	217.830	32.170	5. Realisatie
		Wegen: rehabilitatie (inclusief Witteweg)	467.000	0	467.000	191.647	191.647	275.353	4. Voorbereiding
		Fietsstraat Parallelweg Wagenberg	255.000	0	255.000	5.061	248.490	6.510	6. Nazorg-, en overdracht
		Kwal.verbet. Oude haven Drimm.: Biesboschweg	200.000	0	200.000	11.710	11.710	188.290	5. Realisatie
		Vergroten burgertevredenheid 2021	0	90.000	90.000	0	0	90.000	3. Ontwerp
		Centrumplan Made	2.940.000	0	2.940.000	20.322	2.660.182	279.818	5. Realisatie
		Verkeersreconstructies 2021	0	38.000	38.000	14.105	14.105	23.895	5. Realisatie

		Project de Kleine Schans eo (Zuiderwaterlinie)	193.000	0	193.000	6.719	54.002	138.998	3. Ontwerp
		Aanbrengen brug de Schans	100.000	0	100.000	0	0	100.000	3. Ontwerp
		Prkpl. acht.hofjes,prk.vrij dorpspl	40.000	0	40.000	33.042	33.042	6.958	6. Nazorg-, en overdracht
		Civiele werk. buiten projectgeb. Romboutsstr Made	0	117.750	117.750	9.184	9.184	108.566	3. Ontwerp
		Aanplant nieuw bos	100.000	0	100.000	0	56.423	43.577	5. Realisatie
		Renovatie openbaar groen 2021	145.000	0	145.000	122.859	122.859	22.141	5. Realisatie
	Totaal Progr. 2		6.140.000	295.750	6.435.750	1.109.443	4.254.144	2.181.606	
	3	Haven Terheijden: vervanging steigers / meerpalen	163.300	0	163.300	23.767	152.263	11.037	6. Nazorg-, en overdracht
		Vervanging stroomkasten	150.000	0	150.000	6.876	6.876	143.124	5. Realisatie
		Verlengen fietspad Beverpad	408.500	45.000	453.500	-4.396	184.026	269.474	4. Voorbereiding
	Totaal Progr. 3		721.800	45.000	766.800	26.247	343.165	423.635	
Totaal Maatschappelijk			6.861.800	340.750	7.202.550	1.135.690	4.597.309	2.605.241	
Eindtotaal lopende kredieten			25.483.594	1.431.468	26.915.063	4.508.766	13.736.616	13.178.447	

Restant kredieten

In 2021 waren de uitgaven € 765.000 lager dan door de Raad aan kredieten is gevoteerd.
Eind 2021 was er een restant van ca. € 13,2 miljoen en eind 2020 ca. € 9,9 miljoen.
Van de kredieten wordt nu € 7,8 miljoen afgesloten. Van de afgesloten kredieten is het saldo nu ongeveer € 1.000.000.
Van de niet afgesloten kredieten (€ 26,9 miljoen) resteert nog € 13,2 miljoen.

De belangrijkste lopende kredieten zijn: (Gevoteerd - Restant)

Programma 2. Openbare ruimte

Aankoop grond Zoutendijk (€ 95.000 - € 88.000)
De onderhandelingen zijn bijna afgerond. We kunnen overgaan tot aankoop.

De overige kredieten zijn toegelicht in de paragraaf C. Onderhoud kapitaalgoederen.

Programma 3. Ruimte, wonen en economie

Vervanging voetveer Terheijden (elektrisch) (€ 105.000 - € 0)
In 2021 namen we het nieuwe voetveer in Terheijden in gebruik. Deze elektrische pont werd door de coronamaatregelen pas later in het jaar ingezet. Ook de laad- en losplaatsen pasten we aan.

Winkelstrip Nieuwstraat Lage Zwaluwe (€ 150.000 - € 16.000)
Zie voor een inhoudelijke toelichting paragraaf C. Onderhoud kapitaalgoederen - onderdeel a. Wegen.

Haven Terheijden: vervanging steigers / meerpalen (€ 163.000 - € 11.000)
Het restant van dit krediet moet blijven staan ten behoeve van de verbetering

van de haven na de dijkverzwaring.

Voetgangers- veerverbinding Drimmelen (€ 150.000 - € 141.000)
Het krediet moet blijven bestaan voor aanleg infrastructuur pontje Hofmansplaat.

Vervanging stroomkasten (€ 150.000 - € 143.000)
In het 3e kwartaal startten we de voorbereiding van het vervangen van de stroomkasten in Made. We benaderden eind december 3 aannemers om deel te nemen aan het aanbestedingsproces. Begin tweede kwartaal van 2022 ronden we dit proces af. Enexis heeft als netwerkbeheerder aangegeven pas medio september 2022 een aansluiting te kunnen realiseren.

Verlengen fietspad Beverpad (€ 454.000 - € 269.000)
Het restant moet blijven staan voor de aanleg van het Beverpad en wel het deel naar Lage Zwaluwe.

Stedenbouwkundige visie Stuifhoekgebied (€ 95.000 - € 95.000)
In 2021 zijn kosten gemaakt voor de stedenbouwkundige verkenning en onderzoeken. Er is extern ingehuurd. Deze kosten (totaal €16.871) zijn op het project geschreven. De raad heeft in februari 2022 ingestemd met de stedenbouwkundige opzet. Dit wordt in 2022 verder uitgewerkt in onder andere een ruimtelijk plan (bestemmingsplan/omgevingsplan).

Programma 4. Sociaal domein
De meeste kredieten van programma 4 staan toegelicht in de paragraaf Kapitaalgoederen onder gebouwenbeheer. Dit betreffen kredieten m.b.t. de zwembaden, Aanpassing entree De Cour Terheijden en de Stuifhoekschool. De overige kredieten worden hier toegelicht.

Voedselbank Madese Boys (€ 40.000 - -/- € 1.470)
In het derde kwartaal 2021 is gestart met de bouw, welke eind 2021 is afgerond. Zodra eindafrekening ontvangen is, kan krediet afgesloten worden. Verwachting is dat dat in het eerste kwartaal van 2022 is.

Renovatie toplaag grasveld (€ 12.000 - € 12.000)
In overleg met de hoofdaannemer zullen de werkzaamheden in de zomer van 2022 worden uitgevoerd. Beschikbare krediet is naar verwachting niet toereikend voor een volledige renovatie.

Trapveldje Hooge Zwaluwe (€ 154.755 - € 154.755)
In 2021 stelde de raad via een amendement een krediet beschikbaar voor de aanleg van een trapveldje in Hooge Zwaluwe. We overlegden met verschillende betrokken partijen. We werkten een aantal opties uit. In 2022 besluit het college.

Interne producten

Lamellen gemeentehuis (€ 60.452 - € 60.452)
In 2021 zijn de eerste fases voor de verduurzaming van het gemeentehuis uitgevoerd. Daarbij is afgesproken om een jaar later (zomer 2022) testen uit te voeren om te kijken of alles werkt zoals technisch is bedacht. Daarna wordt bepaald of het wenselijk is om (extra) zonwering aan te brengen daar waar nodig.

Meubilair gemeentehuis (€ 443.575 - € 368.010)
De aanbesteding van het thuiswerkmeubilair is afgerond. Aan dit contract wordt

ook uitvoering gegeven. Voor de inrichting van het gemeentehuis wordt op dit moment het plan van eisen opgesteld. Verwachten realisatie hiervan in Q3 2022

Verduurzaming gemeentehuis (€ 725.000 - € 18.000)
Het krediet is toegelicht in de paragraaf C. Onderhoud kapitaalgoederen.

Vervanging technische infrastructuur (€ 153.334 - € 122.517)
Het budget wordt meegenomen in de aanpassingen t.b.v. het nieuwe werken daar waar bouwkundige aanpassingen nodig zijn.

Presentatiefaciliteiten (€ 109.821 - € 109.821)
De presentatiefaciliteiten worden meegenomen in de aanpassingen t.b.v. het nieuwe werken. Hiervoor moeten eerste bouwkundige aanpassingen (creëren van nieuwe vergaderruimtes) worden uitgevoerd.

Devices (€ 87.226 - € 50.751)
Een groot gedeelte van de uitrol van devices is gerealiseerd. Openstaande actiepunt is nog de tablets voor de buitendienst en de collega's met het profiel Ultra mobiel.

Vervanging/ nieuwe software
De belangrijkste:

Mid-office (€ 133.125 - € 123.090)
In combinatie met de heroverweging van het Document Management Systeem (DMS) inclusief aangehaakte functionaliteiten, wordt dit budget ingezet voor deelproject 2 binnen het Ambitieplan Dienstverlening en Informatievoorziening; in het kader van de gewenste doorontwikkeling van dienstverlening.
Ten behoeve van ons Microsoft 365 pakket loopt dit project Digitaal Samenwerken onder het programma Dienstverlening en Informatievoorzieningen. Dit programma is in 2021 gestart in samenwerking met Adoptify. Verdere uitvoering en implementatie vindt in 2022 plaats

Tim (tijdregistratie) (€ 25.188 - € 25.188)
In lijn met besluitvorming met betrekking tot registratie aan-/afwezigheid, de noodzaak (en nut) van tijdregistratie, verlof etc. zal Tim al dan niet worden uitgefaseerd. Indien overbodig als gevolg van besluitvorming wordt deze applicatie afgestoten.

software Civision.Middelen (web-publishing) (€ 131.484 - € 114.348)
De software van de financiële administratie is in 2013 overgebracht naar het serverpark van Breda. In verband met het noodzakelijk uitfaseren van de AS/400 (waar Civision Middelen op draait), wordt dit budget gebruikt voor de noodzakelijke inrichting naar de nieuwe situatie. In 2021 is gestart, op basis van samen met gemeente Breda opgestelde business cases, het vervangingstraject van het financiële pakket. De planning is dat aanbesteding respectievelijk uitfasering in 2022 en 2023 gaat plaatsvinden. Vermoedelijk is het beschikbare budget niet voldoende. Indien nodig zal dit via de betreffende P&C cyclus worden benoemd en via voorstel worden aangeboden.

Vastgoed informatiesysteem (GIS) (€ 125.741 - € 125.741)
In het kader van de verdere optimalisatie van basisregistraties maakt deze investering hiervan onderdeel uit. Uitvoering van het projectplan 2022 BGT (Basisregistratie Grootschalige Topografie is hierbij leidend. Implementatie van dit systeem wordt voorzien in 2022 en 2023 (volledige implementatie) .

Inrichting bedrijvenloket (€ 40.000 - € 40.000)
Voor de MijnOverheid Berichtenbox en de functionaliteit voor bedrijven worden binnen het programma Dienstverlening en Informatievoorziening (deelproject van Ambitieplan) verschillende functionaliteiten opgeleverd. Zo is in 2021 gestart met het project om de MO Berichtenbox in te richten voor de VTH processen (Vergunningen, Toezicht en Handhaving).

Digitalisering dossiers soza (€ 237.600 - € 178.820)
Het digitaliseren van processen en klantdossiers WMO en Werk & Inkomen is gestart in 2020. In 2021 is beperkt voortgang op geboekt omdat prioriteit gegeven moest worden aan de werkzaamheden en prioriteiten van de ingestelde taskforce ICT hetgeen van invloed is geweest op de noodzakelijke digitale inrichting van de werkprocessen WMO en Werk & Inkomen. Eind 2021 heeft de taskforce haar werkzaamheden beëindigt en is het vervolg van het project weer opgestart. De digitalisering van vermelde werkprocessen kon opgevolgd worden zodra de hosting van Corsa naar de Cloud, inclusief de koppeling tussen Corsa en SSD gerealiseerd werd. Deze hosting is een technisch noodzakelijke randvoorwaarde.

Softwarepakket Burgerzaken Cipers (€ 70.528? - € 60.804)
Het staat nog niet met zekerheid vast wanneer het softwarepakket wordt vervangen. Daarbij wordt ook dit pakket naar "de Cloud" gebracht vanwege de uitfasering van de Bredase AS/400. Afronding hiervan vindt plaats in 2022.

Cntr. Content Management System/webs. integratie (€ 138.537 - € 136.815)
Het project voor de vervanging van het CMS is gestart. De goedkeuring van de projectopdracht wordt voorzien in 2022 waarna het projectplan nader uitgewerkt gaat worden. De verwachting is dat de website in Q4-2022 wordt opgeleverd.

Zaaksysteem (Mid-office) & DMS fase1 (€ 240.000 - € 159.513)
De inhoud en concept van het aan te schaffen zaaksysteem (generiek) is onderwerp van onderzoek geweest in 2021. Vanuit het programma Dienstverlening en Informatievoorziening kan, als uitbreiding op het deelproject implementatie iKCS, de zaaksysteem component worden gerealiseerd. Dit zal in 2022 nader vorm krijgen. Ook het deelproject WOO (Wet Open Overheid) stelt eisen aan onze informatiehuishouding rondom generieke voorzieningen als het DMS, het zaaksysteem, een Documentair Structuur Plan en een Product en Diensten catalogus. Wat er precies qua functionaliteit gerealiseerd gaat worden, wordt in 2022 meer duidelijk; en koersbepalend.

CMS (Sitemanager 3 VIP-totaal) (€ 37.783 - € 37.783)
Zie ook 'Cntr. Content Management System / website integratie'
Het project voor de vervanging van het CMS is in 2021 gestart. Planning is dat de website in Q4-2022 wordt opgeleverd.

Softwarepakket Welzijn (Centric GWS 4 ALL) (€ 134.338 - € 134.338)
In 2022 zullen knopen worden doorgehakt voor wat betreft de doorontwikkeling van de functionaliteit van Suite Sociaal Domein (SSD). Aanwezige wensen maar ook noodzakelijke beschikbare capaciteit zijn bepalend voor het starten en slagen van deze gewenste doorontwikkeling

Financiële vaste activa

De financiële vaste activa bestaan uit de volgende onderdelen:

	Boekwaarde 31-12-2020	Investe-ringen	Desin-vesteringen	Afschrij-vingen	Bijdragen van derden	Afwaar-deringen	Boekwaarde 31-12-2021
Kapitaalverstrekkingen aan:							
deelnemingen	206.694	10	9				206.695
gemeensch. regelingen	4.538						4.538
Overige langlopende geldleningen u/g	813.213	797.670		4.450	162.396		1.444.038
Overige uitzettingen	1.315.353		13.200				1.302.153
Totaal	**2.339.798**	**797.680**	**13.209**	**4.450**	**162.396**	**-**	**2.957.424**

De verdere uitsplitsing van de kapitaalverstrekkingen / diverse leningen zijn als volgt:

Kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen

Deelnemingen	Boekwaarde 31-12-2020	Investe-ringen	Desin-vesteringen	Afschrij-vingen	Bijdragen van derden	Afwaar-deringen	Boekwaarde 31-12-2021
Deelneming NV Waterleidingsmij	120.252						120.252
Deelneming Eerste Traais Warmtebedrijf B.V.	0	10	9				1
Cum.pref.aandelen Bouwfonds	3.795						3.795
Aandelen BNG	82.647						82.647
Totaal	**206.694**	**10**	**9**	**-**	**-**	**-**	**206.695**

Kapitaalverstrekkingen aan gemeenschappelijke regelingen

Gemeenschappelijke Regelingen	Boekwaarde 31-12-2020	Investe-ringen	Desin-vesteringen	Afschrij-vingen	Bijdragen van derden	Afwaar-deringen	Boekwaarde 31-12-2021
Deelname in de NV RWI	4.538						4.538
Totaal	**4.538**	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**	**4.538**

Overige langlopende leningen

Overige langlopende leningen	Boekwaarde 31-12-2020	Investe-ringen	Desin-vesteringen	Afschrij-vingen	Bijdragen van derden	Afwaar-deringen	Boekwaarde 31-12-2021
Depotstorting PTT Made	4.450			4.450			
Startersleningen/SVN	275.945	522.921			45.530		753.337
Duurzaamheidsleningen/SVN	532.818	274.749			116.866		690.701
Totaal	**813.213**	**797.670**	**-**	**4.450**	**162.396**	**-**	**1.444.038**

Overige uitzettingen met een rente typische looptijd van een jaar of langer

Overige uitzettingen	Boekwaarde 31-12-2020	Investe-ringen	Desin-vesteringen	Afschrij-vingen	Bijdragen van derden	Afwaar-deringen	Boekwaarde 31-12-2021

Erfpacht middenpier & vistaria	315.353		13.200				302.153
Div. cessie leningen	1.000.000						1.000.000
Totaal	**1.315.353**	**-**	**13.200**	**-**	**-**	**-**	**1.302.153**

De erfpacht middenpier ziet toe op het erfpachtcanon t.g.v. het erfpachtcontract met Jachthaven Biesbosch.

Vlottende Activa

Voorraden

De in de balans opgenomen voorraden (op grond van artikel 36 BBV) worden uitgesplitst naar de volgende categorieën:

	Balanswaarde 31-12-2020	Boekwaarde 31-12-2021	Verliesvoorziening grondexploitaties	Balanswaarde 31-12-2021
Grond- en hulpstoffen, gespecificeerd naar:				
niet in exploitatie genomen bouwgronden	-	-		-
Onderhanden werk, waaronder gronden in exploitatie	328.086	743.860	539.423	204.437
Gereed product en handelsgoederen	6.090	5.370		5.370
Totaal	**334.176**	**749.231**	**539.423**	**209.808**

Van de **onderhanden werken, waaronder gronden in exploitatie** kan het volgend overzicht worden gegeven:

Gronden in exploitatie	Boekwaarde 31-12-2020	Voorziening	Boekwaarde 1-1-2021	Werkelijke Lasten	Werkelijke Baten	tgv reserves	Werkelijk Resultaat	Boekwaarde 31-12-2021	Voorziening	Balanswaarde 31-12-2021
Oranjeplein Terheijden	0							0		0
Prinsenpolder Made	-23.388		-23.388	23.337			50	0		0
Degaterrein Lage Zwaluwe	76.958		76.958	22.857	-105.000			-5.185		-5.185
E-veld Terheijden	233.355		233.355	195.842				429.196		429.196
Kavels Geraniumstr/Antwerpsestr Made	41.161	0	41.161	125.528	-531.000		350.000	-14.312		-14.312
Dorpshart Made	0	0	0	282.236				282.236	539.423	-257.187
Subtotaal	**328.086**	**0**	**328.086**	**649.800**	**-636.000**	**0**	**350.050**	**691.936**	**539.423**	**152.513**
Norbartstraat Terheijden				3.429				3.429		3.429
De Ligne-Hoogerheide Made				5.107				5.107		5.107
Norbartstraat-Romboutsstraat Made				27.494				27.494		27.494
Van Hooijdonklaan Lage Zwaluwe				15.894				15.894		15.894
Subtotaal BIE in wording	**0**	**0**	**0**	**51.924**	**0**	**0**	**0**	**51.924**		**51.924**
Totaal	**328.086**	**-**	**328.086**	**701.724**	**-636.000**	**-**	**350.050**	**743.860**	**539.423**	**204.437**

Voor een nadere toelichting op de grondexploitatie wordt verwezen naar de toelichting op het programma 3. Ruimte, wonen en economie en de paragraaf G. Grondbeleid.

Van de post **gereed product en handelsgoederen** kan het volgend overzicht worden gegeven:
De in de balans opgenomen voorraden (op grond van artikel 36 BBV) worden uitgesplitst naar de volgende categorieën:

	Boekwaarde 31-12-2020	Boekwaarde 31-12-2021
Voorraad eigen verklaringen	2.684	1.415
Voorraad parkeerkaarten	3.406	3.956
Totaal	**6.090**	**5.370**

Uitzettingen met een rente typische looptijd korter dan één jaar

De in de balans opgenomen vorderingen (op grond van het BBV) worden uitgesplitst naar de volgende categorieën:

	Balanswaarde 31-12-2020	Boekwaarde 31-12-2021	Voorziening oninbaarheid	Balanswaarde 31-12-2021
Uitzettingen in 's Rijks schatkist (SKB)	409.086	1.203.551		1.203.551
Overige vorderingen	6.795.377	5.916.877	301.955	5.614.922
Overige uitzettingen	4.500	3.000		3.000
Totaal	**7.208.964**	**7.123.428**	**301.955**	**6.821.473**

De overige vorderingen bestaan uit de volgende onderdelen:

	Boekwaarde 31-12-2020	Boekwaarde 31-12-2021
Debiteuren -/- dubieuze debiteuren	6.253.430	4.892.322
Verstrekte leenbijstand e.d. sociale zaken	146.962	147.399
Nog te vorderen gemeentelijke belastingen	268.131	377.796
Overig	126.854	499.360
Totaal	**6.795.377**	**5.916.877**

Liquide middelen

Het saldo van de liquide middelen bestaat uit de volgende componenten:

	Boekwaarde 31-12-2020	Boekwaarde 31-12-2021
BNG	-9.966.048	399.208
Rabobank	21.092	
Kas	1.755	4.013
Totaal	**-9.943.201**	**403.221**

De betaalrekening bij de Rabobank is per 6 mei 2021 opgeheven.

Overlopende activa

De post overlopende activa kan als volgt onderscheiden worden:

	Boekwaarde 31-12-2020	Boekwaarde 31-12-2021
Nog te ontvangen voorschotbedragen van Europese en Nederlandse overheidslichamen (art 40a)	-	-
Overige nog te ontvangen bedragen	2.360.547	2.060.390
Vooruitbetaalde bedragen	619.247	238.802
Totaal	**2.979.794**	**2.299.192**

Het drempelbedrag in het kader van het verplicht schatkistbankieren bedraagt voor het eerste half jaar van 2021 € 425.085 en voor het tweede half jaar van 2021 € 1.133.560.
De benutting van het drempelbedrag in het boekjaar wordt hieronder weergegeven:

	Eerste kwartaal	Tweede kwartaal	Derde kwartaal	Vierde kwartaal
Op dagbasis buiten 's Rijks schatkist gehouden middelen	295.466	283.628	334.763	240.666
Ruimte onder drempelbedrag	129.619	141.457	798.797	892.894
Overschrijding van het drempelbedrag				
Totaal	**425.085**	**425.085**	**1.133.560**	**1.133.560**

Vaste Passiva

Eigen vermogen

Het eigen vermogen bestaat uit de volgende onderdelen:
- Algemene reserve: exploitatie en bedrijfsreserves algemene dienst;
- Bestemmingsreserves;
- Reserves van het grondbedrijf;
- Resultaat na bestemming.

Het in de balans opgenomen Eigen Vermogen bestaat uit de volgende posten:

	Boekwaarde 31-12-2020	Boekwaarde 31-12-2021
Algemene reserves	11.748.093	11.305.226
Bestemmingsreserves	30.738.626	29.930.575
Reserves van het Grondbedrijf	1.890.358	1.764.522
Eigen vermogen voor resultaatbestemming	44.377.077	43.000.323
Gerealiseerd resultaat	281.974	1.420.992
Totaal	**44.659.052**	**44.421.316**

Van het totaalverloop van de reserves kan het volgende overzicht worden gegeven:

	t.l.v. / t.g.v. Exploitatie / Reserves	Boekwaarde 31-12-2020	Bestemm resultaat 2020	Overige toevoe-gingen	Onttrek-kingen	Boekwaarde 31-12-2021
Algemene reserves algemene dienst						
Algemene reserve	Exploitatie			504.441	641.671	
Algemene reserve	Reserves			3.035.722	3.553.333	
Algemene reserve	Totaal	11.748.093	211.974	3.540.162	4.195.004	11.305.226
Totaal algemene reserves algemene dienst		**11.748.093**	**211.974**	**3.540.162**	**4.195.004**	**11.305.226**
Bestemmingsreserves						
Reserve verb. infrastruc. hav. Lzw	Exploitatie	184.271		0	0	184.271
Reserve tijdelijke inhuur personeel	Reserves	116.698		0	0	116.698
Reserve kapitaallasten	Exploitatie			367.750	1.185.325	
Reserve kapitaallasten	Reserves			3.204.614	0	
Reserve kapitaallasten	Totaal	25.006.790		3.572.364	1.185.325	27.393.829
Reserve budgetoverheveling	Exploitatie	1.244.700	70.000	707.648	1.314.700	707.648
Reserve Opleidingen	Exploitatie	100.000		0	0	100.000
Reserve Toerisme en recreatie	Exploitatie	45.529		27.855	18.500	54.884
Reserve impuls brede scholen combinatie	Exploitatie	162.201		0	4.569	157.632
Reserve duurzaamheid	Exploitatie	50.386		0	0	50.386
Reserve kunst	Exploitatie	58.228		0	6.825	51.403
Reserve bestuursakkoord	Exploitatie	805.533		0	429.222	376.311
Bestem.res. Landschappelijke Inpassing	Exploitatie	9.770		25.655	0	35.425
Reserve Samen investeren in Drimmelen	Exploitatie	1.499.428		0	1.228.846	270.582
Reserve samen aan de slag	Exploitatie	100.722		0	100.722	0
Reserve herstel kunstwerken havens	Reserves	57.614		0	0	57.614
Reserve Toegankelijkheid	Exploitatie	100.859		0	59.174	41.685
Reserve compensatie erfpachtinkomsten	Exploitatie	540.000		0	540.000	0
Reserve kwaliteitsverb.buitenrmt hav.Drimmelen	Exploitatie	73.895		0	73.895	0
Reserve Drimmelen op de kaart	Reserves	147.388		0	134.624	12.764
Reserve Hartveilige gemeente	Exploitatie	0		0	0	0
Reserve groenaanleg	Reserves	334.615		17.785	95.835	256.565
Reserve inclusie	Reserves	100.000		0	37.121	62.879
Totaal bestemmingsreserves		**30.738.626**	**70.000**	**7.923.670**	**6.414.682**	**29.930.575**
Reserves grondexploitatie						
Reserve bedrijfsreserve grondbedrijf	Exploitatie			350.050	329.814	
Reserve bedrijfsreserve grondbedrijf	Reserves			87.909	1.100.000	
Algemene bedrijfsreserve grondbedrijf	Totaal	1.488.523		437.960	1.429.814	496.668
Reserve opslag grote werken	Exploitatie	81.603		0	0	81.603
Reserve ruimtelijke ontw GB	Exploitatie	320.232		892.269	26.250	1.186.251
Totaal reserves grondexploitatie		**1.890.358**	**0**	**1.330.229**	**1.456.064**	**1.764.522**
Totaal reserves		**44.377.077**	**281.974**	**12.794.061**	**12.065.750**	**43.000.323**

Algemene reserves algemene dienst

Algemene reserve

Toelichting

De verminderingen van de Algemene reserve t.g.v. de exploitatie hebben betrekking op:

- Aanvulling Tegemoetkoming verhuurders sportaccommodaties COVID-19 (€ 24.000)
- Beleidsmedewerker energietransitie (€ 80.000)
- Beleidsmedewerker ruimtelijke ordening (€ 75.000)
- Compensatie exploitanten gemeente accommodaties (€ 85.000)
- Compensatieregeling voor vereniging en vrijwilligersorganisaties (€ 75.000)
- Omgevingswet (€ 155.000)
- Vrijkomende Agrarische Bebouwing (€ 22.000)
- Vuelta (€ 20.000)

De verminderingen ten laste van de reserves hebben betrekking op :

- Storting in reserve kapitaallasten (€ 2.885.000)
- Verwacht verlies dorpshart (€ 539.000)
- Verschuiving budget BOA (€ 41.000)

Doelstelling

Aan de algemene reserve is geen concrete bestemming gegeven, maar die dient voor :

- het waarborgen van de continuïteit;
- het opvangen van echt onvoorziene uitgaven, zoals schadeclaims, garanties geldleningen etc.;
- het afdekken van incidentele tekorten van enig jaar (om schommelingen in de exploitatie op te vangen);
- eenmalige uitgaven en als dekking voor investeringen (geen vervangingsinvesteringen);
- het opvangen van potentiële risico's. De algemene reserve maakt deel uit van het weerstandvermogen.

De algemene reserve heeft geen specifieke oorsprong.

Bestemmingsreserves

Reserve verbetering infrastructuur haven Lage Zwaluwe

Toelichting

De vermindering van de reserve ten gunste van de exploitatie betreft verbetering infrastructurele haven Lage Zwaluwe.

Doelstelling

Het toerisme in de kern Lage Zwaluwe te stimuleren middels het aantrekkelijker maken van de haven.

Reserve Tijdelijke inhuur personeel

Toelichting

N.v.t.

Doelstelling

De bestemmingsreserve wordt gebruikt om knelpunten in de vaste formatie van de organisatie op enig moment in het lopend jaar op te vangen. In de exploitatie is een zogenaamde knelpuntenpot opgenomen die wordt gevuld door vacaturegelden en aanvullingen als gevolg van langdurige ziekte. De voeding kan op enig moment lager zijn dan het benodigd bedrag. Een negatieve

exploitatiepost is niet toegestaan. De aard en de duur van de knelpunten zijn vaak onvoorspelbaar en onregelmatig over het jaar verdeeld. In 2021 zijn er geen mutaties geweest.
Tevens wordt de reserve gebruikt om tot 1 januari 2023 tijdelijke meerkosten van het generatiepact op te vangen.

Reserve kapitaallasten

Toelichting

De vermeerderingen ten laste van de reserves betreffen stortingen uit :
- Fietspaden Sluizeweg (€ 400.000)
- Storting uit algemene reserve (€ 2.885.000)
- Trapveldje Hooge Zwaluwe (€ 155.000).

De vermeerderingen ten laste van de exploitatie betreffen stortingen uit:
- Romboutstraat (€ 118.000)
- Rode loper route (€ 250.000)

De verminderingen ten gunste van de exploitatie hebben betrekking op reguliere onttrekkingen (kapitaallasten) € 1.185.325.

Doelstelling

Gevormd ter dekking van de kapitaallasten van specifiek door de raad besloten investeringen.

Reserve budgetoverheveling

Toelichting

De vermeerdering van de reserve ten laste van de exploitatie heeft betrekking op diverse stortingen met een totaliteit van € 707.648. Deze vermeerdering is tevens het saldo van de reserve.
De vermindering van de reserve ten gunste van de exploitatie betreft in totaliteit € 1.314.700

Doelstelling

Gelden uit voorgaande boekjaren beschikbaar houden voor de voorgenomen activiteiten.

Reserve opleidingen

Toelichting

In 2021 zijn er geen mutaties geweest. Op grond van de nota reserves en voorzieningen mag de reserve maximaal een omvang hebben van € 100.000.

Doelstelling

Gelden beschikbaar houden voor opleidingskosten van het personeel o.g.v. artikel 17 CAR Gemeente Drimmelen voor zover deze kosten niet uit het jaarlijkse afdelingsbudget opleidingen kunnen worden betaald. Bij start ieder kalenderjaar wordt per afdeling het opleidingsplan opgesteld.

Reserve toerisme en recreatie

Toelichting

De vermindering ten gunste van de exploitatie betreft uitgaven in het kader van projecten uit het beleidsplan Toerisme en recreatie.

Doelstelling

De reserve dient voor het uitvoeren van de projecten zoals opgenomen in het beleidsplan Toerisme en recreatie (uitvoeringsprogramma).

Reserve impuls brede scholen combinatie

Toelichting

De raad heeft bij vaststelling van het gezondheidsbeleid besloten om onttrekkingen te doen voor de uitvoering van het gezondheidsbeleid Kerngezond Drimmelen. De vermindering ten gunste van de exploitatie in 2021 betreft € 4.569. De reserve wordt ook toegelicht bij de reservemutaties in de financiële jaarrekening.

Doelstelling

Gemeente Drimmelen neemt deel aan de landelijke regeling Brede impuls combinatiefuncties. Met deze middelen wordt o.a. de inzet van de buurtsportcoaches gefinancierd. Conform deze regeling dient de gemeente aanvraag en verantwoording over ingezette middelen in te dienen. De reserve kan worden ingezet om risico's omtrent deelname regeling op te vangen. Daarbij is het onduidelijk op welke wijze de regeling in de toekomst wordt vormgegeven.

Reserve duurzaamheid

Toelichting

De vermindering van de reserve ten gunste van de exploitatie heeft betrekking op de energietransitie.

Doelstelling

Niet bestede SLOK (Stimuleringsregeling Lokale Klimaat-initiatieven, teruggestort in 2013) gelden worden ingezet om nieuw beleid voor 2014 e.v. te bekostigen.

Reserve bestuursakkoord

Toelichting

De verminderingen van de reserve t.g.v. de exploitatie hebben betrekking op:

- Vrijval ten gunste van Algemene reserve € 300.000
- Taskforce Jeugd € 129.222

Doelstelling

Deze reserve is ingesteld ter compensatie van de omvangrijke tekorten die werden verwacht bij de invoering van de nieuwe taken in het sociaal domein.

Reserve Landschappelijke Inpassing

Toelichting

In 2021 zijn er geen mutaties geweest.

Doelstelling

In de structuurvisie 'Landschappelijke kwaliteit buitengebied' is een werkwijze vastgesteld voor kwaliteitsverbetering van het landschap bij nieuwe ruimtelijke projecten in het buitengtebied.
De kwaliteitsverbetering kan plaatsvinden door fysieke aanpassing in de ruimtelijke omgeving of door storting van een bijdrage in deze reserve.

Reserve samen investeren in Drimmelen

Toelichting

- De vermindering ten gunste van de exploitatie betreft dekking:
- Verkeersremmende maatregelen € 28.701;
- MVO prijs € 7.350;
- Biesboschjaar € 1.665;
- Mantelzorgcompliment € 30.000;
- Kleedaccommodatie SVT € 215.000;
- Project geluk € 9.383.

Vermindering ten gunste van de reserves
• Vrijval ten gunste van Algemene reserve € 951.105.

Doelstelling
De reserve dient ter dekking van exploitatiekosten en investeringen voortvloeiende uit het coalitieprogramma.

Reserve samen aan de slag
Toelichting
In 2021 is besloten om de reserve op te heffen en het saldo van € 100.722 toe te voegen aan de Algemene reserve.

Reserve herstel kunstwerken havens
Toelichting
De raad heeft € 57.000 beschikbaar gesteld voor herstel beschoeiing haven Terheijden. Uitvoering en planning is afhankelijk van de werkzaamheden dijkverzwaring door het waterschap.

Doelstelling
Bij inspecties in 2016 is gebleken dat de civiele kunstwerken in drie havens van de gemeente Drimmelen dringend aan onderhoud toe zijn.

Reserve toegankelijkheid
Toelichting
De verminderingen ten gunste van de exploitatie hebben betrekking op uitgaven in het kader van de regeling Toegankelijkheid en het uitvoeringsplan Kom Binnen! In dit kader is in 2021 € 44.315 subsidie uitgekeerd aan verenigingen, de toegankelijkheid bij de zwembaden verbeterd en is een informatiezuil geplaatst in het gemeentehuis.

Doelstelling
De reserve is ingesteld om uitvoering te kunnen geven aan het Uitvoeringsplan Kom Binnen met als doel om de toegankelijkheid van clubs, verenigingen en algemene voorzieningen in Drimmelen te vergroten.

Reserve Drimmelen op de kaart
Toelichting
De vermindering betrekking op incidentele inhuur voor capaciteit op recreatie en toerisme voor het uitvoeren van diverse projecten.

Doelstelling
De reserve is ingesteld voor het meer zichtbaar maken van de gemeente Drimmelen middels evenementen, projecten en communicatie- en marketingactiviteiten.

Reserve Hartveilige gemeente
Toelichting
De reserve heeft in 2021 geen saldo meer en kan worden opgeheven.

Reserve groenaanleg
Toelichting
De vermindering van de reserve ten gunste van de exploitatie heeft betrekking op onderhoud EVZ (ecologische verbindingszone).

Doelstelling
Het bieden van de mogelijkheid om gekoppeld aan de uitgifte van grond voor rode (stedelijke) functies per m2 een bedrag in deze reserve te storten en dit

bedrag in te zetten voor kwaliteitsverbetering in het buitengebied (inclusief kernrandzones).

Reserve Inclusie

Toelichting

In 2021 is de projectleider Inclusie gestart. De kosten hiervan en het uitvoeringsbudget worden gedekt uit de reserve (€ 37.121) zijn er geen mutaties geweest. De projectleider Inclusie is in januari 2020 gestart.

Doelstelling

Bij de Najaarsnota 2020 heeft de gemeenteraad € 100.000 ter beschikking gesteld om de komende jaren op een gestructureerde wijze inclusie van inwoners (verder) te verbeteren. We willen tijdelijk een extra impuls geven aan de uitvoering van inclusie en een goede structuur wegzetten voor interne en externe samenwerking.

Reserves van het grondbedrijf

Algemene bedrijfsreserve grondbedrijf

Toelichting

De vermeerderingen van de reserve hebben betrekking op winstnemingen eigen grondexploitaties met een totaal bedrag van € 350.050. De verminderingen ten gunste van overige reserves zijn:

- Afroming reserve t.g.v. reserve compensatie erfpacht € 1.100.000;
- Vrijval reserve op basis van weerstandsvermogen t.g.v. algemene reserve € 241.905.

Doelstelling

De Algemene Bedrijfsreserve Grondbedrijf dient als buffer voor de activiteiten van het grondbedrijf. De risico's welke uit het grondbedrijf voortvloeien, moeten door deze reserve worden opgevangen.
De Algemene bedrijfsreserve Grondbedrijf maakt deel uit van het weerstandsvermogen van de gemeente.

Reserve bovenwijkse voorzieningen

Toelichting

In 2021 zijn er geen vermeerderingen t.g.v. of verminderingen t.l.v. deze reserve geboekt.

Doelstelling

Deze reserve wordt alleen nog gevoed door een (ouder) GB project van voor 1 juli 2008.
Deze reserve maakt ook deel uit van het weerstandsvermogen van de gemeente.

Reserve ruimtelijke ontwikkelingen Grondbedrijf

Toelichting

De vermeerderingen van de reserve hebben betrekking op bijdrage Ruimtelijke Ontwikkelingen vanuit de eigen en faciliterende grondexploitaties tot een totaal bedrag van € 892.269.
De vermindering van € 26.250 is een onttrekking van de bijdrage project Romboutsstraat Made ten gunste van het krediet "Civiele werken buiten projectgebied Romboutsstraat Made".

Doelstelling

In de structuurvisie is een projectenprogramma opgenomen voor investeringen

op het gebied van groen, water, infrastructuur en kwaliteitsverbetering van het landelijk gebied.
Ten behoeve daarvan worden bijdragen aan ruimtelijke ontwikkelingen in rekening gebracht bij grondexploitaties.

Voorzieningen

Het verloop van de voorzieningen wordt in onderstaand overzicht weergegeven:

Voorzieningen voor verplichtingen, verliezen en risico's	Boekwaarde 31-12-2020	Toevoegingen	Vrijval	Aanwendingen	Boekwaarde 31-12-2021
Voorziening wet APPA	2.684.841	141.000	420.622	66.600	2.338.619
Voorz.uitker.verplichtingen pers/vm pers	212.148	143.155		184.525	170.778
Totaal	**2.896.989**	**284.155**	**420.622**	**251.125**	**2.509.397**

Voorzieningen voor onderhoud	Boekwaarde 31-12-2020	Toevoegingen	Vrijval	Aanwendingen	Boekwaarde 31-12-2021
Voorz. onderhoud gebouwen PLANON	1.417.824	462.069		271.408	1.608.486
Voorziening onderhoud wegen		972.940		425.393	547.547
Totaal	**1.417.824**	**1.435.009**	**-**	**696.801**	**2.156.032**

Voorzieningen voor middelen derden waarvan de bestemming gebonden is	Boekwaarde 31-12-2020	Toevoegingen	Vrijval	Aanwendingen	Boekwaarde 31-12-2021
Voorziening riolering	2.849.611	300.724			3.150.334
Voorziening afvalstoffenheffing	831.202	399.662			1.230.864
Voorziening BIZ	4.346	24.900		29.246	
Totaal	**3.685.159**	**725.285**	**-**	**29.246**	**4.381.199**
Totaal voorzieningen gemeente	**7.999.973**	**2.444.449**	**420.622**	**977.173**	**9.046.627**

In de kolom 'vrijval' zijn de bedragen opgenomen welke ten gunste van de rekening van baten en lasten zijn vrijgevallen. Alle aanwendingen van de voorzieningen zijn rechtstreeks ten laste van de voorziening gebracht.

Voorzieningen worden op grond van artikel 44 BBV gevormd voor:
• verplichtingen en verliezen waarvan de omvang op balansdatum onzeker is doch redelijkerwijs te schatten en bestaande risico's op balansdatum ter zake van verplichtingen of verliezen waarvan de omvang redelijkerwijs te schatten is.
• kosten die in een volgend begrotingsjaar worden gemaakt maar de oorsprong hebben in het begrotingsjaar of een eerder begrotingsjaar en de voorziening strekt tot kostenegalisatie.
• Van derden verkregen middelen die specifiek besteed moet worden.

Alle voorzieningen zijn voor de daarvoor bestemde doelen in zijn geheel beklemd.

Voorzieningen voor verplichtingen, verliezen en risico's

Voorziening wet APPA

Toelichting

De vermeerdering van de voorziening betreft de jaarlijks vastgestelde storting(en) vanuit de exploitatie € 141.00. De aanwending (€ 66.600) betreft de pensioenkosten van oud wethouders.
De vermindering van € 420.622 is het gevolg van afname aantal deelnemers en een rentestijging.

Doelstelling

Toereikende voorziening aanleggen voor pensioenrechten van de wethouders als

gevolg van de sinds 2001 gestelde verplichting in de Wet APPA. De financiële gevolgen van de waardeoverdracht van pensioenen van wethouders te waarborgen.

Voorziening uitkering verplichtingen pers./vm.pers.

Toelichting

Ten laste van de exploitatie worden de kosten gebracht vanwege het vertrek van enkele collega's (€ 143.155). De personele kosten tot aan het moment van vroegpensioen van medewerker worden via de voorziening voldaan. In 2021 was de aanwending € 184.525.

Doelstelling

De voorziening wordt gevormd om de lasten van toekomstige uitkeringsverplichtingen aan oud-medewerkers en overige kosten voortvloeiende uit minnelijke regelingen te laten drukken op het jaar van besluitvorming en toekomstige jaren te ontlasten.

Voorzieningen voor onderhoud

Voor een nadere toelichting van onderstaande reserves wordt verwezen naar paragraaf G. Grondbeleid.

Voorziening onderhoud gebouwen

Doelstelling

Deze voorziening is via het gebouwbeheerssysteem, Planon, erop gericht het onderhoud van de gemeentelijke eigendommen te waarborgen op een bepaalde conditiescore. De gemeentelijke eigendommen zijn in 2014 geïnspecteerd conform systematiek NEN 2767 met vaststelling van de bijbehorende conditiescores.

Voorziening onderhoud wegen

Doelstelling

Deze voorziening is via het wegenbeheersysteem Obsurve erop gericht het onderhoud van de gemeentelijke verhardingen te waarborgen op een bepaalde conditiescore.

Voorzieningen van derden verkregen middelen die specifiek besteed moeten worden

Voorziening riolering

Toelichting

Zie voor verdere toelichting in de paragraaf B. Lokale heffingen.

Doelstelling

De voorziening dient ter egalisering van tekorten en overschotten van de lopende exploitatie ten einde stabiliteit in het te heffen rioolrecht te realiseren.

Voorziening afvalstoffenheffing

Toelichting

Zie voor verdere toelichting in de paragraaf B. Lokale heffingen.

Doelstelling

De voorziening dient voor de opvang van tussentijdse schommelingen in het uitgavenpatroon voor de afvalstoffen tussen de primitieve begroting en werkelijke exploitatie. Het tarief is voor 100% dekkend.

Voorziening BIZ

Toelichting
De vermeerdering betreft ontvangen BIZ-bijdrage.

Doelstelling
De gemeente int de bijdragen van de ondernemers ten behoeve van het BIZ en dient deze door te betalen (onder gestelde voorwaarden) aan de vereniging.

Vaste schulden met een rente typische looptijd van een jaar of langer

Onder de vaste passiva behoren de vaste schulden met een rente typische looptijd van een jaar of langer.
Op deze post worden de geldleningen die zijn afgesloten ter financiering van de gemeentelijk activiteiten verantwoord, alsmede de waarborgsommen.

De onderverdeling van de in de balans opgenomen langlopende schulden is als volgt:

	Boekwaarde 31-12-2020	Boekwaarde 31-12-2021
Onderhandse leningen van:		
binnenlandse banken en ov. financiële instellingen	7.750.000	15.925.000
Waarborgsommen	977.095	1.280.179
Totaal	**8.727.095**	**17.205.179**

In onderstaand overzicht wordt het verloop weergegeven van de vaste schulden over het boekjaar.

	Boekwaarde 31-12-2020	Vermeer-deringen	Aflossingen	Boekwaarde 31-12-2021
Onderhandse leningen	7.750.000	13.500.000	5.325.000	15.925.000
Waarborgsommen	977.095	880.718	577.634	1.280.179
Totaal	**8.727.095**	**14.380.718**	**5.902.634**	**17.205.179**
De totale rentelast voor het boekjaar met betrekking tot de vaste schulden bedraagt:				140.799

Vanwege de aanhoudende behoefte aan vreemd vermogen heeft de gemeente 29 juli 2021 een lening bij de BNG afgesloten van € 13.500.000 met een looptijd van 30 jaar.

Vlottende Passiva

Vlottende Passiva

Onder de vlottende passiva behoren de netto vlottende schulden met een rente typische looptijd korter dan een jaar en de overlopende passiva.

Deze zijn als volgt opgenomen:

	Boekwaarde 31-12-2020	Boekwaarde 31-12-2021
Schulden korter dan een jaar	9.681.906	6.698.413
Overlopende passiva	8.481.840	3.898.582
Totaal	**18.163.746**	**10.596.995**

Netto vlottende schuld met een rente typische looptijd korter dan één jaar: overige schulden

De in de balans opgenomen **kortlopende schulden** kunnen als volgt gespecificeerd worden:

Schulden korten dan een jaar	Boekwaarde 31-12-2020	Boekwaarde 31-12-2021
Overige kasgeldleningen	7.250.000	3.800.000
Overige schulden	2.431.906	2.898.413
Totaal	**9.681.906**	**6.698.413**

Overige schulden	Boekwaarde 31-12-2020	Boekwaarde 31-12-2021
Crediteuren	1.704.258	2.525.761
Verstrekte uitkeringen e.d. sociale zaken	550.899	347.367
Overige	176.750	25.285
Totaal	**2.431.906**	**2.898.413**

Overlopende passiva

De **overlopende passiva** bestaan uit de volgende onderdelen:

	Boekwaarde 31-12-2020	Boekwaarde 31-12-2021
Verplichtingen die in het begrotingsjaar zijn opgebouwd en die in een volgend begrotingsjaar tot betaling komen		
met uitzondering van jaarlijks terugkerende arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume.	2.480.350	1.618.513
De van de Europese en Nederlandse overheidslichamen ontvangen voorschotbedragen voor uitkeringen		
met een specifiek bestedingsdoel die dienen ter dekking van lasten van volgende begrotingsjaren.	5.758.627	2.085.434
Overige vooruitontvangen bedragen die ten bate van volgende begrotings jaren komen.	242.862	194.635
Totaal	**8.481.840**	**3.898.582**

Onder de van de Europese en Nederlandse overheidslichamen ontvangen voorschotbedragen voor uitkeringen was in 2020 een bedrag van € 3.833.324 opgenomen inzake de Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandig ondernemers (Tozo). In 2020 is er €5.880.028 ontvangen vanuit het Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid inzake de Tozo regeling. Uiteindelijk is er door de Gemeente Drimmelen in 2020 € 1.996.704 uitgekeerd. Het restant van € 3.883.324 is in 2021 terug betaald aan het Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid.

De onderverdeling van de in de balans opgenomen Europese en Nederlandse overheidslichamen ontvangen voorschotbedragen voor uitkeringen is als volgt:

Ontvangen voorschotbedragen voor uitkering met specifiek bestedingsdoel Art 49 lid 2	Boekwaarde 31-12-2020	Ontvangsten	Uitgaven	Boekwaarde 31-12-2021
Proeftuin aardgasvrij bestaande woningen	1.650.757	249.323	1.609.997	290.083
Vooruitontvangen Wijkaanpak		409.997	335.329	74.668
Totaal vooruitontvangen Proeftuin + Wijkaanpak	***1.650.757***	***659.320***	***1.945.326***	***364.751***
Vooruitontvangen toeslagenaffaire	2.575		2.575	
Vooruitontvangen nationaal programma onderwijs		61.271		61.271
Vooruitontvangen SPUK ventilatie onderwijs		345.581		345.581
Vooruitontvangen TOZO regeling	3.833.324	1.513.744	4.479.218	867.850
Vooruitontvangen SPUK Sport	215.180		53.484	161.696
Vooruitontvangen SPUK IJsbanen en Zwembaden		179.573	43.500	136.073
Vooruitontvangen SPUK reductie energiegebruik	6.792			6.792
Vooruitontvangen reductie energiegebruik woningen		176.038	142.142	33.896
Vooruitontvangen SPUK lokale Sportakkoorden		85.142	25.262	59.880
Vooruitontvangen huisvesting aandachtsgroepen		35.000	7.355	27.645
Vooruitontvangen regeling Lokale preventieakkoorden		20.000		20.000
Totaal	**5.708.627**	**3.075.669**	**6.698.862**	**2.085.434**

Deze vooruit ontvangen bedragen art 49 lid 2 betreffen de van de Europese en Nederlandse overheidslichamen ontvangen voorschotbedragen voor uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel die dienen ter dekking van lasten van volgende begrotingsjaren.

Proeftuin aardgasvrij bestaande woningen

In 2020 droegen we een deel van de rijksbijdrage over aan het TEC. Dit conform de Samenwerkingsovereenkomst en subsidiebeschikking die we in 2019 en 2020 sloten. We verdeelden de overdracht in twee delen: Een bedrag voor de huisaansluitingen en een bedrag voor de technische installatie. Een ander deel hielden we achter de hand om het warmtenetwerk te betalen. In 2020 legden we het warmtenetwerk aan. De werkzaamheden combineerden we met de herinrichting van de Centrumroute Terheijden. In 2021 vond de overdracht van het netwerk via een opstalakte plaats. Er resteert alleen nog een bedrag voor de laatste fase. In de subsidiebeschikking spraken we met ETW (onderdeel van het TEC) betalingen en termijnen af. Deze beschikking heeft een looptijd tot eind 2023.

Vooruitontvangen Nationaal programma onderwijs

Gemeenten krijgen uit het NP Onderwijs budget voor hun rol in voorschoolse educatie, primair en voortgezet onderwijs tot en met schooljaar 2022-2023 met als doel het herstel en ontwikkeling van het onderwijs in en na de coronaperiode.
In het vierde kwartaal 2021 werd bekend welk bedrag ontvangen zou worden. De gesprekken met het onderwijs- en kinderopvangveld over de mogelijkheden deze gelden in te zetten, zijn eerder gestart, maar het duurde even voordat we alle aanbiedingen en offertes binnen hadden en er overeenstemming was in het LEA over de bestedingsdoelen. Begin 2022 heeft het college het besluit genomen hoe één en ander besteed wordt. Overeenkomstig de regeling hebben we tot 2025 om de gelden te besteden. Onlangs is de periode namelijk met twee jaar verlengd omdat veel gemeenten nog niet zover waren.

Vooruitontvangen SPUK ventilatie onderwijs

De Specifieke uitkering ventilatie in scholen (SUVIS) is een uitkering voor gemeenten om het binnenklimaat van bestaande schoolgebouwen te verbeteren.

Het gaat vooral om de financiering van bouw- en installatiekosten. De voor het Dongemondcollege en Lage Weide ontvangen gelden zijn in 2021 door de schoolbesturen niet aangesproken en blijven middels de balanspost beschikbaar voor besteding in 2022. Dit omdat de aanpassingen meer voorbereidingstijd vergeden dan was ingeschat. Deels omdat de benodigde materialen moeizaam verkrijgbaar bleken en deels omdat de installatiebedrijven geen tijd hadden. Beide scholen starten in kwartaal één 2022 met de werkzaamheden.

Waarborgen en garanties

Gewaarborgde geldleningen

Het bij de balans vermelde bedrag voor verstrekte gewaarborgde geldleningen kan als volgt naar de diverse aard van instellingen gespecificeerd worden:

Bedragen x €1.000	Oorspronkelijk bedrag	Percentage borgstelling	Restant begin jaar 2021	Restant eind jaar 2021
Stg de Wijngaard	2.500	100%	1.657	1.471
Woningstichting Woonvizier	4.498	100%	2.280	1.783
Diverse sportverenigingen	588	100%	25	439
Totaal	**7.586**		**3.962**	**3.693**

Garantstellingen
Het bij de balans vermelde bedrag voor verstrekte garanties (als achtervang bij het Waarborgfonds Sociale Woningbouw) kan als volgt naar de diverse aard van instellingen gespecificeerd worden:

Garantstellingen	Aantal	Oorspronkelijk bedrag	Restant 1-1-2021	Restant 31-12-2021
WSW achtervang woningstichtingen (5)	45	136.404	110.104	118.625
Totaal	**45**		**110.104**	**118.625**

Met een garantie van het WSW (Waarborgfonds Sociale Woningbouw) kunnen corporaties voordelige leningen afsluiten op de kapitaalmarkt.
Het WSW staat borg voor de rente- en aflossingsverplichtingen van de deelnemers.

De mogelijke verplichtingen die voortvloeien uit de borgstelling worden gedekt door het risicovermogen en de obligoverplichtingen van WSW-deelnemers. WSW concludeert in haar jaarrekening 2020 dat ondanks de lichte daling van het risicovermogen het risicokapitaal ultimo 2020 voldoende is. In 2021 is het nieuwe kapitaalbeleid geïmplementeerd ter versterking van het borgstelsel.

Sinds 1 augustus 2021 gelden nieuwe achtervangovereenkomsten. De wijzigingen die zijn doorgevoerd in de nieuwe overeenkomsten leiden tot een andere toerekening van de achtervangpositie aan gemeenten.

Alle geborgde leningen afgesloten vóór 1 augustus 2021 vallen onder het toen geldende regime: elke lening wordt toegerekend aan een individuele gemeente. Alle geborgde leningen afgesloten vanaf 1 augustus 2021 vallen onder het regime van de nieuwe achtervangovereenkomsten. In het regime vanaf 1 augustus 2021 wordt de achtervangpositie voor leningen toegerekend aan gemeenten naar rato van de marktwaarde van het DAEB-bezit dat corporaties in de gemeenten hebben.

Door de nieuwe achtervangpositie komen alle gewaarborgde leningen van de woningstichtingen binnen onze gemeente in de overzichten van de WSW. Onderdeel van het nieuwe kapitaalbeleid, het aangaan van een obligolening door de deelnemers, is in het najaar geëffectueerd. De obligoleningen van de deelnemers zijn nu ook opgenomen in het overzicht garantstellingen, dit verhoogt de bedragen 'oorspronkelijk bedrag' en 'restant eind jaar 2021' met € 2,5 miljoen. In 2021 is er voor € 10 miljoen aan gewaarborgde leningen finaal afgelost en is er voor € 12 miljoen aan nieuwe gewaarborgde leningen verstrekt.

Niet uit de balans blijkende rechten en verplichtingen

Meerjarige contracten

Onderstaand een overzicht van de meerjarige contracten van de gemeente Drimmelen.

Titel	Datum ingang overeenkomst	Datum einde basistermijn overeenkomst	Aantal opties	Duur optie (mnd)	Gunningsbedrag per jaar
Ondergrondse glascontainers (onderhoud)	1-1-2014	31-12-2023	10 jaar	0	6.870
Onderhoud sportvelden	18-5-2015	18-5-2019	2	24	99.000
WMO Hulpmiddelen WB*	1-7-2015	30-6-2017	3	24	325.801
PI-systeem	9-7-2015	31-12-2020	2	24	220.000
Schoonmaak	1-10-2016	30-9-2019	4	12	42.479
Veegmachines	24-2-2017	24-2-2025	0	0	23.000
Website gemeente Drimmelen	1-7-2017	30-12-2020	2	12	19.917
Meldsysteem Openbare Ruimte	1-12-2017	28-2-2022	2	12	8.325
Aansprakelijkheidsverzekerking	31-12-2017	31-12-2020	2	12	51.051
Glasbewassing	1-2-2018	30-9-2020	3	12	8.546
Sanitaire artikelen	22-4-2018	1-5-2020	2	12	7.643
Brandstof	1-6-2018	30-5-2022	0	0	67.788
Bouwplantoetsing	13-7-2018	31-12-2018	3	12	16.450
Afvalstromen milieustraat	1-10-2018	30-9-2020	2	12	Gegund obv prijs/ton betreft 16 percelen
Strooizout Silo's	15-10-2018	14-10-2020	2	12	Gegund obv prijs/ton
Onderhoud Groen	1-11-2018	30-10-2021	3	24	985.000
Inzameling oud papier	1-1-2019	31-12-2021	3	12	40.220
Inzameling verpakkingsafval	1-1-2019	31-12-2021	3	12	152.849
Flexwerk Brabant	1-1-2019	31-12-2022	0	0	Overeenkomst inhuur flexibele arbeid
Warme drankenautomaten	1-1-2019	31-12-2023	1	12	25.560
ALT Verwerking GHA milieustations	1-2-2019	31-1-2021	2	12	Gegund obv prijs/ton
Beveiliging	1-2-2019	31-1-2021	3	12	15.177
Intranet	1-3-2019	31-12-2020	3	12	62.600
Leerlingenvervoer	1-8-2019	31-7-2022	2	12	417.255
Beheer openbare verlichting	1-7-2019	30-6-2021	2	12	28.400
Accountantcontrole	1-8-2019	31-7-2022	1	12	43.750
Beheer en exploitatie De Cour en Plexat 1	1-8-2019	31-7-2024	1	60	158.500
Beheer en exploitatie De Cour en Plexat 2	1-8-2019	31-7-2024	1	60	55.000
Fullservice containermanagement	1-1-2021	31-12-2024	2	12	194.307
Exploitatie zwembaden	1-1-2020	31-12-2029	1	60	150.000
Biomassa groenstromen	1-1-2021	31-12-2023	3	12	169.620
Glasinzameling- en verwerking	1-3-2018	28-2-2021	2	12	Gezamelijke/regionale aanbesteding
Preventief en correctief onderhoud gemalen	1-9-2020	31-8-2021	2	12	27.820
Verkeers- en Straatnaamborden	1-3-2020	28-2-2022	2	12	Gezamelijke/regionale aanbesteding
WMO Trapliften West-Brabant	1-7-2020	30-6-2024	2	12	Gezamelijke/regionale aanbesteding
Kantoorartikelen	1-12-2020	31-12-2022	2	12	Gezamelijke/regionale aanbesteding
Onderhoud openbare verlichting	1-11-2020	31-10-2022	2	12	334.406
Inzameling GFT- en restafval	1-1-2021	30-12-2022	2	12	318.752
Klein onderhoud elementenverharding	1-7-2020	30-6-2022	2	12	165.500
Raamovereenkomst boomtechnische onderzoeken	1-9-2020	31-8-2022	2	12	57.651
inzameling textiel	1-1-2021	31-12-2022	1	12	opbrengst
Reiniging en inspectie riolen	1-8-2020	31-7-2022	2	12	36.000
Levering en onderhoud AED's	7-12-2020	31-12-2024			19.222

* Perceel 1: € 129.239
Perceel 2: € 114.116
Perceel 3: € 82.446

Waarborgen en garanties

De gemeente heeft de volgende gewaarborgde geldleningen verstrekt:
- Stichting de Wijngaard
- Woningstichting Woonvizier
- Diverse sportverenigingen.

De gemeente heeft de volgende garanties verstrekt:
- Waarborgfonds Sociale Woningbouw (betreft een indirecte garantie).

Toelichting overzicht van baten en lasten

Inleiding

Inleiding

De rekening van baten en lasten (resultaat) als onderdeel van de jaarrekening geeft inzicht in de financiële baten en lasten over een bepaalde periode als uitkomst van dat financiële beheer en beleid. In eerste instantie wordt hierbij het resultaat (saldo programma's één tot en met zes plus algemene dekkingsmiddelen) bepaald en vervolgens zal een bestemming via reserves worden gegeven aan dit resultaat. De uitgaven ten laste van voorzieningen lopen niet via de exploitatie. Een uitzondering hierop is de dotatie (toevoeging) aan de voorziening. Dit loopt via de exploitatie van de programma's.

Onderstaande tabel is de rekening van baten en lasten. Op basis hiervan worden per programma de financiële verschillen verklaard (zie Analyse begrotingsafwijkingen), De algemene dekkingsmiddelen worden bij de programmaverantwoording toegelicht (zie Algemene dekkingsmiddelen).

	Programma (in € 1.000)	Primitieve begroting			Bijgestelde begroting 2021			Realisatie 2021		
		Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo
1	Burger en Bestuur	329	4.977-	4.649-	329	5.230-	4.900-	739	5.129-	4.390-
2	Openbare ruimte	3.040	7.978-	4.939-	5.426	10.542-	5.116-	5.589	10.981-	5.392-
3	Ruimte, wonen en economie	7.575	10.002-	2.427-	11.403	13.685-	2.282-	10.383	11.794-	1.410-
4	Sociaal domein	4.407	25.991-	21.584-	5.714	30.045-	24.332-	5.526	28.552-	23.025-
	Subtotaal programma's	15.350	48.949-	33.599-	22.872	59.502-	36.629-	22.238	56.455-	34.217-
	Omschrijving algemene dekkingsmiddelen									
	Lokale heffingen	4.881	340-	4.541	5.224	357-	4.867	5.046	384-	4.663
	Algemene uitkeringen	35.076	2-	35.073	37.184	2-	37.182	37.657	3-	37.654
	Dividend (beleggingen)	46	-	46	66	-	66	66	-	66
	Saldo financieringsfunctie	-	127-	127-	33	149-	116-	43	149-	106-
	Overige algemene dekkingsmiddelen	-	247-	247-	-	44-	44-	-	221-	221-
	Subtotaal alg. dekkingsmiddelen	40.003	716-	39.287	42.507	553-	41.954	42.812	756-	42.056
	Overhead	74	7.294-	7.220-	80	8.551-	8.472-	159	8.222-	8.064-
	Onvoorzien	-	5-	5-	-	-	-	-	-	-
	Heffing vennootschapsbelasting	-	3-	3-	-	3-	3-	-	13-	13-
	Saldo van baten en lasten	***55.428***	***56.967-***	***1.539-***	***65.459***	***68.608-***	***3.149-***	***65.208***	***65.445-***	***238-***
	Beoogde toevoeging en onttrekking en reserves									
1	Burger en Bestuur	19	-	19	165	50-	115	164	50-	114
2	Openbare ruimte	6.558	5.621-	937	5.300	6.231-	931-	5.076	6.231-	1.155-
3	Ruimte, wonen en economie	1.046	1.353-	307-	4.132	2.593-	1.539	3.402	2.335-	1.067
4	Sociaal domein	747	-	747	2.094	312-	1.781	1.823	312-	1.510
	Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien	-	1-	1-	369	-	369	-	-	-
	Overhead	145	-	145	570	294-	277	416	294-	122
	Subtotaal mutaties reserves	***8.514***	***6.975-***	***1.539***	***12.630***	***9.480-***	***3.149***	***10.880***	***9.222-***	***1.659***
	RESULTAAT			**0-**			**0**			**1.421**

Mutatie reserves

Mutaties reserves

De mutatie reserves betreffen:

Tabel 2 BL

	Omschrijving	Verschil	Begroting 2021	Realisatie 2021
961000	Algemene reserve	61.198	11.244.027	11.305.226
962004	Res.verbetering infrastr.haven L Zwaluwe	184.271	0	184.271
962016	Reserve tijdelijke inhuur personeel**	0	116.698	116.698
962017	Reserve kapitaallasten	324.877	27.068.952	27.393.829
962019	Reserve budgetoverheveling	707.648	0	707.648
962020	Reserve POP	0	100.000	100.000
962022	Reserve Toerisme en recreatie	54.884	0	54.884
962032	Reserve impuls brede scholen combinatie	20.431	137.201	157.632
962034	Reserve duurzaamheid	50.386	0	50.386
962037	Reserve kunst	0	51.403	51.403
962038	Reserve bestuursakkoord	120.778	255.533	376.311
962042	Bestem.res. Landschappelijke Inpassing	0	35.425	35.425
962043	Reserve samen investeren in Drimmelen	149.759	120.823	270.582
962054	Reserve samen aan de slag	0	0	0
962056	Reserve herstel kunstwerken havens	0	57.614	57.614
962058	Reserve toegankelijkheid	41.685	0	41.685
962059	Reserve comp. erfpachtinkomsten	0	0	0
962060	Reserve kwaliteitsverb.buitenrmt hav.Drimmelen	0	0	0
962061	Reserve Drimmelen op de kaart	12.764	0	12.764
962063	Reserve groenaanleg	-19.980	276.545	256.565
962064	Reserve inclusie	37.879	25.000	62.879
963000	Algemene bedrijfsreserve grondbedrijf	106.445	390.223	496.668
963001	Reserve opslag grote werken	0	81.603	81.603
963004	Reserve ruimtelijke ontwikkelingen	76.794	1.109.457	1.186.251
	Totale afwijkingen	**1.929.819**	**41.070.504**	**43.000.323**

Belangrijkste afwijkingen

De belangrijkste afwijkingen (> € 25.000) worden hieronder toegelicht:

Algemene Reserve

Het verschil van € 61.198 wordt mede veroorzaakt door:
- Warmtevisie € 75.000 (prg. 3);
- VAB (Vrijkomende Agrarische Bebouwing) € 20.000 (prg. 3);
- Omgevingswet € 275.000 (prg. 3);
- Project Dorpshart -/- € 300.000 (prg. 3);

De toelichtingen op de reserve mutaties zijn opgenomen bij het onderdeel Analyse begrotingsafwijkingen.

Reserve Kapitaallasten

Van een 90-tal investeringen worden de kapitaallasten momenteel gedekt door een onttrekking uit de reserve kapitaallasten. Bij reeds in gebruik genomen investeringen liggen de kapitaallasten vast, maar bij nog lopende investeringen zijn de kapitaallasten afhankelijk van de voortgang van de investering waardoor ook de onttrekking kan afwijken van de begroting.

Reserve verbetering infrastructuur haven Lage Zwaluwe, Reserve toerisme en recreatie,
Reserve Drimmelen op de kaart, Reserve Duurzaamheid en Reserve Budgetoverheveling

De toelichting op deze reserves zijn opgenomen bij onderdeel Analyse begrotingsafwijkingen (programma 3).

Reserve Bestuursakkoord
De onttrekking was € 120.778 lager dan begroot doordat de middelen voor de uitvoering Taskforce Jeugdzorg in 2020 nog niet volledig zijn aangesproken. In 2021 zijn de middelen grotendeels besteed door de inzet van een extra beleidsmedewerker Jeugd om meer inzicht te krijgen in de bestedingen Jeugdzorg en verbeteringen door te voeren in beheersing van dit budget.

Reserve Samen investeren in Drimmelen
Uit deze reserve is minder onttrokken dan begroot. Dit komt door minder vertrekkingen van het mantelzorgcompliment (€ 14.500) , minder externe activiteiten m.b.t. Geluk (€ 25.000) als gevolg van Corona, verschuiving van de onderwijsvisie Terheijden en verduurzaming onderwijs naar 2022 (€ 27.500).
Verkeersremmende maatregelen (€ 31.000): Dit betrof het extra budget voor verkeersmaatregelen Kerkdijk, zodat de drie maatregelen tegelijk uitgevoerd konden worden. De uitvoering heeft nog niet plaatsgevonden. Dit komt doordat de voorbereiding langer duurde vanwege extra communicatie met de werkgroep en overige bewoners; deze zaten niet volledig op één lijn. Uitvoering volgt in 2022.
MvO prijs (€ 23.000): Het college heeft halverwege 2021 toestemming gegeven om het MVO-budget te gebruiken voor het opzetten en continueren van het Digitaal zakelijk Energieloket voor de komende 2 jaar. Daarna zal dit Digitaal zakelijk Energieloket geëvalueerd worden. De raad is hierover in september 2021 geïnformeerd middels een raadsbrief.
Bedrijventerreinen (€ 10.000): De mogelijkheden voor verduurzamen bedrijventerreinen worden in 2022 onderzocht. In 2021 is het Digitaal Zakelijk Energieloket voor ondernemers opgezet, zodat zij geïnformeerd en geïnspireerd worden om energiebesparende maatregelen te nemen.

Reserve Toegankelijkheid/Inclusie
De reserve Toegankelijkheid wordt ingezet voor de uitvoering van de subsidie Kom binnen! Verenigingen in de gemeente kunnen een beroep doen op deze subsidie om de toegankelijkheid van hun vereniging te vergroten. Het uitgekeerde bedrag ligt lager dan begroot (€ 42.000), omdat verenigingen vanwege Corona andere prioriteiten hadden waardoor er minder aanvragen binnen zijn gekomen. Het resterende bedrag van de reserve Toegankelijkheid wordt meegenomen naar 2022 en zal worden ingezet voor nieuwe subsidieaanvragen voor de subsidie KomBinnen!.
Ook het uitvoeringsbudget Inclusie is vanwege Corona niet volledig besteed (€ 38.000) en schuift ook door naar 2022.

Reserve Groenaanleg
De toelichting op deze reserve is opgenomen bij onderdeel Analyse begrotingsafwijkingen (programma 2).

Algemene bedrijfsreserve Grondbedrijf
De toelichting op deze reserve is opgenomen in paragraaf G. Grondbeleid.

Reserve Ruimtelijke ontwikkelingen
Het verschil van € 76.794 wordt mede veroorzaakt door:
- De Schakel bijdrage RO € 25.544;
- Leeuwerikstraat extra bijdrage RO € 10.000;
- Dorskarstraat Made bijdrage RO € 60.000;
- Klaassenstraat 4 Made bijdrage RO € 5.000;

- Den Deel 1a Made bijdrage RO € 2.500;
- Romboutsstraat Made onttrekking bijdrage RO -/- € 26.250.

Structurele toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves

Structurele toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves

In principe zijn mutaties in reserves incidenteel tenzij er redenen zijn om deze structureel te ramen.
In onderstaande tabel worden de geraamde en werkelijke structurele toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves weergegeven.

Tabel 3 BL

Omschrijving	Werkelijk 2020	Begroting 2021	Realisatie 2021
Structurele vermeerderingen			
Reserve kapitaallasten	2.930.800	200.000	3.572.364
Totaal vermeerderingen	**2.930.800**	**200.000**	**3.572.364**
Structurele verminderingen			
Reserve kapitaallasten	1.165.134	1.303.149	1.185.325
Totaal verminderingen	**1.165.134**	**1.303.149**	**1.185.325**

Overzicht incidentele baten en lasten

Overzicht incidentele baten en lasten

De Commissie BBV heeft op 30 augustus 2018 haar notitie "Structurele en incidentele baten en lasten" vastgesteld. De Commissie geeft in haar notitie aan dat structurele baten en lasten de regel zijn en incidentele baten en lasten de uitzondering. In haar notitie doet de Commissie de stellige uitspraak dat voor de in het overzicht van incidentele baten en lasten een nadere toelichting is vereist. Verder adviseert de Commissie BBV om in de financiële verordening ex artikel 212 van de Gemeentewet een grensbedrag op te nemen vanaf welke omvang incidentele baten en lasten afzonderlijk gespecificeerd worden in het overzicht incidentele lasten en baten. En om het structureel begrotingssaldo te presenteren conform een door de Commissie voorgesteld model.
Drimmelen respecteert de stellige uitspraak en neemt beide adviezen van de Commissie over.

Het overzicht wordt bij de jaarrekening gebruikt als hulpmiddel voor de beoordeling van de financiële positie, maar heeft geen directe gevolgen voor de wijze van toezicht.

Tabel 4 BL

Incidentele baten (bedragen x € 1.000)	Realisatie 2021	Bijgestelde begroting	Begroting 2021
Programma 1. Burger en bestuur	107	145	-
Programma 2. Openbare ruimte	905	959	326
Programma 3. Ruimte, wonen en economie	6.737	8.484	4.083
Programma 4. Sociaal domein	1.189	1.409	111
Algemene dekkingsmiddelen	432	652	305
Overhead / Bedrijfsvoering	20	95	25
Totaal baten	**9.390**	**11.744**	**4.850**

Incidentele lasten (bedragen x € 1.000)	Realisatie 2021	Bijgestelde begroting	Begroting 2021
Programma 1. Burger en bestuur	204	208	25
Programma 2. Openbare ruimte	1.068	1.073	290
Programma 3. Ruimte, wonen en economie	6.465	8.122	3.939
Programma 4. Sociaal domein	1.522	2.149	111
Algemene dekkingsmiddelen	51	53	-
Overhead / Bedrijfsvoering	683	597	126
Totaal lasten	**9.993**	**12.202**	**4.491**
Saldo	**-603**	**-458**	**359**

Per saldo	Realisatie 2021	Bijgestelde begroting	Begroting 2021
Programma 1. Burger en bestuur	-97	-63	-25
Programma 2. Openbare ruimte	-163	-114	36
Programma 3. Ruimte, wonen en economie	273	362	144
Programma 4. Sociaal domein	-333	-740	-
Algemene dekkingsmiddelen	381	599	305
Overhead / Bedrijfsvoering	-663	-502	-101
Totaal per saldo	**-603**	**-458**	**359**

Tabel 5 BL

Presentatie structureel rekeningsaldo	2021
Saldo baten en lasten	-237.736
Toevoegingen en onttrekking aan reserves	1.658.728
Jaarrekeningsaldo na bestemming	**1.420.992**
Waarvan incidentele baten en lasten (saldo)	-602.874
Structureel jaarrekeningsaldo	**2.023.866**

Het werkelijk resultaat over 2021 bedraagt € 1.420.992 positief (zie onderdeel "Exploitatiesaldo en resultaatbestemming"). De incidentele baten en lasten zijn per saldo € 602.874 negatief: hogere incidentele lasten dan baten. Het structureel resultaat (werkelijk resultaat gecorrigeerd met het saldo van de incidentele baten en lasten) is daardoor € 2.023.866 positief.

Tabel Incidentele baten

Incidentele baten

Programma 1. Burger en bestuur (bedragen x € 1.000)		Realisatie 2021	Bijgestelde begroting	Begroting 2021
1.3	Algemene Reserve (project verkeershandhaving)	41	41	-
1.4	Opheffen Reserve Samen aan de Slag (naar AR)	50	50	-
1.5	Algemene Reserve (Invoering Omgevingswet)	16	16	-
1.6	Reserve budgetoverheveling (Verkiezingen)	38	38	-
	Totaal Programma 1. Baten	**107**	**145**	**-**

Programma 2. Openbare ruimte (bedragen x € 1.000)		Realisatie 2021	Bijgestelde begroting	Begroting 2021
2.1	Reserve groenaanleg: realiseren van EVZ Terheijden-Zonzeel	78	40	40
2.2	Kadernota 2020: OHD d. Biesboschweg (2021) (van algemene reserve naar reserve kapitaallasten)	200	200	200
2.3	Reserve groenaanleg: onderhoud ecologische verbindingszones	18	36	36
2.4	Algemene reserve: verkeersonderzoek	9	9	50
2.5	Algemene reserve: omgevingswet (implementatiekosten)	63	106	-
2.6	Verkeersremmende maatregelen (reserve SID; amendement VJN 2021)	29	60	-
2.8	Reserve budgetoverheveling 2020-2021	509	509	-
	Totaal Programma 2. Baten	**905**	**959**	**326**

Programma 3. Ruimte, wonen en economie (bedragen x € 1.000)		Realisatie 2021	Bijgestelde begroting	Begroting 2021
3.1	Actief grondbeleid: verhaalde kosten bouw/woonrijp maken	1.688	2.334	1.405
	Faciliterend grondbeleid Wro/Bro (raadsbesluit ovk.): verhaalde kosten bouw/woonrijp maken	2.480	2.866	1.672
	Algemene bedrijfsreserve Grondbedrijf: overboeking naar algemene reserve	330	330	330
	Algemene bedrijfsreserve Grondbedrijf: onttrekking t.b.v. voorziening	-	486	-
	Algemene reserve: onttrekking t.b.v. algemene bedrijfsreserve GB t.b.v. afdekking risico's	88	-	-
	Algemene reserve: verwacht verlies Dorpshart (t.b.v. voorziening)	539	236	-
3.2	Algemene reserve: omgevingswet (implementatiekosten)	138	266	281
3.3	Algemene reserve: Vrijkomende Agrarische Bebouwing (VAB)	22	50	20
3.4	Algemene reserve: warmtevisie	-	150	75
3.5	Algemene reserve: beleidsmedewerker ruimtelijke ordening	75	75	75
3.6	Algemene reserve: beleidsmedewerker energietransitie	80	80	80
3.7	Reserve SID: inhuur personeel en overige kosten t.b.v. diverse eenmalige projecten	135	147	100
3.8	Reserve SID: economische zaken: MVO-prijs (alternatief)	7	30	15
3.9	Reserve Compensatie erfpachtopbrengsten	30	30	30
3.11	Opbrengst grondverkopen (reststroken / land- en tuinbouwgronden)	663	653	-
3.13	Reserve budgetoverheveling 2020-2021	260	260	-
3.14	Attero ontvangst (gestort in algemene reserve)	175	175	-
3.15	Reserve Toerisme en recreatie: overschot 2020, bewegwijzering, promofilm	19	46	-
3.16	Groene daken: reserve SID	-	-	-
3.17	Reserve Duurzaamheid	-	50	-
3.18	Seabin: algemene reserve	7	8	-
3.19	Reserve SID: Biesboschjaar	2	18	-
3.20	Reserve SID: Stimuleren duurzaamheid bedrijfsterreinen	-	10	-
3.21	Reserve Verbetering toeristische infrastructuur haven Lage Zwaluwe	-	184	-
	Totaal Programma 3. Baten	**6.737**	**8.484**	**4.083**

Programma 4. Sociaal domein (bedragen x € 1.000)		Realisatie 2021	Bijgestelde begroting	Begroting 2021
4.1	Reserve impuls brede scholen: incidentele kosten gezondheidsbeleid (zie lasten)	5	25	25
4.2	Reserve Toegankelijkheid (zie lasten)	44	86	86
4.3	Algemene Reserve Coronacompensatie - Compensatiereg. voor verenigingen en vrijwilligersorg.	75	75	
4.4	Algemene Reserve Coronacompensatie - Compensatie exploitanten gemeente accommodaties	85	85	
4.5	Algemene Reserve Coronacompensatie - Aanvulling TVS vierde kwartaal 2020	24	24	
4.5	Coronacompensatie - TVS vierde kwartaal 2020	79	79	
4.5	Coronacompensatie - TVS Q1 2021	55	55	
4.7	Algemene Reserve Coronacompensatie - Subsidie Goederenbank en St. Leergeld (AR)	14	14	
4.13	SPUK IJsbanen en zwembaden	158	115	
4.14	Reserve Bestuursakkoord - Taskforce Jeugd	129	250	
4.15	Algemene Reserve Coronacompensatie Schuldhulpverlening	12	12	
4.16	Reserve SID (kleedaccommodatie SVT)	215	215	
4.17	Reserve Toegankelijkheid (naar reserve Kapitaallasten)	15	15	
4.18	Reserve Inclusie	37	75	
4.19	Reserve Kunst - Aanschaf Kunstwerk Postboot	7	7	
4.20	Reserve SID (Mantelzorgcompliment)	16	30	
4.22	Reserve budgetoverheveling 2020-2021	219	219	
4.23	Reserve SID (Onderwijshuisvesting Th en verduurzaming onderwijs)	-	28	
4.24	Vergoeding uitvoeringskosten TOZO	60	114	
4.25	Vrijval Reserve Bestuursakkoord (verschuiving naar AR)	300	300	
	Totaal Programma 4. Baten	**1.189**	**1.409**	**111**

Algemene dekkingsmiddelen (bedragen x € 1.000)		Realisatie 2021	Bijgestelde begroting	Begroting 2021
	Halve afschrijving 1e jaar van afschrijven, muv tariefsgebonden producten en dekking uit reserves		220	235
A.1	Decembercirculaire 2020 (Coronacompensatie)	134	134	
A.2	Maartcirculaire 2021 (Coronacompensatie)	297	297	
	Stelpost besparingspotentieel	-	-	71
	Diverse kleine posten		-	
	Totaal Algemene dekkingsmiddelen Baten	**432**	**652**	**305**

Overhead/Bedrijfsvoering (bedragen x € 1.000)		Realisatie 2021	Bijgestelde begroting	Begroting 2021
	Reserve SID (zie lasten)	-	25	25
O.1	Algemene Reserve (Digitalisering omgevingswet)	20	70	
	Algemene Reserve (Projectleider procesoptimalisatie)			
	Algemene Reserve (Programmamanager ambitieplan Dienstverlening en Informatievoorziening)			
O.2	Budgetoverheveling 2020-2021 (diverse posten)	290	290	
	Totaal Overhead / Bedrijfsvoering Baten	**20**	**95**	**25**

Tabel Incidentele lasten

Incidentele lasten

Programma 1. Burger en bestuur (bedragen x € 1.000)		Realisatie 2021	Bijgestelde begroting	Begroting 2021
1.1	Subsidieregeling Samen aan de Slag	13	25	25
1.2	Coronacompensatie Verkiezingen (dec. Circ)	38	38	-
1.3.	Project verkeershandhaving	48	41	-
1.4	Storting AR (Opheffen Reserve Samen aan de Slag)	50	50	-
1.5	Kosten invoering Omgevingswet (AR)	17	16	-
1.6	Verkiezingen Coronamiddelen 2020 (Res. Budgetoverheveling)	38	38	-
	Totaal Programma 1. Lasten	**204**	**208**	**25**

Programma 2. Openbare ruimte (bedragen x € 1.000)		Realisatie 2021	Bijgestelde begroting	Begroting 2021
W	Realiseren van EVZ Terheijden-Zonzeel (reserve Groenaanleg)	78	40	40
2.2	OHD d. Biesboschweg (2021) (van algemene reserve naar reserve kapitaallasten)	200	200	200
2.4	Algemene reserve: verkeersonderzoek	9	9	50
2.5	Algemene reserve: omgevingswet (implementatiekosten)	63	106	-
2.7	Budgetoverheveling 2021-2022 (diverse posten)	210	210	-
2.8	Budgetoverheveling 2020-2021 (diverse posten)	109	109	-
2.8	Budgetoverheveling 2020-2021 (diverse posten): storting in reserve kapitaallasten (fietspaden Sluizeweg)	400	400	-
	Totaal Programma 2. Lasten	**1.068**	**1.073**	**290**

Programma 3. Ruimte, wonen en economie (bedragen x € 1.000)		Realisatie 2021	Bijgestelde begroting	Begroting 2021
3.1	Actief grondbeleid: verhaalde kosten bouw/woonrijp maken	1.800	2.437	1.060
	Faciliterend grondbeleid Wro/Bro (raadsbesl., ovk.): verhaalde kosten bouw/woonrijp maken	1.668	1.990	1.235
	Algemene bedrijfsreserve Grondbedrijf: actief grondbeleid (incidentele storting(en) in reserve)	350	818	335
	Reserve ruimtelijke ontwikkelingen: actief grondbeleid (incidentele storting(en) in reserve)	19	32	32
	Reserve ruimtelijke ontwikkelingen: facilitair grondbeleid (incidentele storting(en) in reserve)	874	768	376
	Reserve groenaanleg: facilitair grondbeleid (incidentele storting(en) in reserve)	18	18	30
	Algemene bedrijfsreserve Grondbedrijf: overboeking naar algemene reserve	330	330	330
	Reserve landschappelijke inpassing: facilitair grondbeleid (incidentele storting(en) in reserve)	26	26	-
	Algemene reserve: storting in algemene bedrijfsreserve GB t.b.v. afdekking risico's	88	-	-
	Storting in voorziening grondexploitaties: verwacht verlies Dorpshart	539	236	-
3.2	Algemene reserve: omgevingswet	95	227	281
3.3	Algemene reserve: Vrijkomende Agrarische Bebouwing (VAB)	22	50	20
3.4	Algemene reserve: warmtevisie	-	150	75
3.7	Reserve Drimmelen op de kaart: inhuur personeel en overige kosten t.b.v. diverse eenmalige projecten	135	147	100
3.8	Reserve SID: economische zaken: MVO-prijs (alternatief)	7	30	15
3.10	Uitvoeringsprogramma Economie	-	-	50
3.11	Kosten grondverkopen (reststroken / land- en tuinbouwgronden)	122	108	-
3.12	Budgetoverheveling 2021-2022 (diverse posten)	61	61	-
3.13	Reserve budgetoverheveling 2020-2021	108	260	-
3.14	Attero (storting in algemene reserve)	175	175	-
3.15	Reserve Toerisme en recreatie: overschot 2021 (storting)	28	-	-
3.16	Groene daken: reserve SID	-	-	-

3.17	Reserve Duurzaamheid	-	50	-
3.19	Reserve SID: Biesboschjaar	2	18	-
3.20	Reserve SID: Stimuleren duurzaamheid bedrijfsterreinen	-	10	-
3.21	Reserve Verbetering toeristische infrastructuur haven Lage Zwaluwe	-	184	-
	Totaal Programma 3. Lasten	**6.465**	**8.122**	**3.939**

Programma 4. Sociaal domein (bedragen x € 1.000)		**Realisatie 2021**	**Bijgestelde begroting**	**Begroting 2021**
4.1	Projecten Gezondheidsbeleid (Reserve impuls brede scholen)	5	25	25
4.2	Subsidieregeling Toegankelijkheid (Reserve Toegankelijkheid)	44	86	86
4.3	Coronacompensatie - Compensatiereg. voor verenigingen en vrijwilligersorganisaties (AR)	75	75	
4.4	Coronacompensatie - Compensatie exploitanten gemeente accommodaties (AR)	85	85	
4.5	Coronacompensatie - Aanvulling TVS vierde kwartaal 2020 (AR)	24	24	
4.5	Coronacompensatie - TVS vierde kwartaal 2020	71	79	
4.5	Coronacompensatie - TVS Q1 2021	54	55	
4.6	Coronacompensatie - Uitvoeringskosten TOZO	99	146	
4.7	Coronacompensatie - Subsidie Goederenbank en St. Leergeld (AR)	14	14	
4.8	Coronacompensatie - Uitvoeringskosten TONK (Maartcirc.)	-	176	
4.9	Coronacompensatie - Ondersteuning ondernemers (dec. circ)	-	19	
4.10	Coronacompensatie - Pilot huiskamers	33	46	
4.11	Coronacompensatie - Extra jongerenwerker	40	44	
4.12	Coronacompensatie - Individuele coaching	-	71	
4.13	SPUK IJsbanen en zwembaden	105	63	
4.14	Taskforce Jeugd (Reserve Bestuursakkoord)	129	250	
4.15	Coronacompensatie - Schuldenbeleid (Decembercirculaire. en AR)	31	24	
4.16	Bijdrage accommodatie SVT (Res SID)	215	215	-
4.17	Reserve Kapitaallasten (T.b.v. zwembaden van reserve Toegankelijkheid)	15	15	
4.18	Inclusie (Reserve Inclusie)	37	75	
4.19	Kunstwerk Postboot (Reserve Kunst)	7	7	
4.20	Reserve SID (Mantelzorgcompliment)	-	30	
4.21	Budgetoverheveling 2021-2022 (diverse posten)	143	143	
4.22	Budgetoverheveling 2020-2021 (diverse posten)	196	219	
4.23	Onderwijshuisvesting Terheijden en verduurzaming onderwijs (Reserve SID)	-	28	
4.24	Uitvoeringskosten TOZO	99	136	
	Totaal Programma 4. Lasten	**1.522**	**2.149**	**111**

Algemene dekkingsmiddelen (bedragen x € 1.000)		**Realisatie 2021**	**Bijgestelde begroting**	**Begroting 2021**
	Stelpost Coronacompensatie mrt/dec		32	
	Stelpost Coronacompensatie mei (Heroriëntatie zelfst)		11	
A.3	Correctie afboeking balanspost btw	42		
	Diverse kleine posten	9	9	5
	Totaal Algemene dekkingsmiddelen Lasten	**51**	**53**	

Overhead/Bedrijfsvoering (bedragen x € 1.000)		**Realisatie 2021**	**Bijgestelde begroting**	**Begroting 2021**
	Project Geluk (reserve SID)	-	25	25
O.1	Digitalisering omgevingswet (budgetoverheveling) (dekking AR)	20	70	
O.3	Automatisering: bestandsoptimalisatie basisregistraties	26	101	101
O.4	Inhuur ondersteuning i-advies en projectleider informatievoorziening	37	65	
O.5	Doorontwikkeling cluster financiën	5	40	
O.6	Extra beveiliger avondopenstelling	6	6	

O.7	Groot onderhoud belangrijke kernapplicaties	175	175	
O.8	Waarderen op oppervlakte (m3 naar m2)	66	65	
O.9	Hardware	53	50	
O.10	Budgetoverheveling 2021-2022 (diverse posten)	294	294	
	Totaal Overhead / Bedrijfsvoering Lasten	**683**	**597**	**126**

Toelichting incidentele baten en lasten

Toelichting incidentele baten en lasten

Programma 1. Burger en bestuur

1.1 Subsidieregeling Samen aan de Slag
De kosten van de tijdelijke subsidieregeling Samen aan de Slag (t/m 2022) worden onttrokken uit de reserve Samen aan de Slag. De realisatie is in 2021 als gevolg van corona lager geweest dan begroot.

1.2 Coronacompensatie Verkiezingen
Om de Verkiezingen op een veilige wijze te kunnen uitvoeren, zijn er incidenteel extra middelen ingezet. Dit betreft een middelen welke beschikbaar zijn gekomen via het Gemeentefonds.

1.3 Project verkeershandhaving
Ten behoeve van een tijdelijke extra impuls op het gebied van verkeershandhaving is een extra tijdelijk BOA aangenomen.

1.4 Opheffen Reserve Samen aan de Slag
De reserve wordt bij de jaarrekening 2021 opgeheven. Besloten is het restant van deze reserve toe te voegen aan de Algemene Reserve.

1.5 Kosten invoering Omgevingswet
Voor dit project heeft de gemeenteraad incidenteel uitvoeringsmiddelen ter beschikking gesteld welke worden gedekt uit de Algemene Reserve.

1.6 Verkiezingen Coronamiddelen 2020
In 2020 is besloten om de in 2020 ontvangen middelen te oormerken voor de Verkiezingen 2021 en deze over te hevelen naar 2021 via de reserve budgetoverheveling.

Programma 2. Openbare ruimte

2.1 Realiseren van EVZ Terheijden-Zonzeel (reserve Groenaanleg)
De Ecologische verbindingszone betreft een natuurlijke verbinding tussen waterrijk natuurgebied Zonzeel en rivier de Mark. Het is een ambitie uit het provinciale Natuurbeheerplan om versnippering van Brabantse natuur tegen te gaan. Het bedrag betreft een incidentele uitgave voor een afgebakend project waarvoor met het waterschap Brabantse Delta een samenwerkingsovereenkomst is afgesloten.

2.2 OHD d. Biesboschweg (2021) (van algemene reserve naar reserve kapitaallasten)
Betreft een storting van de Algemene reserve naar de reserve kapitaallasten.

2.3 Reserve groenaanleg: onderhoud ecologische verbindingszones
De bijdragen in de reserve groenaanleg worden ingezet ter dekking van de onderhoudskosten van de ecologische verbindingszones.

2.4 Algemene reserve: verkeersonderzoek
Voor de jaren 2019 t/m 2021 is er een bedrag ter beschikking gesteld van € 50.000 per jaar. In 2021 is hiervan ca. € 9.000 op uitgegeven en er een bedrag van € 41.000 overgeheveld naar programma 1 (zie toelichting nr. 1.3).

2.5 Algemene reserve: omgevingswet (implementatiekosten)
Bij de Voorjaar - en Najaarsnota 2021 zijn bedragen overgeheveld van programma 3. naar programma 2. ten behoeve van inhuur extern personeel. Een deel hiervan is benut. Het restant zal in 2022 worden ingezet.

2.6 Verkeersremmende maatregelen (reserve SID; amendement VJN 2021)
Bij de Voorjaarsnota 2021 heeft de raad een amendement ingediend ten behoeve van verkeersremmende maatregelen. Een deel hiervan is in 2021 besteedt. Het restant zal in 2022 worden ingezet.

2.7 Budgetoverheveling 2021-2022 (diverse posten)
In 2021 is besloten budget van programma 2. Openbare ruimte te hevelen naar 2022 door storting in de Reserve Budgetoverheveling waardoor dit in beide jaren budgettair neutraal verloopt.

2.8 Budgetoverheveling 2020-2021 (diverse posten) / storting in reserve kapitaallasten (fietspaden Sluizeweg)
In 2020 is besloten budgetten van 2020 naar 2021 over te hevelen middels een reservemutatie waardoor dit in 2020 en 2021 budgettair neutraal verloopt. Bij overheveling van een budget (ongeacht de aard) naar het volgende jaar is er sprake van een bijzondere eenmalige situatie waardoor de uitgaven als incidenteel aangemerkt mogen worden (zie V&A commissie BBV).

Programma 3. Ruimte, wonen en economie

3.1 Stortingen en onttrekkingen reserves programma 3
Op basis van notitie "Structurele en incidentele baten en lasten" (Commissie BBV) worden alle stortingen en onttrekkingen uit reserves worden gezien als incidenteel van aard (met uitzondering van reserve Kapitaallasten: zie ook onderdeel "Structurele toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves").

3.1 Grondbeleid
Grondbeleid gaat om kaders voor en om uitvoering van ruimtelijke initiatieven. Gemeente Drimmelen heeft hoofdzakelijk faciliterende initiatieven/projecten, daarnaast zijn maar enkele actieve initiatieven/projecten. De uitgaven / inkomsten vanuit deze ruimtelijke initiatieven zijn ten alle tijden incidenteel. De ruimtelijke initiatieven kunnen wel een looptijd hebben van meerdere opeenvolgende jaren. Voor een inhoudelijke toelichting zie paragraaf G. Grondbeleid.

3.2 Omgevingswet
Deze kosten betreffen (eenmalige) implementatiekosten voor de invoering van de nieuwe Omgevingswet.

3.3 Vrijkomende Agrarische Bebouwing (VAB)
Het gaat hierbij om een eenmalige inventarisatie met daarbij een voorstel voor de aanpak van het probleem. Bedrag is gebruikt voor inhuur van externe expertise.

3.4 Warmtevisie
Het bedrag is bedoeld voor het opstellen van de Transitie Visie Warmte (TVW). Elke gemeente moet deze visie vastgesteld hebben.

3.5 Algemene reserve: beleidsmedewerker ruimtelijke ordening / 3.6 Algemene reserve: beleidsmedewerker energietransitie
In de Kadernota is extra personeel gevraagd voor ruimtelijke ordening en energietransitie. In 2021 is dit ingevuld.

3.7 Inhuur personeel en overige kosten t.b.v. diverse eenmalige projecten
Betreft eenmalige kosten voor het meer zichtbaar maken van de gemeente Drimmelen middels evenementen, projecten en communicatie- en marketingactiviteiten.

3.8 Economische zaken MvO prijs
In overleg met BND en het college hebben we dit budget her bestemd. In 2021 zijn we gestart met het digitaal zakelijk energieloket. We hebben hiervoor een 2-jarig contract met het Regionaal Energieloket afgesloten.

3.9 Reserve Compensatie erfpachtopbrengsten
Dit betreft een onttrekking uit de reserve ter compensatie van wegvallende erfpacht opbrengsten van de haven in lage Zwaluwe. In 2021 vind de laatste onttrekking plaats. De reserve is in 2021 opgeheven.

3.10 Uitvoeringsprogramma Economie
In 2021 is de Nota Economie en bijbehorend uitvoeringsprogramma vastgesteld. Dit budget is bedoeld om projecten uit dit uitvoeringsprogramma mede mogelijk te maken, naast de inzet van andere partijen.

3.11 Grondverkopen (reststroken / land- en tuinbouwgronden)
Dit betreffen de kosten en opbrengsten van de diverse grondverkopen reststroken en land- en tuinbouwgronden (incidenteel).

3.12 Budgetoverheveling 2021-2022 (diverse posten)
In 2021 is besloten budget van programma 3. Ruimte, wonen en economie over te hevelen naar 2022 door storting in de Reserve Budgetoverheveling waardoor dit in beide jaren budgettair neutraal verloopt.

3.13 Reserve budgetoverheveling 2020-2021
In 2020 is besloten budgetten van 2020 naar 2021 over te hevelen middels een reservemutatie waardoor dit in 2020 en 2021 budgettair neutraal verloopt. Bij overheveling van een budget (ongeacht de aard) naar het volgende jaar is er sprake van een bijzondere eenmalige situatie waardoor de uitgaven als incidenteel aangemerkt mogen worden (zie V&A commissie BBV).

3.14 Attero (storting in algemene reserve)
Enkele jaren geleden heeft de gemeente Attero een vergoeding moeten betalen. Deze was destijds onttrokken uit de Algemene reserve. Inmiddels is in 2021 uitsluitsel gekomen over de rechtszaak en heeft de gemeente het bedrag (inclusief rentevergoeding) weer terug ontvangen. Vanwege de bestendige gedragslijn is dit bedrag weer gestort in de Algemene reserve.

3.15 Reserve Toerisme en recreatie: overschot 2021 (storting)
Conform vastgesteld beleid worden niet bestede gelden van de netto-opbrengst toeristenbelasting gestort in de reserve Toerisme en recreatie. In 2022 wordt het

volledige bedrag van de reserve weer ingezet.

3.16 Groene daken: reserve SID
Bij de Voorjaarsnota 2021 is er een bedrag ter beschikking gesteld voor uitvoering van subsidieverstrekking. Bij de Najaarsnota 2021 is dit bedrag naar jaar 2022 door geschoven.

3.17 Reserve Duurzaamheid
Het bedrag is beklemd voor uitgaven aan de energietransitie. In 2021 is dit bedrag niet aangewend en zal in jaar 2022 weer geraamd worden.

3.18 Seabin: algemene reserve
De Seabin is in 2021 aangeschaft en in gebruik genomen.

3.19 Reserve SID: Biesboschjaar
Bij de Voorjaarsnota 2021 is het overschot van 2020 geraamd. Van dit bedrag zijn er een tweetal subsidies verstrekt. In 2022 zal het restant weer ingezet worden.

3.20 Reserve SID: Stimuleren duurzaamheid bedrijfsterreinen
In het programma Duurzaamheid worden de EZ acties met betrekking tot duurzaamheid meegenomen. In 2022 zullen ondernemers gefaciliteerd en inspireert worden op het gebied van duurzaamheid.

3.21 Reserve Verbetering toeristische infrastructuur haven Lage Zwaluwe
Er is gewerkt aan plannen voor de herinrichting van de kop van de haven van Lage Zwaluwe. In jaar 2021 heeft dit niet geleidt tot uitgaven c.q. uitvoering. Het restantbudget zal in 2022 worden bij geraamd.

Programma 4. Sociaal Domein

4.1 Projecten Gezondheidsbeleid (Reserve impuls brede scholen)
De gemeenteraad heeft de nota Lokaal gezondheidsbeleid van gemeente Drimmelen vastgesteld. In dit plan zijn incidentele uitgaven opgenomen met als dekking de reserve impuls brede scholen. Het betreffen eenmalige subsidies met een kortlopend karakter.

4.2 Subsidieregeling Toegankelijkheid (Reserve Toegankelijkheid)
De reserve Toegankelijkheid wordt ingezet voor de uitvoering van de tijdelijke subsidieregeling KomBinnen! (t/m 2022). Verenigingen in de gemeente kunnen een beroep doen op deze subsidie om de toegankelijkheid van hun vereniging te vergroten. Gezien tijdelijke karakter van de regeling wordt de kosten als incidenteel beschouwd.

4.3 t/m 4.12 Coronacompensatie
Op verschillende vlakken heeft de gemeente inwoners en bedrijven financieel bijgestaan om de gevolgen van Corona te verminderen. Deze incidentele kosten werden gedekt uit rijksmiddelen en reserves.

4.13 SPUK IJz
De specifieke doeluitkering IJsbanen en zwembaden is een ondersteuning ijsbanen en zwembaden die door de coronacrisis financieel verlies hebben geleden. Voor deze regeling hebben we in 2021 over 2020 en 2021 middelen ontvangen die gelijk zijn aan de compensatie die uitgekeerd is over deze jaren.

4.14 Reserve Bestuursakkoord - Taskforce Jeugd
In 2020 is de Taskforce Jeugd ingesteld om maatregelen te nemen waardoor we de kosten Jeugdzorg beter kunnen beheersen. In 2021 zijn deze middelen met name ingezet voor een extra tijdelijke beleidsmedewerker Jeugd.

4.15 Algemene Reserve Coronacompensatie Schuldhulpverlening
In 2020 en 2021 zijn extra middelen ontvangen t.b.v. dekking van extra kosten schuldhulpverlening vanwege Corona. De middelen 2020 zijn niet besteed (decembercirculaire 2020). Deze middelen zijn hierdoor in 2021 besteed en gedekt uit de Algemene Reserve.

4.16 Reserve SID (kleed accommodatie SVT)
Op basis van de 1/3 regeling draagt de gemeente eenmalig maximaal 1/3 bij aan de kleedaccommodatie van een voetbalvereniging. Deze kosten worden gedekt uit de reserve Samen Investeren in Drimmelen. De eenmalige subsidie en de onttrekking uit de reserve worden als incidenteel beschouwd.

4.17 Reserve Toegankelijkheid (naar reserve Kapitaallasten)
Reserve Toegankelijkheid is als dekking ingezet voor een investering in de toegankelijkheid van de zwembaden. Om deze reden is € 14.859 verschoven van de reserve Toegankelijkheid naar de reserve kapitaallasten.

4.18 Inclusie
Voor het project Inclusie is de reserve Inclusie gevormd waaruit de projectkosten worden gedekt. In 2021 bestonden deze kosten grotendeels uit de kosten van de projectleider. Project wordt in 2022 afgesloten.

4.19 Reserve Kunst - Aanschaf Kunstwerk Postboot
De reserve Kunst is gevormd voor de incidentele aanschaf van kunstwerken. In 2021 het kunstwerk de Postboot aangeschaft en zijn de kosten gedekt uit de reserve.

4.20 Mantelzorgcompliment
In 2021 is het budget voor het mantelzorgcompliment verhoogd met als dekking de reserve SID. De onttrekking wordt als incidenteel beschouwd, de kosten van het mantelzorgcompliment niet.

4.21 Budgetoverheveling 2021-2022
In 2021 is besloten budget van het programma Sociaal Domein over te hevelen naar 2021 door storting in de Reserve Budgetoverheveling waardoor dit in beide jaren budgettair neutraal verloopt.

4.22 Budgetoverheveling 2020 -2021
In 2020 is besloten budgetten van 2020 naar 2021 over te hevelen middels een reservemutatie waardoor dit in 2020 en 2021 budgettair neutraal verloopt. Bij overheveling van een budget (ongeacht de aard) naar het volgende jaar is er sprake van een bijzondere eenmalige situatie waardoor de uitgaven als incidenteel aangemerkt mogen worden (zie V&A commissie BBV).

4.24 Uitvoeringskosten Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandigen (Tozo)
De Tozo is een ondersteuning voor zelfstandig ondernemers die door de coronacrisis in financiële moeilijkheden zijn gekomen. De uitgekeerde financiële ondersteuning wordt volledig gecompenseerd door het Rijk. Hierom niet opgenomen in dit overzicht. Voor de uitvoeringskosten is een genormeerd bedrag ontvangen wat lager is dan de rijksvergoeding.

4.25 Vrijval Reserve Bestuursakkoord (verschuiving naar AR)
Besloten is de reserve Bestuursakkoord te verlagen omdat deze was ingesteld voor de invoering decentralisaties. Op dit moment zijn deze grotendeels ingebed in de reguliere werkzaamheden waardoor de reserve gedeeltelijk kan vrijvallen. Dit bedrag is toegevoegd aan de Algemene reserve.

Algemene dekkingsmiddelen

A.1 Decembercirculaire 2020 (Coronacompensatie)
Als onderdeel van het steun- en herstelpakket inzake corona heeft het kabinet in de decembercirculaire 2020 voor 2021 extra middelen ter beschikking gesteld voor de gemeente Drimmelen totaal € 134.446 voor de volgende taken:

- Aanvullend pakket re-integratie dienstverlening aan bijstandsgerechtigden
- Gemeentelijk schuldenbeleid en bijzondere bijstand
- Continuïteit van zorg (Covid-19)
- Compensatie quarantainekosten
- Impuls re-integratie
- Cultuurmiddelen
- Tweede kamer verkiezingen

A.2 Maartcirculaire 2021 (Coronacompensatie)
Het kabinet heeft in de maart circulaire 2021 extra middelen ter beschikking gesteld voor de gemeente Drimmelen totaal € 297.499 voor de volgende taken:

- Extra begeleiding kwetsbare groepen
- Bestrijden eenzaamheid ouderen
- Afvalverwerking
- Perspectief Jeugd en Jongeren
- Jongerenwerk Jeugd
- Mentale ondersteuning jeugd
- Activiteiten en ontmoetingen jeugd
- Tijdelijke Ondersteuning Noodzakelijke Kosten (TONK)

A.3 Correctie afboeking balanspost btw
De in 2020 ontstane suppleties 2016 t/m 2019 van terug te betalen gecompenseerde btw die zijn ontstaan naar aanleiding van een wijziging in de btw positie voor de gescheiden inzameling van huishoudelijk afval, zijn in 2021 afgewikkeld. Met de afwikkeling bleek de nog te betalen post in de jaarafwikkeling niet goed te zijn meegenomen. Dit resulteert in een incidentele last van € 42.000.

Overhead / Bedrijfsvoering

O.1 Algemene reserve (Digitalisering omgevingswet)
Door uitstel van de inwerkingtreding van de Omgevingswet zullen de noodzakelijke implementatiekosten van het Digitaal Stelsel Omgevingswet (DSO) drukken op dienstjaar 2022. Het betreft kosten voor realisatie noodzakelijke koppelingen tussen de diverse aangeschafte pakketten binnen het DSO, restant kosten implementatie Squit 20/20, opleidingskostenkosten ketentesten, kosten

toepasbare regels. Dit resulteert in een lagere onttrekking uit de algemene reserve.

O.2 Budgetoverheveling 2020 -2021
In 2020 is besloten budgetten van 2020 naar 2021 over te hevelen middels een reservemutatie waardoor dit in 2020 en 2021 budgettair neutraal verloopt. Bij overheveling van een budget (ongeacht de aard) naar het volgende jaar is er sprake van een bijzondere eenmalige situatie waardoor de uitgaven als incidenteel aangemerkt mogen worden (zie V&A commissie BBV).

O.3 Automatisering bestandsoptimalisatie basisregistraties
In de periode 2020 t/m 2022 wordt gewerkt aan de optimalisatie van de basisregistraties waarvoor Drimmelen direct verantwoordelijk is (bronhouder). Het betreft hier m.n.de basisregistraties BAG, WOZ, BGT, BRO. In 2022 wordt m.n. ingezet op project optimalisatie BGT. Via budgetoverheveling is € 75.000 overgeheveld naar 2022.

O.4 Inhuur ondersteuning I-advies en projectleider informatievoorziening
Via een tijdelijke maatregel (projectleider Informatievoorziening) is externe expertise/ondersteuning ingehuurd om de werkvoorraad terug te brengen tot aanvaardbare proporties. De afronding vindt plaats in 2022 waardoor € 33.800 is overgeheveld naar 2022 (via budgetoverheveling).

O.5 Doorontwikkeling cluster financiën
Er is een start gemaakt met de doorontwikkeling van cluster financiën d.m.v. het afnemen van assessments. In 2022 zal de doorontwikkeling verder vorm krijgen. Via budgetoverheveling is daarom € 35.000 overgeheveld naar 2022.

O.6 Extra beveiliger avondopenstelling
Tijdens de avondopenstelling is er een beveiliger ingehuurd die ook een BHV certificaat heeft.

O.7 Groot onderhoud belangrijke kernapplicaties)
Een ICT taskforce is in het leven geroepen om de basis op orde te brengen voor het noodzakelijk groot onderhoud aan de belangrijke kernapplicaties binnen de organisatie.

O.8 Waarderen op oppervlakte (m3 naar m2)
Er s incidenteel ingehuurd voor de aanpassing van de gebruiksoppervlakte van m^3 naar m^2.

O.9 Hardware
Voor het project het nieuwe werken hebben medewerkers, afhankelijk van hun profiel, mobiele telefoons, laptops en tablets gekregen. Voor aanschaf van deze devices waren verschillende toebehoren benodigd zoals laptoptassen, draadloos toetsenbord/muis, tweede beeldscherm voor thuiswerkers en een laptopsteun.

O.10 Budgetoverheveling 2021-2022
In 2021 is besloten budget over te hevelen naar 2021 door storting in de Reserve Budgetoverheveling waardoor dit in beide jaren budgettair neutraal verloopt.

Analyse begrotingsafwijkingen

Inleiding

De begroting is vastgesteld op programmaniveau. In onderstaande tekst worden per programma de belangrijkste verschillen toegelicht per programma per thema.

Programma 1. Burger en Bestuur

Tabel 5 BL

Programma 1. Burger en bestuur	Begroot	Werkelijk	Verschil	Reserves	Netto	
Dienstverlening	128.115	150.170	-22.054	0	-22.054	nadeel
Burger en politiek	653.730	637.450	16.280	0	16.280	voordeel
Dorpsgericht werken	117.506	84.778	32.728	0	32.728	voordeel
Openbare orde en veiligheid, crisisbeheersing	2.154.758	2.134.272	20.486	0	20.486	voordeel
Bestuursondersteuning	1.846.279	1.382.988	463.291	-600	462.691	voordeel
Totaal	*4.900.389*	*4.389.657*	*510.732*	*-600*	*510.132*	*voordeel*

Toelichting

Dienstverlening € 22.000 nadeel

Geen relevante afwijkingen.

Burger en politiek € 16.000 voordeel

Geen relevante afwijkingen.

Dorpsgericht werken € 33.000 voordeel

Als gevolg van Corona zijn veel activiteiten in het kader van Dorpsgericht werken niet doorgegaan. Er is nauwelijks gebruik gemaakt van de regeling Samen aan de Slag en de Dorpsonderonsjes die gepland stonden, hebben geen doorgang gevonden. Ook de reguliere bijeenkomsten in het kader van Dorpsgericht werken zijn voor het overgrote deel niet doorgegaan waardoor de kosten € 33.000 lager zijn dan begroot.

Openbare orde en veiligheid, crisisbeheersing € 20.000 voordeel

Het verschil bestaat uit lagere kosten Crisisbeheersing vanwege Corona (minder oefenen en opleiding), minder onderhoudskosten kazerne en lagere bijdrage aan RADAR (€ 10.000). De reden hiervoor is dat de gemeente versterkingsgelden heeft ontvangen voor activiteiten om discriminatie tegen te gaan, maar dat hiervoor in 2021 mede door Corona nog geen plannen zijn gemaakt met RADAR. Voor 2022 zijn hierover wel afspraken gemaakt.

Bestuursondersteuning € 463.000 voordeel

Pensioenvoorziening € 420.000 voordeel

Het pensioen voor wethouders is geregeld in de Algemene pensioenwet politieke ambtsdragers (Appa). De Appa-pensioenpremie wordt op het salaris van de wethouder ingehouden en de gemeente stort deze in een voorziening op grond van het Besluit begroting en verantwoording (Bbv). Daarmee is zichtbaar voor welk bedrag oud- en zittende wethouders pensioen hebben opgebouwd. Tot 2020 werd er vanuit gegaan dat het benodigde pensioenkapitaal voor de gepensioneerde wethouders maar heel beperkt beïnvloed zou worden door de

rekenrente en de levensverwachting.
Op basis van pensioenkapitaalberekeningen eind 2021 waarbij de toekomstige verplichtingen zijn berekend, is gebleken dat het nu benodigde kapitaal verlaagd kan worden, omdat de rekenrente sterk is gestegen (van 0,082 naar 0,528%) en het aantal deelnemers aan de voorziening is afgenomen. Hierdoor kan eenmalig € 420.000 vrijvallen.

Vervanging software basisregistratie persoonsgegevens € 50.000 voordeel
Voor de vervanging van een aantal belangrijke softwarepakketten is gekozen voor een reseller constructie. Dit heeft er wel toe geleid dat de vervanging van de software voor de BRP later plaatsvindt met een incidenteel financieel voordeel van € 50.000.

Het restantverschil van € 7.000 nadelig bestaat uit diverse kleine posten zoals CAO effect bestuurders en meer onderhoudskosten straatnaamborden.

Programma 2. Openbare ruimte

Tabel 6 BL

Programma 2. Openbare ruimte	Begroot	Werkelijk	Verschil	Reserves	Netto	
Wegen en Verkeer	3.671.669	3.746.841	-75.172	-222.863	-298.035	nadeel
Groen	2.202.320	2.244.353	-42.033	-1.244	-43.277	nadeel
Water	-758.393	-599.188	-159.205	0	-159.205	nadeel
Totaal	***5.115.596***	***5.392.006***	***-276.410***	***-224.107***	***-500.517***	***nadeel***

Toelichting

Wegen € 298.000 nadeel

Wegen en verkeer: schades en bouwverzekering € 14.000 nadeel
In 2021 handelde de verzekering een aantal schadegevallen af. De schades waren opgelopen in 2019 of nog eerder. Het onderhoud aan de wegen was destijds nog niet uitgevoerd. Dat is inmiddels wel het geval.

Wegen en verkeer: bermen € 14.000 nadeel
We moesten in 2021 meer doen aan het bermenonderhoud om deze veilig te maken. Daarbij vulden we gaten en haalden de bovenlaag van de berm eraf.

Wegen: klein onderhoud € 44.000 voordeel
Zie voor een inhoudelijke toelichting de paragraaf C. Onderhoud kapitaalgoederen – onderdeel a. Wegen (Toelichting exploitatie).

Wegen en verkeer: inhuur extern personeel (invoering Omgevingswet) € 43.000 voordeel (reserve)
We huurden in 2021 extra personeel in. We benutten eerst het budget van 2020 dat we overhevelden. In 2022 zetten we het restant in voor inhuur derden.

Wegen en verkeer: uren afdeling Openbare werken € 82.000 nadeel
In 2021 besteedden we meer uren aan wegen Zo was er een aantal verkeerskundige werken die niet gepland waren. Ook leverden we een beheerplan wegen op. Uren hiervoor raamden we niet.

Wegen, Verkeer, Civiele kunstwerken , Openbare verlichting: lagere

kapitaallasten investeringen € 45.000 voordeel en lagere onttrekking uit reserve Kapitaallasten € 148.000 nadeel

Door onderbesteding op de lopende kredieten is er voordeel op de kapitaallasten van ca. € 45.000. Daarnaast is er een lagere onttrekking uit de reserve kapitaallasten van ca. € 148.000. Dit wordt grotendeels veroorzaakt door onjuiste ramingen in de begroting. Per saldo leidt dit tot een nadeel van ca. € 103.000.
Zie voor een inhoudelijke toelichting op de kredieten de paragraaf C. Onderhoud kapitaalgoederen en Toelichting op de balans (Vaste activa).

Wegen en verkeer: Amendement verkeersremmende maatregelen € 31.000 nadeel (reserve)

In 2021 is er een bedrag ter beschikking gesteld van € 60.000. Bij de budgetoverheveling is hiervan een bedrag door geschoven naar jaar 2022. Abusievelijk is de dekking uit de reserve Samen Investeren in Drimmelen hierop niet gecorrigeerd.

Openbare verlichting: onderhoud / elektriciteitskosten € 60.000 nadeel

Begin 2021 stelde de raad het beleidsplan Openbare verlichting vast. Hierbij besloten we dat het budget voor onderhoud flink omlaag kon. Daarnaast is in 2018 een taakstelling ingesteld.
Het (externe) beheer was dit jaar fors duurder door allerlei extra werkzaamheden die buiten het beheercontract vielen. Deze werkzaamheden richtten zich vooral op advies. In de najaarsnota boekten we budgetten binnen Openbare Verlichting om (van onderhoud naar werken derden). Uiteindelijk vielen de kostten de voor onderhoud hoger uit.
Verder stegen de energiekosten in 2021 fors. Hierdoor haalden we de taakstellende bezuiniging niet.
Duidelijk is wel dat we nu qua budgetten op openbare verlichting aan de onderkant qua marge zitten. Lager kunnen we niet gaan want dit betekent dat we het gewenste onderhoudsniveau niet meer halen.

Kabels en leidingen: inhuur personeel en opbrengst leges € 39.000 nadeel

De glasvezelbeheerder besloot aanvullend op het buitengebied ook in alle kernen glasvezel aan te leggen. Zij begon de uitvoering in de kernen in 2021. Daardoor hielden we meer toezicht en kregen ook wat meer leges binnen. Afhandeling van de samenwerkingsovereenkomst vindt in 2022 plaats. Ook de andere nutsbedrijven vervingen in 2021 kabels en leidingen. Dat betekende meer leges en meer inzet van uren.

Het restant wordt veroorzaakt door tal van kleinere afwijkingen op het thema € 1.000 voordeel.

Groen € 43.000 nadeel

Openbaar groen / speelterreinen- en toestellen: lagere dekking vanuit de reserve kapitaallasten € 21.000 nadeel

In 2021 is bedrag van ca. € 21.000 minder onttrokken uit de reserve Kapitaallasten dan geraamd. Dit wordt veroorzaakt door onjuiste ramingen in de begroting.

Openbaar groen / bermen: onderhoud € 5.000 nadeel

Zie voor een inhoudelijke toelichting de paragraaf C. Onderhoud kapitaalgoederen – onderdeel d. Openbaar groen (Toelichting exploitatie - nummer 1 en 2).

Natuurbescherming: ecologische verbindingszones (onderhoud € 18.000 lager; stimuleringsregeling € 38.000 hoger) (reserve)

In 2021 maakten we gebruik van de nieuwe Stimuleringsregeling Landschap. We kregen voor de gehele periode van deelname een totaalrekening. Deze bedroeg € 74.500. In de meerjarenbegroting is rekening gehouden met een spreiding van de rekening over meerdere jaren. Het extra bedrag van € 16.000 voor communicatie over de uitvoering van de regeling hebben we hiervoor ingezet. Tegenover het volledig betalen van de Stimuleringsregeling Landschap hebben we niets uitgegeven aan de (voorbereidings-)kosten van de aan te leggen EVZ Terheijden-Zonzeel. Het waterschap heeft hier nog niets van verrekend. We hebben daardoor een bedrag van € 40.000 minder uitgegeven. Daarnaast gaven we minder uit aan het onderhoud van de Ecologische verbindingszones (€ 18.000: zie ook toelichting paragraaf C. Onderhoud kapitaalgoederen – onderdeel d. Openbaar groen (Toelichting exploitatie - nummer 3). Afhankelijk van cyclische onderhoudswerkzaamheden fluctueren de uitgaven aan de EVZ's jaarlijks. Zowel de Stimuleringsregeling Landschap, de (voorbereidings-)kosten van de EVZ Terheijden-Zonzeel als het onderhoud aan de EVZ's verrekenen we verrekend met de reserve Groenaanleg. We hebben in totaal € 500 meer uitgegeven dan geraamd.

Begraafplaatsen: baten begraafplaatsrechten € 16.000 nadeel

Het aantal begravingen en daarmee samenhangend opbrengsten grafrechten is in achterliggende jaren afgenomen. De raming is in 2015 op deze trend aangepast. Vanwege capaciteitsgebrek worden de verlengingen voor 2021 in 2022 verstuurd. Rekening is gehouden met een verlengingspercentage van 41% van het aantal te verlengen graven. Ten opzichte van de jaarrekening 2020 is het nadelig verschil afgenomen op de kostenplaats baten begraafplaatsrechten.

Het restant wordt veroorzaakt door tal van kleinere afwijkingen op het thema € 1.000 nadeel.

Water € 159.000 nadeel

Rioolheffing: lagere toerekening rente en BTW € 144.000 nadeel

Het nadeel wordt veroorzaakt door lagere kosten welke toe te rekenen zijn aan de tarieven van de riolering. Dit betreft de toerekening van het BTW component (lagere btw-toerekening aan de tarieven € 14.000) en een lagere rente toerekening (lager rentepercentage en een lagere boekwaarde aan het begin van het jaar € 130.000). Voor een inhoudelijke toelichting zie de paragraaf B. Lokale heffingen – onderdeel Rioolheffing.

Watergangen / stedelijk water: onderhoud € 21.000 nadeel

Zie voor een inhoudelijke toelichting de paragraaf C. Onderhoud kapitaalgoederen – onderdeel c. Water (€ 41.000 nadeel). De helft van de kosten worden toegerekend aan de rioolheffing (mutatie voorziening Rioolheffing: zie hiervoor Paragraaf B. Lokale heffingen).

Het restant wordt veroorzaakt door tal van kleinere afwijkingen op het thema € 6.000 voordeel.

Tabel 7BL

Programma 3. Ruimte, wonen en economie	Begroot	Werkelijk	Verschil	Reserves	Netto	
Versterken toerisme en recreatie	741.362	414.364	326.997	-274.907	52.090	voordeel
Versterken economische structuur	216.707	177.694	39.013	-32.650	6.363	voordeel
Ruimte	1.432.324	1.067.850	364.473	-155.540	208.934	voordeel
Wonen	-536.334	-426.031	-110.302	191.828	81.526	voordeel
Duurzaamheid	-127.366	-515.672	388.305	-200.386	187.919	voordeel
Leefomgeving	554.852	692.291	-137.438	0	-137.438	nadeel
Totaal	***2.281.545***	***1.410.497***	***871.048***	***-471.655***	***399.393***	***voordeel***

Toelichting

Versterken toerisme en recreatie € 52.000 voordeel

Recreatie en toerisme: vrijetijdseconomie € 34.000 voordeel

Het bedrag van € 40.500 voor vrijetijdseconomie (budgetoverheveling 2020) is deels niet besteed in 2021 omdat door de corona pandemie minder is uitgegeven op gebied van toerisme en recreatie dan gepland. Een aantal (grote) projecten zijn doorgeschoven naar 2022.

Voetveren: lagere kapitaallasten € 10.000

Het voordeel wordt voornamelijk veroorzaakt door vertraagde uitvoering van krediet "Vervanging voetveer Terheijden (elektrisch)".

Het restant word veroorzaakt door tal van kleinere afwijkingen op het thema € 8.000 voordeel.

Versterken economische structuur € 6.000 voordeel

Het restant wordt veroorzaakt door tal van kleinere afwijkingen op het thema € 6.000 voordeel.

Ruimte € 209.000 voordeel

Omgevingswet: lagere uitgaven (€ 228 .000) (reserve)

Personeel van derden/werken door derden/advieskosten (€ 127.000 voordeel) (reserve)

Door uitstel van inwerkingtreding van de Omgevingswet van 1 januari 2021 naar 1 juli 2022 heeft er minder inhuur van personeel van derden plaatsgevonden. Door het uitstel zijn enkele invoeringsactiviteiten doorgeschoven naar 2022 c.q. lopen door in 2022, zoals de externe communicatiecampagnes, de vaardigheidstrainingen en verdiepingsopleidingen, het transitieplan omgevingsplan, het participatiebeleid en de legesverordening. Dit betekende minder advieskosten van externe bureaus en minder kosten voor opleidingen in 2021. Deze kosten worden alsnog in 2022 gemaakt. Er zijn wel niet geplande kosten gemaakt voor het inschakelen van het inkoopbureau (€ 4.000). In 2021 is besloten om toch een adviesbureau in te schakelen bij het opstellen van het transitieplan omgevingsplan. Het inkoopbureau heeft de aanbesteding hiervoor begeleid. Dit was in 2021 niet voorzien. Door het uitstel van de Omgevingswet is ook het 'werken met de Omgevingswet' uitgesteld. Er is wel gestart met het maken van een ontwikkelplan voor de organisatie, maar de uitvoering hiervan vindt in 2022 plaats.

Omgevingswet: apparaatskosten gemeentelijke organisatie (€ 101.000 voordeel)
Door het uitstel van de Omgevingswet van 1 januari 2021 naar 1 juli 2022 is er minder tijd besteed aan de invoering van de Omgevingswet, dan was gepland. Daarnaast hoeven niet alle medewerkers tijd te schrijven. Hierdoor besteden medewerkers wel tijd aan de invoering van de Omgevingswet, maar is dat niet zichtbaar in de geboekte uren.

Ruimtelijke ordening: Vrijkomende Agrarische Bebouwing € 28.000 (reserve)
In 2021 is een onderzoek naar vrijkomende agrarische bebouwing opgestart. Hiervoor is €50.000 begroot. Het onderzoek loopt nog en wordt in 2022 afgerond.

Ruimtelijke ordening: omgevingsplan € 120.000 voordeel
Het budget voor het opstellen van het omgevingsplan nieuwe stijl is niet gebruikt omdat de inwerkingtreding van de Omgevingswet was uitgesteld naar 1 juli 2022 (en nu weer naar 1 januari 2023). Verder vinden de meeste voorbereidende werkzaamheden (transitieplan en pilot wijzigen omgevingsplan) door dit uitstel ook pas plaats in 2022.

Ruimtelijke ordening: lagere advieskosten bestemmingsplannen en planschades € 50.000 voordeel
Er zijn geen (niet-verhaalbare) adviezen opgevraagd voor planschadeverzoeken in 2021. Het begrote bedrag van €13.500 is niet gebruikt. In 2021 zijn geen kosten gemaakt voor parapluherzieningen. Het begrote bedrag van €10.255 is niet gebruikt. Voor de procedure rondom de aanvragen voor zonnevelden is een bedrag geraamd voor juridische ondersteuning. Dit is niet geheel benut. In totaal blijft er circa €50.000 over van het begrootte bedrag.

Ruimtelijke ordening: wijzigingsplannen / afwijkingen bestemmingsplannen € 52.000 nadeel
De kosten voor wijzigingsplannen/afwijkingen bestemmingsplannen zijn hoger uitgevallen dan geraamd. Dat komt omdat het aantal wijzigingsplannen hoger was en de complexiteit groter.

Het restant wordt veroorzaakt door tal van kleinere afwijkingen op het thema € 10.000 nadeel.

Wonen € 82.000 voordeel

Toezicht en handhaving – brandveiligheid: lagere inhuur / ureninzet afdeling Grondgebied € 74.000 voordeel
Door drukte en het stelselmatig niet in ingevuld krijgen van vacatures binnen het cluster is het niet mogelijk geweest om werk te maken van het bluswatervraagstuk (€ 65.000 claim 2020. Onderbesteding op brandveiligheid omdat deels minder planmatig toezicht is uitgevoerd tijdsens lockdown periodes, anderzijds omdat bouwtoezicht meer aandacht vroeg, waar we niet alle vacatures hebben kunnen vullen (€ 9.000).

Toezicht en handhaving – bouwdeel: lagere inhuur (€ 57.000) / hogere ureninzet afdeling Grondgebied (€ 85.000 nadeel) € 28.000 nadeel
De afwijking bij Toezicht en Handhaving WABO is het gevolg van enerzijds lagere kosten voor inhuur en anderzijds hogere kosten eigen personeel. Het is op dit

moment erg moeilijk om toezichthouders in te huren. De geplande inhuur van een toezichthouder is maar deels gelukt. Door herschikking van taken is er meer eigen capaciteit ingezet op handhaving en toezicht.

Niet in exploitatie genomen panden € 6.000 voordeel
Er waren geen 'niet in exploitatie genomen panden" in 2021 waarvoor uren of werkzaamheden voor zijn verricht.

Grondzaken: reststroken € 14.000 voordeel
In 2021 zijn meer reststroken verkocht (€ 9.000) dan begroot. Daarnaast zijn er per saldo ca. € 5.000 minder aan kosten gemaakt (urenbesteding, inhuur personeel, taxaties e.d.).

Vrijval voorbereidingskrediet dorpshart Made € 250.000 voordeel
Bij de vaststelling van de grondexploitatie in januari 2021 is onder andere een bedrag van € 250.000 voor plankosten opgenomen. Met inachtneming van het Besluit Begroting en Verantwoording kunnen we in de jaarstukken het voorbereidingskrediet (dat dezelfde omvang had) laten vervallen (correctie onvolledige begrotingswijziging).

Grondbedrijf (facilitair met en zonder raadsbesluit) € 221.000 nadeel
Het nadeel is ontstaan door meer voorbereidingskosten die niet te verhalen zijn (€ 120.000), algemene uren (€ 9.000), meer verliezen op projecten (€ 24.000) en afboeken van voorbereidingskosten tot en met 2019 (€ 68.000).

Het restant word veroorzaakt door tal van kleinere afwijkingen op het thema € 13.000 nadeel.

Duurzaamheid € 188.000 voordeel

Afval(stoffenheffing): € 18.000 voordeel
Aan de afvalstoffenheffing is een hogere doorbelasting toegerekend van de hogere kosten afdeling Openbare werken buitendienst (gemeentewerf / tractie en gereedschappen).

Energietransitie / duurzaamheid: lagere ureninzet (€ 83.000) en inhuur personeel (€ 15.000) € 98.000 voordeel
Duurzaamheid bestaat in de begroting uit diverse posten zoals energietransitie en biodiversiteit. De apparaatskosten zijn voor een groot deel op andere posten geboekt waardoor op duurzaamheid een overschot is ontstaan.

Energietransitie / duurzaamheid: lagere advieskosten e.d. € 254.000 voordeel (reserve € 200.000 warmtevisie / duurzaamheid)
Een bedrag van 200.000,- is onbenut en wordt wederom opgevoerd tijdens de VJN 2022. Deze reserve is met name bedoeld voor advies- en uitvoeringskosten vanwege de Transitievisie Warmte, ofwel de warmtevisie op een aardgasvrije gebouwde omgeving in Drimmelen. De lager uitgevallen advies- en onderzoekskosten hebben vooral te maken met (onverwachte) subsidie-ontvangsten, de langere doorlooptijd van de visieontwikkeling en de grotere inzet van ambtelijke uren.

Energietransitie / duurzaamheid: ontvangen subsidie Warmtevisie € 21.000 voordeel
Over 2021 hebben we een financieel voordeel gehad vanwege de aanvraag en toekenning van de rijkssubsidie 'Extern Advies Warmtetransitie (EAW). Deze

inkomsten (20.660,-) hebben we aangewend voor de kosten van extern advies (en onderzoek), die gemeenten maken m.b.t. warmtetransitie. De ontvangen subsidie is hiervoor volledig gebruikt en inmiddels definitief aan ons toegekend.

Duurzaamheid: apparaatskosten gemeentelijke organisatie (€ 17.000 nadeel)

Op de kostenplaats duurzaamheid worden ook de uren geboekt voor biodiversiteit en verduurzaming van het Amerwarmtenet. In 2021 was het nieuwe Actieplan Biodiversiteit klaar. De raad heeft extra budget toegekend voor de uitvoering van dit actieplan. Hierdoor vonden er in 2021 meer uitvoeringsactiviteiten plaats dan in 2020 was voorzien voor 2021. Onder de verduurzaming van het Amerwarmtenet vallen ook het project Geothermie en de biomassa-installatie bij Plukmade, waaraan in 2021 veel tijd is besteed.

Het restant word veroorzaakt door tal van kleinere afwijkingen op het thema € 14.000 voordeel.

Leefomgeving € 137.000 nadeel

Omgevingsvergunning: lagere opbrengst leges € 150.000 nadeel

Economische onzekerheden door o.a. corona, gasprijzen en uitblijvende duidelijkheid over aanpak stikstof dossier, lijkt een remmende werking te hebben gehad op de aanvraag van vergunningen voor grotere projecten in de laatste 4 maanden van het jaar. Dit betekent niet dat project niet doorgaan, maar doorschuiven naar komende jaren.

Omgevingsdienst Midden- en West-Brabant € 62.000 voordeel

Door corona zijn er vooral in programma 2 van het werkprogramma OMWB (verzoektaken) minder werkzaamheden verricht dan geraamd. Dit komt mede door uitstel van de Omgevingswet, de gesloten horeca en geen evenementen. Dit betekende dus geen geluidsmetingen en periodieke milieucontroles bij horeca ondernemingen. In het geheel zijn er minder adviesaanvragen gedaan bij de OMWB omdat er door corona minder plannen zijn ingediend (€ 76.000 voordeel). Het aantal ingekomen meldingen en vergunningen die door de OMWB zijn behandeld is toegenomen. Daarnaast neemt de behandeling van onder meer agrarische vergunningen veel tijd in beslag en heeft vaak tot procedures geleidt (€ 14.000 nadeel).

Dwangsommen € 24.000 voordeel

Ieder jaar ontvangt de gemeente bedragen naar aanleiding van opgelegde dwangsommen bij de bedrijven en inwoners. De dwangsommen worden opgelegd aan de hand van de Landelijke Handhavingsstrategie (LHS) indien bedrijven en inwoners langere tijd in overtreding zijn. Dit kan o.a. Op het gebied van milieu, bouwen en wonen, ruimtelijke ordening en APV zijn.

Inhuur personeel € 59.000 nadeel

Omdat het in 2021 niet gelukt is om de vacature vergunningverlener in te vullen is besloten extra capaciteit in te huren. Op die manier kunnen de vergunningen binnen de wettelijke termijnen worden afgehandeld.

Het restant word veroorzaakt door tal van kleinere afwijkingen op het thema € 14.000 nadeel.

Programma 4. Sociaal domein

Tabel 8BL

Programma 4. Sociaal domein	Begroot	Werkelijk	Verschil	Reserves	Netto	
Opgroeien en opvoeden	9.749.080	9.411.637	337.443	-151.778	185.666	voordeel
Zorg voor kwetsbare burgers	7.933.103	7.494.760	438.343	-114.353	323.990	voordeel
Participatie door werk en maatschappelijke inzet	3.664.825	3.268.752	396.073	0	396.073	voordeel
Kunst en cultuur	636.340	626.590	9.750	0	9.750	voordeel
Sport en bewegen	1.666.783	1.565.511	101.272	-5.160	96.112	voordeel
Sociaal culturele accommodaties	681.563	657.908	23.655	0	23.655	voordeel
Totaal	***24.331.693***	***23.025.158***	***1.306.536***	***-271.290***	***1.035.245***	***voordeel***

Toelichting

Opgroeien en opvoeden € 186.000 voordeel

Onderwijs € 79.000 voordeel

Leerlingenvervoer € 62.000 voordeel
Door de sluiting van de scholen vanwege Corona werd enkele maanden geen leerlingenvervoer ingezet. Gedurende de lockdown werd alleen vervoer ingezet naar de noodopvang voor kinderen van ouders met cruciale beroepen. Omdat minder ritten gereden zijn, liggen de kosten in deze maanden veel lager dan in de andere maanden.

Peutertoeslag € 17.000 voordeel
Er is € 17.000 minder aan peutertoeslag uitgekeerd dan begroot doordat vanwege thuiswerken en lockdowns minder gebruik is gemaakt van de peuterspeelzaal. In coronatijd is ook een deel vergoed vanuit coronamiddelen vanuit rijksoverheid.

Onderwijsbeleid (reserve) € 27.500 nadeel
Ten behoeve van de verduurzaming onderwijsgebouwen en het opstellen van de huisvestingsvisie Terheijden (acties Integraal Huisvestingsprogramma Onderwijs, IHP) zijn eenmalig middelen ter beschikking gesteld (reserve). De werkzaamheden zijn doorgeschoven naar 2022 waardoor de onttrekking uit de reserve niet plaatsvindt. De budgetten zelf zijn al in december 2021 door uw raad overgeheveld.

Stuifhoek (reserve) € 3.000 nadeel
Ten behoeve van de nieuwbouw van de Stuifhoek is een voorbereidingskrediet ter beschikking gesteld. De oplevering van de school vindt pas over enkele jaren plaats waardoor er niet wordt afgeschreven op dit krediet en is ook de onttrekking uit de reserve kapitaallasten lager.

Jeugdhulp - voorliggende voorziening en preventie €

Taskforce Jeugd € -
De raad heeft in 2021 bij de oprichting van de tijdelijke Taskforce jeugd, incidenteel € 250.000 beschikbaar gesteld. Een deel hiervan is ingezet in 2021, het restant wordt in 2022 ingezet. Door lagere besteding is ook minder aan de reserve onttrokken waardoor onderbesteding geen effect heeft op het rekeningsaldo.

Jeugdhulp - toegang € 36.000 voordeel

Gemeenschappelijke Regeling Geweld in Afhankelijkheidsrelaties (GIA) € 26.000 voordeel
Centrumgemeente Breda heeft in 2021 extra rijksmiddelen ontvangen. De stuurgroep van de Gemeenschappelijke Regeling Geweld in Afhankelijkheidsrelaties heeft daarom besloten om in 2021 incidenteel een bedrag aan deelnemende gemeenten uit te betalen. Drimmelen heeft € 26.000 teruggekregen.

Centrum voor Jeugd en Gezin (CJG) € 10.000
Een verschil van ruim € 10.000 komt door een resultaatbestemming CJG over 2020 (voordeel € 10.000). De reguliere bijdrage 2021 aan het CJG komt overeen met de begroting.

Specialistische jeugdzorg € 84.000 voordeel

PGB Jeugd € 42.000 nadeel
De oorzaak van de overschrijding is niet gelegen in een toename van het aantal jeugdigen met PGB, maar in een toename van het afgegeven PGB-budget per jeugdige. Enerzijds hangt dit samen met een aantal specifieke casussen waarvoor veel zorginzet nodig is geweest. Daarnaast heeft voor een (klein) aantal jeugdigen de invloed van Corona een budget verhogend effect gehad.

Specialistische jeugdzorg regio € 126.000 voordeel
De kosten specialistische jeugdzorg over 2021 zijn lager uitgevallen dan de gewijzigde (verhoogde) begroting (€ 127.000 voordeel). Enerzijds is er meer uitgegeven aan specialistische jeugdzorg dan begroot (€ 88.000 nadeel). Deze stijging zit vooral bij de Landelijke functies (LTA) en ook bij Ambulant. De toenemende GGZ-problematiek heeft mogelijk een relatie met corona. Anderzijds is er een voordeel van € 215.000. Dit voordeel bestaat uit opbrengsten kwaliteitsonderzoeken WBO (€ 29.000 voordeel), Jeugdbescherming/Jeugdreclassering (€ 181.000 voordeel) en generalistische jeugdzorg (€ 5.000 voordeel). De jeugdzorgregio WBO heeft meerdere kwaliteitsonderzoeken uitgevoerd bij zorgaanbieders. Deze onderzoeken en controles hebben geleid tot een terugvordering van reeds betaalde declaraties van € 29.000.
In de Q3 rapportage zagen we een stijgende trend bij Jeugdbescherming/Jeugdreclassering. Deze heeft zich niet voortgezet. Daarom is achteraf gezien onterecht bijgeraamd. Op deze vorm van jeugdzorg hebben we geen invloed. Dat maakt het lastig voorspellen en begroten. Pas achteraf wordt daar verantwoording over afgelegd.

Het restantverschil op dit thema van € 18.000 (voordeel) word met name veroorzaakt door lagere regionale kosten WBO a.g.v. moeilijk invulbare vacatures en minder projecten jongerenparticipatie vanwege corona.

Zorg voor kwetsbare burgers € 324.000 voordeel

Maatwerkvoorzieningen WMO woningaanpassingen € 37.000 voordeel

Het voor de woningaanpassingen beschikbare budget is gebaseerd op de gemiddelde uitgaven van de laatste paar jaar. De uitgaven schommelen sterk doordat de gemeente incidenteel moet bijdragen in grote woningaanpassingen. De lagere kosten in 2021 komen met name door Corona waardoor het langer duurt voordat inwoners de aanpassingen uit kunnen laten voeren en tevens is er een gebrek aan bouwmaterialen en personeel. De declaratie van de kosten schuift hierdoor naar 2022.

WMO huishoudelijke ondersteuning € 39.000 voordeel

Door vergrijzing neemt de vraag naar huishoudelijke ondersteuning geleidelijk toe. Na de invoering van een lage inkomensonafhankelijke eigen bijdrage in 2019 stijgt de vraag sterker dan voorheen.
De onderschrijding van het budget heeft een aantal redenen. In 2021 is het aantal cliënten minder gestegen dan verwacht (3% in plaats van 4%). Daarnaast is de regel over vervanging van hulpen tijdens hun vakantie aangepast. Vervanging vindt alleen plaats als dit noodzakelijk is voor de cliënt.
Tenslotte kon de huishoudelijke ondersteuning soms niet worden geleverd vanwege hoog ziekteverzuim bij de aanbieders door corona of het volgen van de quarantainevoorschriften. Door krapte op de arbeidsmarkt kon niet altijd passende vervanging worden gevonden.

WMO Begeleiding € 26.000 nadeel

De kosten voor WMO-begeleiding zijn per saldo € 22.000 hoger dan begroot doordat meer inwoners dan begroot begeleiding nodig hebben. Dit kan komen door meer bekendheid van de mogelijkheden van Wmo-begeleiding, langer thuis wonen of snellere afronding van behandelingen (vanuit de Ziektekostenverzekering).

Persoonsgebonden budget WMO € 51.000 voordeel

In 2021 zijn een aantal grote persoonsgebonden budgetten beëindigd, omdat de cliënten een andere indicatie kregen of voldoende zelfredzaam werden. Het financiële effect hiervan werd pas zichtbaar in het vierde kwartaal.

Beschermd Wonen € 121.000 voordeel

Het aandeel van de gemeente Drimmelen in de regionale kosten voor beschermd wonen viel ruim € 99.000 lager uit dan voorzien. De gemeente Breda ontving extra middelen en de overdracht van cliënten naar de Wlz is budgetneutraal verlopen.
De middelen die de gemeente Drimmelen in 2021 ontving voor versterken van de aanpak van dak- en thuisloosheid zijn ingezet voor financiering van de projectleider van het regionale Versterkingsplan dak- en thuisloosheid dat door de regiogemeenten is opgesteld. Voor de resterende middelen ad € 22.000 is geen passende bestemming gevonden.

Algemene voorzieningen WMO € 42.000 voordeel

De kosten van de Algemene voorzieningen zijn € 42.000 lager dan begroot doordat Surplus het exploitatietekort op de pilot Huiskamers in het tweede halfjaar de uitvoering sterk kon verminderen. Ook zijn door Corona minder activiteiten georganiseerd waardoor er een overschot is op het activiteitenbudget.

Toegankelijkheid/inclusie € 49.000 voordeel

Reserves € 80.000 nadeel
In 2021 heeft de gemeente de subsidieregeling KomBinnen! verder uitgevoerd. Deze regeling is ter stimulering van de toegankelijkheid bij verenigingen en organisaties. Vanwege minder aanvragen (8 i.p.v. 13) resteert van het budget € 42.000.Tevens is door corona van het uitvoeringsbudget Inclusie € 38.000 minder besteed. Door de lagere uitgaven is de onttrekking uit de reserve ook lager waardoor lagere kosten geen invloed hebben op het rekeningsaldo. Deze middelen worden in 2022 ingezet.
De uren van de coördinator Inclusie stonden op een ander programma geraamd wat een overschrijding van € 31.000 heeft veroorzaakt bij Inclusie.

Preventie WMO € 31.000 voordeel

Er heeft een verschuiving tussen dit programma en Algemene dekkingsmiddelen plaatsgevonden m.b.t. Coronamiddelen m.b.t. bestrijding eenzaamheid (€ 15.000 nadelig). Hierdoor op dit programma een voordeel en bij Algemene dekkingsmiddelen een nadeel. Tevens zijn er door ziekte minder uren verantwoord (€ 46.000).

Openbare gezondheidszorg € 39.000 voordeel

Openbare gezondheidszorg (reserve) € 20.000 nadeel
De kosten gezondheidszorg zijn € 39.000 lager dan begroot en kent een divers scala aan oorzaken. Scholen uit de gemeente Drimmelen hebben geen aanvraag ingediend voor 'Gezonde school' traject (€ 15.000 voordeel). Dit is grotendeels te verklaren doordat de focus van scholen, tijdens de coronapandemie, op continuïteit van onderwijs lag.
Minder verenigingen hebben subsidie voor Rookvrije Generatie en Gezonde Sportkantine aangevraagd dan begroot (€ 7.500 voordeel). Deze beide zaken werden gedekt uit de reserves waardoor de onttrekking ook ruim € 20.000 lager is.
Door personele problemen heeft de GGD niet alle inspecties kinderopvang en gastouders kunnen uitvoeren. De GGD brengt hierdoor niet alle kosten in rekening (€ 6.500 voordeel). Het restantverschil bestaat uit lagere kosten onderhoud AED's (€ 1.500), vervallen legionella-inspecties (€ 3.500), door corona minder voorlichtingsactiviteiten (€ 1.500), 3 i.p.v. 4 groepen gestart met beweegprogramma (€ 2.000), subsidie Moedige moeders dubbel begroot (€ 2.000).

Het restantverschil op dit thema van € 41.000 (voordeel) wordt met name veroorzaakt door minder aanvragen en uitvoeringskosten mantelzorgcompliment (€ 19.000) waardoor ook de onttrekking uit de reserve € 15.000 lager is. Ook waren de kosten van de Deeltaxi € 15.000 lager doordat a.g.v. Corona er minder gereisd is.

Participatie € 396.000 voordeel

Bijstandsverlening € 80.000 voordeel

Er is sprake van een groei van het aantal plaatsingen voor de banenafspraak boven de in 2021 al aangepaste begroting. Dit geeft een nadeel van € 27.000. Daar tegenover staat een voordeel van € 98.000 vanwege een verhoogde uitstroom uit de Participatiewet uitkering, die vooral in het vierde kwartaal is doorgezet. Tevens was er een netto uitstroom IOAW door het bereiken van de pensioengerechtigde leeftijd (€ 15.000). Door vacatures en inhuur is er ten slotte een nadeel ontstaan van € 11.000. Het restantverschil komt door een lagere vergoeding voor personen in een instelling en uitstroom uit de IOAZ (€ 4.000).

Besluit bijstandsverlening zelfstandigen (BBZ) € 30.000 voordeel

Per saldo is in 2021 voor € 53.000 minder aan BBZ verstrekt vanwege minder aanvragen wat geleid heeft tot een lagere declaratie (€ 13.000) waardoor er per saldo een voordeel is van € 40.000 op de BBZ. Door minder aanvragen BBZ en TOZO zijn de advieskosten lager (€ 5.000) en is de rijksvergoeding voor de uitvoering lager dan de uitvoeringskosten(€ 15.000 nadeel).

Tijdelijke ondersteuning noodzakelijke kosten (TONK) € 176.000 voordeel

De regeling is bedoeld om een terugval in inkomsten op te vangen en liep tot 30 september 2021. Het was voornamelijk gericht op woonlasten zoals huur,

hypotheek en nutsvoorzieningen. In onze gemeente is daar weinig tot geen gebruik van gemaakt waardoor er van het budget € 176.000 resteert.

Sociale werkvoorziening € 34.000 nadeel
Dit nadeel wordt veroorzaakt door niet-begrote betalingen aan MidZuid. Het betreft de betaling van Coronacompensatie van € 34.000 welke middels de Algemene uitkering is ontvangen en is verantwoord onder de Algemene dekkingsmiddelen. Voor de jaarrekening heeft deze betaling dus per saldo geen effect.

Bijzondere bijstand € 74.000 voordeel
Er zijn minder aanvragen voor bibliotheek- en sportabonnementen ingediend doordat vanwege zowel de bibliotheken als sportaccommodaties langere tijd gesloten zijn geweest. Verder waren er weinig aanvragen voor het project 'Kwetsbare zwangeren' (samen € 22.000).
Ook is er minder bijzondere bijstand toegekend dan begroot (€ 19.000). Hiervan is een deel nog in behandeling en komt daardoor t.l.v. 2022.
Tevens is er in 2021 heel beperkt een beroep gedaan op het noodfonds (€ 15.000). Dat wil niet zeggen dat er geen acute situaties waren, maar deze zijn op een andere manier opgelost. Denk aan omgekeerde toets en bekostiging via een particuliere stichting.
De huur van de oude locatie van de voedselbank in de Patronaatstraat in Made is hieruit bekostigd. Een deel is reeds uitbetaald. Van de voedselbank is geen informatie ontvangen over een afrekening 2021 waardoor er een voordeel is van € 18.000

Re-integratie werkzoekenden € 29.000 voordeel
Aan het eind van het jaar is gebleken dat de btw op de re-integratietrajecten compensabel is waardoor de kosten € 23.000 lager uitvielen dan begroot. Daarnaast hebben ondernemers minder gebruik gemaakt van ondersteuning (€ 3.000). Tevens waren er niet begrote inkomsten van € 3.000 wegens het implementeren van een landelijk uitgerolde set aan informatie en beschikkingen voor loonkostensubsidie.

Het restant verschil word veroorzaakt door tal van kleinere afwijkingen op het thema zoals een nieuw contract m.b.t. schuldhulpverlening (voordeel € 20.000) . De kleine verschillen bedragen in totaal € 41.000 voordeel.

Kunst en cultuur € 10.000 voordeel
Geen relevante afwijkingen

Sport en bewegen € 96.000 voordeel

Binnensport € 74.000 voordeel
Het positieve verschil bestaat uit verschillende onderdelen. In 2021 is een beheerder van een sporthal langdurig ziek geweest, hierdoor is er € 32.000 minder aan uren verantwoord.
Doordat de school het beheer van gymnastieklokaal Lage Weide overgenomen heeft, zijn de huurinkomsten ten onrechte afgeraamd voor het gebruik door de school (€ 29.000 voordeel).
Tevens was de vergoeding o.b.v. de Coronaregeling Tegemoetkoming verhuurders sportaccommodaties € 15.000 hoger dan geraamd. Ten slotte diverse verschillen zoals een BTW voordeel, advieskosten voor een aanbesteding en minder onderhoud a.g.v. minder gebruik van de sporthallen.

Zwembaden € 43.000 nadeel
Er is een nieuw, niet begroot, onderhoudscontract afgesloten voor de warmtepompen en zonnepanelen bij de Randoet (€ 11.000) en er is een aantal werkzaamheden vroegtijdig uitgevoerd uit de Meer Jaren Onderhouds Planning MJOP (€ 16.500). Daarnaast zijn er extra kosten (€ 25.000) voor juridische advisering gemaakt in de rechtsprocedure met de aannemer.
Tevens is minder subsidie van € 20.000 uitgekeerd, omdat nog geen data (warmtenet Terheijden) beschikbaar is voor het bepalen van de extra energiekosten Puzzelbad en er is vanwege de hogere kosten een hogere compensatie BTW ontvangen (€ 7.000).
De overschrijding van het krediet, a/g/v/ de rechtszaak, leidt tot hogere afschrijvingskosten (€ 8.000) da begroot. Ten slotte zijn er meer ambtelijke uren besteed t.b.v. de actualisatie en implementatie van de MJOP (€ 7.000). Het restantverschil bestaat met name uit een hogere aanslag OZB a.g.v. de renovatie.

Buitensport € 44.000 voordeel
Reserve trapveldjes € 5.000 nadeel
Door langere levertijden (supply chain) en inval winterse omstandigheden is het niet mogelijk gebleken de infill van de sportvelden in het najaar aan te brengen. De werkzaamheden zijn verplaatst naar de zomer van 2022. Bij de VJN zal opnieuw de benodigde ruimte van € 35.000 worden gevraagd voor uitvoering. Op basis van de reguliere inspecties van de trapveldjes bleek het vervangen van doelen of hekwerken niet nodig.

Sportbeleid € 26.000 voordeel
Voor de subsidies is een bedrag van € 7.500 minder uitgekeerd door een lager aantal jeugdleden en minder aanvragers. Tevens is door de extra uitkering ad € 20.000 van VWS boven de initiële subsidie van € 20.000 voor de uitvoering van het Sportakkoord een activiteitenpakket uitgevoerd ter hoogte van € 25.000 waarvan de kosten vooruitlopend op het Sportakkoord reeds gedeeltelijk geraamd waren (voordeel € 15.000). Het restantverschil bestaat met name uit een lagere exploitatiebijdrage Rietgors (€ 2.000)

Sociaal culturele accommodaties € 24.000 voordeel
Dit voordeel bestaat uit diverse kleine afwijkingen zoals minder kosten evenementen en lagere onderhoudskosten a.g.v. Corona, maar ook extra onderhoud aan de Cour en compensatie hiervoor aan de exploitant.

Algemene dekkingsmiddelen

Tabel 11BL

Algemene dekkingsmiddelen	Begroot	Werkelijk	Verschil	
Lokale heffingen	-4.867.009	-4.662.722	-204.287	nadeel
Algemene uitkeringen	-37.181.955	-37.653.859	471.904	voordeel
Dividend	-65.931	-65.931	0	voordeel
Saldo Financieringsfunctie	116.407	105.748	10.659	voordeel
Overige algemene dekkingsmiddelen	45.122	220.750	-175.628	nadeel
Onvoorzien	0	0	0	voordeel
Vennootschapsbelasting	2.500	12.652	-10.152	nadeel
Totaal Algemene dekkingsmiddelen	***-41.950.866***	***-42.043.363***	***92.497***	***voordeel***
Mutatie reserves	-3.149.258	-1.658.728	-1.490.530	nadeel
Totaal	***-87.050.989***	***-85.745.454***	***-1.305.536***	***nadeel***

Toelichting

De belangrijkste afwijkingen zijn toegelicht bij hoofdstuk Algemene dekkingsmiddelen.

Overhead

Tabel 12BL

Overhead	Begroot	Werkelijk	Verschil	Reserves	Netto	
Management en bestuursondersteuning	1.001.944	988.744	13.200	0	13.200	voordeel
Huisvesting	762.456	516.391	246.065	0	246.065	voordeel
Automatisering	2.030.767	2.045.385	-14.618	-126.491	-141.110	nadeel
Planning & Control	341.074	347.979	-6.905	0	-6.905	nadeel
Facilitaire zaken	1.352.497	1.259.721	92.777	0	92.777	voordeel
Financiële administratie	618.565	609.299	9.266	0	9.266	voordeel
Personeel en organisatie	1.581.419	1.568.523	12.896	-27.617	-14.721	nadeel
Communicatie	553.539	501.533	52.006	0	52.006	voordeel
Front-office	229.512	226.206	3.306	0	3.306	voordeel
Totaal lasten	***8.471.773***	***8.063.781***	***407.992***	***-154.108***	***253.884***	***voordeel***

Toelichting

Management en bestuursondersteuning € 13.000 voordeel

Geen relevante afwijkingen.

Huisvesting € 246.000 voordeel

Er is een voordeel ontstaan door de compensatie voor kostprijsverhogende btw (€ 59.000).

De overhead uren zijn doorbelast naar grondexploitatie. Dit geeft een voordeel van € 125.000. Deze uren waren niet begroot.

Voor Het Nieuwe Werken, waarbij deels op kantoor en deels thuis wordt gewerkt, worden een aantal investeringen in 2022 afgerond. Hierdoor is een voordeel op de afschrijvingskosten ontstaan van € 35.000

Diverse kleine verschillen per saldo (€ 27.000 voordeel).

Automatisering € 15.000 nadeel, reserve € 126.000 nadeel

Een deel van de software investeringen zijn doorgeschoven naar 2022 (zie toelichting op de kredieten). Hierdoor zijn ook structurele software kosten lager uitgevallen dan gepland. Dit resulteert in een voordeel van € 96.000. Hierdoor wordt minder uit de reserve kapitaallasten onttrokken (€ 23.000 nadeel)

Door uitstel van de inwerkingtreding van de Omgevingswet zullen de noodzakelijke implementatiekosten van het Digitaal Stelsel Omgevingswet (DSO) drukken op dienstjaar 2022. Het betreft kosten voor realisatie noodzakelijke koppelingen tussen de diverse aangeschafte pakketten binnen het DSO, restant kosten implementatie Squit 20/20, opleidingskostenkosten ketentesten, kosten toepasbare regels. Dit resulteert in een lagere onttrekking uit de algemene reserve van € 103.000.

De hogere dienstverleningskosten vanuit Breda zijn niet doorgevoerd in de begroting. Hierdoor is een nadeel ontstaan van € 57.000

In verband met ziekte en onderbezetting is extern ingehuurd (€ 51.000 nadeel).

Diverse kleine verschillen per saldo (€ 3.000 nadeel).

Planning & Control € 7.000 nadeel

Het uitvoeren van een Burgerpeiling was niet begroot maar vond op verzoek van het college toch plaats (€ 19.000 nadeel)

Het bewustwordingsprogramma Privacy 2021 is minder omvangrijk en intensief geweest dan vooraf gedacht (€ 8.000 voordeel).

Diverse kleine verschillen per saldo (€ 4.000 voordeel).

Facilitaire zaken € 94.000 voordeel

Een deel van de uren van het inkoopbureau zijn in eerste instantie hier op begroot. De werkelijke uren zijn doorbelast naar de afdeling waar ze betrekking op hebben (€ 52.000 voordeel).

De afschrijvingskosten zijn lager dan gepland doordat nog niet alle investeringen volledig tot uitvoering zijn gebracht. In totaal is dit een voordeel van € 31.000

Door COVID-19 zijn minder werknemers op kantoor geweest waardoor minder kosten zijn gemaakt voor catering (€ 10.000 voordeel).

Financiële administratie € 9.000 voordeel

Geen relevante afwijkingen.

Personeel en organisatie € 15.000 nadeel

Arbeidsvoorwaarden, organisatieontwikkeling en opleidingen € 45.000 voordeel

Er is een tweetal overschrijdingen te zien, t.w. op de verkoop van verlofuren (€ 18.000) en reiskosten woon-werk (€ 4.000). De eerste wordt veroorzaakt door het meer en beter sturen op urensaldi, de tweede met de nieuwe regels i.v.m. thuiswerkvergoeding i.r.t. corona. Daar staan een groot aantal kleinere posten met een positief resultaat tegenover, o.a. flexibel belonen en representatie (€ 13.000). Deze budgetten zijn o.a. bedoeld voor teambuildingsactiviteiten en afscheidsborrels die als gevolg van corona niet hebben plaatsgevonden. Daarnaast zijn, als gevolg van én corona én de wisselingen rondom de functie van gemeentesecretaris, weinig kosten gemaakt voor organisatieontwikkeling (€ 25.000 voordeel). Op organisatieniveau is sprake van een onvolledige besteding van het beschikbare opleidingsbudget. Dit heeft een nauw verband met de

organisatie ontwikkeling waarin in 2021 minder is geïnvesteerd dan voorzien en met corona, waardoor opleidingen afgezegd werden.

Personeelsverzekeringen € 31.000 nadeel

Het is een algemene tendens dat verzekeringen voor gemeenten duurder worden. Dit vindt mede zijn oorzaak in het feit dat er weinig aanbieders zijn in de markt van verzekeringen voor gemeenten. In 2022 wordt de verzekering opnieuw aanbesteed.

Voormalig personeel € 41.000 nadeel

Voor een aantal vertrokken medewerkers was een voorziening gevormd waarvan we in 2021 nog wel kosten hadden. Vanwege langer doorlopende UWV verplichtingen doorlopend naar 2022 waren deze kosten voor een aantal personen te laag ingeschat en is er een aanvullende storting in de voorziening nodig. (€ 29.000 nadeel). Daarnaast is er in het kader van de regeling vervroegd uittreden een uitkering gedaan in 2021 (€ 12.000). Deze was niet voorzien.

Geluk € -

Binnen dit thema valt ook het budget voor Geluk. Voor 2021 was een ruim budget voor Geluk aanwezig als gevolg van het doorschuiven vanwege Corona in 2020 . In 2021 is vanwege Corona veel ingezet op het inbedden van Geluk binnen bestaande projecten, waardoor niet het volledige budget is benut (€ 28.000 voordeel) waardoor ook minder uit de reserve is onttrokken.

Het restantverschil van € 12.000 is met name het gevolg van ziekte/inhuur en Corona waardoor b.v. de ondernemingsraad geen studiedagen kon volgen.

Communicatie € 52.000 voordeel

De kosten van Communicatie zijn met name lager doordat de nieuwe website nog niet is aangeschaft en Mijn Overheid niet is geïmplementeerd mede a.g.v. langdurige uitval en vacature medewerker.

Front-office € 3.000 voordeel

Geen relevante afwijkingen.

Analyse begrotingsrechtmatigheid

Inleiding

Bij de rechtmatigheidscontrole vormt het begrotingscriterium een belangrijk toetsingscriterium.

In de toelichting op het BADO (Besluit Accountantscontrole Decentrale Overheden) wordt begrotingsrechtmatigheid omschreven als:
'Financiële beheershandelingen, die ten grondslag liggen aan de baten en lasten, alsmede de balansposten, dienen tot stand te zijn gekomen binnen de grenzen van de geautoriseerde begroting en hiermee samenhangende programma's (begrotingscriterium). In de begroting zijn de maxima voor de lasten vermeld die door de raad zijn vastgesteld. Dit houdt in dat de financiële beheershandelingen dienen te passen binnen de begroting, waarbij het juiste programma, de toereikendheid van het begrotingsbedrag, alsmede het begrotingsjaar van belang zijn.'

Indien een begrotingswijziging niet meer in het jaar zelf is voorgelegd zijn bestedingen boven het begrotingsbedrag strikt genomen onrechtmatig. Toch kan voor de accountant bij de controle vaststaan dat een aantal (begrotings)overschrijdingen binnen de beleidskaders van de gemeenteraad vallen. Door het vaststellen van de jaarrekening door de raad waarin die

uitgaven wel zijn opgenomen, worden de desbetreffende uitgaven alsnog geautoriseerd.
Het gaat om overschrijdingen waarbij het college bij het doen van de uitgaven binnen het door de raad uitgezette beleid is gebleven. Hierbij wordt onderscheid gemaakt tussen exploitatie (uitgaven op de programma's) en kredieten.

Exploitatie

Zoals uit onderstaand overzicht van lasten blijkt, zijn bij programma Openbare ruimte (€ 439.283) de werkelijke kosten per saldo hoger dan de geraamde uitgaven.

	Prim. Begroting 2021	na wijziging 2021	Realisatie 2021	Verschil
Burger en Bestuur	4.977.460	5.229.618	5.128.558	**101.060**
Openbare ruimte	7.978.371	10.541.534	10.980.816	**439.283-**
Ruimte, wonen en economie	10.002.105	13.684.973	11.793.888	**1.891.085**
Sociaal domein	25.991.164	30.045.456	28.551.574	**1.493.882**
Overhead	7.294.127	8.551.357	8.222.347	**329.010**
algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien	7.698.871	10.035.398	9.989.994	**45.404**
Saldo	***63.942.098***	***78.088.335***	***74.667.177***	***3.421.158***

Toelichting overschrijdingen

Openbare ruimte
Zie voor een inhoudelijke toelichting onderdeel "Analyse begrotingsafwijkingen" (onderdelen "Wegen en verkeer" en "Water").

Investeringen

Bij vrijwel alle kredieten waren de uitgaven lager dan de raming. Bij een drietal zijn de uitgaven per saldo € 206.170 hoger dan het door de Raad gevoteerde krediet (raming).
Dit betreft de volgende kredieten:

Investeringen	Programma	Raming	Uitgaven	Overschrijding
Af te sluiten investeringen				
Openbare verlichting: vervanging lichtmasten en armaturen 2021	2. Openbare ruimte	143.500	150.504	-7.004
Totaal af te sluiten investeringen		**143.500**	**150.504**	**-7.004**
Lopende investeringen				
Renovatie zwembaden Randoet / Puzzelbad	4. Sociaal domein	3.447.219	3.626.058	-178.839
Bus enkelcabine	B. Bedrijfsvoering	50.339	70.666	-20.327
Totaal lopende investeringen		**3.497.558**	**3.696.724**	**-199.166**
Totaal		**3.641.058**	**3.847.228**	**206.170-**

Toelichting overschrijdingen

Openbare verlichting

Tijdens inspraak voor de reconstructie Dahliastraat (wegonderhoud deel Haagstraat – Witteweg) kregen we verzoeken om extra verlichting. Uit berekeningen bleek dat het lichtniveau te verbeteren was. In de begroting hadden we hier geen rekening mee gehouden. Doordat we hierdoor werk met werk konden maken, beperkten we de kosten. Uiteindelijk leverde het een beperkte overschrijding op.

Renovatie zwembaden Randoet / Puzzelbad

In 2021 is het zwembad gerenoveerd hierbij is het krediet echter wel overschreden. De overschrijding ad € 179.000 is voor een belangrijk deel het gevolg van (extra) uitgevoerde werkzaamheden door derden in opdracht van de gemeente voor onderdelen waarvoor de hoofdaannemer in gebreke is gebleven. De noodzaak daartoe was gelegen in het tijdig in gebruik kunnen nemen van de beide zwembaden voor de exploitatie van het zwemseizoen. Nu er eind december 2021 een vonnis is uitgesproken, zullen we op basis daarvan in dialoog met de hoofdaannemer proberen om tot een verrekening van reeds gemaakte kosten ad € 74.000 te komen alsook de ingediende claims van de onderaannemers vanwege opgelopen vertragingsschade tot een bedrag van € 82.500.
Er bestaat een reëel risico dat het onderhandelingsresultaat niet de gewenste uitkomst heeft en nog meer werken uitgevoerd moeten worden. Afhankelijk van de realisatie van nog openstaande kwesties/werkonderdelen kan het krediet nog verder worden overschreden. Op basis van de huidige inzichten kan dit bedrag nog oplopen tot ongeveer € 100.000 ervan uitgaande dat de hoofdaannemer wel zijn garantie-afspraken nakomt. Eventuele kosten voor juridische en technische advisering zijn hierin niet meegenomen.

Bus enkelcabine

De vorige rioolontstopper zetten we in voor de gladheidbestrijding. Het bleek handiger om een ander voertuig in te richten voor de gladheidbestrijding. Vandaar dat de kosten voor de Bus enkele cabine hoger uitpakte. De kosten voor de rioolontstopper viel daarentegen mee. De meerkosten voor de bus enkele cabine dekken we uit de minderkosten Rioolontstopper.

Eigen bijdragen van het Centraal administratiekantoor (CAK)

Een aanvrager van een voorziening, hulp in de huishouding of een persoonsgebonden budget is op grond van de WMO een bijdrage verschuldigd. De wetgever heeft bepaald dat de berekening, oplegging en incasso van deze eigen bijdrage wordt uitgevoerd door het CAK. Het CAK verstrekt aan de gemeenten een digitale rapportage over de eigen bijdrage. Regelmatig stort het CAK bedragen op de rekening van de gemeente.

Gemeenten kunnen in deze digitale rapportage van het CAK wel de aantallen personen, en het soort zorgverlening beoordelen met de eigen WMO-administratie. Probleempunt is dat door het ontbreken van startdatums, inningspercentages, betalingsregelingen etc. de informatie over de opbrengsten aan eigen bijdrage ontoereikend is om als gemeente de juistheid op persoonsniveau of groepsniveau en volledigheid van de eigen bijdragen als geheel te kunnen vaststellen.

Door de systematiek te kiezen van het vaststellen van de eigen bijdragen door het CAK, heeft de wetgever in feite bepaald, dat de verantwoordelijkheid voor de juistheid en volledigheid van de eigen bijdragen geen gemeentelijke verantwoordelijkheid is. Dat betekent dat door de gemeenten geen zekerheden over omvang en hoogte van de eigen bijdragen kunnen worden verkregen als gevolg van het niet kunnen vaststellen van de juistheid op persoonsniveau, zoals hiervoor is toegelicht.

De door het CAK overgemaakte opbrengsten uit eigen bijdragen zoals verwerkt in de jaarrekening 2021 blijkt uit de digitale rapportage van het CAK (€ 171.000). Deze inkomsten zijn onzeker maar de oorzaak daarvan ligt niet bij de gemeente.

Informatie Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector

Inleiding

Op 1 januari 2013 is de Wet normering topinkomens (WNT) in werking getreden. Het doel van de WNT is het tegengaan van bovenmatige bezoldigingen en ontslagvergoedingen bij instellingen in de (semi)publieke sector.
Instellingen waar de WNT van toepassing is, moeten van al hun topfunctionarissen de bezoldiging en eventuele ontslagvergoeding jaarlijks uiterlijk 1 juli op internet openbaar maken. Dit geldt ook als de bezoldiging onder het bezoldigingsmaximum is. Van de andere medewerkers worden deze gegevens alleen openbaar gemaakt als de bezoldiging hoger is dan het bezoldigingsmaximum. Hiernaast moeten WNT-instellingen die vallen onder de verantwoordelijkheid van een minister met een eigen digitale meldtool, deze gegevens digitaal melden. Uitgebreidere informatie is beschikbaar op www.topinkomens.nl.

WNT-verantwoording 2021 Gemeente Drimmelen

De WNT is van toepassing op Gemeente Drimmelen. Het voor Gemeente Drimmelen toepasselijke bezoldigingsmaximum is in 2021 € 209.000 (betreft het algemeen bezoldigingsmaximum 2021).

1. Bezoldiging topfunctionarissen

1a. Leidinggevende topfunctionarissen met dienstbetrekking en leidinggevende topfunctionarissen zonder dienstbetrekking vanaf de 13e maand van de functievervulling

Leidinggevende topfunctionarissen met dienstbetrekking en leidinggevende topfunctionarissen zonder dienstbetrekking vanaf de 13e maand van de functievervulling inclusief degenen die op grond van hun voormalige functie nog 4 jaar als topfunctionaris worden aangemerkt3

Gegevens 2021				
bedragen x € 1	**E.A.L. Delissen**	**F.M.C. de Ronde**	**J.L.W. Liebregt**	**A.J.M.Martens**
Functiegegevens5	Gemeentesecretaris	Griffier	Gemeentesecretaris	Gemeentesecretaris
Aanvang6 en einde functievervulling in 2021	1-1-2021 - 1-8-2021	1-1-2021 - 31-12-2021	1-1-2021 - 16-10-2021	1-9-2021 - 31-12-2021
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)7	1	1	1	1
Dienstbetrekking?8	ja	ja	ja	ja
Bezoldiging9				
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	57.858	89.259	84.838	35.990
Beloningen betaalbaar op termijn	10.880	16.855	16.102	6.791
Subtotaal	*68.739*	*106.114*	*100.940*	*42.782*
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum10	139.142	209.000	164.910	69.858
-/- Onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedrag11	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
Bezoldiging	68.739	106.114	100.940	42.782
Het bedrag van de overschrijding en de reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan12	n.v.t. n.v.t.	n.v.t. n.v.t.	n.v.t. n.v.t.	n.v.t. n.v.t.
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling13	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
Gegevens 2020				
bedragen x € 1	**E.A.L. Delissen**	**F.M.C. Ronde**	**J.L.W. Liebregt**	
Functiegegevens5	Gemeentesecretaris	Griffier	Gemeentesecretaris	
Aanvang en einde functievervulling in 2020	1-1-2020-31-12-2020	1-1-2020-31-12-2020	10-11-2020-31-12-2020	
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)7	1	1	1	
Dienstbetrekking?8	ja	ja	ja	

Bezoldiging9				
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	93.439,-	87.601,-	15.296,-	
Beloningen betaalbaar op termijn	17.305,-	15.901,-	2.370,-	
Subtotaal	*110.744,-*	*103.502,-*	*17.666,-*	
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum10	201.000,-	201.000,-	27.917,-	
Bezoldiging	110.744,-	103.502,-	17.666,-	

Bezoldiging topfunctionarissen

Naast de hierboven vermelde topfunctionarissen zijn er geen overige functionarissen met dienstbetrekking die in 2021 een bezoldiging boven het individuele WNT-maximum hebben ontvangen.
Er zijn in 2021 geen ontslaguitkeringen betaald aan overige functionarissen die op grond van de WNT dienen te worden vermeld, of die in eerdere jaren op grond van de WOPT of de WNT vermeld zijn of hadden moeten worden.

Exploitatiesaldo en resultaatbestemming

Exploitatiesaldo en resultaatbestemming

Resultaat

	Begroot	Werkelijk
Saldo van baten en lasten	3.149.258-	237.736-
Mutaties reserves	3.149.258	1.658.728
	0	**1.420.992**

Resultaatbestemming

Voorgesteld wordt het bovenstaande resultaat als volgt te bestemmen:

Resultaatbestemming		
Gerealiseerd resultaat	1.420.992	
Algemene reserve		1.420.992

Het resultaat over 2021 bedraagt € 1.420.992. Voorgesteld wordt om het volledige bedrag ten gunste te brengen van de Algemene Reserve te brengen.

Verantwoordingsinformatie specifieke uitkeringen (SISA)

SISA

Jaarlijks dient middels de jaarrekening verantwoording te worden afgelegd over de besteding van een aantal specifieke uitkeringen aan de verstrekkers van deze uitkeringen. In deze bijlage zijn hiertoe een aantal bedragen opgenomen.

SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2021 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 7-2-2022								
Verstrekker	**Uitkeringscode**	**Specifieke uitkering** **Juridische grondslag** **Ontvanger**	**Indicator**	**Indicator**	**Indicator**	**Indicator**	**Indicator**	**Indicator**
JenV	**A12B**	**Incidentele bijdrage ondersteuning naleving controle op coronatoegangsbewijzen** Veiligheidsregio's	Naam veiligheidsregio *Aard controle n.v.t.* *Indicator: A12B/01*	Besteding (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: A12B/02*	Besteding volgens besluit van de veiligheidsregio uitgevoerd (Ja/nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: A12B/03*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: A12B/04*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: A12B/05*	
			Veiligheidsregio Midden- en West Brabant	€ 26.424	Ja	€ 26.424	Ja	
FIN	**B2**	**Regeling specifieke uitkering gemeentelijke hulp gedupeerden toeslagenproblematiek** Gemeenten	Besteding (T-1) - betreft nog niet verantwoorde bedragen over 2020 *Aard controle R* *Indicator: B2/01*	Aantal (potentieel) gedupeerden (als gemeld door Uitvoeringsorganisatie Herstel Toeslagen aan de gemeente) (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: B2/02*	Cumulatief aantal (potentieel) gedupeerden (als gemeld door Uitvoeringsorganisatie Herstel Toeslagen aan de gemeente) (t/m jaar T) *Aard controle R* *Indicator: B2/03*	Besteding (jaar T) werkelijke kosten van onderdeel c (artikel 3) *Aard controle R* *Indicator: B2/04*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) werkelijke kosten van onderdelen c (artikel 3) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: B2/05*	
			€ 0	11	11	€ 0	€ 0	
			Normbedragen voor a, b en d (Ja/Nee) (vanaf 2021) Nee: reeks 1 / Ja: reeks 2 *Aard controle n.v.t.* *Indicator: B2/06*	Normbedrag voor e (Ja/Nee) (vanaf 2021) Nee: indicator B2/13 en B2/14 / Ja: indicator B2/21 en B2/22 *Aard controle n.v.t.* *Indicator: B2/07*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: B2/08*			
			Ja	Ja	Nee			
			Reeks 1 Aantal uitgewerkte plannen van	**Reeks 1** Cumulatief aantal uitgewerkte	**Reeks 1** Besteding (jaar T) werkelijke	**Reeks 1** Cumulatieve besteding (t/m jaar T)		

			aanpakken (jaar T) **Keuze werkelijke kosten** *Aard controle D2* *Indicator: B2/09*	plannen van aanpakken (t/m jaar T) **Keuze werkelijke kosten** *Aard controle n.v.t.* *Indicator: B2/10*	kosten van onderdeel a, b en d (artikel 3) **Keuze werkelijke kosten** *Aard controle R* *Indicator: B2/11*	werkelijke kosten van onderdelen a, b en d (artikel 3) **Keuze werkelijke kosten** *Aard controle n.v.t.* *Indicator: B2/12*		
			Besteding (jaar T) werkelijke kosten van onderdeel e (artikel 3) **Keuze werkelijke kosten** *Aard controle R* *Indicator: B2/13*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) werkelijke kosten van onderdelen e (artikel 3) **Keuze werkelijke kosten** *Aard controle n.v.t.* *Indicator: B2/14*				
			Reeks 2 Normbedrag onderdeel a x aantal (potentieel) gedupeerden **Keuze normbedragen** *Aard controle R* *Indicator: B2/15*	**Reeks 2** Normbedrag onderdeel a x aantal (potentieel) gedupeerden cumulatief (t/m jaar T) **Keuze normbedragen** *Aard controle n.v.t.* *Indicator: B2/16*	**Reeks 2** Normbedrag onderdeel b x aantal plannen van aanpak **Keuze normbedragen** *Aard controle R* *Indicator: B2/17*	**Reeks 2** Normbedrag onderdeel b x aantal plannen van aanpak (t/m jaar T) **Keuze normbedragen** *Aard controle n.v.t.* *Indicator: B2/18*	**Reeks 2** Normbedrag onderdeel d x aantal nazorgtrajecten **Keuze normbedragen** *Aard controle R* *Indicator: B2/19*	**Reeks 2** Normbedrag onderdeel d x aantal nazorgtrajecten (t/m jaar T) **Keuze normbedragen** *Aard controle n.v.t.* *Indicator: B2/20*
			€ 4.180	€ 4.180				
			Normbedrag onderdeel e (afhankelijk van aantal (potentieel) gedupeerde), indien nog niet eerder opgegeven (jaar T) **Keuze normbedragen** *Aard controle R* *Indicator: B2/21*	Normbedrag onderdeel e (afhankelijk van aantal (potentieel) gedupeerde), indien nog niet eerder opgegeven (t/m jaar T) **Keuze normbedragen** *Aard controle n.v.t* *Indicator: B2/22*				
BZK	**C1**	**Regeling specifieke uitkering**	Eindverantwoording (Ja/Nee)	Aantal woningen dat bereikt is met	Aantal woningen waar			

		Reductie Energiegebruik Gemeenten		het project (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C1/02*	energiebesparende maatregelen plaatsvinden (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C1/03*	
			Ja	1.940	1.940	
			Projectnaam/ nummer per project *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C1/04*	Besteding (jaar T) per project *Aard controle R* *Indicator: C1/05*	Bestedingen (jaar T) komen overeen met ingediende projectplan (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C1/06*	Besteding (jaar T) aan afwijkingen Alleen invullen bij akkoord ministerie *Aard controle R* *Indicator: C1/07*
		1	Inzet Energieambassadeurs	€ 1.046	Ja	
		2	Aanbieden van kleine energiebesparende maatregelen via vouchers en bij informatieavonden	-€ 11.975	Ja	
		3	Collectieve gebiedsgerichte adviesactie gericht op energiebesparing	€ 10.998	Ja	
		4	Collectieve inkoop van isolatie en zonnepanelen	€ 527	Ja	
		5				
		6				
			Kopie projectnaam/ nummer *Aard controle n.v.t.*	Cumulatieve totale bestedingen (t/m jaar T) Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie *Aard controle n.v.t.*	Toelichting op afwijkingen *Aard controle n.v.t.*	Project afgerond in (jaar T)? (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.*

				Indicator: C1/08	*Indicator: C1/09*	*Indicator: C1/10*	*Indicator: C1/11*	
			1	*Inzet Energieambassadeurs*	€ 6.002		Ja	
			2	*Aanbieden van kleine energiebesparende maatregelen via vouchers en bij informatieavonden*	€ 75.380		Ja	
			3	*Collectieve gebiedsgerichte adviesactie gericht op energiebesparing*	€ 80.701		Ja	
			4	*Collectieve inkoop van isolatie en zonnepanelen*	€ 16.067		Ja	
			5				Ja	
BZK	**C32**	**Regeling specifieke uitkering ventilatie in scholen** Gemeenten		Beschikkingsnummer /naam *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C32/01*	Besteding (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: C32/02*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C32/03*	Start bouwactiviteiten uiterlijk 31 augustus 2022 (Ja/Nee) *Aard controle D2* *Indicator: C32/04*	Toelichting (verplicht als bij start bouwactiviteiten (indicator 04) 'Nee' is ingevuld) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C32/05*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C32/06*
			1	SUVIS21-00743287	€ 0	€ 0	Ja		Nee
			2	SUVIS21-00743549	€ 0	€ 0	Ja		Nee
BZK	**C43**	**Regeling reductie energiegebruik woningen** Gemeenten		Beschikkingsnummer/naam *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C43/01*	Besteding (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: C43/02*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C43/03*	Aantal bereikte woningen *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C43/04*	Toelichting *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C43/05*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C43/06*
				RREW2020-00449689	€ 142.141	€ 142.141	766	we hebben 151 huurders ontvangen tijdens een webinar voor tips over energiebe	Nee

							sparing en er zijn 112 cadeaubonnen aangevraagd door huurders voor de aanschaf van energiebesparende maatregelen. Aan eigenaar-bewoners zijn 509 cadeaubonnen verstrekt. We hebben een collectieve aankoopactie gehouden voor vloer- en muurisolatie en dubbel glas, wat geleid heeft tot 60 offerte-aanvragen. Op ons digitale energielokaet staat informatie over verduurzamen van woningen, ook deze weten onze inwoners te vinden. Deze acties hebben tot nu toe geleid tot bovenstaand uniek bereikte woningen.	
BZK	**C56**	**Regeling huisvesting aandachtsgroepen**	Beschikkingsnummer	Projectnaam	Besteding (jaar T) per project	Cumulatieve bestedingen (t/m jaar T) - per project Inclusief uitvoering	Aantal woonruimten en verblijfsruimten waarvan de werkzaamheden zijn gestart in (jaar T)	Aantal volledig gerealiseerde woonruimten en verblijfsruimten (t/m jaar T)

						door derde vanaf SiSa 2022		
				Aard controle n.v.t. *Indicator: C56/01*	*Aard controle n.v.t* *Indicator: C56/02*	*Aard controle R* *Indicator: C56/03*	*Aard controle R* *Indicator: C56/04*	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: C56/05*	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: C56/06*
			1	*RHA2021-02375611*	*uitbreiding woonwagenlocatie Made*	€ 7.355	€ 7.355	0	0
			2						
			3						
			4						
			5						
			6						
			7						
			8						
			9						
			10						
				Kopie Projectnaam *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C56/07*	Opgevoerde kostenactiviteiten zoals opgenomen in de aanvraag zijn onveranderd (t/m jaar T) (Ja/Nee) *Aard controle R* *Indicator: C56/08*	De uitvoering loopt volgens de planning (ja/nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C56/09*	Zelfstandige uitvoering (ja/nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C56/10*		
			1	*uitbreiding woonwagenlocatie Made*	Ja	Ja	Ja		
			2						
			3						
			4						
			5						
			6						
			7						
			8						
			9						
			10						
				Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C56/11*					
				Nee					
BZK	**C62**	**Specifieke uitkering aan gemeenten voor**		Aantal gedupeerden (artikel 1, lid 2)	Berekening bedrag uitvoeringskosten	Gederfde opbrengsten (jaar T) die voortvloeien	Eindverantwoording (Ja/Nee)		

		de bekostiging van de kwijtschelding van gemeentelijke belastingen van gedupeerden door de toeslagenaffaire	*Aard controle* *R* *Indicator: C62/01*	*Aard controle* *R* *Indicator: C62/02*	uit het kwijtschelden van gemeentelijke belastingen *Aard controle* *R* *Indicator: C62/03*	*Aard controle* *n.v.t.* *Indicator: C62/04*	
			11	€ 1.650	€ 1.630	Nee	
OCW	**D8**	**Onderwijsachterstandenbeleid 2019-2022 (OAB)** Gemeenten	Besteding (jaar T) aan voorzieningen voor voorschoolse educatie die voldoen aan de wettelijke kwaliteitseisen (conform artikel 166, eerste lid WPO) *Aard controle* *R* *Indicator: D8/01*	Besteding (jaar T) aan overige activiteiten (naast VVE) voor leerlingen met een grote achterstand in de Nederlandse taal (conform artikel 165 WPO) *Aard controle* *R* *Indicator: D8/02*	Besteding (jaar T) aan afspraken over voor- en vroegschoolse educatie met bevoegde gezagsorganen van scholen, houders van kindcentra en peuterspeelzalen (conform artikel 167 WPO) *Aard controle* *R* *Indicator: D8/03*	Opgebouwde reserve ultimo (jaar T-1) *Aard controle* *R* *Indicator: D8/04*	
			€ 155.943	€ 0	€ 0	€ 0	
		1	Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen *Aard controle* *n.v.t.* *Indicator: D8/05*	Aan andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (lasten) uit de specifieke uitkering onderwijsachterstandenbeleid **Bedrag** *Aard controle* *R* *Indicator: D8/06*	Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen *Aard controle* *n.v.t.* *Indicator: D8/07*	Aan andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (baten) uit de specifieke uitkering onderwijsachterstandenbeleid **Bedrag** *Aard controle* *R* *Indicator: D8/08*	
OCW	**D14**	**Regeling specifieke uitkering inhalen COVID-19 gerelateerde onderwijsvertragingen**	Besteding (jaar T) maatregelen artikel 3, lid 2, a t/m e samen opgeteld	Besteding (jaar T) voor tijdelijke extra huur van bestaande huisvesting indien deze extra	Besteding (jaar T) voor ambtelijke capaciteit van de gemeente of inkoop van expertise	Opgebouwde reserve ultimo (jaar T-1)	

				huisvesting nodig is voor de uitvoering van maatregelen die scholen of gemeenten in het kader van het Nationaal Programma Onderwijs nemen	voor de uitvoering van het Nationaal Programma Onderwijs		
				Aard controle R *Indicator: D14/01*	*Aard controle R* *Indicator: D14/02*	*Aard controle R* *Indicator: D14/03*	*Aard controle R* *Indicator: D14/04*
				€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
				Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen	Aan andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (lasten) uit de specifieke uitkering gemeenten t.b.v. het Nationaal Programma Onderwijs	Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen	Van andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (baten) uit de specifieke uitkering gemeenten t.b.v. het Nationaal Programma Onderwijs
				Aard controle n.v.t. *Indicator: D14/05*	*Aard controle R* *Indicator: D14/06*	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: D14/07*	*Aard controle R* *Indicator: D14/08*
			1				

EZK	**F9**	**Regeling specifieke uitkering Extern Advies Warmtetransitie**	Projectnaam/nummer	Besteding (jaar T) ten laste van Rijksmiddelen	Cumulatieve besteding ten laste van Rijksmiddelen (t/m jaar T) Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie	Project afgerond in (jaar T)? (Ja/Nee)	Toelichting		
			Aard controle R *Indicator: F9/01*	*Aard controle R* *Indicator: F9/02*	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: F9/03*	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: F9/04*	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: F9/05*		
			1 EAW-20-01630383	€ 31.203	€ 31.203	Ja	We hebben een TVW opgesteld met een groot aantal		

							stakeholders, dit heeft geresulteerd in een breed gedragen visie over de warmtetransitie én tot de vaststelling van de TVW door de Raad. In de TVW zijn 6 speerpunten genoemd die verder uitgewerkt gaan worden met onze stakeholders.	
		2						
		3						
		4						
		5						
		6						
			Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: F9/06*					
			Ja					
SZW	**G2**	**Gebundelde uitkering op grond van artikel 69 Participatiewet_gemeentedeel 2021** Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel over (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr	Besteding (jaar T) algemene bijstand Gemeente I.1 Participatiewet (PW) *Aard controle R*	Baten (jaar T) algemene bijstand (exclusief Rijk) Gemeente I.1 Participatiewet (PW) *Aard controle R*	Besteding (jaar T) IOAW Gemeente I.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW) *Aard controle R*	Baten (jaar T) IOAW (exclusief Rijk) Gemeente I.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW) *Aard controle R*	Besteding (jaar T) IOAZ Gemeente I.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ) *Aard controle R*	Baten (jaar T) IOAZ (exclusief Rijk) Gemeente I.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ) *Aard controle R*

			Indicator: G2/01	*Indicator: G2/02*	*Indicator: G2/03*	*Indicator: G2/04*	*Indicator: G2/05*	*Indicator: G2/06*
			€ 2.194.004	€ 44.973	€ 231.855	€ 639	€ 51.025	€ 0
			Besteding (jaar T) Bbz 2004 levensonderhoud	Baten (jaar T) Bbz 2004 levensonderhoud	Baten (jaar T) WWIK (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet	Baten (jaar T) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet (excl. Rijk)	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden gebundelde uitkering Participatiewet in (jaar T)
			Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente
			I.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud) (Bbz 2004)	I.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud) (Bbz 2004)	I.6 Wet werk en inkomen kunstenaars (WWIK)	I.7 Participatiewet (PW)	I.7 Participatiewet (PW)	Participatiewet (PW)
			Aard controle R	*Aard controle R*	*Aard controle R*	*Aard controle R*	*Aard controle R*	*Aard controle R*
			Indicator: G2/07	*Indicator: G2/08*	*Indicator: G2/09*	*Indicator: G2/10*	*Indicator: G2/11*	*Indicator: G2/12*
			€ 0	€ 200	€ 0	€ 306.292	€ 14.425	€ 0
			Mutaties (dotaties en vrijval) voorziening dubieuze debiteuren als gevolg van kwijt te schelden schulden gebundelde uitkering Participatiewet (jaar T) Gemeente Participatiewet (PW)	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee)				
			Aard controle D2	*Aard controle n.v.t.*				
			Indicator: G2/13	*Indicator: G2/14*				
			€ 5.454	Ja				
SZW	**G3**	**Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (exclusief levensonderhoud beginnende zelfstandigen)_gemeentedeel 2021** **Besluit bijstandverlening zelfstandigen (Bbz) 2004** Alle gemeenten verantwoorden	Besteding (jaar T) kapitaalverstrekking	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking (exclusief Rijk)	Baten vanwege vóór 1 januari 2020 verstrekt kapitaal (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T) Bob	Baten (jaar T) Bob (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T) onderzoekskosten artikel 52, eerste lid, onderdeel b, Bbz 2004 (Bob)

		hier het gemeentedeel over (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr.	*Aard controle R* *Indicator: G3/01*	*Aard controle R* *Indicator: G3/02*	*Aard controle R* *Indicator: G3/03*	*Aard controle R* *Indicator: G3/04*	*Aard controle R* *Indicator: G3/05*	*Aard controle R* *Indicator: G3/06*
			€ 12.955	€ 4.185	€ 3.853	€ 0	€ 0	€ 0
			BBZ vóór 2020 – levensonderhoud (exclusief BOB) Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden levensonderhoud BBZ in (jaar T) (exclusief BOB) *Aard controle R* *Indicator: G3/07*	BBZ vóór 2020 – kapitaalverstrekking (exclusief BOB) Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden van achterstallige betalingen kapitaalverstrekkingen BBZ in (jaar T) (exclusief BOB) *Aard controle R* *Indicator: G3/08*	BBZ vóór 2020 – levensonderhoud en kapitaalverstrekkingen (BOB) Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden levensonderhoud BBZ en achterstallige betalingen kapitaalverstrekkingen BOB in (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: G3/09*	BBZ vanaf 2020 – kapitaalverstrekking Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden van achterstallige betalingen kapitaalverstrekkingen BBZ in (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: G3/10*	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: G3/11*	
			€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	Ja	
SZW	**G4**	**Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandig ondernemers (Tozo) _gemeentedeel 2021** Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel over Tozo (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr	Welke regeling betreft het?	Besteding (jaar T) levensonderhoud	Besteding (jaar T) kapitaalverstrekking	Baten (jaar T) levensonderhoud	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking (aflossing)	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking (overig)

				Aard controle n.v.t. *Indicator: G4/01*	*Aard controle R* *Indicator: G4/02*	*Aard controle R* *Indicator: G4/03*	*Aard controle R* *Indicator: G4/04*	*Aard controle R* *Indicator: G4/05*	*Aard controle R* *Indicator: G4/06*
			1	Tozo 1 (1 mrt tot 1 juni 2020)	€ 0	€ 0	€ 0	€ 3.250	€ 276
			2	Tozo 2 (1 juni tot 1 oktober 2020)	€ 8.909	€ 0	€ 0	€ 1.580	€ 180
			3	Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)	€ 371.704	€ 5.000	€ 500	€ 1.066	€ 86
			4	Tozo 4 (geldend van 1 april 2021 tot 1 juli 2021)	€ 153.315	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
			5	Tozo 5 (geldend van 1 juli tot 1 oktober 2021)	€ 53.853	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
				Kopie regeling	Aantal besluiten levensonderhoud (jaar T)	Aantal besluiten kapitaalverstrekking (jaar T)	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee)		
				Aard controle n.v.t. *Indicator: G4/07*	*Aard controle R* *Indicator: G4/08*	*Aard controle R* *Indicator: G4/09*	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: G4/10*		
			1	Tozo 1 (1 mrt tot 1 juni 2020)	0	0	Ja		
			2	Tozo 2 (1 juni tot 1 oktober 2020)	1	0	Ja		
			3	Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)	48	5	Ja		
			4	Tozo 4 (geldend van 1 april 2021 tot 1 juli 2021)	51	2	Ja		
			5	Tozo 5 (geldend van 1 juli tot 1 oktober 2021)	21	0	Ja		
				Levensonderhoud - Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden levensonderhoud Tozo in (jaar T)	Levensonderhoud- Mutaties (dotaties en vrijval) voorziening dubieuze debiteuren (jaar T) als gevolg van kwijt te schelden schulden levensonderhoud Tozo	Kapitaalverstrekkingen - Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden van achterstallige betalingen op kapitaalverstrekkingen Tozo in (jaar T)			

			Aard controle R *Indicator: G4/11*	*Aard controle D2* *Indicator: G4/12*	*Aard controle R* *Indicator: G4/13*			
			€ 0	€ 0	0			
			Kopie regeling *Aard controle n.v.t.* *Indicator: G4/14*	Besteding (jaar T) kapitaalverstrekking Tozo buitenland (gemeente Maastricht) *Aard controle R* *Indicator: G4/15*	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking Tozo buitenland (gemeente Maastricht), aflossing 4 *Aard controle R* *Indicator: G4/16*	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking Tozo buitenland (gemeente Maastricht), overig *Aard controle R* *Indicator: G4/17*	Uitvoeringskosten (jaar T) uitvoering Tozo buitenland (gemeente Maastricht) *Aard controle R* *Indicator: G4/18*	
			1 Tozo 1 (1 mrt tot 1 juni 2020)					
			2 Tozo 2 (1 juni tot 1 oktober 2020)					
			3 Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)					
			4 Tozo 4 (geldend van 1 april 2021 tot 1 juli 2021)					
			5 Tozo 5 (geldend van 1 juli tot 1 oktober 2021)					
SZW	**G12**	**Kwijtschelden publieke schulden SZW-domein hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire_gemeentedeel**	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden Bijzondere bijstand in (jaar T)	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden Wet Inburgering van 13 september 2012 in (jaar T)	Aantal gedupeerden (zoals omschreven in artikel 1 van de Regeling specifieke uitkering compensatie van de kosten die verband houden met het kwijtschelden van publieke schulden binnen het SZW-domein van de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire toeslagen)			

		Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr		*Aard controle R* *Indicator: G12/01*	*Aard controle R* *Indicator: G12/02*	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: G12/03*			
				€ 0	€ 0	0			
VWS	**H4**	**Regeling specifieke uitkering stimulering sport** Gemeenten	Ontvangen Rijksbijdrage (jaar T)	Totale werkelijke berekende subsidie					
			Aard controle R *Indicator: H4/01*	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: H4/02*					
			€ 136.231	€ 182.112					
				Activiteiten	Totale werkelijke berekende subsidie per project (jaar T)	Werkelijke besteding voor de activiteiten inclusief btw x 17,5% (jaar T) Onroerende zaken	Werkelijke besteding voor de activiteiten inclusief btw x 17,5% (jaar T) roerende zaken	Werkelijke besteding voor de activiteiten inclusief btw x 17,5% (jaar T) overige kosten	Toelichting - Verplicht als het een activiteit betreft welke NIET in de toekenning meegenomen is
				Aard controle n.v.t. *Indicator: H4/03*	*Aard controle R* *Indicator: H4/04*	*Aard controle R* *Indicator: H4/05*	*Aard controle R* *Indicator: H4/06*	*Aard controle R* *Indicator: H4/07*	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: H4/08*
			1	1.1. nieuwbouw	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	
			2	2.1 Roerende zaken - Aankoop	€ 96.861	€ 0	€ 96.861	€ 0	
			3	3.0 Overige kosten - mengpercentage	€ 52.622	€ 0	€ 0	€ 52.622	Betreft het effect op het mengpercentage zoals in de aanvraag meegenomen.

		4	3.0 Overige kosten - mengpercentage	€ 32.629	€ 0	€ 0	€ 32.629	Betreft het het effect op het mengpercentage op basis van de juiste berekening en realisatie (art 13)
VWS	**H8**	**Regeling Sportakkoord 2020-2022**	Beschikkingsnummer *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H8/01*	Totaal bedrag volgens beschikking *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H8/02*	Besteding aanstellen sportformateur (jaar T) **Gerealiseerd** *Aard controle R* *Indicator: H8/03*	Besteding uitvoering sportakkoord (jaar T) **Gerealiseerd** *Aard controle R* *Indicator: H8/04*	Cumulatieve besteding aanstellen sportformateur (t/m jaar T) **Gerealiseerd** *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H8/05*	Cumulatieve besteding uitvoering sportakkoord (t/m jaar T) **Gerealiseerd** *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H8/06*
		1	1033847	€ 40.000	€ 0	€ 25.262	€ 15.000	€ 45.262
		2	1033847	€ 45.142	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
			Kopie beschikkingsnummer *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H8/07*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H8/08*				
		1	1033847	Nee				
		2	1033847	Nee				
VWS	**H12**	**Regeling specifieke uitkering lokale preventieakkoorden of preventieaanpakken**	Besteding (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: H12/01*	Is voldaan aan de uitvoering van het lokale preventieakkoord of aanpak? (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H12/02*	Eindverantwoording? (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H12/03*			
			€ 0	Ja	Nee			
VWS	**H16**	**Regeling Specifieke uitkering ijsbanen en zwembaden**	Betreft jaar *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H16/01*	Beschikkingsnummer / naam *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H16/02*	Totale besteding *Aard controle R* *Indicator: H16/03*			

			1	2020	SPUKIJZ21086	€ 93.598	
			2	2021	SPUKIJZ21R2107	€ 64.225	
				Naam locatie *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H16/04*	Totale toezegging per locatie *Aard controle R* *Indicator: H16/05*	Besteding per locatie *Aard controle R* *Indicator: H16/06*	Verschil toezegging vs. Besteding per locatie (automatisch berekend) *Aard controle n.v.t* *Indicator: H16/07*	Betreft jaar? *Aard controle R* *Indicator: H16/08*
			1	Randoet	€ 115.348	€ 93.598	€ 21.750	2020

Bijlagen

1. Overzicht actuele beleidsstukken

Programma 1. Burger en Bestuur

1. Communicatiebeleidsplan 2015 - 2019 (raad november 2015)
2. Dienstverlenen doen we zó, Kwaliteitshandvest :wat mag u van de gemeente verwachten (B&W, mei 2019)
3. Algemene Plaatselijke Verordening (APV) (raad 1 februari 2018)
4. Visie Dorpsgericht werken (raad, 2019)
5. Integraal veiligheidsbeleid 2019 - 2022 (raad juli 2019)
6. Geluid bij buitenevenementen Gemeente Drimmelen (B&W september 2018)
7. VTH Beleidsplan, Uitvoeringsbeleid voor Vergunningverlening-, Toezicht en Handhavingstaken Gemeente Drimmelen 2020 – 2024
8. Regionaal Crisis Plan (B&W 18 februari 2020)
9. Districtelijk uitvoeringsplan opleiden, trainen, oefenen 2017 – 2019 Bevolkingszorg de Baronie (februari 2017, vastgesteld door het beheerteam Bevolkingszorg de Baronie)
10. Beleidsvisie Externe veiligheid (raad januari 2014)

Programma 2. Openbare ruimte

1. Beleids- en beheerplan wegen Drimmelen 2016-2020
2. Beleidsplan Verkeer en Vervoer (2018)
3. Water- en rioleringsplan Drimmelen 2018-2022 waarin opgenomen het verbreed GRP
4. Beleidsplan Openbare Verlichting, Drimmelen doelmatig en duurzaam verlicht 2015-2019
5. Beleidsrichtlijn ‘Bewegwijzering van objecten’ (2015)
6. Beleidsnotitie civiele kunstwerken en havens van 8 juni 2009
7. Beleidsplan straat meubilair (2013)
8. Beleidsplan speelruimte 2015-2024 ‘Spelen is Bewegen’
9. Beleidsplan Hondenbeleid vernieuwing
10. Integraal Groenbeleidsplan 2017-2026 ‘Groen leeft en verbindt’
11. Algemene Verordening Ondergrondse Infrastructuur
12. Handboek toegankelijkheid gemeente Drimmelen (10-9-2019)

Programma 3. Ruimte, Wonen en Economie

1. Visie Duurzaamheid 2040 (21-3-2013)
2. Visie bedrijventerreinen Amerstreek (18-4-2013)
3. Visie en uitvoeringsprogramma Biodiversiteit (3-10-2013)
4. Nota Horecabeleid (19-12-2013)
5. Nota en uitvoeringsprogramma Vrijetijdseconomie 2014-2018 (19-12-2013)
6. Integraal beleid Vergunningverlening, Toezicht en Handhaving (VTH-beleid) (27-2-2014)
7. Structuurvisie 2033 (27-2-2014)
8. Toekomstplan haven Lage Zwaluwe (21-5-2014)
9. Reclamenota 2014 (29-1-2015)
10. Actieplan haven Lage Zwaluwe (8-10-2015)
11. Welstandsnota 2015 (8-10-2015)
12. Nota Grondbeleid 2016-2020, (28-01-2016)
13. Beleidsplan Inzameling huishoudelijke afvalstoffen gemeente Drimmelen (24-03-2016)
14. Detailhandelsvisie gemeente Drimmelen (24-03-2016)
15. Strategie oude haven Drimmelen (21-04-2016)
16. Beleidsnota Reststroken gemeentegrond 2016 (30-6-2016)
17. Nota woningbouwprogramma 2016-2024 (30-06-2016)
18. Centrumplan Made (8-09-2016)
19. Bouwverordening wijziging verordening 2016 (10-11-2016)
20. Woonvisie 2017-2021 (9-3-2017)
21. Verordening winkeltijden Drimmelen 2017 (6-4-2017)
22. Toekomstplan haven Terheijden 2017-2033 (6-7-2017)
23. Erfgoedverordening gemeente Drimmelen 2017 (16-11-2017)
24. Verordening bedrijveninvesteringszone centrum Made 2018-2022 (14-12-2017)
25. Verordening duurzaamheidslening gemeente Drimmelen (14-12-2017
26. Beleid ontwikkeling landgoederen (8-03-2018)
27. Regionale Energiestrategie West-Brabant Ons 2050 (8-03-2018)
28. Integraal beleid gemeente Drimmelen voor vergunningverlening, toezicht en handhaving (19-04-2018)
29. Verordening starterslening 2018 (31-05-2018)
30. Verordening speelautomaten(hallen) Drimmelen 2018 (28-06-2018)
31. Havenverordening Drimmelen 2018 (28-06-2018)
32. Verordening Hoorcommissie Plannen 2018 (5-07-2018)
33. Beleidskader grootschalige zonnevelden (13-09-2018)

34. Beleidskader zonnepanelen voor eigen gebruik (13-09-2018)
35. Nota Kostenverhaal 2019-2023 (15-11-2018)
36. Actualisatie verordening startersleningen, duurzaamheidslening en blijverslening (13-12-2018)
37. Beleidsnotitie Loonwerk-, grondverzet- en transportbedrijven buitengebied (4-07-2019)
38. Notitie Ruimte voor ruimte 2019, gemeente Drimmelen (12-12-2019)
39. Beleid logies/huisvesting arbeidsmigranten (herzien 2020) (25-06-2020)
40. Uitbreidingslocaties Woningbouw, Aanvulling op de Structuurvisie 2033 (25-06-2020)

Programma 4. Sociaal domein

Algemeen:

1. Algemene subsidieverordening Drimmelen 2021
2. Subsidiebeleid vrijwilligersorganisaties, 2012, en evaluatie subsidiebeleid, 2017

Opgroeien en opvoeden:

1. Regionaal beleidskader jeugdhulp 2020-2023 West-Brabant Oost, 2020
2. Beleidsplan jeugd en jongeren 2018-2021, 2017
3. Beleid voor Vroegschoolse Educatie VVE-beleid 2020-2022, 2020
4. Beleidsplan Lokaal gezondheidsbeleid Kerngezond Drimmelen 2019-2022, 2018
5. Nieuw subsidiebeleid peuterspeelzalen Drimmelen, 2017
6. Integraal Huisvestingsplan Onderwijs 2020-2023, 2020
7. Verordening Jeugdhulp Drimmelen 2020, 2020
8. Verordening leerlingenvervoer 2017
9. Verordening onderwijshuisvesting 2021
10. Gemeenschappelijke Regeling Schoolverzuim en VSV regio West-Brabant, 2017
11. Derde wijziging Gemeenschappelijke Regeling Schoolverzuim en VSV regio West-Brabant, 2019
12. Gemeenschappelijke Regeling inzake Geweld in Afhankelijkheidsrelaties (GIA) en Meldpunt Crisiszorg West-Brabant, 2019
13. Gemeenschappelijke Regeling Bedrijfsvoeringsorganisatie CJG Drimmelen Geertruidenberg, 2020
14. Gemeenschappelijke Regeling RAV Brabant Midden-West-Noord 2021

Zorg voor kwetsbare burgers:

1. Beleidsplan sociaal domein 2019-2023, 2019

2. Beleids- en uitvoeringsplan minima en schuldhulpverlening 2019 tot en met 2022
3. Beleidskader regionale maatwerkvoorziening beschermd wonen, 2021
4. Beleidskader veranderopgave inburgering Dongemond, 2021
5. Uitvoeringsplan verbetering toegankelijkheid "Kom Binnen" 2017
6. Verordening Wet maatschappelijke ondersteuning 2015 Drimmelen, 2021
7. Visienota Samen aan zet, 2017
8. Notitie Opvang en bescherming in de regio Breda vanaf 2020, 2017
9. Wijzigingen Hulp bij het Huishouden per 2019, 2018
10. Verordening beschikkingstermijn schuldhulpverlening 2021
11. Gemeenschappelijke regeling Beschermd Wonen, 2021

Participatie door werk en maatschappelijke inzet:

1. Beleidsnota Participatiewet 2015, 2014
2. Uitvoeringsbesluit re-integratie Sociale Zekerheid 2015
3. Verordening individuele studietoeslag Participatiewet 2015
4. Verordening individuele inkomenstoeslag Participatiewet 2015
5. Verordening re-integratie Participatiewet 2015
6. Verordening handhaving sociale zekerheid 2015
7. Verordening tegenprestatie sociale zekerheid 2015
8. Verordening verrekening bestuurlijke boete bij recidive Participatiewet 2015
9. Verordening afstemming sociale zekerheid 2015
10. Verordening cliëntparticipatie sociale zekerheid
11. Implementatieplan toekomst WAVA / !GO Mensenwerk is de basis.

Sport en bewegen:

1. Beleidsnota Sport Drimmelen 2021-2025
2. Toekomstvisie zwembaden 2017

Sociaal culturele accommodaties:

1. Kadernota Maatschappelijke accommodaties 2019-2026
2. Uitvoering onderhoudsplan kunstwerken 2021-2024

Algemene beleidsdocumenten

1. Financiële verordening ex artikel 212 Gemeentewet (27-10-2017)
2. Verordening ex artikel 213 Gemeentewet (12-11-2010)
3. Controleprotocol en normenkader 2021 (16-12-2021)
4. Kaderplan interne beheersing (maart 2018)
5. Kadernota 2021 (02-07-2020)

6. Nota risicomanagement en weerstandsvermogen (25-02-2021)
7. Nota verbonden partijen (08-11-2015)
8. Nota reserves en voorzieningen 2018 (13-09-2017)
9. Nota waardering en afschrijving (03-01-2017)
10. Nota inkopen en aanbesteden (06-04-2017)
11. Treasurystatuut 2017 (01-12-2017)
12. Notitie Commissie BBV - BBV op hoofdlijnen verklaard (febr.2020)
13. Notitie Commissie BBV - Notitie materiële vaste activa (jan. 2020)
14. Informatiebeveiligingsbeleid 2020-2023 (19-11-2019)
15. Privacybeleid 2020-2023 (15-10-2019)

2. Baten en lasten per taakveld

2. baten en lasten per taakveld

	Taakvelden	Jaarrekening 2021		
		Lasten	Baten	Saldo
0.1	Bestuur	1.859.771	420.714	1.439.057
0.2	Burgerzaken	947.210	311.962	635.248
0.3	Beheer overige gebouwen en gronden	139.557	757.888	618.330-
0.4	Overhead, Ondersteuning organisatie	8.222.347	158.566	8.063.781
0.5	Treasury	148.681	108.865	39.817
0.61	OZB woningen	289.381	3.926.563	3.637.182-
0.62	OZB niet-woningen	83.709	1.389.095	1.305.386-
0.63	Parkeerbelasting	-	-	-
0.64	Belastingen overig	10.432	269.415-	279.846
0.7	Algemene uitkering en overige uitkeringen Gemeentefonds	2.702	37.656.560	37.653.859-
0.8	Overige baten en lasten	220.750	-	220.750
0.9	Vennootschapsbelasting (VpB)	12.652	-	12.652
0.10	Mutaties reserves	9.221.697	10.880.426	1.658.728-
0.11	Resultaat van de rekening van baten en lasten	-		-
1.1	Crisisbeheersing en brandweer	1.661.183	2.235	1.658.948
1.2	Openbare orde en veiligheid	665.496	6.225	659.271
2.1	Verkeer, wegen en water	6.232.517	2.500.672	3.731.845
2.2	Parkeren	62.977	9.990	52.986
2.3	Recreatieve havens	127.569	44.260	83.308
2.4	Economische havens en waterwegen	21.439	-	21.439
2.5	Openbaar vervoer	151.750	10.356	141.394
3.1	Economische ontwikkeling	-	-	-
3.2	Fysieke bedrijfsinfrastructuur	177.520	42.738	134.782
3.3	Bedrijfsloket en bedrijfsregelingen	196.401	99.738	96.663
3.4	Economische promotie	325.508	191.509	133.999
4.1	Openbaar basisonderwijs	-	-	-
4.2	Onderwijshuisvesting	803.253	96.153	707.099
4.3	Onderwijsbeleid en leerlingenzaken	1.066.811	229.515	837.296
5.1	Sportbeleid en activering	287.160	106.023	181.137
5.2	Sportaccommodaties	1.948.202	563.828	1.384.374
5.3	Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	137.115	69	137.046
5.4	Musea	2.059	-	2.059
5.5	Cultureel erfgoed	30.523	-	30.523
5.6	Media	457.087	-	457.087
5.7	Openbaar groen en (openlucht)recreatie	2.539.836	28.058	2.511.778
6.1	Samenkracht en burgerparticipatie	2.308.586	347.991	1.960.595
6.2	Wijkteams	559.661		559.661
6.3	Inkomensregelingen	4.791.562	3.929.788	861.774
6.4	Begeleide participatie	1.568.392		1.568.392
6.5	Arbeidsparticipatie	474.898	2.716	472.182
6.6	Maatwerkvoorzieningen (WMO)	528.915	209.108	319.807
6.71	Maatwerkdienst-verlening 18+	4.997.191	1.382	4.995.809
6.72	Maatwerkdienst-verlening 18-	5.419.616	5.658	5.413.958
6.81	Geëscaleerde zorg 18+	68.584		68.584
6.82	Geëscaleerde zorg 18-	368.909		368.909
7.1	Volksgezondheid	2.676.040	25.000	2.651.040
7.2	Riolering	2.082.465	2.994.377	911.912-
7.3	Afval	2.886.354	3.697.444	811.090-
7.4	Milieubeheer	1.266.023	194.076	1.071.947
7.5	Begraafplaatsen en crematoria	148.266	94.982	53.284
8.1	Ruimtelijke ordening	3.434.664	2.683.099	751.565
8.2	Grondexploitatie (niet-bedrijven terreinen)	1.858.397	1.687.774	170.623
8.3	Wonen en bouwen	1.175.362	942.181	233.181
		74.667.177	**76.088.170**	**1.420.992-**

3. Taakvelden per programma

Omschrijving programma		Taakvelden	jaarrekening 2021		
			Lasten	Baten	Saldo
Burger en Bestuur	0,1	Bestuur	1.859.771	420.714	1.439.057
	0,2	Burgerzaken	947.210	311.962	635.248
	1,1	Crisisbeheersing en brandweer	1.656.081	0	1.656.081
	1,2	Openbare orde en veiligheid	665.496	6.225	659.271
Openbare ruimte	2,1	Verkeer, wegen en water	6.127.189	2.469.103	3.658.086
	2,2	Parkeren	51.652	1.318	50.334
	2,4	Economische havens en waterwegen	20.338		20.338
	2,5	Openbaar vervoer	48.715	10.293	38.422
	3,3	Bedrijfsloket en bedrijfsregelingen	35.674	46	35.628
	5,7	Openbaar groen en (openlucht)recreatie	2.347.975	18.360	2.329.616
	7,2	Riolering	2.082.465	2.994.377	-911.912
	7,3	Afval	100.717	276	100.441
	7,4	Milieubeheer	17.825	55	17.770
	7,5	Begraafplaatsen en crematoria	148.266	94.982	53.284
Ruimte, Wonen en Economie	0,3	Beheer overige gebouwen en gronden	139.557	757.888	-618.330
	0,5	Treasury	9	9	0
	1,1	Crisisbeheersing en brandweer	5.101	2.235	2.866
	2,1	Verkeer, wegen en water	105.328	31.569	73.759
	2,3	Recreatieve havens	127.569	44.260	83.308
	2,4	Economische havens en waterwegen	1.100	0	1.100
	2,5	Openbaar vervoer	103.035	63	102.972
	3,2	Fysieke bedrijfsinfrastructuur	177.520	42.738	134.782
	3,3	Bedrijfsloket en bedrijfsregelingen	160.727	99.692	61.035
	3,4	Economische promotie	325.508	191.509	133.999
	5,5	Cultureel erfgoed	30.523	0	30.523
	5,7	Openbaar groen en (openlucht)recreatie	115.652	9.185	106.467
	7,3	Afval	2.785.636	3.697.168	-911.532
	7,4	Milieubeheer	1.248.198	194.021	1.054.177
	8,1	Ruimtelijke ordening	3.434.664	2.683.099	751.565
	8,2	Grondexploitatie (niet-bedrijven terreinen)	1.858.397	1.687.774	170.623
	8,3	Wonen en bouwen	1.175.362	942.181	233.181
Sociaal domein	2,2	Parkeren	11.325	8.672	2.653
	4,2	Onderwijshuisvesting	803.253	96.153	707.099
	4,3	Onderwijsbeleid en leerlingenzaken	1.066.811	229.515	837.296
	5,1	Sportbeleid en activering	287.160	106.023	181.137
	5,2	Sportaccommodaties	1.948.202	563.828	1.384.374
	5,3	Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	137.115	69	137.046
	5,4	Musea	2.059	0	2.059
	5,6	Media	457.087	0	457.087
	5,7	Openbaar groen en (openlucht)recreatie	76.208	513	75.695
	6,1	Samenkracht en burgerparticipatie	2.308.586	347.991	1.960.595
	6,2	Wijkteams	559.661	0	559.661
	6,3	Inkomensregelingen	4.791.562	3.929.788	861.774
	6,4	Begeleide participatie	1.568.392	0	1.568.392
	6,5	Arbeidsparticipatie	474.898	2.716	472.182
	6,6	Maatwerkvoorzieningen (WMO)	528.915	209.108	319.807
	6,71	Maatwerkdienst-verlening 18+	4.997.191	1.382	4.995.809
	6,72	Maatwerkdienst-verlening 18-	5.419.616	5.658	5.413.958
	6,81	Geëscaleerde zorg 18+	68.584	0	68.584
	6,82	Geëscaleerde zorg 18-	368.909	0	368.909
	7,1	Volksgezondheid	2.676.040	25.000	2.651.040

Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien	0,1	Mutaties reserves	9.221.697	10.880.426	-1.658.728
	0,11	Resultaat van de rekening van baten en lasten	0	0	0
	0,5	Treasury	148.672	108.856	39.817
	0,61	OZB woningen	289.381	3.926.563	-3.637.182
	0,62	OZB niet-woningen	83.709	1.389.095	-1.305.386
	0,64	Belastingen overig	10.432	-269.415	279.846
	0,7	Algemene uitkering en overige uitkeringen Gemeentefonds	2.702	37.656.560	-37.653.859
	0,8	Overige baten en lasten	220.750	0	220.750
	0,9	Vennootschapsbelasting	12.652		12.652
Overhead	0,4	Overhead, Ondersteuning organisatie	8.222.347	158.566	8.063.781
			74.667.177	**76.088.170**	**1.420.992-**

4. Ontwikkeling rekeningsaldo

4. Ontwikkeling rekeningsaldo

	Prgr	Voordeel	Nadeel	Saldo	Verloop saldo
Raadsvergadering 12 november 2020					
Saldo primaire begroting 2021		1		1	
Najaarsnota 2020			-1	-1	
Saldo begroting 2021 (t/m raadsvergadering 12 november 2020)				**0**	**0**
Raadsvergadering 17 december 2020 (Budgetoverheveling)					
Verkiezingen Covid 19	1		-38	-38	
Geluk	1		-12	-12	
Aanpassing laad- en losplaats veegmachine	2		-16	-16	
Bewegwijzering	2		-7	-7	
Onderhoud wegen: fietspaden Sluizeweg	2		-400	-400	
Stimuleringsregeling Landschap	2		-16	-16	
Duurzaamheid	3		-4	-4	
BAG: optimaliseren informatievoorz. / training	3		-45	-45	
BAG: criterium gebruiksoppervlakte	3		-32	-32	
Brandveiligheid	3		-65	-65	
Voetveren	3		-40	-40	
Omgevingsplan	3		-50	-50	
Vrijetijdseconomie	3		-41	-41	
Advieskosten ruimtelijke projecten	3		-60	-60	
Visie onderwijshuisvesting Terheijden	4		-18	-18	
Verduurzamingsopgave onderwijs	4		-10	-10	
Pilot Praktijkondersteuner huisarts	4		-56	-56	
Inburgering	4		-58	-58	
Minimabeleid	4		-20	-20	
Renovatie zwembaden	4		-85	-85	
Verbetering / intensivering communicatie	O		-15	-15	
Nieuw functieboek	O		-50	-50	
Organisatieontwikkeling	O		-125	-125	
DIV: digitaliseren papieren archief 2013-2017	O		-40	-40	
Communicatie Omgevingswet Covid 19	O		-60	-60	
Dekking reserve Budgetoverheveling	AlgD	1.361		1.361	
Saldo begroting 2020 (t/m raadsvergadering 17 december 2020)				**-**	**0**
Raadsvergadering 1 juli 2021					
Herstel van bestrating	2		-70	-70	
Dekking bestemmingsreserve budgetoverheveling	AlgD	70		70	
Lokale steun Corona aan getroffen sectoren	4		-174	-174	
Dekking Algemene reserve	AlgD	174		174	
Saldo begroting 2021 (t/m raadsvergadering 1 juli 2021)				**-**	**0**
Raadsvergadering 8 juli 2021 (Voorjaarsnota)					
Jaarrekening 2020 en begroting 2022 Veiligheidsregio	1	28		28	
Kabels en leidingen	2		-24	-24	
Verkeersveiligheid: invest. Reconstr. / pers. uitbreiding verkeer	2	37		37	
Ruimtelijke ordening: actualiseren archeologisch beleid	3		-30	-30	
Volkshuisvesting: woningbehoefte onderzoek / woonvisie	3		-20	-20	
Grondbeleid: faciliterende grondexploitaties	3	209		209	

Grondzaken: verkoop reststroken	3	53		53	
Havens: baggeren (dieptepeilingen / 3D-analyse)	3		-2	-2	
Energietransitie (inclusief postcoderoos)	3		-86	-86	
BAG: intrekken claims 2020 (budgetoverheveling)	3	77		77	
Jeugdhulp - toegang (CJG)	4		-12	-12	
Jeugdhulp - regionale samenwerking (WBO)	4	12		12	
Jeugdhulp - specialistische zorg	4		-308	-308	
Jeugdhulp - specialistische zorg/PGB	4		-104	-104	
WMO - Deeltaxi	4	61		61	
Voortzetting Pilot huiskamers - Coronacompensatie	4		-46	-46	
Uitkeringen en loonkostensubsidie	4		-76	-76	
IOAW	4		-44	-44	
Zwembaden - afschrijvingstermijn	4	31		31	
BTW sport	4		-59	-59	
Kunstwerken buitenruimte	4		-18	-18	
Diversen programma 4	4		-67	-67	
Gemeentefonds - decembercirculaire	AlgD	194		194	
Gemeentefonds - meicirculaire	AlgD	812		812	
Vrijval indexering	AlgD	50		50	
Vervanging secretaris	O		-131	-131	
Onderhoud kernapplicaties	O		-175	-175	
Diverse kleine verschillen			-208	-208	
Dekking Algemene Reserve			-155	-155	
Amendementen					
Subsidie Groene Daken	3		-50	-50	
Bijdrage aan Geluk inzake mantelzorgwaardering	4		-30	-30	
Verkeersremmende maatregelen Kerkdijk HZ	2		-60	-60	
Onttrekking uit Reserve Samen investeren in Drimmelen	AlgD	140		140	
Saldo begroting 2021 (t/m raadsvergadering 8 juli 2021)				**-**	**0**

Raadsvergadering 18 november 2021(Najaarsnota)					
Openbaar groen: bomen / landschappelijke beplanting	2		-60	-60	
Toeristenbelasting (Covid-19)	3	49		49	
Land- en tuinbouwgronden / overige grondzaken	3	270		270	
Actieve / faciliterende (vastgestelde) grondexploitaties	3		-95	-95	
Faciliterend grondbeleid	3		-53	-53	
Toezicht bouw- en brandveiligheid	3	127		127	
Correctie budgetoverheveling BAG 2020	3		-77	-77	
Jeugdhulp - voorliggende voorz en preventie - jongerenwerk	4	66		66	
Jeugdhulp - specialistische zorg	4		-866	-866	
Beschermd Wonen	4	51		51	
MidZuid	4	72		72	
Uitkeringen	4		-109	-109	
Re-integratie	4		-14	-14	
Coronacompensatie zwembaden 2020	4	53		53	
Onderhoud kunstgras	4		-34	-34	
Vertrekregeling secretaris	O		-137	-137	
Automatisering	O		-50	-50	
Functieboek	O	50		50	
Financiële administratie - btw	O		-25	-25	

Inkoopbureau	AlgD		-90	-90	
OZB	AlgD	333		333	
Septembercirculaire (netto)	AlgD	216		216	
Diversen per saldo			-45	-45	
Dekking Algemene Reserve	AlgD	370		370	
Saldo begroting 2021 (t/m raadsvergadering 18 november 2021)				**-**	**0**
Raadsvergadering 16 december 2021 (Budgetoverheveling)					
Kabels en leidingen: Nieuwstraat (Made)	2	48		48	
Wegen: klein onderhoud elementenverharding	2	100		100	
Verkeersmaatregel Kerkdijk Helkant	2	30		30	
Biodiversiteit	2	32		32	
Nota economie: uitvoeringsprogramma	3	50		50	
Samenwerking De Biesbosch (*)	3	11		11	
Ondertussengroep Wet Inburgering (*)	4	86		86	
Bestrijding eenzaamheid	4	17		17	
Visie onderwijshuisvesting Terheijden (*)	4	18		18	
Verduurzaming onderwijs (*)	4	10		10	
Preventie schuldhulpverlening	4	13		13	
Communicatie omgevingswet en energietransitie (*)	O	25		25	
Organisatieontwikkeling (*)	O	100		100	
Bestandsoptimalisatie basisregistraties	O	75		75	
Doorontwikkeling team Financiën	O	35		35	
Externe ondersteuning I-adviseur	O	34		34	
BTW ondersteuning	O	25		25	
Storting reserve Budgetoverheveling			-708	-708	
Saldo begroting 2021 (t/m raadsvergadering 16 december 2021)				**-**	**0**

Jaarrekening 2021					
Lagere kosten dorpsgericht werken / Samen aan de slag	1	33		33	
Vrijval pensioenvoorziening (rente, minder deelnemers)	1	420		420	
Diverse kleine verschillen per saldo	1	7		7	
Aanschaf software basisregistratie persoonsgegevens later	1	50		50	
Lagere kapitaallasten (zie paragraaf C)	2	45		45	
Wegen: klein onderhoud (zie paragraaf C)	2	44		44	
Vrijetijdseconomie (claim)	3	34		34	
Actieve grondexploitaties (dorpshart - dekking algemene reserve)	3	250		250	
Toezicht en handhaving – brandveiligheid (claim)	3	65		65	
Toezicht en handhaving – bouwdeel	3	57		57	
Ruimtelijke ordening: omgevingsvisie (deels claim)	3	120		120	
Ruimtelijke ordening: lagere advieskosten bestemmingsplannen / planschades e.d.	3	50		50	
Energietransitie: lagere kosten / hogere subsidie	3	90		90	
Omgevingsdienst Midden- en West-Brabant	3	62		62	
Onderwijs - leerlingenvervoer/peutertoeslag/onderwijsbeleid	4	48		48	
Toegang en preventie Jeugd - CJG/GIA	4	36		36	
Specialistische Jeugdzorg incl. PGB	4	84		84	
Diverse kleine verschillen per saldo	4	18		18	
WMO voorzieningen (woningaanpassingen, HBH, PGB en Alg. voorz.	4	168		168	
Beschermd Wonen	4	121		121	

Gezondheidszorg	4	19		19	
Uitkeringen (meer uitstroom)	4	80		80	
Vergoeding uitvoeringskosten TONK niet besteed	4	176		176	
Besluit bijstandsverlening zelfstandigen: minder aanvragen	4	30		30	
Bijzondere bijstand (Corona en Voedselbank)	4	74		74	
Reïntegratie	4	29		29	
Binnensport (omissie Lage Weide, Coronacompensatie)	4	42		42	
Buitensport (infill en trapveldjes)	4	39		39	
Sportbeleid (Lokaal Sportakkoord en subsidies)	4	26		26	
Evenementen, Corona, Cour	4	24		24	
Diverse kleine verschillen per saldo	4	91		91	
Algemene uitkeringen	AlgD	472		472	
Diverse kleine verschillen per saldo	AlgD	21		21	
Compensatie kostprijsverhogende btw	O	59		59	
Overhead uren projecten grondexploitaties	O	125		125	
Afschrijvingskosten	O	35		35	
Doorschuiven kredieten software	O	96		96	
Privacy	O	8		8	
Inkoopbureau	O	52		52	
verschuiving kredieten	O	31		31	
Catering	O	10		10	
Latere vervanging website	O	52		52	
Diverse kleine verschillen per saldo	O	53	-18	35	
Openbare verlichting: onderhoud / elecktriciteitsverbruik	2		-60	-60	
Amendement Verkeersremmende maatregelen (reserve SID)	2		-31	-31	
Lagere onttrekking reserve Kapitaallasten	2		-169	-169	
Riolering en stedelijk water: lagere toerekening rente en BTW (zie par. B)	2		-144	-144	
Grondbedrijf (facilitair met en zonder raadsbesluit) (zie par. G)	3		-221	-221	
Ruimtelijke ordening: wijzigingsplannen / afwijkingen bestemmingsplannen	3		-52	-52	
Omgevingsvergunning: lagere opbrengsten leges	3		-150	-150	
Omgevingsvergunning: hogere kosten inhuur personeel	3		-59	-59	
WMO begeleiding	4		-26	-26	
Renovatie zwembaden	4		-50	-50	
Lagere onttrekking Algemene reserve vanwege saldo	AlgD		-369	-369	
OZB en precario	AlgD		-204	-204	
Correctie balanspost btw	AlgD		-42	-42	
Minder uren/hogere kosten	AlgD		-145	-145	
Lagere onttrekking reserve kapitaallasten	O		-23	-23	
Lagere onttrekking algemene reserve	O		-103	-103	
Kosten Breda	O		-57	-57	
Extra inhuur	O		-51	-51	
Burgerpeiling	O		-19	-19	
Diverse nadelen per saldo (< 25.000)			-32	-32	
Saldo jaarrekening 2021				**1.421**	**1.421**

5. Afkortingenlijst

5. Afkortingenlijst

AB	Algemeen Bestuur
APPA	Algemene Pensioenwet Politieke Ambtsdragers
APV	Algemene Plaatselijke Verordening
Arbo	Arbeidsomstandigheden
ASVV	Aanbevelingen voor Stedelijke Verkeer Voorzieningen
AVA	Algemene Vergadering van Aandeelhouders
BAG	Basisregistratie Adressen en Gebouwen
BBV	Besluit begroten en verantwoorden
BBZ	Bijstandsbesluit zelfstandigen
B&W	Burgemeester en wethouders
BIZ	Bedrijven Investeringszone
BNG	Bank Nederlandse Gemeenten
BOA	Bijzonder Opsporingsambtenaar
BRP	Basisregistratie personen
BRZO	Besluit Risico Zware Ongevallen
BTW	Belasting Toegevoegde Waarde
BV	Besloten Vennootschap
BVL	Brabants verkeersveiligheidslabel
CACO	Calamiteitencoördinator
CAO	Collectieve arbeidsovereenkomst
CJG	Centrum voor Jeugd en Gezin
CO2	Koolstofdioxide
CROW	Kennisorganisatie op het gebied van infrastructuur, openbare ruimte, verkeer en vervoer en werk en veiligheid.
DB	Dagelijks Bestuur
DEA	Drimmelense Energie Agenda
D en O	Dienstverlening en ondersteuning
Diftar	Gedifferentieerde tarieven waarbij per huishouden geregistreerd wordt hoeveel afval aangeboden word
DO	Definitief ontwerp
DPRA	Deltaplan ruimtelijke adaptatie
EBI	Eerste Bijzondere Inspectie
EMU	Europese Monetaire Unie
EVZ	Ecologische verbindingszone
FIDO	Wet Financiering Decentrale Overheden
FTE	Fulltime equivalent
GB	Grondbedrijf
GFT	Groente-, fruit- en tuinafval
GG	Grondgebied (afdeling)
GGA	Gebieds Gerichte aanpak
GGD	Gemeentelijke Gezondheidsdienst
GGZ	Geestelijke Gezondheids Zorg
GHG	Gemiddelde hoogste grondwaterstand
GHOR	Geneeskundige Hulp bij Ongevallen en Rampen
GR	Gemeenschappelijke Regeling
GROGZ	Gemeenschappelijke regeling Openbare Gezondheidszorg
GRP	Gemeentelijk rioleringsplan
HbH	Hulp bij het huishouden
HIC	High Impact Crime
IBA	Individuele Behandeling Afvalwater (zuiveringsinstallatie)
IBOR	Integraal Beheer Openbare Ruimte
ICT	Informatie- en Communicatietechnologie
IEGG	In exploitatie genomen gronden
IHP	Integraal Huisvestings Plan onderwijs
IMK	Instituut voor Midden- en Kleinbedrijf
IKC	Integrale Kind Centra
IOAW	Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers
IOAZ	Wet Inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen
ISA	Instituut voor Sportaccommodaties

JGZ	Jeugdgezondheidszorg
KCV	Kleinschalig Collectief Vervoer
KRW	Kaderrichtlijn Water
LBK	Luchtbehandelingskast
MA	Maatschappelijke Aangelegenheden (afdeling)
MARB	Gemeenschappelijke regeling Milieu & Afval Regio Breda
MBO	Middelbaar beroepsonderwijs
MKB	Midden- en Klein bedrijf
MOP	Meerjaren onderhoudsprogramma
MVO	Maatschappelijk verantwoord ondernemen
NEN	Nederlandse Normalisatie Instituut
NOC/NSF	Nederlandsch Olympisch Comité / Nederlandse Sport Federatie
NV	Naamloze Vennootschap
OGZ	Openbare GezondheidsZorg
OMWB	Omgevingsdienst Midden- en West Brabant
OZB	Onroerendzaakbelasting
PIOFHA-JC	Personeel, inkoop, organisatie, financiën, huisvesting, automatisering, juridische zaken en communicatie
P-wet	Participatiewet
PZN	Personen- en Zorgvervoer Nederland
RAV	Regionale Ambulance Voorziening
RBL	Regionaal Bureau Leerplicht
RGT	Revitalisering Generiek Toezicht
RMC	Regionale Meld- en Coördinatiefunctie
RO	Ruimtelijke ontwikkeling
RUPS	Regionaal Uitstapprogramma voor Prostituees
RWB	Regio West-Brabant
SER	Sociaal Economische Raad
SES	Sociaal Economische Samenwerking
SiSa	Single information Single audit
SLW	Stichting LangstraatSpoorlijn West
SPUK	Specifieke uitkering
SPUK IJZ	Specifieke uitkering ijsbanen en zwembaden
SVT	Samen voor Terheijden (voetbalvereniging Terheijden)
SW	Sociale werkvoorziening
SWO	Stichting Welzijn en Ondersteuning Drimmelen
TCO	Total cost of ownership
TH	Toezicht en handhaving
THUP	Toezicht & Handhaving Uitvoering Programma
Tozo	Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandig ondernemers
Tonk	Tijdelijke ondersteuning noodzakelijke kosten
TVS	Tegemoetkoming verhuurders sportaccommodaties
UWV	Uitvoeringsinstituut Werknemersverzekeringen
VAB	Vrijkomende Agrarische Bebouwing
VGRP	Verbreed Gemeentelijke RioleringsPlan
VIP	Vrijwilligers Informatie Punt
VNG	Vereniging Nederlandse Gemeenten
VO	Voorlopig ontwerp
VO	Voortgezet onderwijs
VRI	Verkeersregelinstallaties
VTH	Vergunningverlening-, toezicht- en handhaving
VVE	Voor- en Vroegschoolse Educatie
VVN	Veilig Verkeer Nederland
VWS	Volksgezondheid Welzijn en Sport
Wajong	Wet arbeidsondersteuning Jonggehandicapten
WAVA	Werkvoorzieningschap Aanvullend werk Voor Allen
WGR	Wet gemeenschappelijke regelingen
WMO	Wet maatschappelijke ondersteuning

WNT	Wet Normering bezoldiging Topfunctionarissen publieke en semipublieke sector
WOZ	Waardering Onroerende Zaken
Wro	Wet Ruimtelijke Ordening
WSJG	Waarstaatjegemeente
WSW	Waarborgfonds Sociale Woningbouw
Wsw	Wet sociale werkvoorziening
WWZ	Wonen Welzijn Zorg Drimmelen